

ΕΝΤΟΣ ΤΩΝ ΤΕΙΧΩΝ

διπλό τεύχος 39-40
μάρτης 1989
τιμή τεύχους £2.00

αντης
ιωαννιδης
για
συνεντευξη

ταξιδιωτικο
στην
ιντιφαδα

η
γυναικα
στα
ΜΜΕ

κυπριακο:
κουρασμενα
θηματα

ο
φιφης
ιωαννου
θυματα...

τουρκια:
δημοκρατια
μηδεν

ενα
ανθενωτικο
κειμενο
του
ΚΚΚ

ωδή για ένα σκοτωμένο τουρκάκι

Π. Μηχανικού

Stetson!
You who were with me in the ships at Mylae!
That corpse you planted last year in your garden.
Has it begun to sprout? Will it bloom this year?

T.S. ELIOT.
«Η Έρημη Χώρα»

Αυτός ο κάμπος π'
απλώνεται μπροστά μου
καταπράσινος
στολισμένος με το κίτρινο
της μαργαρίτας
με το κόκκινο της
παπαρούνας
με το χαμόγελο της
βιολέττας
αυτός ο κάμπος
ανοιχτός κάτω απ' τις
θερμές
αχτίνες του ήλιου
φωτεινές
αυτός ο κάμπος
που μ' ένα χάδι απαλό
δείχνει στην ψυχή μας το
δρόμο της άνοιξης

σ' αυτό τον κάμπο
που δοξάζει τον Κύριο
και την ψυχή του
ανθρώπου
σ' αυτόν τον κάμπο που
δοξάζει το σώμα και
μουρμουρίζει το τραγούδι
του ανθρώπου
σ' αυτόν τον κάμπο

κείται
σκοτωμένο
ένα Τουρκάκι

Ένα συσπασμένο
πρόσωπο
κομμένο απάνω στον
πόνο,
ανάγλυφη
ανήλικη μάσκα
κομμένη στην αιωνιότητα
για να ρωτά
αν ο τόπος ήταν
πράγματι πολύ στενός
μέσ στο πανηγύρι της
άνοιξης
για να ρωτά
αν υπάρχουν εθνότητες
ανάμεσα στους λαούς
της μαργαρίτας
για να ρωτά
ποιάς εθνικότητας είναι
το πράσινο χορτάρι.

Ζεσταίνει ο ήλιος τις
ρίζες και το χώμα.
Ξεχειλίζει η αγάπη σαν
δροσούλα
μεσ' απ' τα φύλλα και
τους ανθούς της ψυχής
του ανθρώπου
μέσα στην ανοιχτή
ειλικρίνεια του κάμπου
και μια ανάγλυφη
τρομερή μάσκα ενός
παιδιού
κάτω από το πολύ του
ήλιου φως
κινάει τα χείλη
και μιλεί: «Ευχαριστώ.
Με φέρατε σ' αυτό τό
δρόμο
Με φέρατε σ' αυτό το
τέλος. Ευχαριστώ σας
δικούς και ξένους».

Γη μου! Κοίμησέ τον
γλυκά,
νανούρισε τον. Για σένα

η φωνή του ποιητή
ρωτάει και πάλι εφέτος
τους εμπόρους των
πετρελαίων
και τους αποικιστές των
πτωμάτων,
ρωτάει τον Στέτσον:
«Το κουφάρι που
εφεύτευσες πέρσι μέσα
στον κήπο σου
άρχισε να βλαστάει, θ'
ανθίσει εφέτος;»

Από την
«Κατάθεση»

ενας "περίπου" σοσιαλιστής

(ένα ομολογουμενως υστεροβουλο κειμενο)

μαριος τεμπριωτης

Η υποστήριξη που πρόσφατα έδωσε ο «περίπου» σοσιαλιστής Ετζεβίτ στον Ντεκτάς, «βγαίνοντας» του Οζάλ από δεξιά και προβάλλοντας ένα πιο έντονο εθνικισμό και μεγαλοϊδεασμό κι ένα όχι στα «παζαρέματα» του «ορθολογιστικού και μοντερνιστικού» αστισμού αποτελεί ένα κλασσικό παράδειγμα μικροαστικού λαϊκισμού με τον οποίο υποκαθίσταται μια σοσιαλιστική αντιπολλευτική πολιτική. Στόχος αυτής της πολιτικής, παραμένει πάντα η κινητοποίηση των λαϊκών στρωμάτων πάνω στη βάση όμως μιας πιο καθυστερημένης ιδεολογίας και από αυτήν του Κεμαλισμού, στην αρχική του τουλάχιστον μορφή (διότι αφαιρεί ακόμα και οποιοδήποτε εναντίωση στο θρησκευτικό καταστημένο). Η ιδέα είναι παλιά και στηρίζεται στην ευκολία που προκύπτει όταν αντί να προταθούν νέες ιδέες, που στην προκειμένη περίπτωση θα έπρεπε να είναι σοσιαλιστικές, να τείνουν δηλ. τουλάχιστον ν' αντιπολιτευθούν τον καπιταλισμό, χρησιμοποιούνται οι ιδέες που ήδη επιβλήθηκαν σε μια προηγούμενη φάση το αστικό κατεστημένο μέσα από την κυρίαρχη βέβαια παιδεία του, τον στρατό του, την εκκλησία κ.λ.π. και οι οποίες ιδέες γίνονται ενοχλητικές ή στενάχωρες σε μια νεότερη συγκυρία. Η στρατηγική αυτή του «περίπου» σοσιαλισμού γίνεται αναγκαία από τη στιγμή που ο στόχος είναι η διαχείριση της εξουσίας. Υπάρχει επομένως η ανάγκη προσεταιρισμού ενός τμήματος της άρχουσας τάξης. Το σκεπτικό, με μια δόση βέβαια απλοποίησης, δεν απέχει πολύ από αυτό του μπακάλη της γειτονιάς. Διαπιστώνεται ποιός είναι ο κενός χώρος και καλύπτεται, νοουμένου ότι τα έξοδα είναι τα ελάχιστα. Έτσι ο κ. Ετζεβίτ δεν επικεντρώνει την αντιπολίτευση του στο «συμβιβασμό» του Οζάλ με τη δικτατορία αλλά στην «υπο-χωρητικότητα» του στο Νταβός και το κυπριακό. Επάνω σ' αυτό τον υπερπατριωτισμό στηρίζει τα νότα του, υποχρεώνοντας τον Οζάλ να λέει ότι δεν είναι συμβιβαστικός και ωθώντας τον επομένως σε μια αμυντική πολιτική ενώ επιτίθεται χρησιμοποιώντας, μιας και απευθύνεται στα λαϊκά στρώματα, μια προπαγάνδα σχετιζόμενη κυρίως με τη λαϊκή εξαθλίωση, η οποία βέβαια παύει να πηγάζει από τις αντιφάσεις του κοινωνικού συστήματος και βρίσκει την ρίζα της στη κακή διακυβέρνηση της παρούσας κυβέρνησης. Είναι φυσικό ότι αν ο Ετζεβίτ βγει στην εξουσία με αυτά τα δεδομένα η υποταγή του στο στρατιωτικό κατεστημένο θα είναι αναπόφευκτη. Όπως είναι αναπόφευκτο να μην δώσει στους ψηφοφόρους του ούτε ψωμί ούτε ελευθερία αλλά ένα υπερφίαλο εθνικισμό που θα εκτονώνει τις εσωτερικές εντάσεις προς τα έξω.

Είναι πολλά τα στοιχεία που δείχνουν πλέον με αρκετή σαφήνεια ότι το στάτους-κβό εσωτερικεύεται σταδιακά μέσα στη πολιτική σκέψη, μέσα στη καθημερινή ζωή και μέσα στη νοοτροπία ηγετών και υποζυγίων.

Δεξιά η αριστερά ανάλογα με το πολιτικό ή ιδεολογικό στρατόπεδο, απορριπτικά ή ενδοτικά πολλαπλασιάζονται τα φαινόμενα της προσαρμογής και της αποδοχής: Όχι μόνο της κατοχής, όχι μόνο των πολλαπλών κατοχών που τσακίζουν τη πλάτη μας, όχι μόνο της διχοτόμησης του χώρου και των κυπριακών εθνοτήτων, όχι μόνο της κοινωνικής αδικίας όχι μόνο της καταστροφής του περιβάλλοντος, όχι μόνο τόσα και τόσα λιγότερο ή περισσότερο σημαντικά, ουσιαστικά ή φαινομενικά.

Υπάρχει μια γενική και διάχυτη τάση συντήρησης που ήδη καταχτά κυρίαρχη θέση στο υποσυνείδητο. Αυτή η τάση εκφράζεται και στο πολιτικό επίπεδο (επαναφορά του Γρίβα, ενσωμάτωση και αποδοχή των πραξικοπηματιών, ανασύνταξη των γηραιών αγωνιστών, επίθεση στο Γκάβερνορ, επιστράτευση των εργαζομένων στο λιμάνι) και στο ιδεολογικό (στροφή στις παλιές αξίες, πατρίς, θρησκεία, οικογένεια χωρίς το κόπο της συγκάλυψης πολλές φορές, κοσμοπολίτικος ζιαμανφουτισμός και αμοραλισμός).

Ανάλογα με την ιδιοσυγκρασία του ο κάθε χώρος εκφράζει την ουσιαστική αποδοχή της μοίρας ζώντας μια ξώφαλτη ψευδαίσθηση αντίθεσης: Άλλοι μέσα από ένα υστερικό εθνικισμό, διαψεύδοντας αυτό που περισσότερο από όλους προωθούν: Κερύνηα, Σμύρνη, πάλι δικές μας θάσσε, θάρθει κάποτε ο εξαδάκτυλος. Ο Αττίλας χώρισε το έδαφος στα δύο, αυτοί πασκίζουν να χωρίσουν όποια μνήμη συνύπαρξης επιβιώνει στη μνήμη των αντιεθνικιστικών τμημάτων των δύο κοινοτήτων.

Άλλοι μέσα από μια ψευδώνυμη ηρεμία αναμένουν τη καλή λέξη που θα πέσει από τα χείλη «όσων ισχυρών μπορούν να εξασκήσουν πιέσεις» και καταντούν την «επαναπροσέγγιση» αγαθό που θα στείλει ο ουρανός στους φρόνιμους της γης, κι άμα δεν το στείλει... ε θα πάμε με τους άλλους στη διπλή ένωση να ησυχάσουμε.

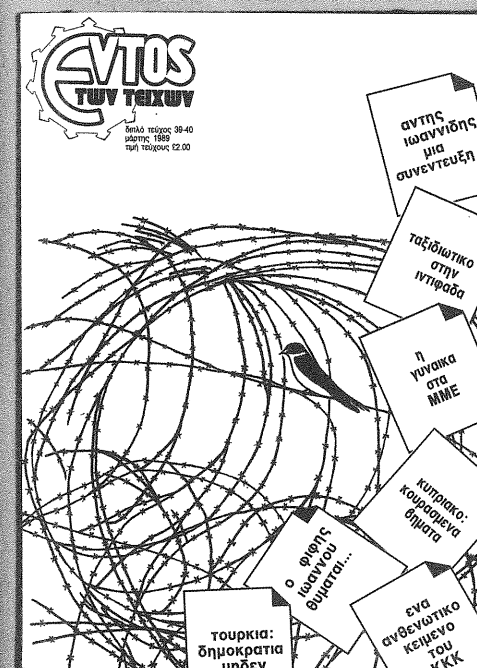
Ούτε που τους περνά από το νου ότι η διακοινοτική αντίθεση είναι καρπός δεκαετιών, για να πούμε το ελάχιστο, μιας σκληρής, επίπονης, αιματηρής, ιστορικής πορείας που καθορίστηκε από την καθυπόταξη στα καλούμενα μητροπολιτικά κέντρα της Ελλάδας και της Τουρκίας, όχι μόνο των αρχουσών τάξεων των κοινοτήτων αλλά και του λαού. «Πέραν βέβαια του ιμπεριαλιστικού διαίρει και βασίλευε» στο οποίο και ο τελευταίος λωποδύτης μεταφέρει τις δικές του αμαρτίες. Η «επαναπροσέγγιση» σημαίνει ουσιαστικά μια ανατροπή της επιβεβλημένης ιστορίας των αρχουσών τάξεων που ασφαλώς δεν μπορεί να επιτευχθεί με καλόχηα ανθρωπιστικά σλόγκαν, προπαντός στην απουσία μιας δυναμικής λαϊκής παρέμβασης, δείγματα της οποίας ζήσαμε τα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια.

Εξ' άλλου ο ουρανός μπορεί να στείλει τη διπλή ένωση και μέσω του «ενδοτισμού» και μάλιστα μέσω μιας «επιτυχίας» των συνομιλιών. Όπως βέβαια και μέσω μιας αποτυχίας τους. Το μοίρασμα μιας σημαδεμένης τράπουλας μπορεί να κάνει όλα τα χαρτιά να χάνουν.

Πάρτο απόφαση: «είτε φταις είτε δεν φταις, σαν δεν παλέψεις θα πεθάνεις. ● Κ.Α

διπλό τεύχος 39-40
μάρτης 1989
τιμή τεύχους £2.00

επιμέλεια εξωφύλλου: Λεόντιος παύλου

«Εντός των τειχών»
το μηνιαίο περιοδικό της παλιάς λευκωσίας
διεύθυνση: μίνως 6β, παλιά λευκωσία, τηλ. 348934 / 431278

- διευθύνεται από συντακτική επιτροπή
- υπεύθυνος για το νόμο: κωστής αχνιώτης
- για τα υπογραμμένα κείμενα ευθύνονται οι συγγραφείς τους
- τεχνική επιμέλεια: Printed Matters / desktop publishing services

περιεχόμενα

● ένας περίπου σοσιαλ-πατριώτης
μάριος τεμπριώτης	1
● εκδοτικό	2
● κυπριακό ... κουρασμένα βήματα	4
● στο πόδι	6
● η γυναίκα και τα μέσα μαζικής επικοινωνίας
νίκος περισιτιάνης	12
● βία: μια κυπριακή πραγματικότητα - συνέντευξη με το
κέντρο άμεσης βοήθειας θυμάτων βίας μέσα στην οικογένεια	20
● ο μονεταρισμός στην αγγλία
δρ. φοίβος αρέστης	22
● ταξιδιωτικό στην ιντιφάδα
αποστολή της ΚΥΠΕΑ στην κατεχόμενη παλαιστίνη	24
● η τουρκική χούντα καίει βιβλία
πανίκος χρυσάνθου	36
● συνέντευξη με τον nihrat behram
πανίκος χρυσάνθου	37
● οι δίκες των κουτλού-σαργκίν
συνέντευξη με τον βαγγέλη κουρρή	39
● αλληλεγγύη προς τους τούρκους πολιτικούς κρατούμενους	44
● Κ.Κ.Κ. μερικά επίκαιρα πολιτικά ζητήματα - ντοκουμέντο
νίκος κλεομένης	47
● κουβεντιάζοντας με τον φιφή ιωάννου	56
● τα αυτονόητα του σοσιαλ-πατριωτισμού
- η ελληνοκυπριακή αριστερά	60
● αποχωρισμός και συνύπαρξη
osman ergun	64
● συνέντευξη με τον αντη ιωαννίδη	66
● για την λαϊκή ποίηση
λευτέρης παπαλεοντίου	76
● αντι-ποίημα του κ. κύρρη	80

κουρασμένα βήματα

Παράδοξη παραμένει για πολλούς η προσυπογραφή απ' όλα τα Ελληνοκυπριακά κόμματα των αντιπροτάσεων Βασιλείου προς Ντεκτάς.

Οι προσπάθειες του ΔΗΚΟ και της ΕΔΕΚ να εξηγήσουν ότι δεν υπήρξε στροφή από μέρους τους δεν φαίνονται πειστικές σ' ένα σημαντικό μέρος των οπαδών τους, που συρρικνώνονται μεν αλλά επηρεάζονται όλο και περισσότερο από τους αφυπνισμένους διπλο-ενωτικούς. (Κάλλιο μισή Κύπρος στο χέρι παρά όλη και καρτέρι).

Ωστόσο η θέση και των δύο κομμάτων είναι σαφής και η υπογραφή τους έχει μπει σε αρκετά κείμενα που προνοούν και ομοσπονδία και διζωνική και ισότιμη. Επομένως τυχόν άρνηση τους στη συνυπογραφή των προτάσεων Βασιλείου δεν θα μπορούσε να στηριχτεί σε λόγους αρχής.

Το ΔΗΚΟ χρησιμοποιεί τη βαθυστόχαστη δικαιολογία ότι συμφωνεί με τις προτάσεις αλλά διαφωνεί με αυτό τον διάλογο. Προφανής πρόθεση του, να ικανοποιήσει την παραδοσιακή πτέρυγα του κόμματος που δεν αισθάνεται άνετα με τον εθνοκεντρισμό και τη σύμπλευση με «υπολείμματα του αμαρτωλού παρελθόντος» από τη μιά, αλλά να ικανοποιήσει και του ρεαλιστές που άρχισαν να σκέφτονται ότι καλά είμαστε έτσι, γιατί να μπούμε σε νέους κυνδύλους.

Η ΕΔΕΚ λέει ότι παραμένει σταθερότατη αλλά θέλει να μείνει στο παιγνίδι για να μπορεί να επηρεάζει τα πράγματα. Η δικαιολογία αυτή είναι και μια παραδοχή ουσιαστικά της αδυναμίας της όπως προκύπτει από την αποψίλωση που υφίστανται οι κινητοποιήσιμες δυνάμεις της και τον περιορισμό των δυνατοτήτων της στην ισχύνη κοινοβουλευτική εκπροσώπηση της.

Εν πάση περιπτώσει η σύμπλευση των δύο κομμάτων με τη γραμμή Βασιλείου φωτίζει και την γραμμή τους, η οποία τελικά ζητεί απλώς ένα «άλλο» διάλογο, στον οποίο η Ε/Κυπριακή πλευρά θα ήταν «πιο δυνατή» απ' ότι είναι τώρα. Βέβαια ο γιατρός ξεκαθαρίζει ότι «πιο δυνατή» σημαίνει «αλλαγή των συσχετισμών δύναμης στην περιοχή». Αποφεύγει όμως να κάνει ένα απολογισμό της «δυναμικής εμπλοκής της Ελλάδος» και των νέων αμυντικών επενδύσεων που αυτός «πρώτος» ζήτησε και «έπεισε» και τους υπόλοιπους. Όχι βέβαια ότι δεν υπάρχει κάποια αλλαγή στους συσχετισμούς, σ' ότι αφορά κυρίως την «εμπλοκή» στη διπλωματική της διάσταση, αλλά αν γινόταν αυτός ο απολογισμός θα έδινε σαν άθροισμα της αλλαγής, το Νταβός, στο οποίο αφήνεται να πλεύσει ιδίοις εξόδοις ο κύριος Γιώργος. Αν είχαμε και μια μεραρχία εδώ, αγαπητέ κύριε Χατζηδημητρίου θα είχαμε και δύο Νταβός ενώ εσύ θα πρωτοπορούσες ζητώντας

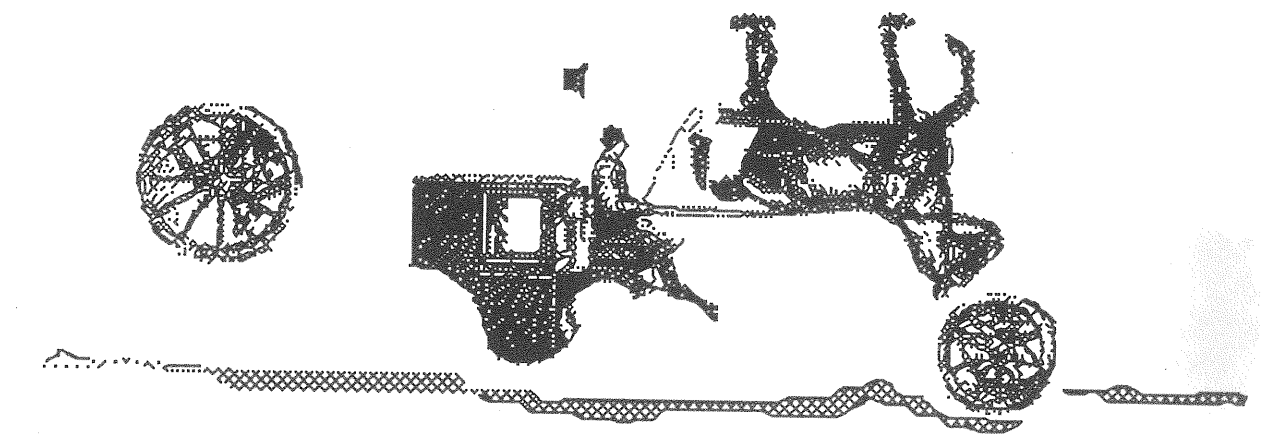
βέβαια δύο μεραρχίες.

Η συνυπογραφή πάντως των τεσσάρων κομμάτων δίνει και το μέτρο που χωρίζει τους απορριπτικούς από τους ενδοτικούς (για να χρησιμοποιήσουμε την τρέχουσα ορολογία). Κινούνται και οι δύο πλευρές γύρω από την ίδια οριζόντια γραμμή με πολύ μικρή διαφορά συχνότητας. Τακτικά συναντώνται σε πάρα πολλά σημεία. Το σημαντικότερο απ' αυτά είναι η προγραμματική αδυναμία των πάντων (σ' άλλους ηθελημένη και σ' άλλους όχι) να κινητοποιήσουν τον λαϊκό παράγοντα. Όταν μάλιστα τους υποδεικνύει κανείς το γεγονός, αντί να κοιτάξουν το πολιτικό τους πρόγραμμα αρχίζουν να κλαίγονται γι' αυτό το λαό που δεν καταλαβαίνει, που είναι αλλοτριωμένος κ.λ.π.

Πάντως παρά τους οξυμένους τόνους της πολιτικής διαμάχης στις περιόδους των εκλογών, η άποψη ότι τελικά τα δύο στρατόπεδα δημιουργούν εξ' αντικειμένου ένα ανώδυνο πολιτικό διπολισμό μέσα στον οποίο θα κινούνται οι ψηφοφόροι έχοντας την αίσθηση μιας ψευδώνυμης επιλογής, φαίνεται να επικυρώνεται.

οι συνομιλίες

Οι προτάσεις που κατατέθηκαν από τις δύο πλευρές έδωσαν μια ψεύτικη αίσθηση κινητικότητας. Πρόκειται στην ουσία όμως

για ένα βήμα επί τόπου. Και οι δύο πλευρές ξανάβαλαν στο καλάθι τις ίδιες θέσεις με κάπως διαφορετικές μορφές. Βέβαια η διάλυση της «πρόταξης» επιτρέπει τη μη άμεση διακοπή των συνομιλιών και αποτελεί ταυτόχρονα ένα κλείσιμο του ματιού προς όσους θα επιθυμούσαν να παρεμβληθούν ως «συντονιστές» μιας διαδικασίας «Κάμπ-Ντέιβιντ». Από τη άλλη πλευρά ο Ντεκτάς εμφανίζεται σκληρός, και με διάθεση εναντίωσης στον Οζάλ (π.χ. επίσκεψη Ετζεβίτ), αναμένοντας τις επόμενες δημοτικές εκλογές στην Τουρκία που θα δείξουν τη βιωσιμότητα της κυβέρνησης Οζάλ. Από την άλλη ο Οζάλ αναμένει τις εκλογές του Ιούνη στην Ελλάδα για να μπορεί να συνομιλεί με κάποια σταθερότερη κυβέρνηση. Στο μεταξύ επεκτείνει τον εναέριο χώρο ευθύνης ασφαλείας της Τουρκίας ταυτόχρονα στο Αιγαίο και στη Κύπρο, συμπεριλαμβάνοντας την κατεχόμενη από την Τουρκία περιοχή υπενθυμίζοντας την τουρκο-ελληνική διάσταση του προβλήματος με βάση τη θεωρία των «εμπλεκόμενων» συμφερόντων και βέβαια με την ανάλογη επιθετικότητα.

Όλα αυτά δείχνουν ότι αυτό το διάστημα δεν μπορεί να υπάρξει καμιά εξέλιξη στο «διάλογο» και οπωσδήποτε το χρονοδιάγραμμα Γκουεγιάρ είναι άκυρο. Η πολιτική Βασιλείου επομένως και του εθνικού συμβουλίου ως προς το διάλογο είναι η διατήρηση του τελευταίου

μέχρι να ξαναζωντανέψει το Νταβός ενώ διαφαίνεται ήδη η μεθόδευση και από τον Βασιλείου και από τον Ντεκτάς μιας πορείας που αποσκοπεί να επιρρίψει στην άλλη πλευρά τις ευθύνες της καθόλου απίθανης διακοπής του. Τι θα γίνει όταν όμως διακοπεί ο διάλογος;

Αυτό βέβαια δεν χρειάζεται πολλή σκέψη. Η έτοιμη, κρατούσα, υπαλλακτική γραμμή υπάρχει και καλλιεργείται έντονα τα τελευταία χρόνια. Είναι η καλούμενη απορριπτική γραμμή, η οποία οδηγείται κάτω από την παρούσα ηγεσία της σε μια σαφώς διχοτομική και διπλοενωτική γραμμή. Δηλαδή κάτω από μια αγωνιστική φρασεολογία καλύπτεται ένας «ενδοτικότερος ενδοτισμός». Αποφεύγοντας τη φράση-δηλητήριο διπλή ένωση ή διχοτόμηση προωθεί ολοένα και περισσότερο μέτρα (όπως ο ερχομός ελληνικής μεραρχίας) που αποδυναμώνουν τις δυνάμεις της ανεξαρτησίας και καλλιεργούν μια μεγαλοϊδεατική ιδεολογία η οποία σε συνάρτηση με την αντίστοιχη τουρκική, οδηγεί είτε στη σταθεροποίηση της γραμμής Αττίλα είτε στην εμφάνιση των Ελληνοκυπρίων από τη Κύπρο είτε στην εξάλειψη των Τουρκοκυπρίων. Λαμβανομένης υπόψη της συγκυριαρχικής αντίληψης που χαρακτηρίζει την κρατική στάση της Ελλάδας και της Τουρκίας από τη γένεση του κυπριακού προβλήματος, αν δεν υπάρξει μείζων κρίση, πιο πιθανή παραμένει η πρώτη

πιθανότητα.

Η πρώτη αυτή πιθανότητα, της διχοτόμησης ή διπλής επικυριαρχίας ή διπλής ένωσης παραμένει όμως κυρίαρχη και στην περίπτωση που η απορριπτική εθνικιστική στάση δεν επιβάλλεται. Διότι η διχοτόμηση υπάρχει ήδη και διαιωνίζεται και σταθεροποιείται πλέον επικίνδυνα, ενώ η πορεία του «δια-λόγου» δεν φαίνεται να μπορεί να αλλάξει τα πράγματα.

Αλλά κι αν ακόμα κάνουμε λάθος, στην πρόγνωση μας, ότι ο «διά-λογος» δεν μπορεί να δώσει λύση (πράγμα που αναλύσαμε σε προηγούμενα κείμενα) και καταλήξει όντως κάπου. Αυτό το «κάπου» δεν μπορεί να απέχει πολύ απ' αυτό που καθορίζει ο παρόν συσχετισμός δυνάμεων. Μια υπό κηδεμονία, κατ' όνομα, ανεξαρτησία που επιπλέον κνδυνεύει να ευρισκείται συνεχώς σε εκρηκτική κατάσταση. Αυτή η κατάσταση μπορεί απλά να είναι ένα σύντομο προστάδιο για τη διπλή ένωση. Διπλή ένωση και πάλιν για να θυμόμαστε ότι το πραξικόπημα δεν ήταν πράξη αφρόνων αλλά αντίθετα μια εξαιρετικά σοφή κίνηση για όσους στόχευαν και στοχεύουν σ' αυτή.

Υπάρχουν λοιπόν δύο αδιέξοδα. Όσοι θεωρούν ότι δεν υπάρχει τρίτος δρόμος ωφείλουν τουλάχιστον να αναγνωρίζουν ότι η επιλογή τους είναι μια επιλογή αδιεξόδων. Οι άλλοι ωφείλουν να αναζητήσουν ένα τρίτο δρόμο...●

Κ.Α.

Κύπριοι εθελοντές στη νικαράγουα

Τον Γενάρη τρεις Κύπριοι μέλη της ΕΔΟΝ έλαβαν μέρος στη συγκομιδή καφέ στη Νικαράγουα. Οι τρεις Κύπριοι δούλεψαν με μια ομάδα 120 περίπου ατόμων που πήγαν από όλες τις χώρες της Λατινική Αμερικής και μερικές της Ευρώπης.

Είχαμε την ευκαιρία ν' ακούσουμε τους δυο από τους τρεις, τον Φλώρο Φλωρέντζου και Γιώργο Γεωργίου σε μια μικρή συνάντηση του Συνδέσμου Φιλίας με την Νικαράγουα. Μας μίλησαν για την υπάρχουσα φτώχεια που είναι αδύνατο να την καταλάβεις αν δεν την δεις με τα μάτια σου, όπως επίσης και για τον τυφώνα που έχει χειροτερέψει την κατάσταση. Μας μίλησαν για τον ενθουσιασμό της νεολαίας που δεν έχει εξασθενήσει ακόμα, παρ' όλες τις κακουχίες.

Σε μια περίπτωση ο Φλώρος συνάντησε ένα δωδεκάχρονο Νικαραγουανέζο με το αυτόματο στο χέρι. Νομίζοντας ότι από κάπου το είχε πάρει, χωρίς άδεια για να παίζει, τον ρώτησε ποιού είναι το όπλο. Ο δωδεκάχρονος απάντησε πως ασφαλώς είναι δικό του.

- Έχουν όλοι της ηλικίας σου όπλο;

- Όχι μόνο αυτοί που είναι ώριμοι και υπεύθυνοι.

- Γιατί πολεμάς;

- Για να αντιμετωπίσουμε τους Κόντρας που έχουν σταλεί από τους Αμερικάνους Ιμπεριαλιστές. Για να προστατέψουμε τις γυναίκες και τα μωρά.

- Στην Κύπρο τα παιδιά έχουν παιχνίδια. Εσύ θάθελες νάχεις;

- Σίγουρα ναι, αλλά δεν έχουμε. Εκείνο που επείγει είναι να προστατεύσουμε την χώρα μας.

- Ποιό το όνειρό σου;

- Να φέρουμε ειρήνη και να κτίσουμε την χώρα μας όπως εμείς θέλουμε. ●

Λιθυ- αμερική

Η τελευταία αντιπαράθεση Λιβύης και ΗΠΑ τόσο σ' ότι αφορά την κατάρριψη των δύο Λιθυκών αεροπλάνων όσο και σ' ότι αφορά την ύπαρξη ή μη εργοστασίου χημικών όπλων στην Λιβύη έβγαλε στην επιφάνεια τη προσαρμογή (για να χρησιμοποιήσουμε μια ήπια έκφραση) των πολιτικών αναλυτών εδώ κι αλλού, στο γεγονός της ηγεμόνευσης του κόσμου από τις ΗΠΑ. Έτσι ασχολήθηκαν οι περισσότεροι με το ζήτημα να ανακαλύψουν αν πράγματι τα λιθυικά αεροπλάνα ήταν ή όχι εξοπλισμένα με τους πυραύλους τους ή αν βρίσκονταν μέσα στα λιθικά ύδατα ή σε διεθνή θάλασσα. Αντίθετα ασχολήθηκαν με το γεγονός ότι τα αεροπλάνα των ΗΠΑ ήταν εξοπλισμένα ή το γεγονός ότι τα αεροπλάνα αυτά δεν βρίσκονταν μέσα ή κοντά στα νερά των ΗΠΑ αλλά στη Μεσόγειο. Ότι εί-

ναι αυτονόητο για τους δυνατούς αποχτά μια φοβερή αμφισβήτηση για τους αδύνατους.

Παράλληλα δεν παραξένεψε πολλούς η ευαισθησία των ΗΠΑ για τα χημικά όπλα της Λιβύης (κατά τον ισχυρισμό της πρώτης) ενώ βέβαια η ίδια διαθέτει το πρώτο ή δεύτερο οπλοστάσιο χημικών αερίων στο κόσμο και ως εκ τούτου είναι η πλέον αναρμόδια ν' ασχολείται από καθέδρας με τη μείωση τους. Λίγες μέρες αργότερα άλλωστε, αντέδρασε με απόλυτη αναισθησία στην αυτόβουλη δήλωση της Σοβιετικής Ένωσης για μείωση των σοβιετικών χημικών όπλων. Οι ίδιες οι ΗΠΑ άλλωστε δεν έδειξαν καμιά διάθεση επέμβασης στο Ισραήλ όταν ο ηρωικός Ισραηλίδης Βαανούνου - που σαπίζει τώρα στις φυλακές - αποκάλυπτε ότι η χώρα αυτή διαθέτει ατομικά όπλα.

Θέση μας εν πάση περιπτώσει και οπωσδήποτε θέση των χιλιάδων Κούρδων, ανδρών και γυναικοπαίδων, που εξοντώθηκαν προ ολίγου μαζικά στο Ιράκ, είναι ότι τα χημικά όπλα πρέπει να εξαφανιστούν απ' όλες τις χώρες. ●

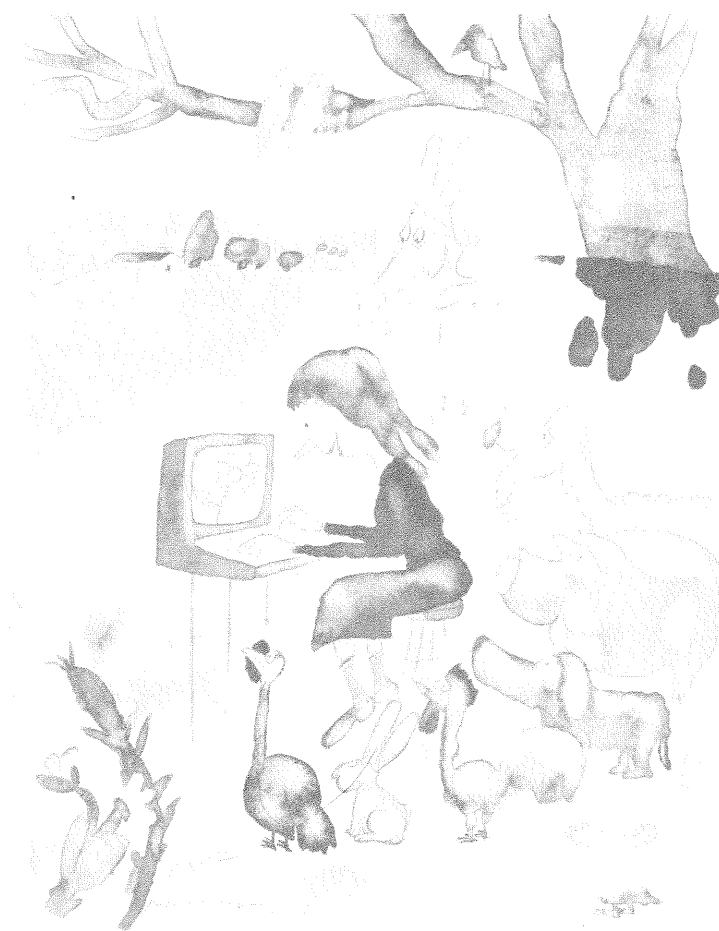
αγλαντζία

Η μοίρα των «φιλοδασκικών» Αγλαντζιάς είναι μια. Θα πεθάνουν απ' τη καρδιά τους. Δεν την γλυτώνουν οι άνθρωποι! Τρέχουν να γλυτώσουν το πάρκο της Αθαλάσσας από τις αγαθo-εργίες εκείνου του χριστιανού που ξέχασα το όνομα του. Εντάξει λέει η κυβέρνηση. Τρέχουν ύστερα να γλυτώσουν το πάρκο της Ακαδημίας από το «πρότυπο» σχολείο του Χριστοφίδη, εντάξει τους λέει ο νέος Υπουργός Γεωργίας, ούτε ένα δένδρο δε θα επιτρέψουμε να κοπεί. Τρέχουν οι άνθρωποι στη μεγάλη λεωφόρο του Πλατύ να πείσουν τις νοικοκυρές να μην κόβουν τα δέντρα των πεζοδρομίων και δεν πειράζει αν «λερώνουν» το τόπο με τα φύλλα που πέφτουν. Έπειτα τρέχουν στο Πάρκο Αθαλάσσας για να μη γίνει εκεί το νέο νεκροταφείο Αγλαντζιάς. Έπειτα πάλι τρέχουν να μη γίνει το Πανεπιστήμιο στην Αθαλάσσα (ούτε και το Ιπποδρόμιο). Τώρα πάλι τρέχουν. Ο νέος Υπουργός Παιδείας (δεν έμαθα ακόμα το όνομα του) λέει ότι πρέπει να χτιστεί το σχολείο εκεί, κι έχει και τα σχέδια στο χέρι αυτός.

(Ο Υπουργός Δικαιοσύνης ήθελε πριν λίγο καιρό να κάνει τα δικαστήρια εκεί αλλά αυτός δεν είχε σχέδια στο χέρι).

Τα επιχειρήματα των Φιλοδασκικών είναι τετριμμένα: οι χώροι πράσινου στη Λευκωσία είναι πια μετρημένοι στα δάκτυλα του ενός χεριού: φτάνει να τους ροκανίζετε σιγά-σιγά. Το νέο πολεοδομικό σχέδιο που το βάλατε στο ψυγείο προτείνει να χτιστεί το Γυμνάσιο λίγο πιο πέρα, σε ακάλυπτο χώρο. Γιατί δεν το σέβεστε ή ουσιαστικά το αφήνετε στο ψυγείο μέχρι να μη χρειάζεται να εφαρμοστεί;

Τελικά σ' ότι αφορά τους πράσι-

νους χώρους της Λευκωσίας ο υπ' αριθμόν ένα εχθρός (πούχει και τις «χαλαρώσεις» στο χέρι) είναι η κυβερνητική μηχανή. Η ιδιωτική μηχανή θέρισε τα πάντα προ καιρού. ●

σιδού ρουμ στο χαΐουεϊ

Από πού αρχίζει το πάρκο Αθαλάσσας; Από τον νέο δρόμο Λευκωσίας-Λεμεσού ή από το παλιό; Υποθέτω ότι στα σχέδια θα πρέπει να αρχίζει από τον

παλιό. Όμως, ένα κομμάτι του περιέπεσε σε αχρηστία, αμέσως έξω από την Λευκωσία και θα μπορούσε το κομμάτι αυτό μαζί με το λίγο κενό χώρο που έμεινε, μεταξύ του παλιού και του νέου δρόμου να συμπεριληφθούν στο πάρκο. Όμως η «νέα σκέψη» της αλλαγής προτίθεται σύμφωνα με πληροφορίες μας να το προσφέρει στα «Μάστα» για σιδού ρουμ. Ας το φυτέψει τουλάχιστον με αροδάφνες. Διότι πέρα από αντιαισθητικό το σιδού-ρουμ θα προκαλεί και τρακκαρίσματα διότι οι οδηγοί θα το λοξοθωρούν. ●

Λαϊκο πανεπιστήμιο

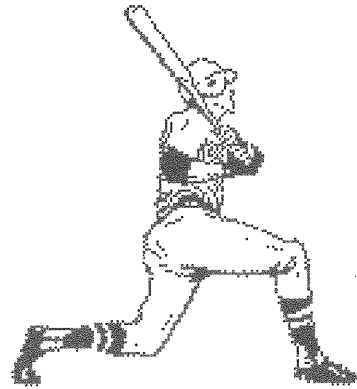
Η απόφαση του Λαϊκού Πανεπιστημίου ν' αφιερώσει μια ενότητα των διαλέξεων του στον αραβικό πολιτισμό έχει κατά τη γνώμη μας ιδιαίτερη αξία. Οι λαοί της περιοχής μένουνε στη σύγχρονη εποχή με το βλέμμα στραμμένο προς δυσμάς, προς ότι θεωρείται σήμερα το κέντρο του κόσμου. Στέκουν έτσι ο ένας δίπλα στον άλλον χωρίς ν' ανταλλάζουν ούτε ματιά. Τα αριστερά κινήματα καθόλου δεν καταφέρνουν - αν υποθέσουμε ότι περνά κάποτε από το νου τους - να αντιδράσουν σ' αυτή την κατάσταση προτείνοντας αν όχι μια διεθνιστική αντίληψη, τουλάχιστον μια γνωριμία με το γείτονα. Ουσιαστικά μια ξανα-γνωριμία, μιας και μέχρι το πρόσφατον παρελθόν, ένα σημαντικό κομμάτι της ιστορίας διανύθηκε από κοινού. Εξ' άλλου οποιαδήποτε αντιιμπεριαλιστική ελπίδα μόνο μέσα σε μια περιοχική συνεργασία μπορεί να βρει στηρίγματα. ●

σοβαροτατη ανακοινωσις

Χρόνος: Τρίτη, 7 Μαρτίου, στις 8.30 το βράδυ.
Χώρος: Κέντρον Pavillion (χώρος διεθνούς έκθεσης)
**ΣΟΥΠΕΡ ΑΣΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΟΣ
ΚΑΙ ΑΚΡΩΣ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΤΙΚΟΣ
ΑΠΟΚΡΙΑΤΙΚΟΣ ΕΝΔΟ-ΧΟΡΟΣ**
Προκρατήσεις θέσεων εξαιρετικά χρήσιμες και για μας και για σας.

τηλ: 348934 / 431278

«... βαρέθηκα το αίμα μου να δίνω για μι' άρρωστη συνέχεια πατρίδα...»

... όταν
το
ραδιο-φωνικό
ίδρυμα
κύπρου
γραφει
ιστορία

Ο Γιάννης Πάρπας έχει πάει ήδη φυλακή για δύο μήνες πέρσι. Τον περασμένο μήνα επρόκειτο να δικαστεί και πάλι. Αυτή τη φορά διακινδυνεύει πολύ μεγαλύτερη καμπίνα με βάση τα λεγόμενα του ίδιου του στρατιωτικού δικαστή, ο οποίος σε μια από τις αναβληθείσες δίκες του Πάρπα προειδοποίησε ότι θάνατο πολύ πιο αυστηρό.

Ο Πάρπας αρνείται να προσέρχεται στις ασκήσεις της εφεδρείας διότι όπως υποστηρίζει ο ίδιος δεν θέλει να συμμετέχει σ' ένα στρατό ο οποίος αν δυναμώσει αρκετά θα σφάζει και πάλι τους Τουρκοκύπριους, και εν πάση περιπτώσει η συνειδηση του δεν του επιτρέπει αυτή τη συμμετοχή.

Από τη πλευρά μας, χρειάζεται να ανησυχεί κανείς για αυτό το στρατό για χίλιους λόγους, εκτός από το ότι θα σφάζει πλέον Τουρκοκύπριους. Η σχετική επιθετικότητα που εμφανίζει ως προς τους Τουρκοκύπριους ή ακόμα τον τουρκικό κατοχικό στρατό είναι μόνο λόγια. Όπως ομολογείται από κάθε στρατιωτικό αναλυτή, το πρόβλημα του ελληνοκυπριακού στρατού είναι να ξεπεράσει τις δυνατότητες άμυνας των 48 ωρών. Για μια ουσιαστικότερη κριτική του ρόλου και του στρατού και της εφεδρείας θα επανέλθουμε γιατί δεν μας το επιτρέπει ο χώρος και επιπλέον γράψαμε στο πρόσφατο παρελθόν σ' άλλα τεύχη του «Εντός». Σ' οποιαδήποτε όμως αντιμετώπιση δεν πρέπει να μας ξεφεύγει ότι η κύρια στρατιωτική καταστατική μηχανή στη Κύπρο είναι ο τουρκικός στρατός. Όμως οποιαδήποτε αντιμετώπιση επίσης, δεν πρέπει να ξεχνά τα στοιχειώδη ανθρώπινα και δημοκρατικά δικαιώματα. Θεωρούμε ότι είναι δικαίωμα του Πάρπα να πηγαίνει ή να μην πηγαίνει στην εφεδρεία. Γι' αυτό και τον υποστηρίζουμε μαζί με τον εκπρόσωπο της Διεθνούς Αμνηστίας και άλλων δημοκρατικών οργανώσεων που του συμπαρίστανται καθώς και της επί τούτου συσταθείσας επιτροπής στην Κύπρο.

Ο καθένας μας δεν πρέπει να ξεχνά, ότι οποιοσδήποτε περιορισμός της δημοκρατίας αργά ή γρήγορα θα βγει έξω και για τον ίδιο. Όταν χτυπά η καμπίνα, μη ξεχνάς, χτυπά και για σένα. Εξ' άλλου μόνο ελεύθεροι λαοί μπορούν να παλεύουν για ελευθερία. ●

Δεν θα μπορούσε πιθανώς κανείς έντιμος δημοσιογράφος να παραγνωρίσει το μνημόσυνο του Γρίβα: διότι υπάρχει, διότι χιλιάδες κόσμου συμμετέχουν, διότι ένα μεγάλο μέρος της πολιτικής ηγεσίας το «τιμά» με την παρουσία του. Είχε υποχρέωση επομένως το ΡΙΚ να πληροφορήσει τους θεατές του για το γεγονός. Κάθε κριτική η οποία στρέφεται ενάντια στο ΡΙΚ για το γεγονός ότι παρουσίασε το μνημόσυνο αποτελεί βαναυσότητα ενάντια στο δικαίωμα πληροφόρησης από τη μια και στρουθοκαμηλισμό από την άλλη (σύμφωνα με τη λογική ότι άμα κλείνεις τα μάτια τα γεγονότα παύουν να υπάρχουν).

Θα μπορούσε ίσως κανείς ν' ασκήσει κριτική ενάντια στο ΡΙΚ διότι απ' ενός δεν καταλαβαίνει τη σημασία του γεγονότος που μεταδίδει και που σημαίνει αν το συνδιάσει κανείς με μια σειρά άλλα γεγονότα την αναγέννηση του ενωτικού κινήματος στην διπλοεθνική του φάση πλέον (ή την καταλαμβάνει και την παρασιωπά) κι απ' ετέρου διότι παραγνωρίζει σημαντικά στοιχεία από την ιστορία του στρατηγού όπως το γεγονός ότι ήταν Χίτης και Εοκαβητατζής για να μιλήσουμε με ασφάλεια λαμβανομένου υπόψη του νόμου περί τεθνεώτων (αν και κατά την γνώμη μου ο στρατηγός «ζει» και θα έπρεπε να μην καλύπτεται απ' αυτό το νόμο).

Λέω λοιπόν ότι θα μπορούσε κάποιος ν' ασκήσει κριτική στο ΡΙΚ για τα πιο πάνω. Όμως το πιο σημαντικό είναι να διαπιστώσει κανείς ότι το ΡΙΚ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕ ΤΟ ΓΡΙΒΑ ΜΕ ΤΟΝ ΤΡΟΠΟ ΠΟΥ ΤΟΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕ. Αυτό το γεγονός ΕΙΝΑΙ μια ένδειξη για την φύση και το ποιόν του ΡΙΚ του πριν και του τώρα. Ανάμεσα στις δύο καλύτερες ταινίες που ίσως προβάλλει το ΡΙΚ της «αλλαγής» και στις ωραίες, όπως μαθαίνω, παρουσιάστριες που εμφανίζονται εναλλάξ προωθεί τα νέα ήθη της ειρηνικής συνύπαρξης των πάντων με τα πάντα στη παραδεισένια κοινωνία μας, πλασάροντας τη πληροφόρηση - προϊόν για κάθε γούστο, καλλιεργώντας την υποταγή στο λαϊκισμό της Ε.Τ. (μάθετε Ελληνικά-αυτά που μάθατε σίτι σας είναι εγγλέζικα- παξμαδίστε με τη Μαντάμ Σουσου) αλλά και στην ΕΟΚ και στον κυρίως Ιμπεριαλισμό (που θάλαγε ίσως ο κ. διευθυντής του διοικητικού του συμβουλίου) μ' όλα τα υπόλοιπα (άλλωστε ποιός παράγει, τι εδώ;) α! και ξέχασα, υπάρχουν και ολίγα από τις ανατολικές χώρες για τους λάτρεις του είδους και ολίγα για τους Τ/Κύ-πριους και τη συνύπαρξη, άμα λάχει. Και βέβαια πόση ελευθερία έκφρασης μπορούμε να' χουμε μ' ένα κανάλι! Θα χρειαστούμε οπωσδήποτε ακόμα ένα για να ολοκληρωθεί το κακό. ●

ΜΝΗΜΟΝΕΥΟΥΜΕ ΤΟΝ ΓΡΙΒΑ

● Για την συμβολή του στον αντι-ναζιστικό αγώνα του ελληνισμού, στην σοφή καθοδήγηση της οργάνωσης Χ, στον αγώνα για ελευθερία ενάντια στους κομμουνιστοσυμμορίτες.

● Για τη σοφή καθοδήγηση της ΕΟΚΑ, στο πεπρωμένο της ένωσης, για το τσάκισμα των προδοτών της αριστεράς και των τουρκαλάδων της κύπρου.

● Για την πανέξυπνη ηγεσία της ΕΟΚΑ β' που στάθηκε ικανή να φέρει σε πέρας το ιραξικόπημα και να φέρει το έθνος και πάλι στην ορθή πορεία.

● Γιατί είναι ο μόνος εθνικός ηγέτης που δε φέρει καμμία ευθύνη για την εισβολή-κατοχή, για τους αγνοούμενους, για τους νεκρούς, για τους πρόσφυγες.

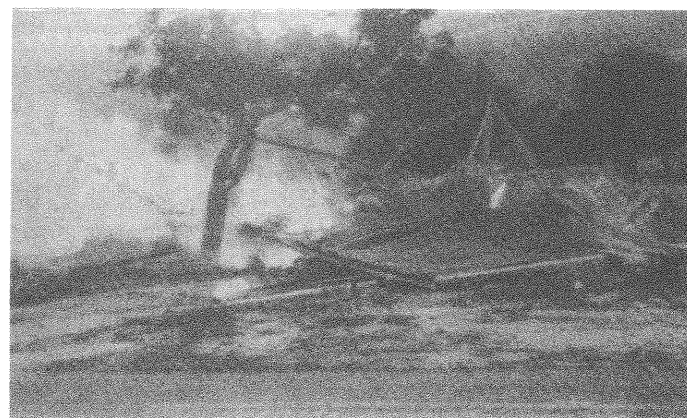
● Αλλοίμονο στους λαούς που ξεχνούν και δεν παρακολουθούν προσεχτικά το ραδιο-φωνικό ίδρυμα κύπρου.

Ο ΓΡΙΒΑΣ ΧΕΙ

το τέλος της ντροπής

Σ ημειώσαμε αρκετές φορές στο παρελθόν τη τάση του κράτους προς τον αυταρχισμό τόσο όσο και στη Ευρώπη. Η πρόσφατη όμως επιχείρηση ενάντια στα πρόχειρα παραπήγματα του «Γκά-βερνορ» ξεπέρασε κάθε «προσδοκία». Το κυπριακό κράτος φαίνεται ότι ξεπερνά σιγά-σιγά το κόμπλεξ της ήττας του από τους πραξικοπηματίες και τη Τουρκία. Κι ενώ συνήθως κρούζει πουκάτω-πουκάτω, αποτολμά πλέον και ανοιχτές κατασταλτικές ενέργειες που αβίαστα θυμίζουν Ισραηλίτικες επιδρομές στο Λίβανο. Αν λογαριάσει κανείς ότι η επιδρομική αυτή ενέργεια της αστυνομίας έπληξε κάπου έξη χιλιάδες άτομα, πολλοί από τους οποίους βέβαια είναι ψηφοφόροι, σημαίνει ότι η κυβέρνηση ξεπερνά αισίως και το φόβο των εκλογών. Αν ακόμα λογαριάσει κανείς ότι η Συντονιστική Επιτροπή των παραθεριστών του Γκά-βερνορ που βέβαια ανήκουν στα λαϊκά στρώματα, είχε προσφέρει υποστήριξη στο Βασιλείου (ως την κεφαλή της επι πίνακι) και είχαν εισπράξει δημόσια διαβεβαίωση για υποστήριξη σημαίνει ότι η κυβέρνηση ξεπερνά κάθε όριο θράσους. Το οποίο ανεπιθύτητα εκφράζει ο πάλαι ποτέ αριστέρος Φάντης: «η κυβέρνηση αποφασίζει και υλοποιεί...» την ίδια ώρα που, ο άλλος πάλαι ποτέ περίπου αριστερός Δημητριάδης του ΡΙΚ αναδομεί τον Γρίβα.

Η παραλία Γκάβερνορ αποτελούσε για έξη χιλιάδες παραθεριστές ένα φτηνό και προσιτό από πλευράς απόστασης τρόπο να περνούν τα Σαβατοκυριάκα και τις διακοπές τους. Είναι γεγονός ότι παρούσας αρκετά προβλήματα, όπως μιας σχετικής ακαλαισθησίας, απουσίας υδατοπρομήθειας και ηλεκτρισμού. Αυτά όμως θα μπορούσαν να λυθούν αρκετά εύκολα αν βέβαια η κυβέρνηση στόχευε προς αυτή την κατεύθυνση, με την προσθήκη κάποιων εγκαταστάσεων νερού και ηλεκτρισμού. Επομένως οι δικαιολογίες αυτού του είδους δεν μπορούν νάναι τίποτε άλλο παρά προσχήματα. Αυτά τα προσχήματα δεν περνούν στο κόσμο, όμως παραδόξως όμως έχουν κάποια ευαισθησία στο περιβάλλον και που θεωρούν ότι ο καταυλισμός ήταν πολύ άσχημος.

Όμως πραγματικό οικολογικό πρόβλημα προκαλούν οι χημικές βιομηχανίες λίγο παρακάτω, τα λατομεία και το εργοστάσιο της Μονής. Το πρόβλημα θα οξυνθεί αν τελικά χτίσουν και το ηλεκτροπαραγωγό σταθμό του κάρβουνου. Ενώ τα συμπτώματα της μόλυνσης έχουν πια γίνει αισθητά από τους ανθρώπους της περιοχής, με αποτέλεσμα τις γνωστές διαμαρτυρίες, η κυβέρνηση ολοκληρώνει απροσχημάτιστα ενώ αντίθετα η ασχήμια των παράγκων της μπήκε στο ματι. Άσε που οι παράγκες του Γκάβερνορ είναι κούκλες μπροστά στα μεγαθήρια της παραλιακής Λεμεσού.

Από τα πιο πάνω όμως απορρέει και μια τεράστια αντίφαση στα κυβερνητικά μυαλά αλλά και στους «developers» που καταδοκούν. Πως είναι δυνατόν να γίνεται στην ίδια περιοχή και τουριστική και βιομηχανική ανάπτυξη; Αργά ή γρήγορα η τουριστική χρήση θα υποβαθμιστεί!

Παρ' όλα αυτά η μόνη δυνατή εξήγηση για τον ξαφνικό καουμποϊσμό της κυβέρνησης είναι η προφανής η απόφαση της να εξυπηρετήσει τους μεγάλους ιδιοκτήτες γης της περιοχής και το μεγάλο τουριστικό κεφάλαιο. Ευτυχώς που η γη του ίδιου του κατασκευαστικού χώρου είναι τουλάχιστον τουρκοκυπριακή. Περιττό να πούμε τελειώνοντας ότι αν κάποιος επιθυμούσε να δημιουργήσει τις συνθήκες για «λαϊκό τουρισμό», σίγουρα δεν θα άρχιζε κατ' αυτόν τον τρόπο. Αντίθετα θα φρόντιζε να κάνει τις παράγκες αχρείαστες για έξη χιλιάδες ανθρώπους.

Ξανατελειώνοντας, πιστεύω ότι παρά το γεγονός ότι η έξωση αφορά μόνο παραθεριστές, το

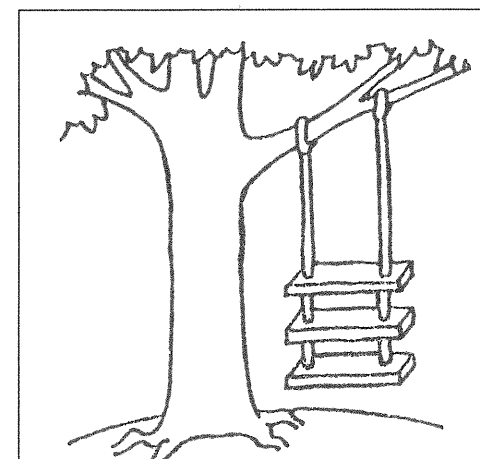
αίσθημα που δημιουργεί παραπέμπει στο πολύ γνωστό αίσθημα της προσφυγοποίησης. Αυτό, όχι μόνο διότι η προσφυγοποίηση είναι η πιο τραυματική εμπειρία των Ελληνοκυπρίων στη πρόσφατη ιστορία ούτε διότι αρκετοί από τους παραθεριστές είναι συγκεκριμένα προσφυγες οι ίδιοι, για λόγους ευνόητους (όπως και οι ταβερνιάρηδες της περι-οχής). Αλλά επίσης διότι τα τελευταία χρόνια, τα λαϊκά στρώματα των Κυπρίων εκδιώχνονται ανελέητα από τις κυπριακές παραλίες λόγω της τουριστικής βιομηχανίας η οποία γίνεται πλέον αισθητή σαν ένας άλλος Αττίλας. Υποθέτω ότι μακρόχρονα μπορεί να προβλέψει κανείς ένα αίσθημα αποξένωσης των Κυπρίων από το τόπο μας που βέβαια δημιουργείται και από άλλους λόγους.

Και ενώ η πολιτική της «χρυσής τομής» εξωραίζει εν μια νυκτί το περιβάλλον στο Γκάβερνορ, στο ζήτημα της κήρυξης του Ακάμα σε εθνικό πάρκο αδυνατεί να εκφέρει γνώμη. Αντίθετα φαίνεται ότι θα μετακαλεί «ξένους εμπειρογνώμονες» μέχρι να βρεθεί η θαυμαστή εκείνη πρόταση που θα διατηρεί το ψωμί σωστό και το σκύλο χορτάτο.

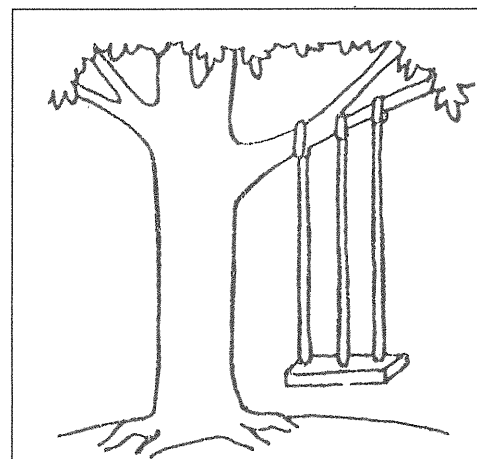
Στο μεταξύ συνεχίζει να συντηρεί το μύθο ότι είναι δυνατόν μια πολιτική διατήρησης του περιβάλλοντος να παραβλάπτει τα συμφέροντα των κατοίκων της περιοχής, να τηρεί σιγή ιχθύος για τις συνεχιζόμενες ασκήσεις των Βρεττανών και να αντιμετωπίζει τους περιβαλλοντιστές σαν μια κλίκα «κουλτουριάρηδων» που χρειάζονται συγκατάβαση. Τελικά η «χρυσή τομή» του Γιωργάκη δεν φαίνεται να περιλαμβάνει άλλο έργο από την κούλαδα του Πλατύ.

Προβλήματα στη διαδικασία του σχεδιασμού

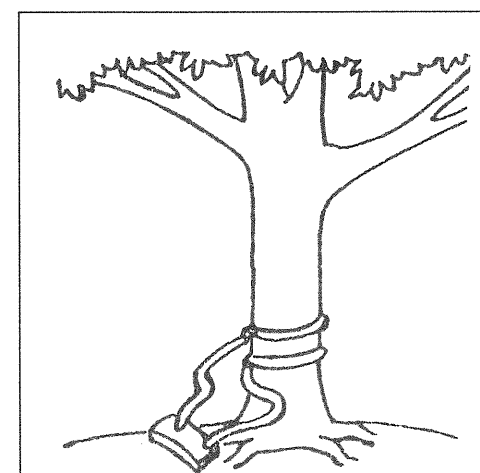
(Πηγή: Anon)

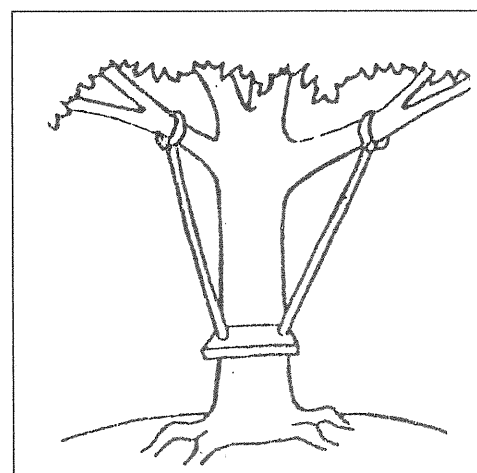
Όπως το συνέλαβε ο αρχιτέκτονας

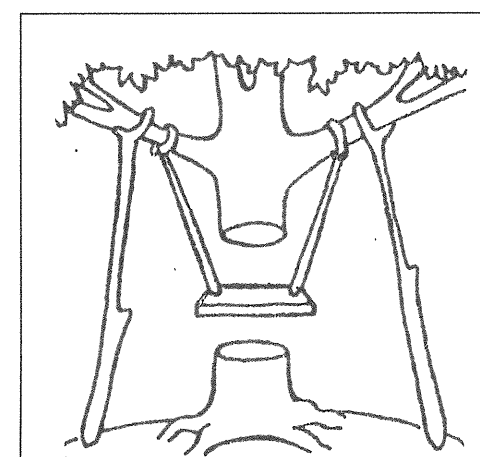
Όπως το κατάλαβε ο πολιτικός μηχανικός

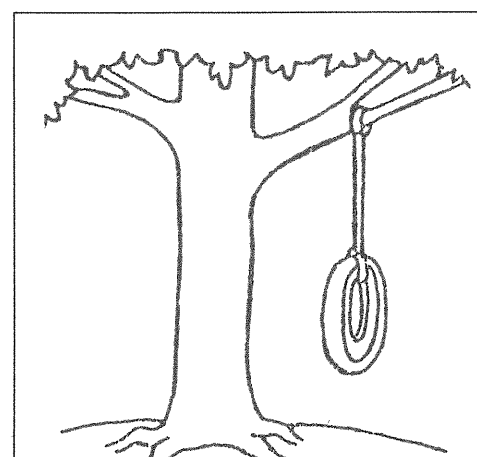
Όπως το σχεδίασε ο σχεδιαστής

Όπως το έφτιαξε ο κατασκευαστής

Όπως το τοποθέτησε ο εργολάβος

Αυτό που ήθελε ο ιδιοκτήτης

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ

Αυτό το έθιμο το συνάντησα σε
"έξαρση στα κοκκινοχώρια. Οι "άνθρω-
ποι" μας το κράτησαν ζωντανό και
συνεχίσετε σε μοντέρνα, εμπλουτισμένη
έκδοση.

Είναι ένα είδος παράστασης
όπου χαρβάνουν μέρος οι ξείεις:

① Ένας άδρωπος αρρενωπός αλ-
γά ατέφαχος (με τα συνακόλου-
θα της αναπηρίας του)

② Μια χαμηλοσωρούσα κόρη ή
όποια θα γεννήσει πριν τον
γάμο.

③ Οι γονείς της κόρης -τούβχα-
που δεχάβωνονται να ξεγεν-
νήσουν το μωρό.

④ Η κοινότητα η οποία θα
έμνησει το βρέφος όταν γεν-
νηθεί.

Αν δεν γεννηθεί το μωρό ο γά-
μος μπορεί να ακυρωθεί. Τότε η
κοινότητα θα πάρει τα τούβχα
και θα χτίσει ένα τάφο όπου
θα κλειστεί η κόρη μέχρι να
ζανασυλλάβει και να γεν-
νήσει.

Τότε όλα θα ξεχαστούν
και το βρέφος θα πάρει
πολλά δώρα.

Φρόσω.

η εικόνα της γυναίκας μέσα στα ΜΜΕ
η περίπτωση της ξένης
τουρίστριας

Ν. Περιστιάνης

Το άρθρο αυτό αναφέρεται σε κάποιο βαθμό στο γενικό θέμα της εικόνας της γυναίκας μέσα στα ΜΜΕ. Θέλησα όμως να ασχοληθώ ιδιαίτερα με την περίπτωση της ξένης τουρίστριας με την πεποίθηση ότι το ειδικό μπορεί να φωτίσει ακόμη περισσότερο το γενικό, καθώς βέβαια, και αντίστροφα, το γενικό μπορεί να μας βοηθήσει να κατανοήσουμε πιο σωστά το ειδικό.

Θα αρχίσω την εισήγηση μου με μια περιληπτική αναφορά στο θέμα των κοινωνικών θεσμών και ρόλων των δύο φύλων στην Κύπρο, με ιδιαίτερη έμφαση στα παραδοσιακά στερεότυπα γύρω από τις ερωτικές σχέσεις. Θα προχωρήσω μετά σε μια σύντομη αναφορά στον τρόπο αναπαραγωγής των προτύπων αυτών στα κυπριακά ΜΜΕ. Στο σημείο αυτό θα τονίσω την στάση των ΜΜΕ προς την ξένη γυναίκα. Τέλος θα προσπαθήσω να δείξω πως η αντιμετώπιση της ξένης τουρίστριας είναι μια λογική καταληξη των κυρίαρχων προτύπων.

Victims of violence in their own homes

Κοινωνικοί θεσμοί ρόλοι των φύλων

Το θέμα των κοινωνικών θεσμών στην Κύπρο, όσο αφορά το ρόλο και τις σχέσεις των δύο φύλων, είναι πολυσυζητημένο. Θα αρκεσθώ εδώ να παραθέσω μερικά χαρακτηριστικά στοιχεία που θα βοηθήσουν την ανάλυση που ακολουθεί. Σε αρκετές περιπτώσεις κάνω αναφορές στην λαϊκή ερωτική ποίηση της Κύπρου (δες σχετικά άρθρα του Ελευθέριου Παπαλεοντίου στα τεύχη 37 και 38 του ΕΝΤΟΣ) γιατί στην ποίηση αυτή συμπυκνώνονται και κωδικοποιούνται οι παραδοσιακές αξίες και τρόπος συμπεριφοράς με ένα σχεδόν «αρχέτυπο» τρόπο. Στη παραδοσιακή κοινωνία λοιπόν:

1. Η ηθική τάξη των πραγμάτων στηρίζεται στους κώδικες της τιμής και της ντροπής, πράγμα άλλωστε χαρακτηριστικό των Μεσογειακών χωρών. Η οικογένεια είναι το επίκεντρο του κόσμου αυτού.
2. Ο άνδρας είναι ο αφέντης του σπιτιού και έχει τον τελικό λόγο σε κάθε θέμα. Χρέος του είναι με τον ανδρισμό του να προστατεύσει την τιμή της οικογένειας.

Ο άνδρας έχει δικαίωμα στον έρωτα, τόσο τον νόμιμο όσο και τον παράνομο. Καμαρώνει για τις προγαμιαίες ή εξωσυζυγικές του σχέσεις που αποτελούν δείγμα ανδρισμού.

3. Αντίθετα, η γυναίκα πρέπει να χαρακτηρίζεται από σεμνότητα, παθητικότητα, «ντροπή». Δεν πρέπει να αναλαμβάνει πρωτοβουλίες στον έρωτα, να έχει προγαμιαίες σχέσεις, να χάσει την παρθενιά της. Αποτελεί απλά το αντικείμενο του έρωτα.

Να ένας χαρακτηριστικός στίχος της λαϊκής ποίησης γι αυτό το θέμα: «ο άνθρωπος (άνδρας βέβαια) εν διακονητής, πάντα να δοκιμάζει κι η κόρη νάναι φρόνιμη, πάντα να πολογιάζει».

4. Κύριο πρόβλημα του ανδροκρατούμενου αυτού κόσμου είναι το πως να επιτευχθεί ο έλεγχος της γυναίκας και να διατηρηθεί η οικογενειακή τιμή. Η «φύση» της γυναίκας είναι αμαρτωλή (διάδοχος της Εύας), είναι επιρρεπής στον έρωτα - γεμάτη καμώνματα, άστατη και άμυαλη, ένας μόνιμος πειρασμός για το αρσενικό.

Ο έλεγχος επιτυγχάνεται με διάφορους τρόπους, π.χ.

- (α) με τον περιορισμό της στο ιδιωτικό χώρο (ο δημόσιος χώρος είναι πεδίο δράσης του άνδρα).
- (β) με την επίβλεψη της εμφάνισης και συμπεριφοράς της (π.χ. επιμονή στη διατήρηση της σεμνής παραδοσιακής ενδυμασίας)
- (γ) Το σπάσιμο των κανόνων τιμωρείται παραδειγματικά/στιγματίζεται.

«Για νάχω τζιαι να πεί ν' αλλάξει την στολήν της
ο κάθε ένας να γελά
εν να της κόψω στροντζυλά
τζιαμαί την τζιεφαλή της».

(δ) Ο πιο σίγουρος έλεγχος της νέας είναι ο γάμος, η υποταγή της στον άνδρα-σύζυγο αλλά και η ταυτόχρονη «αποκα-ταστάση» της.

Μετά τον γάμο, καταξιώνεται μέσα από τον τριπλό ρόλο της καλής συζύγου μητέρας και νοικοκυράς.

η γυναίκα στα μ.μ.ε.

Ποιά είναι η εικόνα της γυναίκας στα ΜΜΕ στην Κύπρο; Κατ' αρχάς είναι δύσκολο να μιλήσει κάποιος για μία εικόνα. Υπάρχουν διάφορες ει-

κόνες της γυναίκας, αλλά μπορούμε να ξεχωρίσουμε πολύ ευδιάκριτα δύο κυρίαρχα, διαφορετικά πρότυπα:

1. Η εικόνα της καλής/σωστής γυναίκας:

Ακριβώς στην εικόνα αυτή βρίσκεται η συνέχεια των αξιών της καλής συζύγου-μητέρας-νοικοκυράς. Έτσι βλέπουμε στο τύπο στήλες με μαγειρικές συνταγές, συμβουλές για την κουζίνα, για τη διαμόρφωση και διακόσμηση των διαφόρων χώρων του σπιτιού, την σωστή ανατροφή των παιδιών, της προσωπικής περιποίησης, της υγείας καθώς και μυστικά για αρμονικές συζυγικές σχέσεις.

Δuo επιπρόσθετα στοιχεία παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Συχνά δίνεται έμφαση στη μόδα, το γυναικείο ντύσιμο και μακιγιάζ. Πιο σπάνια γίνονται αναφορές στη γυναίκα σαν εργαζόμενη. Όμως αυτά μέσα σε αυστηρά καθωρισμένα πλαίσια, που να μην έρχονται σε σύγκρουση με τις παραδοσιακές αξίες και ρόλους. Η Κύπρια γυναίκα πρέπει να είναι «περιποιημένη», ίσως ακόμα και «ελκυστική» σε κάποια αποδεκτά πλαίσια - αλλά πρέπει ταυτό-

χρονα να είναι καλή στην κουζίνα και στο νοικοκυριό. Να είναι ελκυστική για τον άνδρα της. Και αν εργάζεται αυτό δεν πρέπει να γίνεται σε βάρος των υπολοίπων υποχρεώσεων της.

2. Η εικόνα της «κακής» γυναίκας:

Η εικόνα αυτή αναφέρεται κυρίως στις «απελευθερωμένες», «ανεξάρτητες» γυναίκες οι οποίες είτε προκαλούν, είτε έρχονται σε απευθείας ρήξη με τα παραδοσιακά πρότυπα συμπεριφοράς. Σχεδόν πάντα οι γυναίκες αυτές είναι ξένες, πράγμα που βοηθά στην επίκριση ή και τον στιγματισμό της αποκλίνουσας τους συμπεριφοράς. Συχνά οι γυναίκες αυτές είναι βεντέτες της τηλεόρασης, του σινεμά ή της μουσικής ποπ. Η προβολή τους περιστρέφεται ακριβώς γύρω από την αποκλίνουσα αυτή συμπεριφορά π.χ το παράξενο ντύσιμο, την ερωτική τους ζωή. Όχι βέβαια προτείνοντας τις σαν παράδειγμα προς μίμηση, αλλά προς αποφυγή. Αυτό επιτυγχάνεται είτε με υπονοούμενα, είτε με ειρωνεία, σαρκασμό ή χλευασμό. Η πιο έντονη αντίδραση όμως, και αυτή που έντονα καταδεικνύει τα διπλά κριτήρια ηθικής της κοινωνίας μας, αφορά την γυμνή ή ημίγυμνη γυναίκα. Από τη μια προβάλλεται έντεχνα με ερεθιστικό τρόπο-από την άλλη όμως καταδικάζεται και αποδοκιμάζεται μέσω της ειρωνείας ή του σαρκασμού. Οι ξένες τουρίστριες όπως θα δούμε πιο κάτω, ανήκουν σε αυτή την κατηγορία, με ένα ιδιόρρυθμο όμως τρόπο.

η αντίφαση του γυμνού

Ας εξετάσουμε πιο προσεκτικά την κατασκευή αυτής της αρνητικής εικόνας. Ας ξαναγυρίσουμε για λίγο στην πραγματικότητα των κοινωνικών θεσμών και ρόλων:

Όπως παρατηρεί ο John Berger, η εικόνα/παρουσία του άνδρα σχετίζεται με την υπόσχεση δύναμης που εμπεριέχει (φυσικής, σεξουαλικής, κοινωνικής, οικονομικής κ.λ.π.) Ο άνδρας έχει τη δύναμη να κάνει κάτι σε σένα ή για σένα...Αντίθετα η εικόνα /παρουσία της γυναίκας εκδηλώνει τη στάση της ίδιας προς τον εαυτό της: ορίζει τι μπορεί ή δεν μπορεί να της γίνει. Μέσω της εμφάνισης της, των εκφράσεων της, των κινήσεων, της φωνής, ακόμα και της γνώμης της, υποδηλώνει την «παρουσία» της, τον ίδιο της τον εαυτό. Η γυναίκα πρέπει να ελέγχει συνε-

χώς το πως φαίνεται. Οι άνδρες εξετάζουν το πως φαίνεται μια γυναίκα για να αποφασίσουν πως να την αντιμετωπίσουν. Κάθε κίνηση της, καθορίζει το τι είναι επιτρεπτό ή όχι μαζί της. («Οι πράξεις του άνδρα ερμηνεύονται σαν αποτέλεσμα του τι είναι και πως οι άλλοι πρέπει να την αντιμετωπίσουν»).

Έτσι η γυναίκα γίνεται αντικείμενο παρατήρησης.

Οι γυμνές φωτογραφίες «πόζας» ξένων γυναικών στο τύπο απευθύνονται στην σεξουαλικότητα του θεατή. Δεν έχουν τίποτα να κάνουν με τη σεξουαλικότητα της απεικονιζόμενης γυναίκας. Δεν είναι γυμνή μπροστά στο ερωτικό της σύντροφο, δεν είναι γυμνή για ένα σκοπό δικό της. Είναι γυμνή για τον θεατή. Είναι αντικείμενο παρατήρησης. Η αποκορύφωση βέβαια αυτού του φαινομένου είναι τα περιοδικά πορνό. Και στις δύο περιπτώσεις σε διαφορετικό απλώς βαθμό, υπάρχει η ίδια προκλητικότητα, η ίδια υπολογισμένη σαγηνευτικότητα προς τον άνδρα που φαντάζεται (η γυναίκα που ποζάρει) να την βλέπει.

Αυτό το είδος του γυμνού-πόζας έχει καθιερωθεί στον κυπριακό τύπο τα τελευταία χρόνια. Όχι βέβαια σαν αποτέλεσμα της απελευθέρωσης του Κυπρίου. Γιατί ας μη ξεχνούμε τις ριζωμένες σεμνοτυφές μας αξίες - με τα λόγια του λαϊκού ποιητή:

«Πολλές επαρακάμαν το
την αντροπήν έχασαν
με τούτην την σημερινήν
την μόδα του που πιάσαν.
Βάλλουν δκυό δάκτυλα βρατζίν
τζιαί κάποτε καθόλου
τζιαί αρσενιτζοί τζι θηλυτζιοί
πάμεν κατά δκιαόλου».

«...Αφού με τούντο το πιτσιρόν
τους νέους πελλανίσκουιν
τους γέρους πάννει συγκοπή
τζι' άλλοι πουν' άρρωστοι, ευτύς
άμα τες δούν γανίσκουιν».

«...Έχασεν η γυναίκα πον τέλλεια το
κυριάτον τζιαί ώσπου πιτσιρώνεται
πιέφτ' η τιμή της κάτω».

Το γυμνό-πόζας λοιπόν χαρακτηρίζεται από αυτή την αντίφαση. Από την μια την επιθυμία του αρσενικού να νοιώσει ότι η γυναίκα που βλέπει του ανήκει, μια και ποζάρει για αυτόν και άρα είναι δικό του αντικείμενο. Από την άλλη, η σεμνότυφη παραδοσιακή ηθική, που βλέπει τη γύμνια αυτή σαν δουλειά του διαόλου, που οδηγά σε κινδύνους. Και ο πιο φανερός είναι ο κίνδυνος των δικών του θηλυκών να καταντήσουν έτσι. Για αυτό λοιπόν και η γυμνή-πόζας

πρέπει να είναι πάντα ξένη (θάταν αβάστακτο σκάνδαλο να ήταν Κύπρια)! Για αυτό λοιπόν πάντοτε το γυμνό αυτό πρέπει να εξορκίζεται με διάφορες ανούσιες συνήθως λεζάντες, αστεία ή σχόλια, που κτίζουν μια «ιστορία» γύρω από το φωτομοντέλλο, σε μια προσπάθεια να υποτονισθεί ή συγκαλυφθεί ο πραγματικός στόχος της απεικόνισης: η σεξουαλική ικανοποίηση του άνδρα-θεατή, μπροστά στην ξένη, που ποζάροντας γυμνή μπροστά του δηλώνει υποταγή, δηλώνει ότι του ανήκει....

η εικόνα της ξένης

Και οι τουρίστριες;
Ο τουρισμός;
Οπωσδήποτε ο τουρισμός είναι ένας σημαντικός παράγοντας κοινωνικής αλλαγής και ένας σημαντικός φορέας εκσυγχρονισμού της Κυπριακής

κοινωνίας. Όμως δεν είναι καθόλου σίγουρο αν έφερε ή σε ποιό βαθμό έφερε μια σεξουαλική απελευθέρωση της κυπριακής κοινωνίας. Το τι είναι σίγουρο είναι ότι έφερε «κύματα σιοκ» όσον αφορά τα σεξουαλικά δεδομένα της Κύπρου. Εξίσου σίγουρο είναι ότι σε μεγάλο βαθμό εμπέδωσε παραδοσιακούς τρόπους ερωτικής συμπεριφοράς.

Έτσι, είναι φανερό ότι κάποιοι άνδρες βρήκαν σεξουαλική διέξοδο στις ξένες-τουρίστριες. Πόσο όμως αλλαγή ή απελευθέρωση αποτελεί αυτό;

- Είναι όπως είπαμε οι άνδρες που «δοκιμάζουν» τον έρωτα, όπως άλλωστε και στην παραδοσιακή κοινωνία.

(Και ας μην σκεφτούν αμέσως μερικοί ότι υπάρχουν και γυναίκες που «δοκιμάζουν». Γιατί πρώτον, πάντα υπήρχαν οι λίγες που δοκίμαζαν και δεύτερο, αυτές οι λίγες είτε κρύβονται είτε επισηματίζονται).

- Οι σχέσεις με τις ξένες δίνουν μια σεξουαλική διέξοδο στους άντρες, δίνοντας έτσι στις Κύπριες την ευκαιρία να «πολο-γιάσουν» τον πειρασμό.

Όμως το θέμα των επιπτώσεων του τουρισμού είναι μεγάλο και έτσι θα περιοριστώ στις παρατηρήσεις αυτές. Με μια μόνο παρατήρηση ακόμα.

Οι ξένες τουρίστριες δεν είναι πάντα στη διάθεση κάθε Κύπριου άνδρα. Για πολλούς αποτελούν μια δύσκολη ή

μακρινή υπόθεση, ένα απόμακρο «όνειρο». Που το λαχταρούν ενδόμυχα σαν επιθυμητό αντικείμενο ηδονής - αλλά που δεν μπορούν ή δύσκολα μπορούν να το έχουν στην πράξη.

Στην απεικόνιση των ξένων τουριστριών κυριαρχούν 3 στοιχεία:

1. Η σεξουαλική τους απελευθέρωση (που εκφράζεται μέσα από την γύμνια τους).

2. Το πρόβλημα που μπορεί να δημιουργήσουν στα ερωτικά μας ήθη (στη σεμνοτυφία μας).

3. Στην ανάγκη/πρό-βλημα της υποταγής τους στην ανδρική επιθυμία.

Ας δούμε κάποια χαρακτηριστικά παραδείγματα από τον κυπριακό τύπο που εκφράζουν τα στερεότυπα αυτά:

1. Οι ξένες:

- «Καυτό θέαμα : Γυμνές ξανθές σεμνήνες του Βορρά» (τίτλος)

- «Σειρήνες του βορρά ...ανασπάτωσαν τις κυπριακές παραλίες» (τίτλος)

- «Ξένες ημίγυμνες καλλονές...μεταμορφώνουν σεμνότυπες φαινομενικά παραλίες»

- «Θέλουν να κάμουν την Κύπρο ένα μεγάλο στρατόπεδο (γυμνιστών). Έρχονται ειδικά για αυτό τον σκοπό».

(τίτλος).

- Και ένας σατυρικός στίχος από εφημερίδα:

«Πεζουνάρες άσπρες σιονάτες...πράμαν ξενικόν τουρίστριες πουρέκκια...να μην φύγουν καμμά...χωρίς να δούν τα πράματα και τ' άλλα τα ωραία μας».

2. Σχόλια για τις επιπτώσεις της παρουσίας των τουριστριών:

- «Άφησαν γυναίκες και παιδιά για ξανθές Σουηδέζες». (Και στο κείμενο διαβάζουμε: Νεαροί επιμένουν ότι οι Σουηδέζες είναι «τρομερά έμπειρες» και ότι «ανακάλυψαν μαζί τους πόσο ωραία είναι η ζωή»).

- «Σειρά τα ξαπλωμένα κορμιά...κάτω από τα πεινασμένα/αχόρταγα μάτια των νεαρών που βλέποντας τις κάνουν ... τα όνειρα τους».

- «Πολλές (Κύπριες) πετούν τους στηθόδεσμούς, παίρνοντας σαν παράδειγμα τις ξένες τουρίστριες, και αγγίζοντας τις κυπριακές ηθικές προκαταλήψεις».

Μια πρώτη αντίδραση στα πιο πάνω θα μπορούσε να ήταν ότι έτσι είναι στο κάτω-κάτω η πραγματικότητα. Είναι όμως τα «μηνύματα» που εμπεριέχουν τα πιο πάνω σχόλια μια απλή αναπαράσταση των πραγμάτων;

«Τα μηνύματα των ΜΜΕ δεν αντι-

κατοπτρίζουν την έκδηλη πραγματικότητα μιας κοινωνίας, αλλά αναπαριστούν συμβολικά το οικοδόμημα αξιών και σχέσεων που βρίσκεται κάτω από την επιφάνεια». (Görpner).

Η εικόνα που σχηματίζει ο κυπριακός τύπος για την ξένη τουρίστρια μας παραπέμπει στους κώδικες συμπεριφοράς και τις κοινωνικές σχέσεις που είδαμε πιο πάνω.

Η ξένη είναι ένα «(καυτό) θέαμα.» Δεν πρόκειται για πρόσωπα αλλά για γυμνά ή ημίγυμνα κορμιά. Είναι «πράμαν» ξενικόν, αντικείμενα επιθυμίας. Ο τύπος δεν τους αναγνωρίζει σιδήποτε εκτός το «τι φαίνονται»: δεν έχουν ιστορία δεν έχουν ανθρώπινες σχέσεις. Όλα τα υπόλοιπα χαρακτηριστικά τους γίνονται δευτερεύοντα ή χάνονται εντελώς - οι ανθρώπινες τους ανάγκες, οι ικανότητες τους, τα συναισθήματα τους, οι ελπίδες τους. Η μόνη ελπίδα που απομένει είναι εκείνη του άνδρα-θεατή που βλέπει τα «ξαπλωμένα κορμιά» στη σειρά «πεινασμένα και αχόρταγα» και «κάνει τα όνειρα του». Γι αυτό και ο τύπος του δείχνει, όπως η διαφήμιση δείχνει στον καταναλωτή, τι θα έπρεπε να έχει.

Σε αυτή τη διαδικασία βασικό ρόλο παίζουν και οι φωτογραφίες του τύπου. Θα μπορούσε πάλι να ειπωθεί ότι και οι φωτογραφίες των γυμνών τουριστριών αποτελούν απλώς μια αναπαράσταση της πραγματικότητας: αφού είναι γεγονός ότι οι τουρίστριες είναι ημίγυμνες.

ΟΜΩΣ, με τα λόγια του S.Hall:

«Η φωτογραφία δεν είναι μια άμεση, ωμή αναπαράσταση της πραγματικότητας αλλά ένας τρόπος επικοινωνίας. Η επιλογή αυτής της στιγμής ενός γεγονότος αντί της άλλης, αυτού του προσώπου αντί εκείνου, αυτής της οπτικής γωνίας, αντί οποιασδήποτε άλλης, αυτού του φωτογραφικού περιστατικού για να αντιπροσωπεύσει μια πολύπλοκη αλυσίδα γεγονότων και νοημάτων, είναι μια ιδεολογική διαδικασία».

Δεν είναι λοιπόν τυχαίο που όλες σχεδόν οι φωτογραφίες που δημοσιεύει ο τύπος επιλέγουν τη στιγμή της γύμνιας για να αποθανάτισουν. Το τι δεν φωτογραφίζεται είναι εξ' ίσου σημαντικό. (Όχι ένα χαμόγελο, μια γκριμάτσα, μια στιγμή χαράς). Δεν είναι τυχαίο ότι η οπτική γωνία των φωτογραφιών προσπαθεί τόσο απεγνωσμένα να επικεντρωθεί στα σεξουαλικά σημεία του σώματος των ξένων, επιχειρώντας ένα νοητό βιασμό. Δεν είναι τυχαίο που ολόκληρη η ύπαρξη των ξένων εξισώνεται με τη σεξουαλική τους διάσταση.

ΟΜΩΣ υπάρχει ένα πρόβλημα στη διαδικασία αυτή. Είδαμε πριν πως οι «φωτογραφίες-πόζας» προσφέρονται

για την μεταμόρφωση της γυναίκας σε σεξουαλικό αντικείμενο μπροστά στον άνδρα-θεατή, στον οποίο ποζάροντας γυμνή δηλώνει υποταγή... Η ξένη-τουρίστρια όμως δεν προσφέρεται στον θεατή με αυτό τον τρόπο. Αν κοιτάξει κανείς προσεκτικά τις φωτογραφίες των τουριστριών θα δει ότι αυτές αγνοούν τον φωτογράφο. Δεν ποζάρουν. Είναι γυμνές για ένα σκοπό δικό τους (για τον ήλιο, την ξεκούραση). Δεν είναι γυμνές για τον θεατή.

Ξαναεπανερχόμαστε λοιπόν στην αντίφαση που δημιουργά η ξένη τουρίστρια: από τη μια αποτελεί μια πρόκληση για τον κύριο άνδρα, ένα πειρασμό. Η γύμνια της του υποδηλώνει ότι υποτάσσεται σε αυτόν. Δεν του προσφέρεται όμως όπως η ξένη γυναίκα στην φωτογραφία -πόζας.

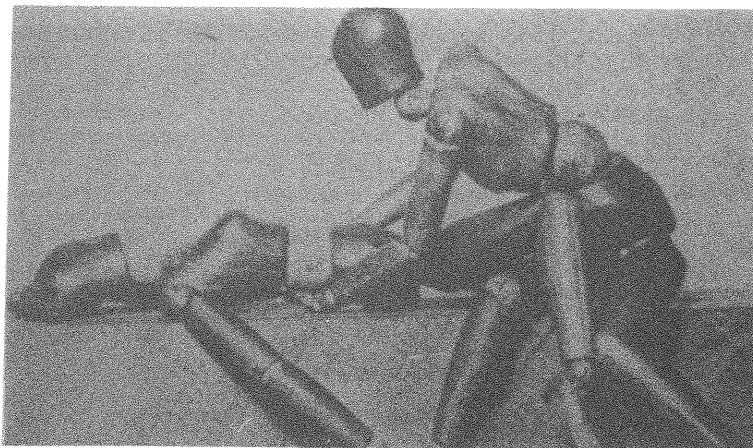
Ο φωτογράφος προσπαθεί πολλές φορές να πετύχει αυτή την κατάκτηση, αυτό τον βιασμό-για λογαριασμό του θεατή. Όμως είδαμε ήδη τις δυσκολίες.

Ο βιασμός της ξένης

Εκεί που οι δυσκολίες παραμερίζονται και γίνεται πλέον δυνατός ο νοητός βιασμός του τύπου, είναι στην περιγραφή ενός πραγματικού βιασμού ξένης. Εκεί παίρνει πλέον την εκδίκηση του και ο τύπος και ο αναγνώστης.

Κάθε βιασμός ξένης είναι ένας τριπλός βιασμός. Ο πρώτος βιασμός από τον θύτη. Ο δεύτερος βιασμός στο δικαστήριο στη διάρκεια της δίκης. Ο τρίτος βιασμός, ο πιο δημόσιος και μαζικός από τον τύπο και το αναγνωστικό κοινό (των ανδρών).

Ο πρώτος βιασμός ακολουθεί μια παρόμοια λογική με αυτήν που είδαμε πιο πάνω. Η ξένη με την γύμνια της, τη φιλική κι απελευθερωμένη της συμπεριφορά, υποδηλώνει μια ερωτική πρόκληση στον κύριο άνδρα. Όμως μπορεί να ξεγλυστρίσει μέσα από τον δάκτυλο του την τελευταία στιγμή με ένα απλό «no thank you» ή κάτι παρόμοιο, αμφισβητώντας και κονιφοποιώντας έτσι τον «ανδρισμό» του. Ο βιαστής οδηγεί στην λογική και υπέρτατη του συνέπεια ένα θεσμοθετημένο σύστημα αξιών στο οποίο όλοι ζούμε. Η βία που χρησιμοποιά δεν είναι ούτε ξεκάρφωτο, ούτε περιθωριακό γεγονός, αλλά μια ακραία κατάληξη της πρωτο-

γενούς αυτής ανδρικής υπεροχής/εξουσίας. Από το πείραγμα, το «καμάκωμα» και στο τέλος το βιασμό, ο άνδρας δείχνει - (με διαφορετική ένταση) πως θεωρεί την ξένη σαν αντικείμενο ηδονής. Ο βιασμός είναι μια επαναβεβαίωση του αμφισβητημένου πληγωμένου ανδρισμού. Ταυτόχρονα μια τιμωρία και υποταγή της γυναίκας που τον αμφισβήτησε. Ιδιαίτερα ταπεινωτικό είναι να μείνει η γυναίκα έγκυος. Ξαναθυμίζω τον λαϊκό ποιητή σ' ένα χαρακτηριστικό στίχο:

«Αν ου να πας 'πο δαχαμαί
σαρδέλλα βρωμισμένη
κουβελλαριά κατάβαρη
και λόττα γεννημένη.
Πήγαινε πες της μάνας σου
πως σ' έχω αγγαστρωμένη
έτσι ως σε κατάντησα
κανέννας εν σε θέλει».

Η έπαρση, η περιφρόνηση, ο σαρκασμός είναι χαρακτηριστικός.

Ας δούμε κάποια στοιχεία από την αντιμετώπιση του δικού μας τύπου:

1. Ομαδικός βιασμός Μαρίτας Τζιάκοπσον από 7 νεαρούς.

-«Βίασαν αλληλοδόχως μια 19χρονη Σουηδέζα».

-«Οι βιαστές την άφησαν και έγκυο (θυμηθείτε τον λαϊκό ποιητή)».

-«Οι βιαστές μου ξέσκισαν τα ρούχα».

-«Ήμουν μεθυσμένη αλλά θυμάμαι τι έγινε».

Διαμένει με τον φίλο της Πάτσιο. (Σημ: Ήταν μεθυσμένη=τα γύρευε. Μένει με φίλο της = τα γύρευε. Η μαρτυρία της μπορεί να είναι αναξιόπιστη.

2. «Πήγε να ουρήσει η τουρίστρια και έχασε το δρόμο».

3. «Τα έμμηνα της την γλύτωσαν από το βιασμό»

4. «Και άλλος βιασμός ξένης από νεαρούς ερωτευμένους».

5. Υπόθεση βιασμού Κλαούντιας Αντζέλικα Χαίντετ από τον Ηλία Νικόλα Ρίγκο.

α. «Ο φίλος της Κλαούντια ήρθε για να παρακολουθήσει την δίκη»

«Με κόκκινα μαλιά και σκουλαρίκι παρών ο φίλος της».

Σχόλιο: Είχε ήδη φίλο - άρα γιατί να παραπονιέται; Άραγε πόσους άλλους φίλους έχει; Στη δίκη έγινε ολόκληρη συζήτηση για αυτό. Τα κόκκινα μαλιά και σκουλαρίκι δείχνουν ότι ο φίλος της δεν ήταν και πολύ άνδρας: πιθανόν να ήθελε κάποιον θερμόαιμο όπως τον Ρίγκο. (Ο Ρίγκο κατάθεσε ότι η Κλαούντια του εκμηστρηύτηκε ότι ο φίλος της ήταν ομοφυλόφιλος).

β. «Πονάω, πονάω, φώναζε η Κλαούντια- ψευδαίσθηση, λέει η κυπριακή φιλοξενία».

(Φώναζε όταν την βιάζαν. Η περιγραφή μας προσκαλεί να φανταστούμε την σκηνή. Και μετά από τέτοιες εμπειρίες να τολμά να κατηγορά την φιλοξενία μας!)

γ. «Μώλωπες στους μηρούς είχε η Κλαούντια».

(Μας προσκαλούν να φανταστούμε τους μηρούς και βέβαια τη σεξουαλική πράξη).

Σημ.: Χαρακτηριστικό αυτής της υπόθεσης ήταν η χρήση του πρώτου ονόματος της νέας «Κλαούντιας» - Θυμίζει την Κλαούντια Καρπινάλε: προκλητική καλλονή.

Ενώ το επίθετο/ παρατσούκλι του άνδρα: Ρίγκο= ήρωας καουμπού.

Στη δίκη του συμπεριφερόνταν και κόρδωνε σαν ήρωας.

Τα κείμενα και η προσέγγιση της κάλυψης είναι εξ' ίσου ηδονοβλεπτικά.

π.χ. «3 κάθετες δακτυλιές στο δεξιό μηρό της Κλαούντιας και 2 κάθετες στον αριστερό μηρό και αυτές

ήταν αποτέλεσμα εξασκήσεως πρέσεως που προκλήθηκαν όταν κάποιος προσπάθησε να ανοίξει τους μηρούς της».

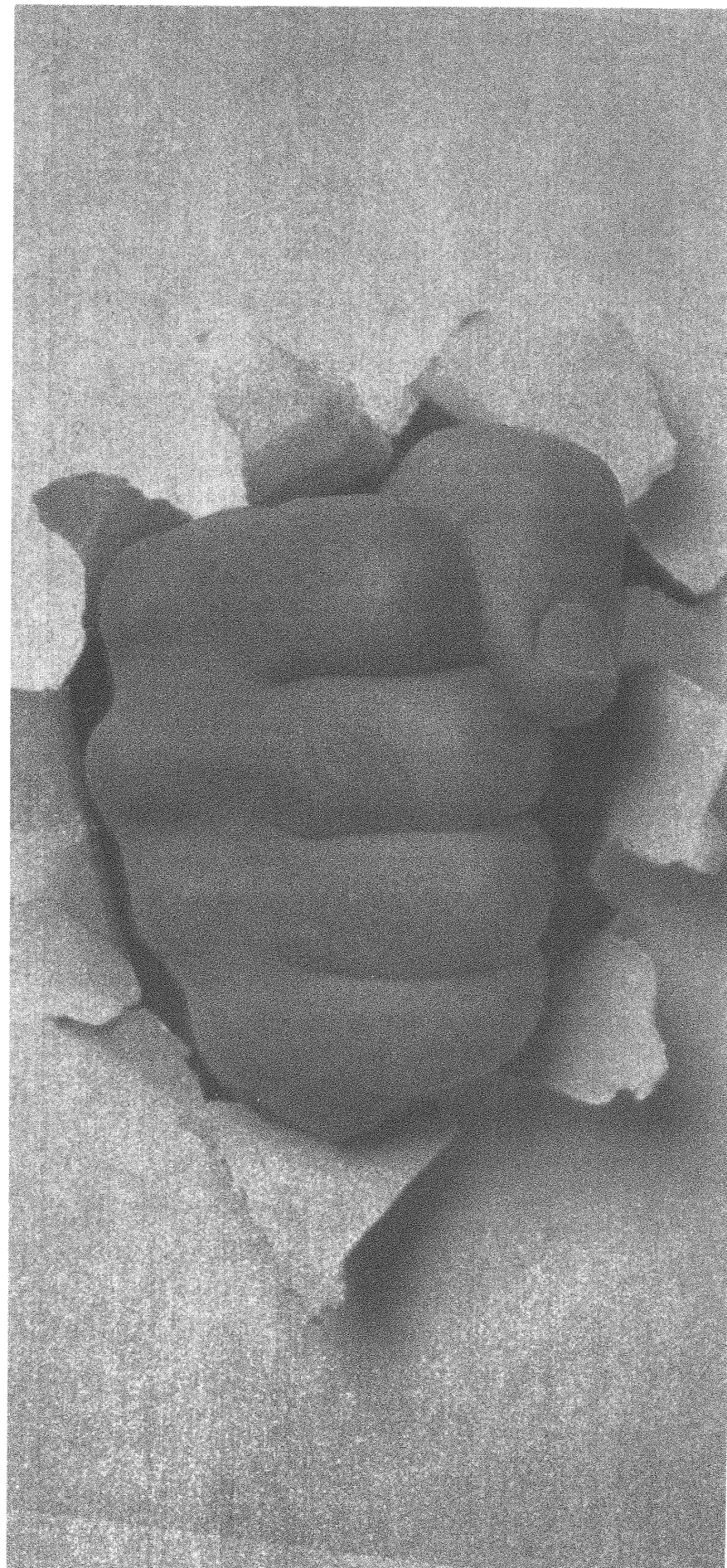
Αυτή την αναφορά δημοσίευσε κυπριακό έντυπο. Για να «κατανοήσουμε» προφανώς, πιο καλά την ξένη αυτή. Κάθε λεπτομέρεια που θα μας βοηθούσε να φανταστούμε πιο καλά το μαρτύριο της! Για να πετύχει έτσι πιο καλά ο μαζικός πλέον βιασμός από τους αναγνώστες.

Πρόκειται στην ουσία για μια «πορνογραφία της καθημερινής ζωής».

Το πνεύμα του φθηνού εντυπωσιασμού και της σκανδαλοθηρίας διεισδύει και χρωματίζει το περιεχόμενο των μηνυμάτων του κυπριακού τύπου. Δεν ενδιαφέρει η ίδια η βία, η καταδίκη του βιαστή, ή έστω η ανίχνευση των αιτιών αυτού του καταντήματος, του εξευτελισμού της ανθρωπίνης ύπαρξης. Τουναντίον η στάση του βιαστή (ο «τρελλός» Ρίγκος, ο «βαρύμαγκας Κεβεζές») ελαφρώνει τον βιαστή από το βάρος του εγκλήματος του. Ταυτόχρονα προστατεύει και την ίδια μας την κοινωνία - που απαλλάσσεται από την ευθύνη να αναζητήσει τον εαυτό της, στους κοινωνικούς της θεσμούς, τις αξίες, τις ιδεολογίες της, τα αίτια του εγκλήματος.

Αντί των προβληματισμών έχουμε μια μανιώδη ενασχόληση με όλες τις μικρολεπτομέρειες του βιασμού - που παρασύρνει την προσοχή μακριά από την ίδια την βία συμπεριφορά, και που ενθαρρύνει τις πορνογραφικές φαντασιώσεις. Τα μηνύματα του τύπου δίνουν έτσι διέξοδο στις καταπιεσμένες επιθυμίες και φαντασιώσεις του σύγχρονου άνδρα με την απεικόνιση της ξένης τουρίστριας σαν την ευκαιρία της σεξουαλικής του απελευθέρωσης. Και στην αναπαράσταση του βιασμού των ξένων, δίνουν διέξοδο στα αισθήματα ματαίωσης των ερωτικών φαντασιώσεων, της τιμωρίας και του «εξαγνισμού» της ακαθαρσίας της «απελευθερωμένης» ξένης με την αποκλίνουσα συμπεριφορά.

Έτσι τα ΜΜΕ και ο τύπος πιο ειδικά αναλαμβάνει το ρόλο και τις λειτουργίες αρχέγονης θρησκείας -σαν θρησκεία με σύγχρονη πλέον μορφή: «Όπως τις παραδοσιακές θρησκείες (τα ΜΜΕ) παρέχουν τις επαναληπτικές εκείνες εικόνες και ιστορίες που τελετουργικά καταδεικνύουν την βασική τάξη πραγμάτων μιας κοινότητας. Με αυτό τον τρόπο, και πάλι όπως οι παραδοσιακές θρησκείες, κατασκευάζουν την κοινωνική πραγματικότητα εμφυτεύοντας κατάλληλες αξίες και νοήματα, ενώ παράλληλα καλλιεργούν συστηματικά την αντίσταση στην κοινωνική αλλαγή, μέσα από την παράδοση στην «υπάρχουσα τάξη πραγμάτων». (J. Garutti).

η βία: μια πραγματικότητα της κυπριακής κοινωνίας

Παρ' ότι η ενδοοικογενειακή βία δεν είναι άγνωστη μέσα στην πραγματικότητα της Κύπρου, εξακολουθεί να παραμένει ένα θέμα ταμπού, εγκλωβίζοντας έτσι ένα βαθύ κοινωνικό πρόβλημα στα «απόρρητα» του προσωπικού χώρου. η σκέψη ότι θα ακουστεί προς τα έξω μια πράξη βίας τρομοκρατεί τα θύματα της, κάνοντας τα να νιώθουν ντροπή. Η τάση προς κοινωνικοποίηση του προβλήματος φαίνεται να είναι πολύ αργή και να γίνεται δευτερεύουσα.

Η Κύπρος που κοινωνικά συνεχίζει να είναι μια τριτοκοσμική χώρα, άρχισε να αποκτά χαρακτηριστικά της κοινωνικής δομής των αναπτυγμένων χωρών. Η δημιουργία του κέντρου «Άμεσης Βοήθειας Θυμάτων Βίας μέσα στην Οικογένεια» είναι ένα τέτοιο χαρακτηριστικό. Μόνο η ίδρυση του κέντρου υποδεικνύει την ύπαρξη βίας μέσα στην «φυλήσυχη» κοινωνία μας.

Η συζήτηση του θέματος βία θα μπορούσε να οδηγήσει προς την αναζήτηση άλλων μορφών βίας όπως η ψυχολογική βία - Η καθημερινή βία που εξασκείται καθημερινά πάνω στους εργαζόμενους από τους εργοδοτικούς μηχανισμούς- Η βία που εξασκείται πάνω στο ανθρώπινο μυαλό από χίλιων ειδών έννοιες κυρίως οικονομικής φύσεως - Η βία που υπάρχει μέσα στην ζωή του φαντάρου κλπ.

Με την ελπίδα ότι όλες οι μορφές βίας θα αρχίσουν να συζητούνται και να πάψουν να καλύπτονται πίσω από μια σιωπή, ξεκινήσαμε ένα διάλογο ο οποίος ελπίζουμε να συνεχιστεί. Σαν πρώτο βήμα δημοσιεύουμε ένα ερωτηματολόγιο του «Εντός» απαντημένο από το διοικητικό συμβούλιο του «Κέντρου Άμεσης Βοήθειας μέσα στην Οικογένεια».

- Ποιός είναι ο σκοπός λειτουργίας του κέντρου;

- Το Κέντρο Άμεσης Βοήθειας θυμάτων βίας μέσα στην οικογένεια ιδρύθηκε για να προσφέρει άμεση βοήθεια σε άτομα που αντιμετωπίζουν βία μέσα στην οικογένεια. Η ανάγκη της ίδρυσης του κέντρου ξεκίνησε μέσα από την ίδια την κυπριακή οικογένεια.

- Τι βοήθεια προσφέρετε;

- Το κέντρο παρέχει από τηλεφώνου ή με προσωπική συνέντευξη ψυχολογική υποστήριξη στα θύματα βίας.

Το κέντρο θα φροντίζει για την περιθαλψη τους αν αυτό δεν έχει γίνει.

Θα παρέχει προσωρινή και σε ασφαλές μέρος στέγη για άτομα που βρέθηκαν στο δρόμο μετά από κακοποίηση.

- Ποιές είναι οι πηγές χρηματοδότησης σας;

- Το κέντρο χρηματοδοτείται από εισφορές και δωρεές που προέρχονται από φιλανθρωπικά σωματεία, από το Δημαρχείο Λευκωσίας και προς το παρόν από μια οργάνωση εκκλησιών της Ολλανδίας που χρηματοδοτεί παρόμοια κέντρα σε διάφορες χώρες του κόσμου.

- Από που παίρνονται οι αποφάσεις όσο αφορά την λειτουργία του κέντρου; Ποιά είναι η διαδικασία λή-

ψης αποφάσεων;

- Οι αποφάσεις οργανωτικής φύσεως παίρνονται από το συμβούλιο της Π.Κ.Ι.Δ.Ι.Ε. (Παγκύπρια Κίνηση Ίσα Δικαιώματα, Ίσες Ευθύνες). Όμως οι αποφάσεις για εξιδικευμένα θέματα παίρνονται από επιτροπές στις οποίες συμμετέχουν ειδικοί για το συγκεκριμένο θέμα που καλούνται από το συμβούλιο. Η πορεία του κέντρου καθορίζεται από ειδική επιτροπή στην οποία συμμετέχουν εκτός από την Π.Κ.Ι.Δ.Ι.Ε., το τμήμα ευημερίας, η αστυνομία, το Συμβουλευτικό γραφείο γάμου, ψυχολόγοι, ο Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος και η Εισαγγελία.

- Πόσες γυναίκες σας έχουν επισκεφθεί μέχρι στιγμής; Από ποιές κοινωνικές τάξεις προέρχονται; Νομίζετε ότι η κοινωνική τάξη παίζει ρόλο στο αν θα υπάρχει βία στο σπίτι και αν ναι, πώς;

- Ο αριθμός των θυμάτων βίας που έχουν επικοινωνήσει μαζί μας είναι πολύ μεγαλύτερος από ό,τι αναμέναμε. Σε λιγότερο από τρεις βδομάδες είχαμε πάνω από 30 τηλεφωνήματα και προσωπικές συνεντεύξεις. Το ποσοστό αυτό θεωρείται πολύ ψηλό δεδομένου ότι σύμφωνα με έρευνες που έχουν γίνει ο αριθμός θυμάτων πρέπει να υπολογίζεται δέκα φορές μεγαλύτερος απ' αυτό που καταγγέλεται.

Όχι η κοινωνική τάξη και η

μόρφωση δεν παίζει κανένα ρόλο. Οι γυναίκες που ζητούν βοήθεια προέρχονται απ' όλες τις κοινωνικές τάξεις. Το πρόβλημα δεν είναι ταξικό αλλά κοινωνικό.

- Ξέρουμε ότι παρέχετε προσωρινή στέγη σε γυναίκες που θρέθηκαν στον δρόμο μετά από κακοποίηση. Μπορείτε αν μας πείτε λίγα λόγια γι' αυτό ώστε να πάρουμε μια καλή εικόνα για αυτό το τι γίνεται σ' αυτό τον τομέα;

- Το Κέντρο όπως αναφέραμε και προηγουμένως παρέχει προσωρινή στέγη σε θύματα βίας που βρίσκονται στον δρόμο μετά την κακοποίηση είτε διότι τα διώχνουν είτε διότι φοβούνται την οργή του συζύγου τους. Την βοήθεια αυτή άγκαι το κέντρο είναι έτοιμο να την παρέχει δεν του έχει ζητηθεί. Για να παρέχουμε την βοήθεια αυτή το μόνο που χρειάζεται είναι να τηλεφωνήσει το θύμα.

- Σας έχουν επισκεφθεί γυναίκες των οποίων οι σύζυγοι είναι αλκοολικοί; Τι είδους ρόλο παίζει ο αλκοολισμός στο να υπάρχει βία εναντίον γυναίκας και παιδιών;

- Ο αλκοολισμός δεν είναι η αιτία που προκαλεί βία αλλά η δικαιολογία. Από έρευνες που έγιναν στο εξωτερικό φαίνεται ότι αρκετοί άνδρες πίνουν για να τολμήσουν να κτυπήσουν και για να έχουν δικαιολογία για την βίαιη αυτή πράξη τους.

- Γυναίκες που ζούν από την πορνεία, συχνά αντιμετωπίζουν βία από τους άνδρες τους ή τους πατρόνους τους. Είχατε τέτοιες περιπτώσεις στο κέντρο; Σε ποιά κατάσταση βρίσκονταν και πως τις βοηθήσατε;

- Όχι δεν μας έχουν ζητήσει βοήθεια γυναίκες που ζούν από την πορνεία, όμως είχαμε καταγγελίες από άλλους που μας ανέφεραν τέτοιες περιπτώσεις.

- Πως αντιμετωπίσατε ή θα αντιμετωπίζατε τυχόν τάσεις αυτοκτονίας;

- Το Κέντρο, στο παρόν στάδιο δεν ασχολήθηκε με το θέμα αυτό, παρόλο ότι επανειλημμένα συζητήθηκε. Αν μας τύχει πιστεύω ότι η ψυχολόγος του κέντρου μπορεί να βοηθήσει. Σίγουρα δεν θα αρνηθούμε να χειριστούμε το πρόβλημα έστω κι αν δεν είναι ο σκοπός του κέντρου.

- Θέλουν πολλές γυναίκες να πάρουν διαζύγιο σαν αποτέλεσμα της βίας που υπάρχει στην οικογένεια; Πως τις βοηθά το κέντρο να αρχίσουν μια νέα ζωή; Μπορεί να δοθεί επίδομα από την κυβέρνηση σε φτωχές γυναίκες που βρίσκονται ξαφνικά μόνες τους;

- Έχει φανεί ότι οι κακοποιημένες γυναίκες δεν αναζητούν διαζύγιο. Απλώς θέλουν να βρεθεί κάποιος να πει στον άνδρα του να παψει να τις κτυπά και ζητούν να πούν σε

κάποιο που θα τις καταλάβει το πρόβλημα τους.

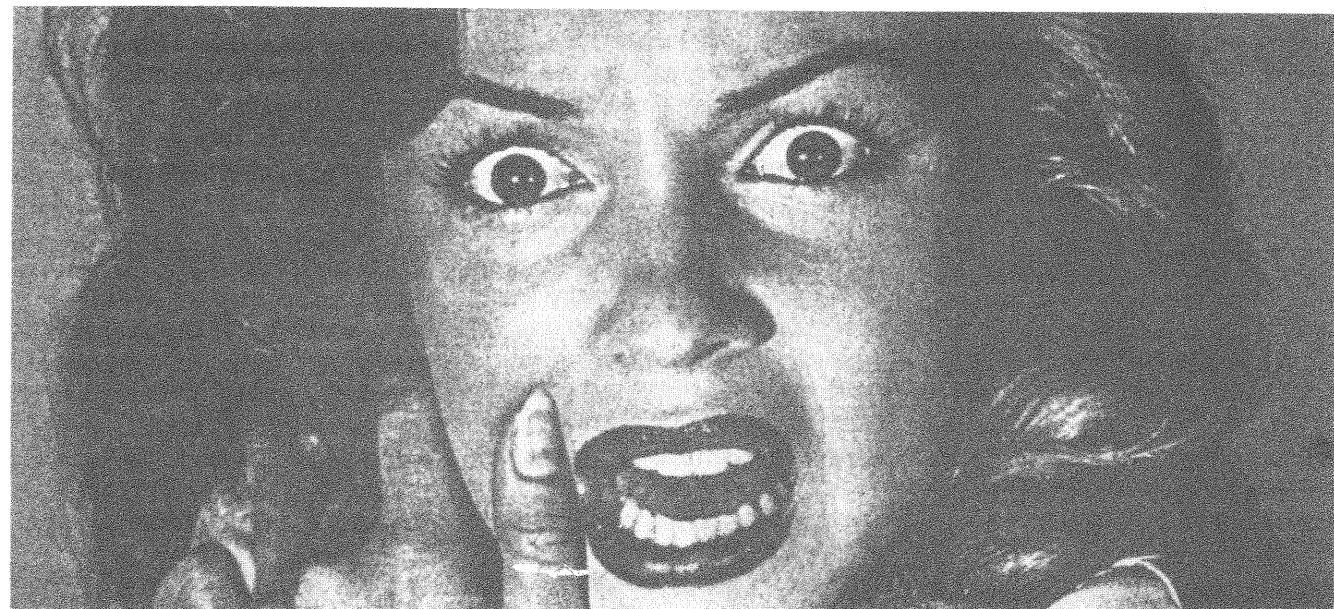
Το κέντρο τους παρέχει ψυχολογική υποστήριξη. Τις βοηθά να βρουν την χαμένη τους αυτοπεποίθηση. Γενικά τις βοηθά να πιστέψουν στον εαυτό τους και στις ικανότητες τους. Κι αυτό είναι σημαντικό διότι οι περισσότερες κακοποιημένες γυναίκες αισθάνονται ότι δεν έχουν αξία και ικανότητες. Αισθάνονται μόνες, ανίκανες να δράσουν και απόλυτα εξαρτημένες σ' αυτό που τις κακοποιεί.

- Ποιά είναι η ιδανική κατάσταση στην οποία θέλετε να δείτε το κέντρο στο εγγύ και απότερο μέλλον και πως θα βοηθούσε ένα τέτοιο κέντρο τις γυναίκες που είναι θύματα βίας;

- Το κέντρο αυτό μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στον περιορισμό της βίας όχι μόνο μέσα στην οικογένεια αλλά και στην κοινωνία γενικά.

Ακόμα και η απλή ύπαρξη τέτοιου κέντρου σίγουρα θα προβληματίσει αυτούς που κακοποιούν.

Μακρόχρονα και αφού εντοπίσει τα προβλήματα το κέντρο θα μπορεί να εισηγηθεί τρόπους ή μέτρα νομοθετικά και άλλα- για περιορισμό του προβλήματος της βίας γενικά. ●

μονεταρισμός στο ενωμένο βασίλειο: μηδέν στο πηλίκον

Δρ. Φοίβος Αρέστης.
Head of Dept. North East London Polytechnic

Ενώ στο παρελθόν συναντούσε κανείς αναφορές που εξυμνούσαν την Κυβέρνηση Θάτσερ για την μείωση του πληθωρισμού με το να πετύχει ένα «αργό και σταθερό ρυθμό νομισματικής ανάπτυξης» (βλέπε για παράδειγμα, James Lothian Economic Agenda, Financial Guardian 15 Δεκεμβρίου 1982. Milton Friedman, Observer, 26 Σεπτεμβρίου 1982) είναι αλήθεια να πούμε ότι τελευταία οι θαυμαστές έχουν σιωπήσει. Δεν ακούμε πια για τη στενή σχέση μεταξύ της ανάπτυξης της χρηματικής προσφοράς και του ρυθμού του πληθωρισμού. Τόσο που και ο Καγκελάριος ο ίδιος να υποχρεωθεί να εγκαταλείψει αυτή τη θέση τον Οκτώβριο του 1985.

Όμως σίγουρα σύμφωνα με τις «μονεταριστικές» αρχές ο ρυθμός πληθωρισμού στο Ενωμένο Βασίλειο έπρεπε αν όχι τίποτα άλλο να μειώνεται αντί να αυξάνεται. Μονεταριστές υποθέτουν μια χρονική καθυστέρηση περίπου δύο χρόνων μεταξύ των αλλαγών στην χρηματική προσφορά και τις επακόλουθες αλλαγές στον πληθωρισμό. Κάτω από την Θατσερική Κυβέρνηση η παροχή λεφτών πάντοτε ξεπερνούσε το ανώτατο όριο των «νομισματικών στόχων» της κυβέρνησης. Με αυτό τον τρόπο ένας πολύ ψηλός ρυθμός πληθωρισμού έπρεπε να αναμένεται σε όλη την περίοδο από το 1979. Έτσι δεν υπάρχει ούτε ίχνος αλήθειας στην υποτιθέμενη επιτυχία της κυβέρνησης στην μείωση του πληθωριστικού ρυθμού. Η έμμονη ιδέα της κυβέρνησης με τον πληθωρισμό είναι επίσης παράξενη: Αν ο πληθωρισμός είναι η πρώτη τους

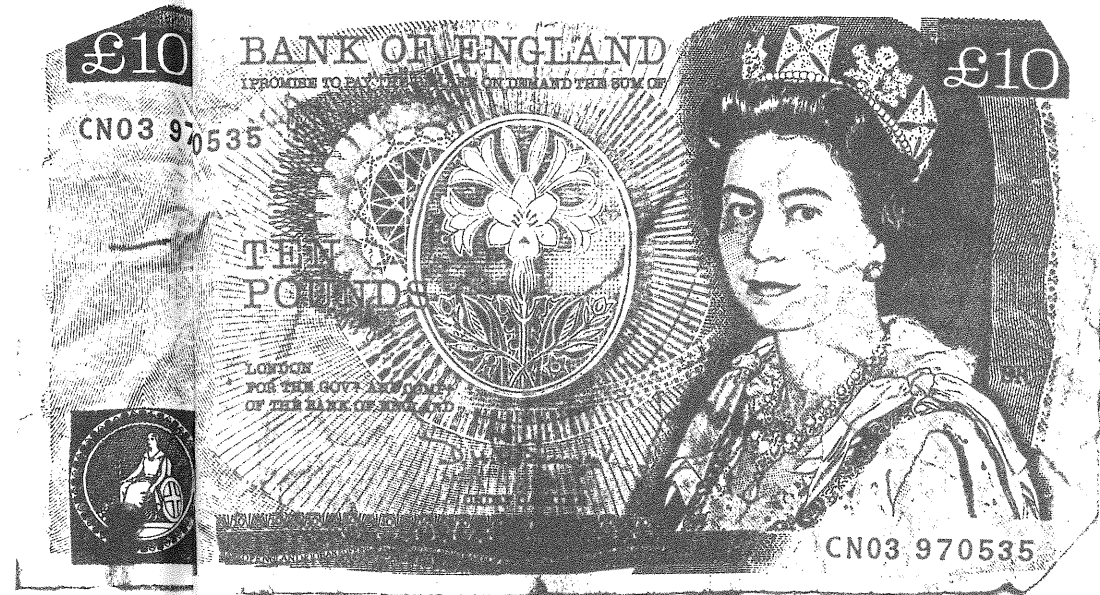
προτεραιότητα γιατί επέτρεψαν να υπερδιπλασιαστεί τον πρώτο χρόνο της διακυβέρνησης τους; Το ίδιο περίεργη είναι και η δογματική τους πρόταση ότι τότε μόνο μπορεί να επιτευχθεί όταν ο πληθωρισμός διωχθεί ολοκληρωτικά από το σύστημα. Αν το πίστευαν αυτό γιατί περίμεναν τόσα χρόνια προτού εφαρμόσουν αυτή την θεραπεία;

Ο πληθωρισμός δεν καθορίζεται από τον ρυθμό ανάπτυξης της νομισματικής προσφοράς ούτε σε αυτή αλλά ούτε και σε οποιαδήποτε άλλη χώρα. Τότε τι προκαλεί πληθωρισμό; Βασικά πληθωρισμός δημιουργείται από διαφορετικούς λόγους σε διαφορετικές περιπτώσεις. Όμως αυτό που διατηρεί πληθωριστικές πιέσεις είναι κύρια η πάλη για εισοδηματική κατανομή μεταξύ εταιρειών, συντεχνιών και κυβέρνησης. Όταν οποιαδήποτε ομάδα πιέζει για μεγαλύτερο μερίδιο είναι πιθανόν να ξεκινήσει ένα ελικοειδές κύκλο μισθών-τιμών. Με τον ίδιο τρόπο μια πίεση του ελικοειδούς προς τα κάτω υπάρχει όταν κάποια ομάδα υποχρεώνεται να δεχτεί μείωση στο μερίδιό της. Αυτό που φαίνεται να έχει συμβεί πρόσφατα στο Ε.Β. είναι ότι χαμηλότερα κόστα εισαγόμενων πρώτων υλών λόγω πιεζόμενων παγκόσμιων αγορών και μια ψηλά νομισματική ισοτιμία έχουν καταλήξει σε πιο χαμηλούς ρυθμούς πληθωρισμού.

Μπορεί φυσικά κάλλιστα να υπάρχει σύνδεση μεταξύ προσφοράς χρήματος και τιμών. Όμως το κρίσιμο ερώτημα είναι η κατεύθυνση των αιτιών. Προκαλεί πληθωρισμό η αύξηση της χρηματικής προσφοράς όπως ισχυρίζονται οι μονεταριστές; Ή μήπως οι αλλαγές στον

πληθωρισμό προκαλούν αλλαγές στη νομισματική προσφορά όπως εισηγούνται οι περισσότεροι οικονομολόγοι.

Οι μονεταριστές επιμένουν ότι έχουν δείξει στατιστικά ότι οι αυξήσεις της νομισματικής προσφοράς προηγούνται της αύξησης του ρυθμού του πληθωρισμού. Γι αυτούς αποδεικνύεται ότι η αιτιολόγηση κατευθύνεται από νομισματική προσφορά σε τιμές. Επίσης υποστηρίζουν ότι αυτή η διαδικασία λειτουργεί ιδιαίτερα δυνατά στο Ε.Β. Όμως δεν μπορεί κανείς να καθορίσει αιτιολόγηση μόνο με στατιστικά στοιχεία. Ας υποθέσουμε ότι οι επιχειρηματίες περιμένουν αύξηση στις πωλήσεις. Θα εγκαταστήσουν νέο εξοπλισμό και θα αυξήσουν τα προϊόντα τους. Για να το κάνουν αυτό θα αυξήσουν τον δανεισμό τους. Αντιμέτωποι με αυξημένες παραγγελίες οι προμηθευτές μηχανημάτων συμπεριφέρονται με παρόμοιο τρόπο. Έτσι αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας μπορεί να προκαλέσει πιο ψηλές τιμές. Με την προϋπόθεση ότι οι νομισματικές αρχές διαθέτουν περισσότερο χρήμα, τότε, υπάρχει μια στενή στατιστική σχέση μεταξύ αλλαγών στην νομισματική προσφορά και τον πληθωρισμό. Μια παρόμοια σχέση μπορεί να βρεθεί αν οι νομισματικές αρχές δεν διαθέτουν το επιπλέον χρήμα. Σε αυτή την περίπτωση τα επιτόκια θα αυξηθούν και στον βαθμό που θα μπορέσουν οι επιχειρηματίες να εξασφαλίσουν την απαιτούμενη χρηματοδότηση με πιο ψηλά επιτόκια, θα υπάρξει πάλι αύξηση στην νομισματική προσφορά. Όμως οι νομισματικές αρχές συνήθως επιδιώκουν να περιορίσουν αλλαγές στα επιτόκια διότι

πιστεύουν ότι μεγάλες αλλαγές θα φέρουν χάος. Έτσι περισσότερη χρηματοδότηση συνήθως είναι διαθέσιμη.

Σε αυτή την περίπτωση, επιχειρηματικές αποφάσεις έχουν προκαλέσει αλλαγή ταυτόχρονα στη νομισματική προσφορά και στις τιμές.

Το ζήτημα της αιτιολόγησης είναι ίσως ένα από τα πιο σημαντικά στα Οικονομικά. Την ίδια στιγμή κάποιος μπορεί δικαιολογημένα να υποστηρίξει ότι υπάρχει πολλή σύγχυση στην αιτιολογική ερμηνεία των οικονομικών σχέσεων. Ένας αριθμός οικονομικών μελετών έχουν προσπαθήσει να καταπιασθούν με την αντίληψη της αιτιολογικότητας και διάφορες οικονομετρικές τεχνικές έχουν αναπτυχθεί και εφαρμοστεί στοχεύοντας στο να φωτίσουν αυτό το θέμα. Η αιτιολογικότητα μεταξύ νομισματικής προσφοράς και πληθωρισμού στο Ε.Β. έχουν εξεταστεί με αυτό τον τρόπο και τα τεκμήρια που συγκεντρώθηκαν από αυτές τις μελέτες δεν είναι καθόλου καθοριστικά. Αντίθετα αυτή η μάζα στοιχείων δείχνει πως η υπόθεση ότι αλλαγές στη νομισματική προσφορά προκαλεί αλλαγές στις τιμές δεν μπορεί να υποστηριχτεί. Όπως φαίνεται είναι μόνο όταν οι αλλαγές στη νομισματική προσφορά οδηγούν σε αλλαγές των τιμών που μπορεί να υποστηριχτεί ο μονεταρισμός.

Αν όμως αποδεικνύεται ότι η αιτιολογικότητα είναι αντίστροφη- όπως η θεωρία και πολλές αποδείξεις μας δείχνουν- στον έλεγχο και στη στήριξη δεν μπορούμε για κανένα λόγο να βασιστούμε στην νομισματική προσφορά για

να φέρουμε μια μείωση στο ρυθμό πληθωρισμού.

Εξάλλου, όπως ο καθηγητής Hendry έχει αποδείξει (Econometrics - Alchemy or Science? An Inaugural Lecture, Economica, November 1980) η προηγούμενη συνολική βροχόπτωση δίνει μια καλύτερη στατιστική «εξήγηση» του πληθωρισμού από τις αλλαγές στην νομισματική προσφορά!

Οι μονεταριστές εισηγούνται ότι μια αύξηση στη νομισματική προσφορά θα επηρεάσει προσωρινά την παραγωγή και εργοδότηση. Τελικά ο πληθωρισμός ανεβαίνει. Αυτές οι αναλογίες ισοδυναμούν με το να λέμε ότι υπάρχει μια σταθερή «νομισματική ζήτηση» σε σχέση με τιμές και εισοδήματα. Υπάρχουν δύο σχόλια που μπορεί κανείς να κάνει εδώ. Πρώτο στο μέγεθος που η σχέση «νομισματικής ζήτησης» επηρεάζεται σημαντικά από τα επιτόκια- όπως στο Ε.Β. τότε αλλαγές στη νομισματική προσφορά θα καθρεφτίζονταν στις αλλαγές των επιτοκίων χωρίς να δημιουργούν άμεσες επιπτώσεις στις τιμές. Δεύτερο μετά τη οικονομική φουρτούνα, της αρχής της δεκαετίας του 1970 η σταθερότητα της «νομισματικής ζήτησης» σε σχέση με πολλούς άλλους «καθεωρωμένους» οικονομικούς συσχετισμούς είναι αμφισβητούμενη.

Η εγκυρότητα της «μονεταριστικής» πολιτικής αυτής της κυβέρνησης στηρίζεται σε τρία επιπρόσθετα σημαντικά ζητήματα. Πρώτα υπάρχει το ερώτημα της δυνατότητας ελέγχου της νομισματικής προσφοράς. Δεν είναι φανερό ότι από το 1976 οι προσπά-

θειες στο Ε.Β. έχουν καταλήξει στο συνεχώς ντρόπιασμα των αρχών και των οπαδών του μονεταρισμού; (για παράδειγμα το άρθρο του Tim Congdon στους «Times» Τετάρτη 6/10/1982.

Και δεν είναι επίσης αλήθεια ότι ο έλεγχος της νομισματικής προσφοράς είναι τόσο δύσκολος σε βαθμό που να είναι αδύνατος; (όπως αναφέρεται πιο πάνω ο Καγκελάριος έτσι πιστεύει). Δεύτερο είναι το κόστος αυτής της πολιτικής σε ανεργία και μείωση της παραγωγής. Ακόμα και αν ο στόχος του να μειωθεί ο πληθωρισμός στο τέλος επιτευχθεί, πρέπει μέχρι τώρα να είναι πολύ ψηλό και σε απόλυτους όρους αλλά και σε σχέση με το κόστος μιας εναλλακτικής στρατηγικής. Τρίτο: είναι άξιο απορίας πως οι μονεταριστές υποστηρίζουν δηλώσεις όπως: «Αν η νομισματική ανάπτυξη περιοριστεί στο Ε.Β. και με σταδιακά βήματα μειωθεί ακόμα περισσότερο, η οικονομική ανάκαμψη θα αποκτήσει δυναμισμό, θα μειώσει την ανεργία και ο πληθωρισμός θα μειωθεί ακόμα πιο πολύ.

Με πιο μαγικό μηχανισμό θα μειωθεί η ανεργία και ο πληθωρισμός θα πέσει ακόμα περισσότερο αν μειωθεί η νομισματική προσφορά;

Είναι λοιπόν αρκετά φανερό ότι ο μονεταρισμός στο Ε.Β. δεν δούλεψε ποτέ ούτε μπορούσε ποτέ να δουλέψει. Ο αφοσιωμένος αναγνώστης ρωτά αμέσως το ενδιαφέρον ερώτημα «Γιατί καν δοκιμάστηκε»; Ο συγγραφέας πιστεύει ότι ο μονεταρισμός στο Ε.Β. δεν ήταν για τη νομισματική προσφορά (που εν πάση περιπτώσει δεν μπορεί να καθοριστεί) αλλά για τη υποταγή του Συντεχνιακού κινήματος. Η στόχευση σε νομισματική προσφορά χρησιμοποιήθηκε σαν όπλο για να τσακιστεί το συντεχνιακό κίνημα σε αυτή τη χώρα και όχι για να ελεγχτεί ο πληθωρισμός ή οτιδήποτε παρόμοιο. Εξάλλου όπως σημείωσε και ο Keynes το 1925 «ο μονεταρισμός είναι απλά μια εκστρατεία ενάντια στο βιοτικό επίπεδο των εργαζομένων» που χρειάζεται «σκοπίμη αύξηση της ανεργίας και μια πολιτική που η χώρα δεν θα επέτρεπε ποτέ να ήξερε τι γινόταν. Είναι όμως ενδιαφέρον να ρωτήσει κανείς, θα ξέρει ποτέ η χώρα τι γίνεται; ●

μεταφραστής: γλαυκος χριστοφίδης

Η παλαιστινιακή εξέγερση ακολουθεί το δρόμο της και αποτελεί αυτή τη στιγμή την κύρια αιχμή του Αντιιμπεριαλιστικού κινήματος της περιοχής μας. (Δίπλα βεβαίως από το Κουρδικό κίνημα που παλεύει ακόμα μέσα δυστυχώς στο ημίφως της παραγνώρισης από τα μέσα μαζικής επικοινωνίας

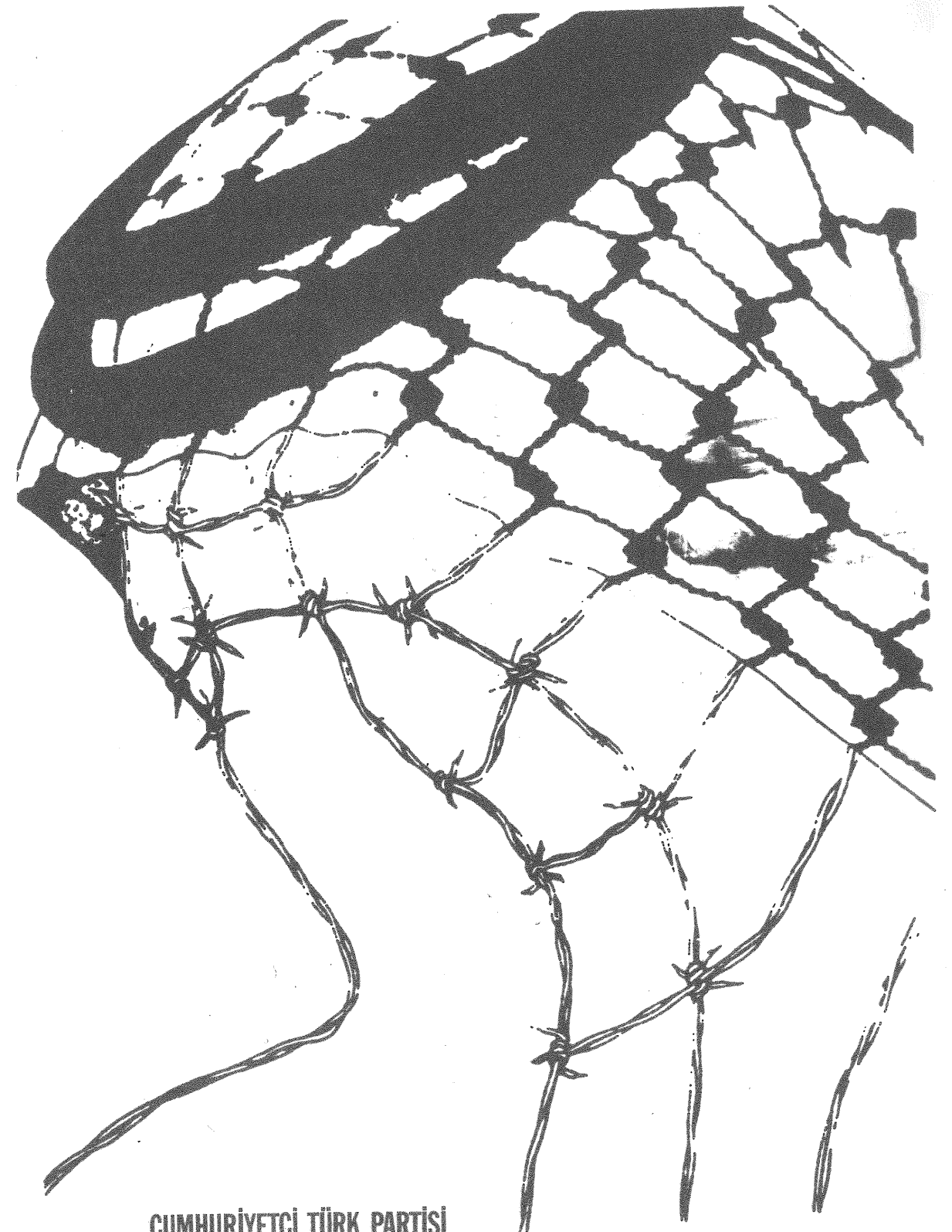
Όσο όμως και αν το Παλαιστινιακό Κίνημα κατάφερε να προσελκύσει τους προβολείς της διεθνούς δημοσιότητας η οποία βεβαίως πάσχει από την αντίληψη της πληροφόρισης - καταναλωτικού αγαθού γεγονός που δεν συντελεί καθόλου στην επέκταση της διεθνούς αλληλεγγύης προς τον Παλαιστινιακό λαό μια ζωντανή επίσκεψη, στην κατεχόμενη Παλαιστίνη οδηγεί σε μια άλλη αντίληψη συγκεκριμένη και ζωντανή όμορφη και ερωτική- αυτή του παλλαϊκού ξεσηκώματος αυτή της Λαϊκής Επανάστασης αυτή του κατακρεμίσματος ενός παλιού κόσμου και του κτισίματος ενός καινούργιου.

ΤΑΞΙΔΙΩΤΙΚΟ — ΣΤΗΝ — ΙΝΤΙΦΑΔΑ

η αποστολή της ΚΥΠΕΑ:
Σόφη Παπαδοπούλου, Έλλη Μόζορα, Ελίζα Σαββίδου, Σούλλα Χατζηκυριάκου

FİLİSTİN'E ÖZGÜRLÜK

CUMHURİYETÇİ TÜRK PARTİSİ

η εξέγερση είναι η ζωή μας

Το περασμένο Σεπτέμβρη με πρωτοβουλία της ΚΥΠΕΑ πήγαν στα κατεχόμενα παλαιστινιακά εδάφη τέσσερα άτομα: η Έλλη Μόζορα, η Ελίζα Σαββίδου, η Σόφη Παπαδοπούλου και η Σούλλα Κλεάνθους Χ'Κυριακού.

Καρπός αυτής της επίσκεψης είναι το σύντομο «ταξιδιωτικό» που ακολουθεί, το κείμενο της Έλλης για τις λαϊκές επιτροπές και το κείμενο της Ελίζας για τη λειτουργία ενός στρατιωτικού δικαστηρίου.

Κατά την διάρκεια της παραμονής μας στα κατεχόμενα εδάφη υπήρξαμε μάρτυρες κατάφορων παραβιάσεων των στοιχειωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων του Παλαιστινιακού Λαού.

Όταν το Λεωφορείο μας έφτανε από την Ναζαρέτ στα κατεχόμενα από το Ισραήλ στα Παλαιστινιακά εδάφη δεν ήταν δυνατό να μη το καταλάβουμε. Ο κατοχικός στρατός οπλισμένος με βαρύ οπλισμό, βρίσκεται παντού. Ειδικά νέα αυτοκίνητα της αστυνομίας και του στρατού με σιδεριές ασφαλείας σε όλα τα τζάμια και ειδικά μηχανήματα σαν μπουλτόζες για να καθαρίζουν τους δρόμους από τις πέτρες, δίνουν μια πρώτη γεύση του τι πραγματικά γίνεται.

Σημεία ελέγχου κατά μήκος του δρόμου μεταξύ χωριών και πόλεων και στρατιωτικά παρατηρητήρια στις οροφές των σπιτιών και στασημάτων μας βεβαιώνουν ότι φτάσαμε στα κατεχόμενα.

Κατά την διάρκεια της παραμονής μας μιλήσαμε με συνδικαλιστικές οργανώσεις, αγροτικές επιτροπές, επιτροπές ιατρικής πρόνοιας, οργανώσεις γυναικών, με οικογένειες φυλακισμένων, τραυματιών και θυμάτων στις πόλεις, στους καταυλισμούς και στα χωριά. Μιλήσαμε με παιδιά στο δρόμο που ανέμεναν επίθεση από στραιώτες, με τις εκτός νόμου Λαϊκές Επιτροπές της εξέγερσης, με καθηγητές και φοιτητές του Πανεπιστημίου Πιρ-Ζεντ, με γιατρούς, δικηγόρους με απλούς ανθρώπους όλων των ηλικιών.

Παρά την απαγόρευση, μέλος της αντιπροσωπείας μας μπήκε στο στρατιωτικό δικαστήριο της Ναπλούς και παρακοκούθησε 25 δίκες νεαρών παλαιστινίων.

Εκείνο που μπορούμε να πούμε με βεβαιότητα ότι διαπιστώσαμε είναι η ενότητα του λαού, η οργάνωση του, η εμπιστοσύνη στην Λαϊκή πατριωτική ηγεσία της εξέγερσης κάτω από την καθοδήγηση της ΟΑΠ και η αποφασιστι-

κότητα να συνεχίσουν τον αγώνα μέχρι να αποκτήσουν το δικό τους ανεξάρτητο κράτος.

«Η εξέγερση είναι η ζωή μας,» μας είπαν χαρακτηριστικά, «και τώρα είναι καλύτερη από πριν γι αυτό δεν έχουμε λόγο επιστροφής στα παλιά».

«Η εξέγερση μας έδωσε αυτοπεποίθηση κτίζουμε μια νέα κοινωνία έχουμε ανακαλύψει την πραγματική μας δύναμη».

Θα ήταν μεγάλη παράληψη να μην αναφέρουμε ότι αυτό το πνεύμα επικρατεί κάτω από πολύ άσχημες συνθήκες διαβίωσης.

Επιβάλλονται καθημερινά κατοίκων περιορισμοί σε προσφυγικούς καταυλισμούς, χωριά και σε διάφορες γειτονίες.

Κατ' οίκον περιορισμοί που κρατούν καμιά φορά 10 μέρες καμιά φορά 20 μέρες.

Έχουμε το παράδειγμα του προσφυγικού συνοικισμού ΑΛ-ΑΜΑΡΙ στη Ραμάλα που από την αρχή της εξέγερ-

σης μέχρι σήμερα επεβλήθηκε κατοίκων περιορισμός 5 φορές:

1 φορά για 25 μέρες

1 φορά για 29 μέρες

1 φορά για 15 μέρες

1 φορά για 5 μέρες

Και όταν είμαστε εκεί ήταν πάλι σε κατ' οίκον περιορισμό για 11 μέρες. Αυτό σημαίνει ότι αυτό το διάστημα θα έχουν έλλειψη τροφίμων, θα είναι χωρίς νερό και ηλεκτρισμό και φυσικά χωρίς τηλέφωνο - αν κατά τύχει είχε κάποιος τηλέφωνο. Οι ισραηλίτικες αρχές δεν εγκαταστούν τηλέφωνα σε Παλαιστίνιους. Μερικοί όπως μας είπαν, περριμένουν 5 ή και 10 χρόνια.

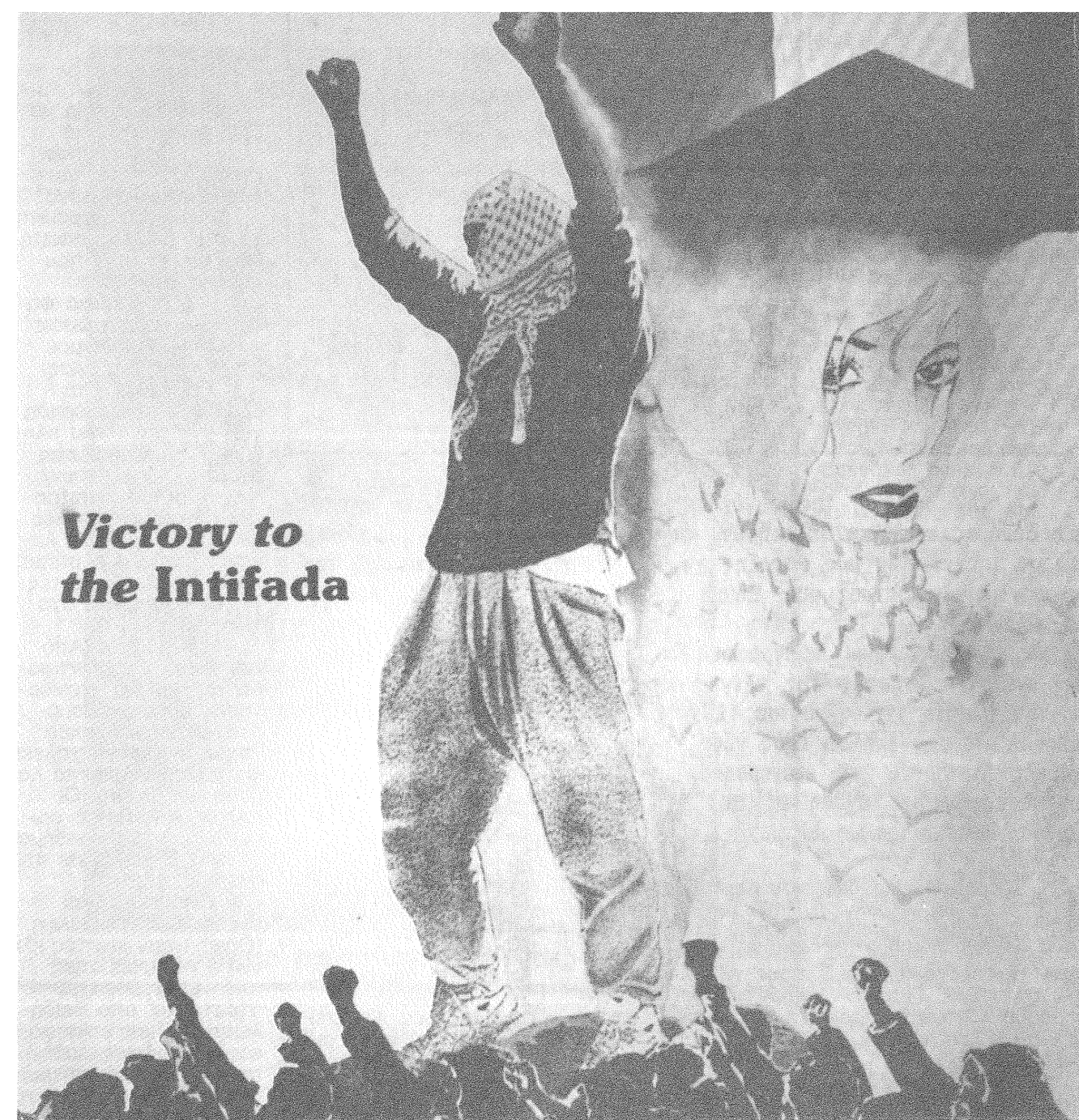
Φυσικά, είναι γνωστό ότι τα σχολεία φέτος λειτούργησαν μόνο για δύο βδομάδες - τον περασμένο Απρίλη - και από τότε έκλεισαν μετά από ειδικό στρατιωτικό νόμο και δεν λειτούργησαν ξανά.

Εκατόν είκοσι χιλιάδες παλαιστίνιοι εργάτες που δούλευαν στο Ισραήλ τώρα είναι άνεργοι.

Για να μπορέσει ο κόσμος να επιβιώσει και να προφυλάγεται από τον Ισραηλίτικο στρατό δεν είχε άλλη εκλογή παρά να οργανωθεί. Οργανώθηκαν σε Λαϊκές Επιτροπές Εξέγερσης, όπως ονομάζονται.

Στην συνάντηση με μια από τις εκτός νόμου σήμερα Λαϊκές Επιτροπές, μας είπαν χαρακτηριστικά

«Από τον 1 ή 2 μήνα της εξέγερσης αντιληφθήκαμε ότι η συνέχιση της εξέγερσης εξαρτάται απόλυτα από την οργανωμένη δουλειά των λαϊκών σωμάτων, τα οποία θα εφαρμόζαν τις αποφάσεις της ηγεσίας της εξέγερσης και θα ανέπτυσαν το οργα-

νωτικό επίπεδο των μαζών. Γι' αυτό θεωρήσαμε τις Λαϊκές Επιτροπές σαν επείγουσα αναγκαιότητα και τις θεωρούμε την κινητήρια δύναμη της εξέγερσης.»

«Η ιντιφάδα είναι διαφορετική από προηγούμενες Παλαιστινιακές εξεγέρσεις. Είναι διαφορετική λόγω του διπλού σκοπού, του πολιτικού και κοινωνικού.»

Οι λαϊκές επιτροπές έδωσαν προτεραιότητα στις βασικές απαιτήσεις του λαού που σήμαινε οργάνωση για προμή-

θειες φαγητών, φύλαξη τα βράδια (από επιθέσεις στρατού και εποίκων», παιδεία, ιατρική και υγειονομική περίθαλψη, όπως επίσης και διάφορες άλλες υπηρεσίες σε όλες τις γειτονίες, συμπεριλαμβανομένων και μαθημάτων πρώτων βοηθειών και τον έλεγχο της ομάδας αίματος για τον καθένα.

Τελειώνοντας θα θέλαμε να αναφέρουμε ότι η αποστολή μάζεψε στοιχεία για τις φυλακές. Ο αριθμός των φυλακισμένων σήμερα υπολογίζεται γύρω στις 12-15 χιλιάδες. Βρίσκο-

νται σε 18 φυλακές στο Ισραήλ, σε 12 φυλακές στα κατεχόμενα και σε 40 αστυνομικούς σταθμούς σε μυστικά κέντρα κράτησης.

Η αποστολή της ΚΥΠΕΑ υιοθέτησε 3 παιδιά από χωριά και καταυλισμούς της δυτικής όχθης και με τα λεφτά που μαζέψαμε από εκδηλώσεις κατά την διάρκεια του 1988, υποστήριξε ένα έργο κοινής ωφέλειας σε προσφυγικό καταυλισμό.

Κατά την διάρκεια της παραμονής μας στο Ισραήλ είχαμε την ευκαιρία να συναντη-

θούμε με εκπροσώπους διάφορων κομμάτων και συζητήσαμε τις προσεχείς βουλευτικές εκλογές και την επίδραση της Ιντιφάδα πάνω στην Ισραηλίτικη κοινωνία.

Επιστρέφοντας στην Κύπρο, μέσω Χάιφας, ανακριθήκαμε στο λιμάνι γαι 3 ώρες και 40 λεπτά. ●

Έλλη Μόζορα
Ελίζα Σαββίδου
Σούλλα Κλεάνθους
Χ'Κυριακού
Σόφη Παπαδοπούλου

Λαϊκές Επιτροπές εξέγερσης

Ελλη Μόζορα

«Για την εγγύηση της συνέχισης της Ιντιφάδα, χρειάζεται κινητήρια δύναμη και Λαϊκή υποστήριξη. Οι Λαϊκές Επιτροπές. Είναι μια έκφραση της εθνικής μας ύπαρξης που θα εξελιχθεί στη δημιουργία του αναμενόμενου κρατους μας. Είναι σε συντομία η εναλλακτική λαϊκή εξουσία».

Με αυτά τα λόγια περιγράφουν οι Παλαιστίνιοι των κατεχομένων τις Λαϊκές επιτροπές της εξέγερσης.

Την Πέμπτη 18 Αυγούστου 1988 το Υπουργείο Άμυνας του Ισραήλ, ανακοίνωσε την έκδοση ενός νέου κανονισμού, βάση του οποίου οι Λαϊκές Επιτροπές της εξέγερσης είναι παράνομες. Όποιος ανήκει ή έχει οποιαδήποτε σχέση με παράνομη οργάνωση αντιμετωπίζει 10 χρόνια φυλακή, χωρίς δίκη.

Οι προσπάθειες δημιουργίας Λαϊκών Επιτροπών ξεκίνησαν αρκετά χρόνια, πριν την εξέγερση, γύρω στο 1982. Για διάφορους λόγους οι προσπάθειες εκείνες δεν πέτυχαν.

Οι πρώτες μορφές των Λαϊκών Επιτροπών ξεκίνησαν στα χωριά για να προστατεύσουν τους κατοίκους από τις επιθέσεις των εποίκων. Έγιναν η εναλλακτική λύση της εξουσίας μετά την διάλυση των εκλεγμένων Δημαρχείων από τις στρατιωτικές αρχές. (Οι τελευταίες εκλογές στα δημαρχεία έγιναν το 1976. Διαλύθηκαν από τις στρατιωτικές αρχές το 1978. Μετά την διάλυση των Δημαρχείων αναγκάστηκαν να δημιουργήσουν επιτροπές με εκπροσώπους απ' όλες τις πολιτικές αποχρώσεις.

Όταν άρχισε η ιντιφάδα και άρχισε να παίρνει το μαζικό και λαϊκό της χαρακτήρα,

τον Δεκέμβρη του 1987, τα μέλη των επιτροπών δεν περιορίστηκαν στους εκπροσώπους των διαφόρων κομμάτων και τάσεων.

Στις Λαϊκές επιτροπές έπαιρναν μέρος και δραστήρια μέλη των επιτροπών από τις διάφορες γειτονίες, (επιτροπές της γειτονιάς), εργάτες, αγρότες, φοιτητές υπάλληλοι.

Η αντιπροσωπεία της ΚΥΠΕΑ είχε την ευκαιρία να συναντηθεί και να συζητήσει με μια από τις παράνομες, σήμερα, Λαϊκές επιτροπές στην πόλη Ναμπλούς ή το «Βουνό της φωτιάς» όπως ονομάζεται (Η Ναμπλούς έχει σήμερα 95.000 κατοίκους στην πόλη και 35.000 στους καταυλισμούς).

«Για την εγγύηση της συνέχισης της Ιντιφάδα μας είπαν, χρειάζεται κινητήρια δύναμη και Λαϊκή υποστήριξη. Αυτό σήμαινε την αναγκαιότητα των Λαϊκών Επιτροπών ακόμα και

στη στοιχειώδη μορφή τους. Είναι μια έκφραση της εθνικής μας ύπαρξης που θα εξελιχθεί στη δημιουργία του αναμενόμενου κράτους μας. Οι Επιτροπές πρέπει να συνεχίσουν και πρέπει να επηρεάζουν τους καθημερινούς μας στόχους για να μπορέσουν να εξασφαλίσουν την συνέχιση της εξέγερσης και την πραγματοποίηση των βασικών απαιτήσεων των μαζών».

Ο τρόπος δουλειάς δεν περιορίζεται μόνο στο θεωρητικό-πολιτικό επίπεδο, γιατί θα έχαναν όπως είπαν την αξιοπιστία τους ανάμεσα στις μάζες.

Οι λαϊκές επιτροπές συγκέντρωσαν την δραστηριότητα τους στις άμεσες ανάγκες του λαού, ειδικά στη πρώτη φάση της εξέγερσης - όταν οι απεργίες ήταν στο αποκορύφωμά τους

και οι ευκαιρίες για να βρεί κανείς δουλειά ήταν σχεδόν ανύπαρκτες κύρια κατά την διάρκεια του χειμώνα.

Δόθηκε προτεραιότητα στις βασικές απαιτήσεις του κόσμου που σήμαινε οργάνωση:

- Για προμήθεια φαγητών σε περιπτώσεις κατοίκων περιορισμού και γενικής απεργίας.

- Για φύλαξη τα βράδια (Περιφρούρηση για προστασία του πληθυσμού από επιθέσεις στρατού και εποίκων).

- Αγροτικές επιτροπές (δίνουν συμβουλές για μικρές φάρμες, λαχανόκηπους στα σπίτια, οργανώνουν εθελοντές για να δουλεύουν στα χωράφια)

- Για παιδεία (Από την έναρξη της ιντιφάδα τα σχολεία λειτούργησαν μόνο 2 βδομάδες. Οι στρατιωτικές αρχές έκλεισαν σχολεία και πανεπιστήμια για λόγους ασφάλειας. Οι Λαϊκές Επιτροπές οργανώνουν τώρα μαθήματα για τα παιδιά σε σπίτια).

- Για ιατρική και υγειονομική περίθαλψη. (Οργάνωσαν κινητές κλινικές για τραυματίες από συγκρούσεις με το στρατό και από διαδηλώσεις, όπως επίσης και για χρόνιες παθήσεις ή επείγοντα περιστατικά - καρδιακά επεισόδια, γεννήσεις κ.λ.π. Κατάφεραν να υπάρχει ένας γιατρός σε επιφυλακή σχεδόν καθημερινά.)

- Για μαθήματα πρώτων βοηθειών και έλεγχο της ομάδας αίματος. (Λόγω έλλειψης καταλλήλων χώρων για φύλαξη αίματος, οργανώσαν λίστες με αιμοδότες και με την ομάδα αίματος του καθενός).

Όλα αυτά ήταν αναγκαία λόγω της φύσης της εξέγερσης και λόγω των συνεχών συγκρούσεων με τον Ισραηλίτικο στρατό. Ένα νεαρό μέλος της επιτροπής είπε:

«Όλα αυτά τα μέτρα είναι αναγκαία για να

Μιά οικογένεια περνά από ισραηλιτικό οδόφραγμα

προφυλάγεται. Είναι ακόμα αναγκαία για να αποκτήσουμε τη δυνατότητα προσφοράς πρώτων βοηθειών και αίματος.

Θεωρούμε τις Λαϊκές Επιτροπές, σαν υποδομή για το μελλοντικό Παλαιστινιακό οικοδόμημα. Οι επιτροπές δημιουργήθηκαν γιατί χρειαζόμαστε κάτι για να οργανώσουμε την κοινωνική, οικονομική και άλλη ζωή του λαού».

«Από τον πρώτο ή δεύτερο μήνα της εξέγερσης αντιληφθήκαμε ότι η συνέχιση της θα εξαρτόταν απόλυτα από την οργανωμένη δουλειά των λαϊκών σωμάτων, τα οποία θα εφαρμόζαν τις αποφάσεις της ηγεσίας της εξέγερσης και θα αναπτύσσαν το οργανωτικό επίπεδο των μα-

ζών. Γι' αυτό θεωρήσαμε τις Λαϊκές Επιτροπές σαν επείγουσα αναγκαιότητα και τις θεωρούμε την κινητήρια δύναμη της εξέγερσης».

«Η ιντιφάδα είναι διαφορετική από προηγούμενες παλαιστινιακές εξεγέρσεις. Είναι διαφορετική λόγω του διπλού σκοπού, του πολιτικού και κοινωνικού.

Ο στόχος της ιντιφάδα είναι οι πολιτικές και κοινωνικές αλλαγές. Το τι συμβαίνει στις κατεχόμενες περιοχές σήμερα είναι πολύ σημαντικό για το μέλλον. Θέλουμε να αναφέρουμε ένα μικρό παράδειγμα. Την συμμετοχή των γυναικών σε όλες τις δραστηριότητες της ιντιφάδα, για την δική μας κοινωνία αυτό είναι

πολύ σημαντικό».

Μια κοπέλλα γύρω στα 23 μας είπε:

«Η επιτροπή μας είναι η λαϊκή επιτροπή αυτής της γειτονιάς. Υπάρχουν παρόμοιες επιτροπές σ' όλες τις γειτονίες, προσφυγικούς καταυλισμούς και χωριά. Υπάρχουν οι συντονιστικές επιτροπές, ανάμεσα στις διάφορες λαϊκές επιτροπές, βάση της περιοχής και του είδους των δραστηριοτήτων.

Φυσικά, δεν μπορούμε να διευκρινίσουμε τι κάνει η κάθε μια και που, ή σε ποιά επιτροπή δουλεύει ο καθένας. Η δουλειά μας έγινε πιο δύσκολη λόγω της απαγόρευσης που επέβαλε η Ισραηλινή κυβέρνηση στις Λαϊκές Επιτροπές. Αυτό σημαίνει ότι

ποιοσδήποτε είναι μέλος Λαϊκής Επιτροπής, αντιμετωπίζει δεκάχρονη φυλάκιση. Πριν την απαγόρευση, είχαμε ανακοινώσει τη δομή των Λαϊκών Επιτροπών. Ήταν πιο ανοιχτή συμμετοχή σε οποιοδήποτε ήθελε να πάρει ενεργό μέρος στις επιτροπές, υγείας, αγροτικές κ.λ.π. Προς το παρόν τα μέλη και η ηγεσία των Λαϊκών Επιτροπών είναι περιορισμένα σε 5 μέχρι 10 άτομα αλλά όλοι παίρνουν μέρος στις δραστηριότητες της ιντιφάδα σύμφωνα με τις ικανότητες του καθενός».

Η απαγόρευση των Λαϊκών Επιτροπών άλλαξε τον τρόπο δουλειάς αλλά όχι το περιεχόμενο και σίγουρα δεν επηρέασε την λαϊκή βάση της εξέγερσης. Κάθε μέρα αυξάνεται ο αριθμός των φυλακισμένων, έχουν συνεχώς περισσότερους τραυματίες και περισσότερους μάρτυρες. Αυτό δείχνει ότι τα καταπιεστικά μέτρα που παίρνουν οι Ισραηλίτες δεν μπόρεσαν να σταματήσουν τις δραστηριότητες.

Οι λαϊκές επιτροπές είναι τοπικά σώματα που τακτοποιούν τις υποθέσεις της κάθε γειτονιάς, χωριού, καταυλισμού ή περιοχής.

Μας είπαν χαρακτηριστικά:

«Οι λαϊκές επιτροπές είναι σε συντομία, η εναλλακτική λαϊκή εξουσία. Έτσι αν η ενωμένη πατριωτική ηγεσία αποφασίσει απεργία των εργατών πίσω από την "πράσινη γραμμή" εμείς τα μέλη των επιτροπών πρέπει να οργανώσουμε δουλειά και να προμηθεύσουμε τις αναγκαίες προμήθειες φαγητών για τους απεργούς εργάτες και τις οικογένειές τους.

Οι εκδηλώσεις μας χρηματοδοτούνται από τον κόσμο και μέσω της κοινωνικής τους αλληλεγγύης. Άλλες πηγές εξεύρεσης λεφτών δεν

συζητούμε, ούτε είμαστε εξουσιοδοτημένοι να το κάνουμε. Εμείς προσωπικά πιστεύουμε ότι πρέπει να εξαρτιόμαστε απόλυτα από τον εαυτό μας.

Με αυτή την ευκαιρία θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε για την διεθνή συμπαράσταση και να τονίσουμε πόσο σημαντική είναι για μας. Νιώθουμε ότι δεν είμαστε μόνοι στο δύσκολο αγώνα μας.

Αντιμετωπίζουμε αρκετές δυσκολίες λόγω των συχνών κατοίκων περιορισμών. Συχνά δεν υπάρχουν τρόφιμα. Μερικές φορές κόβουν το νερό, αλλά προσπαθούμε να βρούμε λύσεις καθημερινά γι' αυτές τις δυσκολίες».

«Κατόικον περιορισμοί επιβάλλονται μερικές φορές σ' όλη τη πόλη για μια μέρα, 3 μέρες ακόμα και 10 συνεχόμενες μέρες. Μια φορά οι Ισραηλίτες μας έβαλαν κατοίκον περιορισμό για 5 μέρες και μετά τον ακύρωσαν όταν η ενωμένη πατριωτική ηγεσία της εξέγερσης κήρυξε γενική απεργία.

Παρ' όλη την ακύρωση του κατοίκον περιορισμού ο κόσμος πήρε μέρος στη γενική απεργία σύμφωνα με τις οδηγίες της ηγεσίας. Η απεργία κράτησε 2 μέρες».

Οι κατοίκον περιορισμοί ανακοινώνονται όταν οι Ισραηλίτες νοιώσουν ότι απειλούνται. Εφαρμόζουν αυτούς τους κατοίκον περιορισμούς σαν συλλογική τιμωρία.

Κατόικον περιορισμός δεν σημαίνει μόνο να μην μετακινείται κάποιος στο δρόμο αλλά οι κινήσεις του περιορίζονται και μέσα στο ίδιο του το σπίτι.

Δεν μπορεί κανείς να απλώσει την μπουγάδα του στη στέγη του σπιτιού του, κατά την διάρκεια «κατοίκον περιορισμού» διότι οι Ισραηλίτες στην καλύ-

τερη περίπτωση θα ρίξουν δακρυγόνα αέρια και ακόμα και πραγματικές σφαίρες.

Όταν επιβάλλεται κατοίκον περιορισμός και κάποιος ή κάποια είναι εκτός πόλης δεν του/της επιτρέπεται η είσοδος και αν δοκιμάσουν να πάνε στο σπίτι τους συλλαμβάνονται.

Το πνεύμα της ανυπακοής προς τις Ισραηλίτικές αρχές σαν μορφή αγώνα είναι πολύ διαδεδομένο ανάμεσα στον κόσμο. Παρ' όλον τον κατοίκον περιορισμό ο κόσμος προκαλεί με το να μετακινείται για προμήθεια ειδών πρώτης ανάγκης, με το να καίει λάστιχα στους δρόμους και με άλλες παρόμοιες πράξεις.

«Αυτές οι πράξεις προκλήσης είναι πολύ σημαντικές πολιτικές πράξεις» μας είπαν, «αποδεικνύουν ότι τα στρατεύματα κατοχής είναι ανίκανα να σπασουν το ηθικό του λαού ή να κάψουν την αποφασιστικότητα του για συνέχιση του αγώνα. Οι περισσότερες απ' αυτές τις πράξεις είναι αυθόρμητες πρωτοβουλίες του λαού μας.»

στρατιωτικό δικαστήριο στη Ναπλούς

Ελίζα Σαββίδου.

Στις 29 Δεκεμβρίου παρακολούθησα για δυο ώρες δίκες Παλαιστίνιων πολιτικών κρατούμενων στο στρατιωτικό δικαστήριο της Ναπλούς.

Η αίθουσα του δικαστηρίου βρίσκεται μέσα στις στρατιωτικές φυλάκες της Ναπλούς. Σ' αυτή την αίθουσα που δεν ξεπερνά τα 40 τετραγωνικά μέτρα, υπήρχαν 30 οπλισμένοι στρατιώτες. Ο δικαστής φορούσε στρατιωτική στολή και είχε το όπλο του ακουμπισμένο στο έδρανο μπροστά του.

Φέρανε τους Παλαιστίνιους κρατούμενους ανά δέκα κάθε φορά. Έδειχναν όλοι ταλαιπωρημένοι, αφύσικα χλωμοί και τα σημάδια από τις κακουχίες ήταν εμφανή επάνω τους. Φορούσαν γκριζες στολές της φυλακής και παπούτσια χωρίς κορδόνια.

Μέσα σε δύο ώρες δικάστηκαν και καταδικάστηκαν 28 Παλαιστίνιοι. Η δίκη του κάθε ένα από αυτούς δεν κράτησε πάνω από πέντε λεπτά. Και κανένας δεν αθώωθηκε. Όλοι κατηγορούνται ότι έριχναν πέτρες στους Ισραηλίτες στρατιώτες ή στα στρατιωτικά αυτοκίνητα.

Οι ποινές που τους

επέβαλλε το δικαστήριο ήταν ποινές φυλάκισης από 6 ως 18 μήνες ή μεγάλο πρόστιμο. Ας σημειωθεί ότι όσοι δεν είναι σε θέση να πληρώσουν αυτό το πρόστιμο εκτίουν ποινή φυλάκισης.

Η όλη διαδικασία (απαγγελία της κατηγορίας, συνοπτική δίκη και απαγγελία της απόφασης) γινόταν στην Εβραϊκή γλώσσα, παρόλο που τόσο οι κρατούμενοι όσο και οι δικηγόροι τους ήταν Παλαιστίνιοι που μιλούσαν την αραβική γλώσσα. Μια υποτυπώδης μετάφραση γινόταν από ένα οπλισμένο Ισραηλίτη στρατιώτη.

Τους Παλαιστίνιους κρατούμενους τους παρουσιάζαν για πρώτη φορά στο δικαστήριο μετά από εξάμηνη διοικητική κράτηση σε διάφορες φυλακές. Δηλαδή είχαν συλληφθεί χωρίς ένταλμα και για έξη ολόκληρους μήνες ήταν φυλακισμένοι χωρίς να τους έχει απαγγελθεί οποιαδήποτε κατηγορία.

Ενδεικτική ήταν η περίπτωση ενός δεκαπεντάχρονου Παλαιστίνιου που εκρατείτο για έξη μήνες στη φυλακή. Η κατηγορούσα αρχή τον παρουσιάζε εκείνη την μέρα για πρώτη φορά στο στρατιωτικό

δικαστήριο ζητώντας ανανέωση της κράτησής του για άλλες 30 μέρες. Στην διάρκεια της εξάμηνης φυλάκισής του δεν είχε ανακριθεί και ως εκείνη τη στιγμή δεν ήξερε γιατί είχε συλληφθεί.

Ανάμεσα στους κρατούμενους ήταν κι ένα δεκατριάχρονο αγόρι. Το δικαστήριο το καταδίκασε σε μεγάλο πρόστιμο γιατί έριχνε πέτρες. Αν ο πατέρας του δεν πλήρωνε αυτό το πρόστιμο θα εξέτιε ποινή φυλάκισης στην θέση του παιδιού του. Κάτι τέτοιο συμβαίνει συχνά σε δίκες ανηλίκων.

Από πληροφορίες που μαζέψαμε και από μαρτυρίες κρατούμενων που αποφυλακίστηκαν καθώς και από μαρτυρίες δικηγόρων, διαπιστώσαμε την ύπαρξη ενός νομικού συστήματος πουύρχεται σε κατάσταση αντίθεσης προς τους διεθνείς νόμους. Διαπιστώσαμε την ύπαρξη και εφαρμογή από τις Ισραηλίτικές αρχές νόμων και καταπιεστικών μέτρων που παραβιάζουν τα στοιχειώδη ανθρώπινα δικαιώματα των Παλαιστίνιων. Σαν τέτοια μέτρα αναφέρουμε ενδεικτικά:

1. Κατά παραβίαση του άρθρου 49 της Συνθήκης της Γενεύης οι Ισραηλίτικές αρχές απελαύνουν Παλαιστίνιους από τα Κατεχόμενα Παλαιστινιακά Εδάφη.

2. Οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται για απόσπαση ομολογίας από τους Παλαιστίνιους κρατούμενους, το ότι η κατηγορία απαγγέλεται σ' αυτούς στην εβραϊκή γλώσσα, ο τρόπος με τον οποίο τους υποχρεώνουν να υπογράψουν ντοκουμέντα συνταγμένα στην Εβραϊκή, συνιστούν παραβίαση του άρθρου 65 της Συνθήκης της Γενεύης.

3. Τα βασανιστήρια στα οποία υποβάλλο-

Καταγγέλλουμε την παρουσία ισραηλιτών αστυνομικών και πρακτόρων της Μοσσάτ στο Λιμάνι της Λεμεσού, οι οποίοι υποβάλλουν σε ανάκριση στο έδαφος της Δημοκρατίας Κύπριους Πολίτες που προτίθενται να ταξιδέψουν.

Στις 24 του Σεπτεμβρίου 1988 αναχωρούσε για την Χαίφα τετραμελής ερευνητική αποστολή της ΚΥ-ΠΕΑ. Μετά τον έλεγχο ασφαλείας από τις αρχές της Δημοκρατίας, την αποστολή παρέλαβαν και άρχισαν να ανακρίνουν για 40 λεπτά ισραηλίτισσες αστυνομικοί. Στην συνέχεια την ανάκριση συνέχισε τρίτη ανακρίτρια με το όνομα Σούζη η οποία μας δήλωσε ότι είναι Ελληνίδα.

Καταγγέλλουμε την απαράδεκτη αυτή ενέργεια και ζητούμε από την Κυπριακή Κυβέρνηση να θέσει τέρμα στην παραβίαση των κυριαρχικών δικαιωμάτων του κυπριακού κράτους.

Απαιτούμε την άμεση αποπομπή των ισραηλιτών αστυνομικών από τα λιμάνια και τα πλοία μας και των πρακτόρων της Μοσσάτ από την χώρα μας.

νται οι Παλαιστίνιοι κρατούμενοι (ακόμη και παιδιά) για να τους εξαναγκάσουν να ομολογήσουν, συνιστά παραβίαση του άρθρου 31 της ίδιας συνθήκης. 4. Σύμφωνα με το άρθρο 42 της Συνθήκης της Γενεύης οι δικηγόροι έχουν δικαίωμα επικοινωνίας με τους πελάτες τους που είναι κρατούμενοι και παροχής διευκολύνσεων γαι να ετοιμάσουν την υπεράσπιση τους. Και η αρχή αυτή παραβιάζεται κατάφαρα από τις Ισραηλίτικές αρχές. (Συχνά οι δικηγόροι χρειάζονται μήνες για να ανακαλύψουν σε ποιά φυλακή κρατούνται οι πελάτες τους).

5. Οι Ισραηλίτικές αρχές χρησιμοποιούν επίσης την λεγόμενη «μυστική μαρτυρία» (secret evidence) για να κατηγορήσουν, συνιστά παραβίαση του άρθρου 64 της Συνθήκης της Γενεύης σύμφωνα με το οποίο δεν

λόγους ασφάλειας. Δηλαδή η κατηγορούσα αρχή έχει δικαίωμα να μην παρουσιάσει στο δικαστήριο την μαρτυρία που έχει και πάνω στην οποία το δικαστήριο στηρίζεται για να καταδικάσει καταδικάσει ένα Παλαιστίνιο κρατούμενο.

6. Παραβιάζεται η αρχή της δημοσιότητας στις δίκες κατά την παράβαση του άρθρου 74 της Συνθήκης της Γενεύης. Συγγενείς των κρατούμενων ή απλοί πολίτες εμποδίζονται να παρακολουθήσουν τις δίκες.

7. Παιδιά ηλικίας 12-15 χρόνων συλλαμβάνονται και παρουσιάζονται στο δικαστήριο. Σύμφωνα με το υπ' αριθμό 132 military order του 1967 οι ανήλικοι μπορούν να διωχθούν ποινικά από τα 12 τους χρόνια. Αυτό συνιστά παραβίαση του άρθρου 64 της Συνθήκης της Γενεύης σύμφωνα με το οποίο δεν

μπορεί να είναι ποινικά υπεύθυνος ένας ανήλικος κάτω των 16.

8. Ανήλικοι φυλακισμένοι κρατούνται σε φυλακές με κοινούς εγκληματίες.

Ένα άλλο μέτρο που έχει πάρει μεγάλη έκταση στη διάρκεια της εξέγερσης είναι η επιβολή από τις Ισραηλίτικές αρχές συλλογικών ποινών (π.χ. καταστροφή χωραφιών που ανήκουν σε Παλαιστίνιους αγρότες, σκότωμα ζώων, επιβολή κατ' οίκον περιορισμών σε μεγάλες περιοχές).

Σαν συλλογική ποινή θεωρούνται και οι κατεδαφίσεις σπιτιών. Με τα λεγόμενα «διατάγματα κατεδάφισης» οι Ισραηλίτικές αρχές καταδικάζουν σπύτια Παλαιστίνιων. Κατά κανόνα μια κατεδάφιση γίνεται για να τιμωρηθεί ένα άτομο. Με την κατεδάφιση όμως μένουν άστεγοι και όλοι οι άλλοι κάτοικοι αυτού του σπιτιού. ●

Ο σιωνισμός χτυπά το ειρηνιστικό κίνημα

Κοέλ Μοάχ

Μόνιμη σιωνιστική πολιτική είναι η παρεμπόδιση με οποιοδήποτε μέσο, οποιασδήποτε ενεργείας Ισραηλιτών πολιτών στοχεύει στην ειρηνική συνύπαρξη με τους Παλαιστίνιους. Οποιαδήποτε επίσης προσπάθεια επαφής Ισραηλιτών και Παλαιστίνιων χτυπιέται αμείλιχτα. Για το σκοπό αυτό χρησιμοποιούνται δύο κυρίως νομικές διατάξεις (το Ισραήλ δεν διαθέτει ακόμα τη πολυτέλεια του αστικού συντάγματος). Η πρώτη νομική διάταξη ονομάζεται «κανονισμός έκτακτης ανάγκης Αρ. 85 για την πρόληψη της τρομοκρατίας» (Emergency regulation No 85, the prevention of Terrorism Order). Αυτή απαγορεύει την επαφή και συνεργασία ή και την παροχή υπηρεσιών σε οποιαδήποτε οργάνωση χαρακτηρίζεται σαν τρομοκρατική από τις αρχές. Η διάταξη αυτή χρησιμοποιήθηκε ενάντια στο «Εναλλακτικό Κέντρο Πληροφόρησης» (Alternative Information Center) και την εφημερίδα Derech Hanitzotz. Η Δεύτερη νομική διάταξη αποτελεί συμπληρωματική της πρώτης και μπήκε σε λειτουργία το 1986. Αυτή απαγορεύει χωρίς ενδοιασμούς οποιαδήποτε επαφή Ισραηλιτών πολιτών με τρομοκρατικές οργανώσεις. Στη διάταξη αυτή κατονομάζεται το PLO. Αυτή η διάταξη χρησιμοποιήθηκε εναντίον τεσσάρων πολιτών που συμμετείχαν σε μια ειρηνιστική αντιπροσωπεία που έλαβε μέρος σε μια διεθνή συνάντηση που έγινε στη Ρουμανία το 1988 στην οποία συμμετείχαν μέλη του PLO.

το εναλλακτικό κέντρο πληροφόρησης

Το Κέντρο Εναλλακτικής Πληροφόρησης συστάθηκε το Δεκέμβριο του 1984 με σκοπό προωθήσει την πληροφόρηση αναφορικά με την καταστατική πολιτική του Ισραήλ και να ενθαρρύνει συναντήσεις και ανταλλαγές απόψε-

ων μεταξύ Ισραηλιτών και Παλαιστίνιων ακτιβιστών.

Το Κέντρο είναι σήμερα διεθνώς αναγνωρισμένο για τη σοβαρότητα και πιστότητα του και τα έντυπα του θεωρούνται σαν μια εξαιρετική πηγή πληροφόρησης από πολλούς ξένους δημοσιογράφους. Ανάμεσα στ' άλλα εκδίδει το δισεβδομαδιαίο δελτίο «News from within».

Στις 16 Φεβρουα

ρίου του 1987 το Κέντρο κατελήφθηκε από την αστυνομία, αρκετά μέλη του συνελήφθησαν καθώς και το υλικό και ο εξοπλισμός του. Το Κέντρο έκλεισε για 6 μήνες σύμφωνα με μια πρόνοια των διατάξεων που ήδη αναφέραμε και που προβλέπει «το κλείσιμο οποιουδήποτε οικήματος προσφέρει υπηρεσίες σε τρομοκρατική οργάνωση». Η «τρομοκρατική» οργάνωση που δεχόταν τις

υπηρεσίες αυτές σύμφωνα με το σιωνιστικό κράτος ήταν το PFLP του George Habash.

Οι συλληφθέντες αφέθηκαν ελεύθεροι μετά από δύο μέρες εκτός από τον διευθυντή του Κέντρου Michel Varshawski που κρατήθηκε 32 μέρες, 15 από τις οποίες στη Γενική Ασφάλεια σε πλήρη απομόνωση. Αφέθηκε ελεύθερος με εγγύηση 25.000 περίπου χιλιάδων λιρών και η δική αναβάλλεται συνεχώς. Η κατηγορία που του απαγγέλθηκε στις 2 Μαρτίου του 87 ήταν: παροχή εκτυπωτικών διευκολύνσεων στο Λαϊκό Μέτωπο και κατοχή υλικού που αποδείχνει την υποστήριξη του προς το Μέτωπο. Ένα μεγάλο μέρος του εξοπλισμού του Εναλλακτικού Κέντρου Πληροφόρησης παραμένει στη κατοχή της αστυνομίας σαν τεκμήριο, γεγονός που εμποδίζει την ομαλή λειτουργία του Κέντρου που στο μεταξύ ξανάρχισε τις δραστηριότητες του. Έντεκα από τους δώδεκα μάρτυρες κατηγορίας είναι αστυνομικοί και η δωδέκατη μάρτυρας είναι μια Παλαιστίνια που εργαζόταν στο Κέντρο. Ο Michel Varshawski αντιμετωπίζει ποινή φυλάκισης τριών χρόνων.

η εφημερίδα Hanitzotz/Tarig

Η εφημερίδα Hanitzotz A-Sharara εκδίδεται στα εβραϊκά και στα αραβικά. Η εφημερίδα ήταν πολύ καλά πληροφορημένη για την εξέγερση στα κατεχόμενα.

Στις 18 του Φλεβάρη του 88, οι αρχές απαγόρευαν την έκδοση της και ένα μήνα αργότερα, συνέλαβαν 4 από τους εκδότες της, τους: Assaz Adir, Ronnie Ben Ezrot, Yacov Ben Ezrat και

τηγορία ήταν: «επαφές με ξένο πράκτορα τρομοκρατικής οργάνωσης». Ένας Παλαιστίνιος δημοσιογράφος συνελήφθηκε και βασανίστηκε ο Ribhi El-Aguri.

Ο τελευταίος υιοθετήθηκε από την Διεθνή Αμνηστία. Οι τέσσερις εκδότες κατηγορήθηκαν ότι είναι μέλη του «Δημοκρατικού Μετώπου» (του Naif Hawatme). Τις πρώτες βδομάδες της κράτησής τους δεν μπορούσαν να δούν ούτε τους δικηγόρους τους ούτε τους δικούς τους. Υπόστηκαν φοβερές ψυχολογικές πιέσεις όπως π.χ. να παρακολουθούν τα βασανιστήρια ενός άλλου άλλου κρατούμενου που θα σταματούσαν μόνο αν ομολογούσαν. Δύο απ' αυτούς «ομολόγησαν» αλλά απόσυραν αμέσως μετά τις δηλώσεις τους. Τον Ιούλιο του 88 κατέβηκαν σε απεργία πείνας. Τρεις απ' αυτούς αφέθηκαν «ελεύθεροι» με εγγύηση 30.000 δολαρίων ο καθένας και είναι σε κατ' οίκον περιορισμό. Οι δημοσιογράφοι της Hanitzotz αντιμετωπίζουν ποινή φυλάκισης μέχρι 40 χρόνια ο καθένας.

μαχμούτ μασάουρα

Ο Μαχμούτ Μασάουρα είναι Παλαιστίνιος συνδικαλιστής, Ισραηλitis υπήκοος και μέλος της Συνδικαλιστικής Ομοσπονδίας του Ισραήλ Χιστατρουντ.

Ο Μαχμούτ συνελήφθηκε στις 18 του Ιούλη 88. Για 4 βδομάδες του απαγορεύτηκε να δει δικηγόρο ή την οικογένειά του. (Είναι παντρεμένος και έχει τρία ανήλικα παιδιά).

Ανάμεσα στα χρόνια 1980-85 σαν δραστήριο συνδικαλιστικό στέλεχος έπαιξε σημαντικό ρόλο σε μια σειρά απεργίες στο κλωστοϋφαντήριο

«Σαπρίνα» που εργοδοτεί Παλαιστίνιους και εβραίους εργάτες και εργάτριες. Τον Μάη του 1988 έπαιξε ηγετικό ρόλο σε μια απεργία στο Τελ Αβιβ όπου οι εργάτες - κύρια εβραίοι - απαιτούσαν το δικαίωμα να ανήκουν σε εργοστασιακή επιτροπή. Οι εργάτες κέρδισαν την μάχη μετά από 5 μέρες απεργία.

Η δίκη του Mahmout, που είναι μυστική, ορίστηκε για τις 26 του Φεβράρη 1989. Αίτηση για απελευθέρωση μ' εγγύηση απορρίφθηκε.

Στο Μεταξύ ξεκίνησε εκστρατεία γαι απελευθέρωση του Μασάουρα. Η εκστρατεία κέρδισε ήδη την υποστήριξη

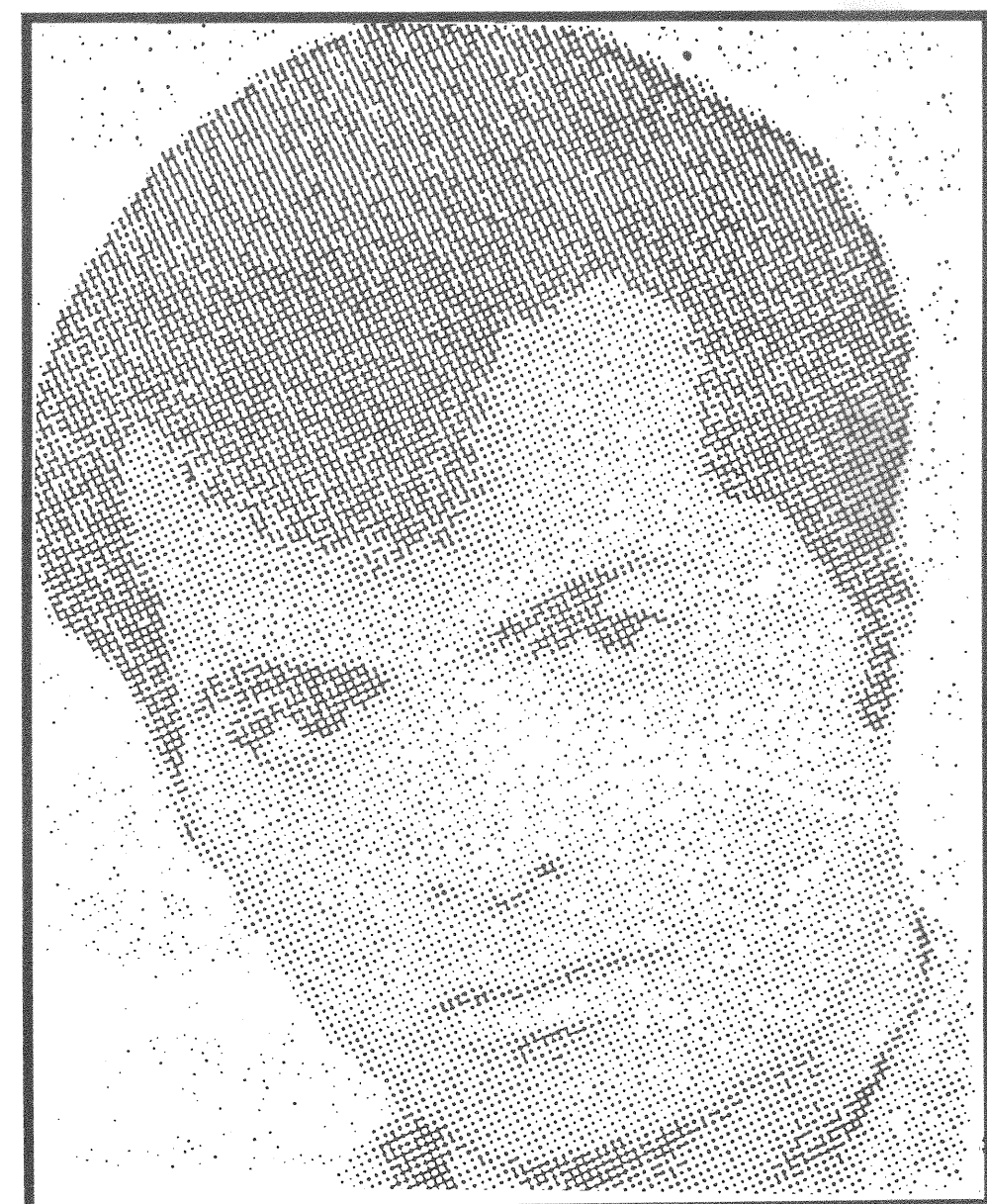
Βουλευτών, Συνδικαλιστικών ηγετών, φοιτητικών ενώσεων και οργανώσεων σε 12 χώρες. Τον περασμένο Οκτώβρη πέρασε ψήφισμα στην Ευρωβουλή με 60% - με το οποίο ανάμεσα στα άλλα καταδικάζονται οι μέθοδοι του Ισραηλίτικου καθεστώτος σχετικά με τους κρατούμενους και ζητείται η απελευθέρωση του Μαχμούτ. Ψήφισμα υποστήριξης μπήκε πριν λίγες μέρες και στην Βρετανική Βουλή.

Στο μεταξύ οι Ισραηλίτικες αρχές επιδόθηκαν μέσω των Πρεσβειών τους σε μια εκστρατεία ψεύδους σχετικά με τη φύση των (μυστικών) κατηγοριών. Στις επίσημες

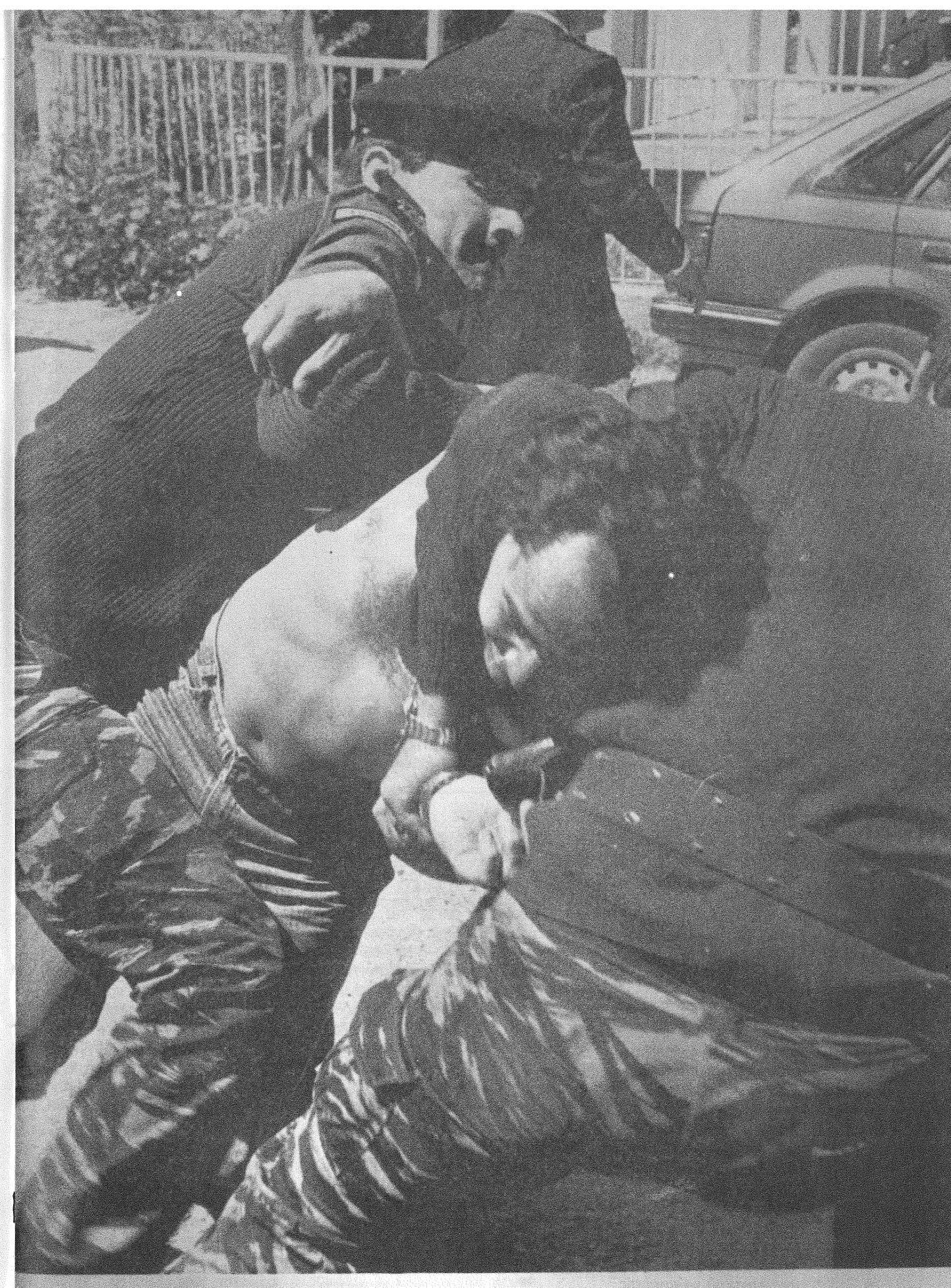
απαντήσεις στις διεθνείς διαμαρτυρίες οι πρεσβείες μίλησαν για «προετομασία τρομοκρατικών ενεργειών», εκπαίδευση στη χρήση βόμβων «μολότωφ» κ.α ενώ μετά την μερική άρση της μυστικότητας διαφάνηκε ότι ο Μαχμούτ κατηγορείται για «κατασκοπεία».

Για την περίπτωση του Μαχμούτ Μασάουρα γίνονται προσπάθειες για δημιουργία πλατείας επιτροπής στην Κύπρο. Οποιοσ ενδιαφέρεται μπορεί να γράψει στην διευθύνση:

Κρήτης 2
Πολ. Πελεκάνου
Γραφ. 605
Λευκωσία

ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΙΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΙ ΚΑΙ ΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΟΙ			
Όνομα της φυλακής στο Ισραήλ	Αριθμός πολιτικών κρατουμένων	Όνομα φυλακής στα κατεχόμενα Παλαιστινικά εδάφη	Αριθμός Πολιτικών Κρατουμένων
1. Σιάτα	121	1. Τζιένιν	300
2. Κισιον - Γιακούρ	100	2. Κεντρικές Φυλακές Ναπλούς	500
3. Ματζίτο *	500	3. Ναπλούς - Ζιενίτ	850
4. Ατλίτ *	500	4. Τουλκαρεμ *	100
5. Ταμούν	100	5. Ελ-Φαραα *	450+
6. Πισιέπο	-	6. Ραμάλλα Κεντρικές Φυλακές	300
7. Ασ-Μορέτ (Φαριόνα)	200	7. Χεπρόν Κεντρικές Φυλακές	300
8. Ανσάρ III * (Κιρτζιοτ) (μόνο για κρατούμενους χωρίς δίκη)	2,700	8. Χεπρόν II *	100
9. Κεντρική Φυλακή Ραμλά (Αίλον)	100	9. Πετούνια - φυλακές νεολαίας	-
10. Κέντρο Κράτησης Ραμλα (Ρόνι Νίτσαν)	100	10. Ταχρίε - Αντίσκηνα	400
11. Γυνακείες Φυλακές (Νεβετιρτσα)	5	11. Κεντρικές Φυλακές Γάζας	500
12. Γυνακείες Φυλακές Σιάρον-(Ταλμοντ)	-	12. Ανσαρ II	1450
13. Φυλακές Νεολαίας Σιάρον	40		
14. Φυλακές Μασσινάχου	-	<p>* Στρατιωτικές Φυλακές</p> <p>** Στα πιο πάνω δεν περιλαμβάνονται 40 αστυνομικοί σταθμοί μέσα στο Ισραήλ. Σε κάθε αστυνομικό σταθμό κρατούνται από 20-30 Παλαιστίνιοι.</p> <p>Στα πιο πάνω δεν συμπεριλαμβάνονται τα μυστικά κέντρα κράτησης.</p>	
15. Φυλακές Νάφχα	100		
16. Άπουρ Καπερ-Τζιάφα-Τελ Αβιβ Κεντρικές Φυλακές	15+		
17. Αλμασκοπια (Δυτική Ιερουσαλήμ)	100+		
18. Φυλακές Ασκαλόν	850		

Απο διαδήλωση εναντια στη Ισραηλιτική πρεσβεια στη λευκωσια

Η ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΧΟΥΝΤΑ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΑ

πανίκος χρυσάνθου

Σύμφωνα με δημοσίευμα Τζιουμχουριέτ στις 25 Δεκεμβρίου άντρες της ασφάλειας της Άγκυρας, υπό την εποπτεία του διευθυντή της Μουσταφά Γιλτιρίμ, κατάσχαν 15.000 αντίτυπα του νέου βιβλίου του Νιχάτ Μπεχράμ «Η καρδιά τους σπίθες στη χαραυγή», που βρίσκοντουσαν, μόλις τυπωμένα, στο τυπογραφείο Mine Ofset.

Τρεις μέρες αργότερα η Τζιουμχουριέτ δημοσίευσε μια δεύτερη είδηση. Αυτή τη φορά η ασφάλεια κατέσχε 3.300 αντίτυπα ενός δεύτερου βιβλίου του Νιχάτ Μπεχράμ με τον τίτλο «Η φωνή του θανάτου στα βασανιστήρια». Το βιβλίο ευτό είχε ήδη κυκλοφορήσει στην Τουρκία σε τρεις εκδόσεις.

«Η καρδιά τους σπίθες στη χαραυγή» είναι ένα μυθιστόρημα, που αναφέρεται στην ζωή των 3 νέων τους οποίους το στρατιωτικό καθεστώς κρέμασε στις 6 Μαΐου 1972 ύστερα από καταδίκη τους από στρατιωτικό δικαστήριο. Το μυθιστόρημα χρησιμοποιεί πραγματικά στοιχεία από την ζωή αυτών.

«Η φωνή του θανάτου στα βασανιστήρια» είναι επίσης ένα μυθιστόρημα που στηρίζεται σε πραγματικά γεγονότα. Είναι γύρω από την ζωή του Ιμπραχίμ Καϊπακάγια, που πέθανε στα 1973 κατά τη διάρκεια βασανιστηρίων, στα οποία υπεβλήθη από τις αρχές ασφαλείας του τότε στρατιωτικού καθεστώτος.

Ο Νιχάτ Μπεχράμ γεννήθηκε το 1946 στο Καρς. Ο πατέ-

Ο Νιχάτ Μπεχράμ, ο Γιλμάζ Γκιουνέι και ο Παντελής Βούλγαρης στον Άγιο Σωζόμενο

ρας του ήταν υπάλληλος στο Υπουργείο Γεωργίας κι έτσι έζησε την παιδική του ζωή σε διάφορες περιοχές της ανατολικής Τουρκίας. Μετά το γυμνάσιο σπούδασε δημοσιογραφία στην Ισταμπούλ. Το 1967 εκδόθηκαν τα πρώτα του ποιήματα. Από το 67 ως το 71 ήταν υπεύθυνος για την έκδοση του Περιοδικού Halkin Dostlari (Φίλοι του λαού). Μετά την απαγόρευση του περιοδικού κατά την διάρκεια του στρατιωτικού πραξικοπήματος υπήρξε κατά διαστήματα κρατούμενος. Το 72 απαγορεύτηκαν τα ποιήματα του. Συνελήφθη κι έκαμε 2 χρόνια σε στρατιωτικές φυλακές. Ύστερα από τη γενική αμνηστία του 74 ήταν ένας από τους ιδρυτές της Ένωσης Συγγραφέων της Τουρκίας. Με τον αδελφό του, επίσης συγγραφέα Αταόλ Μπεχράμογλου εξέδωσε το περιοδικό Μιλιτάντ, στο οποίο έγραψε διάφορα άρθρα. Από το

78 άρχισε να συνεργάζεται με τον Γιλμάζ Γκιουνέι τόσο στην παραγωγή ταινιών όσο και στην έκδοση ενός μαχητικού περιοδικού. Το περιοδικό απαγορεύτηκε όταν έγινε το στρατιωτικό πραξικόπημα. Τότε ξεκίνησαν εναντίον του δίκες και στη διάρκεια του εγκατέλειψε την Τουρκία. Το 1985 το καθεστώς απαίτησε να επιστρέψει, κι όταν αρνήθηκε του πήρε την τουρκική ιθαγένεια. Το 1986 πήρε υποτροφία από το Υπουργείο Πολιτισμού του ομόσπονδου κρατίδιου της Βόρειας Ρηνανίας-Βεστφαλίας στη Γερμανία για να συνεχίσει τη συγγραφική του δουλειά.

Ο Νιχάτ Μπεχράμ επισκέφτηκε την Κύπρο 2 φορές, το 1981 και το 1984. Πήρε δημόσια θέση ενάντια στην τουρκική εισβολή και κατοχή του βόρειου τμήματος της Κύπρου. Άρθρα για την Κύπρο έγραψε σε τουρκικά περιοδικά.

“ ΟΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΕΣ ΛΕΝ Ο,ΤΙ ΝΙΩΘΟΥΝ ΚΙ Ο,ΤΙ ΠΙΣΤΕΥΟΥΝ ”

συνέντευξη του
τούρκου συγγραφέα
νιχάτ μπεχράμ
στον
πανίκο χρυσάνθου

«Είσαι από το 1980 εξόριστος. Πως νιώθεις ύστερα από 8-9 χρόνια μακριά από την πατρίδα σου;

- Το να είσαι εξόριστος σημαίνει διάφορα πράγματα. Πρώτα το να έχεις ένα «ταξιδιωτικό έγγραφο» (travel document) αντί διαβατήριου. Ένα χαρτί ότι είσαι πολιτικός πρόσφυγας. Γράφει ότι μπορείς να ταξιδεύσεις σ' όλες τις χώρες εκτός από την Τουρκία.

Από την άλλη άποψη σημαίνει ότι σ' όλες τις χώρες πολεμώ για την πατρίδα μου.

Το 1985 αποφάσισαν ότι έχασα την εθνικότητα μου. Στο χαρτί δεν έχω εθνικότητα. Στην καρδιά μου όμως έχω βαθύ αίσημα σε ποίο έθνος ανήκω.

Αυτά τα 8 χρόνια έχουν και ένα άλλο νόημα. Έπρεπε να εγκατελείψω την Τουρκία, επειδή

ήταν φασισμός, ήρθα στην Ευρώπη κι βρήκα εδώ ένα άλλο εχθρό του ανθρωπισμού. Το όνομα του είναι ρατσισμός.

«Αρκετοί διανοούμενοι της Τουρκίας (οι πιο πολλοί θα μπορούσε να πει κάποιος) ακολούθησαν μια άλλη τακτική. Υπήρξαν ήπιοι απέναντι στο καθεστώς, προσεχτικοί στο πως θα εκφραστούν γι αυτό, και μ' αυτό τον τρόπο έχουν την δυνατότητα να ταξιδεύουν και να δουλεύουν ταυτόχρονα στην Τουρκία. Μάλιστα θεωρούνται μερικοί σαν αντιπολιτευόμενοι. Εσύ γιατί διάλεξες ένα άλλο δρόμο;

- Αν μιλούσα ανοιχτά κι ελίκρινά θα έλεγα ότι οι Τούρκοι διανοούμενοι δεν έδωσαν καλές εξετάσεις. Οι πιο πολλοί δεν πολεμούν στην πράξη τον φασισμό. Ταυτόχρονα όμως υπάρ-

χουν πραγματικοί δημοκράτες κι αντιφασίστες διανοούμενοι, που διάλεξαν το δρόμο του να μοιραστούν τον πόνο του λαού και πολεμούν τον φασισμό στην πράξη. Είναι λίγοι, γιατί έχουν πολλή καταπίεση πάνω τους.

Σήμερα για μένα το να πάω πίσω στην Τουρκία είναι δύσκολο. Δεν έχω τουρκική υπηκοότητα. Τα βιβλία μου απαγορεύτηκαν. Διάλεξα το δρόμο να πολεμήσω για την Τουρκία έξω από την Τουρκία. Αλλά στην ίδια την Τουρκία σήμερα υπάρχουν μερικοί πραγματικοί δημοκράτες φίλοι, που κάτω από πολύ μεγάλες δυσκολίες συνεχίζουν να πολεμούν τον φασισμό.

«Είσαι επίσης ένας από τους λίγους Τούρκους, που πήραν ανοιχτά θέση ενάντια στην εισβολή της χώρας σου στην Κύπρο. Γιατί το διακινδύνεψες; Θα μπορούσαν να σε πουν προδότη.

- Το να είσαι πραγματικός δημοκράτης και πραγματικός άνθρωπος πρέπει να λες ό,τι νιώθεις και ό,τι πιστεύεις. Γι' αυτό κάθε δυσκολία ας είναι ευπρόσδεκτη. Αν κάποιος φοβάται μήπως βραχεί δεν πάει εκεί που είναι νερό.

«Γιατί νομίζεις ότι πολλοί Τούρκοι διανοούμενοι, ενώ υποστηρίζουν την ελληνο-τουρκική φιλία, συμμετέχουν σε επιτροπές και κάμνουν εκδηλώσεις, όταν πρόκειται να μιλήσουν για την Κύπρο μέ-

ΗΛΕΚΤΡΑ

Η Ηλέκτρα μόλις έκλεισε τα τρία
και μόλις ανακάλυψε: το χωριό του πατέρα της είναι
στην άλλη πλευρά...

Κλαίει κάθε φορά που μιλούν για όπλα και πόλεμο
γιατί ακούει τα πράγματα προσεκτικά....

Η Ηλέκτρα αγαπά πιο πολύ το ψάρι της
και μοιράζεται το φαί της.

Όταν τα σκυλιά γαυγίζουν τεντώνει τ' αυτιά της
τα μάτια της σαν να παίρνουν φωτιά...

Κλαδιά πορτοκαλιάς, ροδιάς φτάνουν ως το δωμάτιο
που κοιμούμαι

κι αρχίζουν λίγο πιο πέρα:

Ερειπωμένα σπίτια μέσα στο πράσινο
το φράγμα της απαγορευμένης ζώνης....

Ξυπνώ με κοκόρια να κράζουν κάθε πρωί
και τη μυρωδιά του χορταριού...

Η μέρα φεύγει πίσω απ' τους λυπημένους λόφους...

Στα τραγούδια του νησιού

είναι κρυμμένες κραυγές

από παραλίες, αγάπες, χωρισμούς

από κρασιά, με πυροβολισμούς σμιγμένους με πόνο

από θάλασσες κι από φιλία

θλιβερά... αδύνατα....

Και τα μάτια της Ηλέκτρας είναι ένα ζευγάρι περιστέ-
ρια...

Το πρόσωπο μου δεν είναι αλλιώτικο από το δικό
τους,

η αγάπη μου γι αυτούς:

Δεν μπορώ να την περιγράψω.

νουν σ' ένα αόριστο
«υποστηρίζουμε ένα ανεξάρ-
τητο ομόσπονδο κράτος»,
πράγμα που δεν σημαίνει και
πολλά πράγματα. Θα μπο-
ρούσε να ερμηνευτεί με πολ-
λούς τρόπους. Είναι ορολο-
γία που την χρησιμοποιούν
όλοι, Βασιλείου, Ντενκτάς,
Παπανδρέου, Οζάλ κτλ.

- Είναι καιροσκόποι. Δεν είναι
στη πραγματικότητα δημοκρά-
τες. Πιάζουν τους δημοκράτες.
Αν δεν παρουσιάσεις τον εαυτό
σου σαν δημοκράτη δεν θα
έχεις γοητεία. Ακόμα κι ο πρω-
θυπουργός της Τουρκίας παίζει
τον δημοκράτη. Δημοκράτης εί-
ναι αυτός που το δείχνει στην
πράξη, με το τι κάμνει, όχι αυ-
τός που το παίζει.

Είναι καιροσκόποι όχι μόνο

στο κυπριακό πρόβλημα αλλά σε
κάθε πλευρά της ζωής. Θα σου
δώσω ένα απλό παράδειγμα. Τον
τελευταίο χρόνο έγιναν στις
τουρκικές φυλακές φρικτά βασα-
νιστήρια, γι αυτό κι οι φυλακισμέ-
νοι έκαναν απεργία πείνας. Τότε
μανάδες και πατεράδες νέων
φυλακισμένων έκαναν διαδηλώ-
σεις μπροστά στις φυλακές κι εί-
χαν κάθε μέρα δυσκολίες με την
αστυνομία. Ζήτησαν από τους
διανοούμενους να τους βοηθή-
σουν, να τους συμπαρασταθούν.
Δεν πήγαν να τους συμπαρα-
σταθούν. Όταν όμως η αστυνο-
μία σκότωσε μια από τις μανά-
δες κι έγινε την άλλη μέρα η
κηδεία της, πήγαν πολλοί τέτοιοι
διανοούμενοι. Γιατί η κηδεία δεν
ήταν απαγορευμένη. Και τους
πρόβαλαν οι εφημερίδες ότι
ήταν παρόν στην κηδεία μιας

γυναίκας, την οποία σκότωσε η
αστυνομία. Μια μέρα όμως
προηγουμένως δεν πήγαν εκεί
που οι γυναίκες διαδήλωναν.

- Κάποιοι «δικοί μας» ισχυ-
ρίζονται πως το να μιλάς για
φιλία στην Κύπρο σήμερα
αποτελεί ουτοπία και ρομα-
ντισμό. Τη στιγμή που ο τουρ-
κικός στρατός αποτελεί μια
πραγματικότητα είναι αδύνα-
το - λένε - να δημιουργηθεί φι-
λία, και μάλιστα στο βαθμό που
να αλλάξει τα πράγματα. Τι
νομίζεις - εσύ;

- Για μένα η φιλία των λαών
είναι η μόνη πραγματικότητα. Κι
είναι πολύ σημαντικό να πολεμάς
για να το πετύχεις. Γιατί οι εχ-
θροί των λαών θέτουν εμπόδια
ανάμεσα τους, σε κάθε πλευρά
της ζωής. Είναι σημαντικό να
πας ενάντια σ' αυτά τα εμπόδια
και να τα ρίξεις κάτω. Σήμερα
το να πετύχεις την ελληνοτουρ-
κική φιλία είναι απαραίτητο να
αποσυρθεί ο τουρκικός στρατός
και πρέπει να πολεμήσουμε γι
αυτό. Την ίδια στιγμή πρέπει να
πολεμήσουμε εκείνους που έχουν
τις ίδιες ιδέες με τον Νίκο Σαμ-
ψών.

Τα πάντα μπορούν να ονο-
μαστούν ρομαντισμός. Το να θέ-
λω να πάω πίσω στην πατρίδα
μου, το να είμαι σοσιαλιστής και
να θέλω να φέρω το σοσιαλι-
σμό.

Πιστεύω πως μια μέρα οι
Τούρκοι και οι Έλληνες της Κύ-
πρου θα έχουν την χώρα τους
και θα αποφασίζουν μαζί. Όπως
κι οι Παλαιστίνιοι, οι Κούρδοι. Να
αποφασίζουν για την πατρίδα
τους οι ίδιοι.

- Ποιά είναι τα όνειρά σου
σήμερα;

Να μεγαλώσω το παιδί μου
σε συνθήκες ασφάλειας.

Να δω την πατρίδα μου κι
όλο τον κόσμο σε μια ανθρώπι-
νη κατάσταση.

Μια μέρα οι άνθρωποι να εί-
ναι ίσοι και να τραγουδούν ο κα-
θένας ελεύθερα το τραγούδι
του στη γλώσσα του.

Και μια μέρα να είμαστε μαζί,
να κάσουμε σ' ένα τραπέζι, να
πιούμε, να μιλήσουμε και να δια-
σκεδάσουμε. ●

ΟΙ ΔΙΚΕΣ ΤΩΝ ΚΟΥΤΛΟΥ-ΣΑΡΓΚΙΝ Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ “ΕΚΔΗΜΟΚΡΑΤΙΣΜΟΥ” ΤΟ ΚΟΥΡΔΙΚΟ ΤΟ ΝΤΑΒΟΣ

μια συνέντευξη με τον
Βαγγέλη Κουρή

Ο Βαγγέλης Κουρής είναι στέλεχος της Νέας
Ελληνικής Αριστεράς. Σαν αγωνιστής και σαν
δικηγόρος συμμετέχει σε αρκετές διεθνείς καμπάνιες
για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Πέρσι τον γνωρίσαμε σε
μια συγκέντρωση της ΚΥΠΕΑ, όπου επιστρέφοντας
από την Παλαιστίνη μας μίλησε για τις δίκες, τις συν-
θήκες κράτησης των Παλαιστινίων και γενικά τα αν-
θρώπινα δικαιώματα και την Ιντιφάδα.
Τον συναντήσαμε πρόσφατα στην Αθήνα μετά την
επιστροφή του από την Άγκυρα όπου παρακολούθησε
τις δίκες των Κουτλού και σαργκίν. Μας μίλησε γι
αυτές τις δίκες, την κατάσταση στην Τουρκία και το
Κουρδιστάν και ακροθιγώς για τις ελληνοτουρκικές
σχέσεις και το Νταβός.

Λοιπόν οι δίκες αυτές συνεχί-
ζονται ακόμα. Υποθέτω ότι
αποτελούν ένα μέτρο οι δίκες
αυτές του πολυδιαφιζόμενου
«εκδημο-κρατισμού» στη
Τουρκία.

-Βασικά οι δίκες αυτές έχουν μια
σκοπιμότητα. Το Γενικό Επιτελείο
Στρατού κάνει ορισμένα ανοίγμα-
τα προς τη πλευρά της δημο-
κρατίας για λόγους δικούς του.
Ταυτόχρονα προσπαθεί και μέσω
αυτών των δικών και μέσω άλλων
μέσων να τρομοκρατήσει το
τουρκικό δημοκρατικό κίνημα έτσι
παι να μην διεκδικεί περισσότερα
απ' όσα του προσφέρει.

Στην Τουρκία υπάρχει μια ιδιό-
μορφη πολιτική και κοινωνική κα-
τάσταση. Ο στρατός κυβερνάει
τη χώρα από το 1920. Το Γενι-
κό Επιτελείο Στρατού καθορίζει
τα πάντα. Δεν είναι τυχαίο ότι
από τότε μόνο σε μια ή δύο πε-
ριπτώσεις (γνωρίζω με βεβαιότητα
μια μόνο), ο πρόεδρος της δη-
μοκρατίας ήταν πολιτικό προσω-

πο. Σ' όλες τις άλλες περιπτώ-
σεις ο πρόεδρος είναι στρατιωτι-
κό πρόσωπο. Από το 1960 και
δω πρόεδρος είναι πάντα ο
τέως αρχηγός του Γενικού Επιτε-
λείου Στρατού. Ουσιαστικά η
εξωτερική και εσωτερική πολιτική
καθορίζεται από το στρατό ο
οποίους επεμβαίνει όχι μόνο στο
πολιτικό επίπεδο αλλά και στο οι-
κονομικό.

Βέβαια το 1920 ο στρατός με
τον Κεμάλ παρουσιάστηκε σαν
προοδευτικός και ήταν για την
εποχή εκείνη στη συνέχεια όμως
έγινε ένα σκληρό καταστημένο
που κράτησε τον τουρκικό λαό
στην εξαθλίωση. Η σημερινή δε
εξαθλίωση στην οποία ζει ο
τουρκικός λαός είναι από τις χει-
ρότερες της Ασίας. Από την
άλλη πλευρά βέβαια βρίσκεται η
κραιπάλη και άνεση μιας κοινωνι-
κής τάξης.

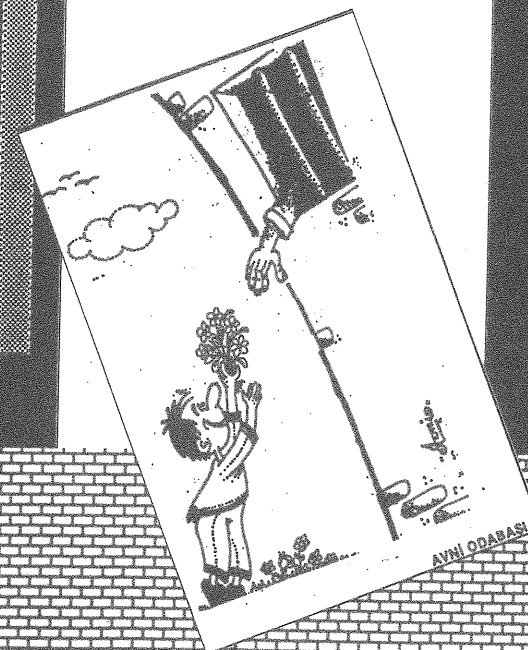
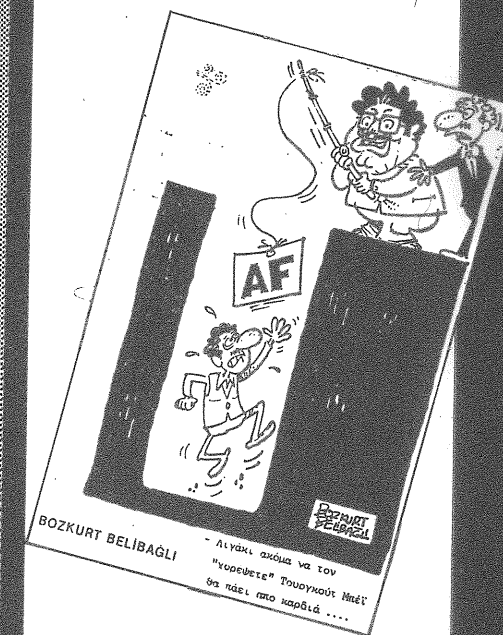
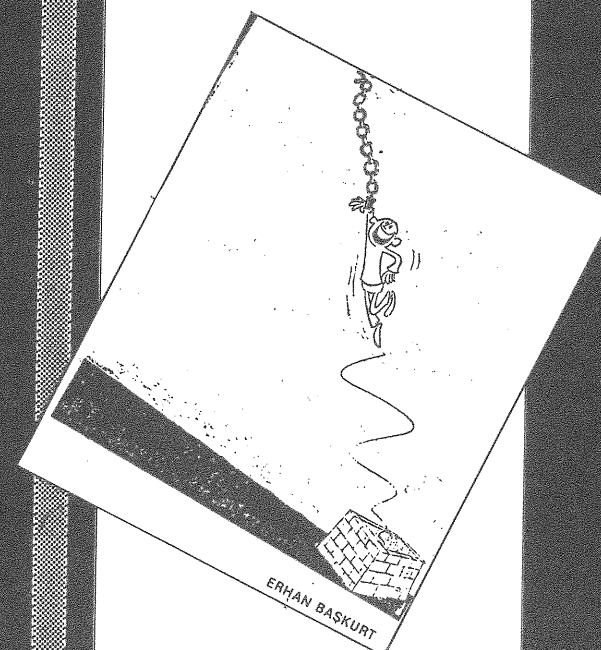
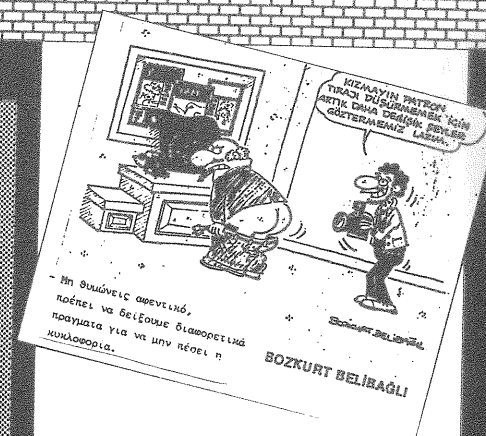
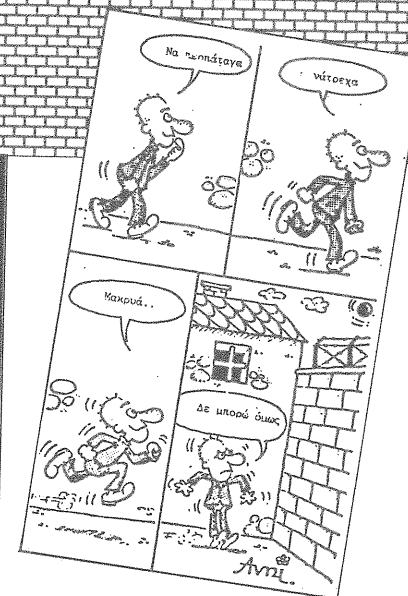
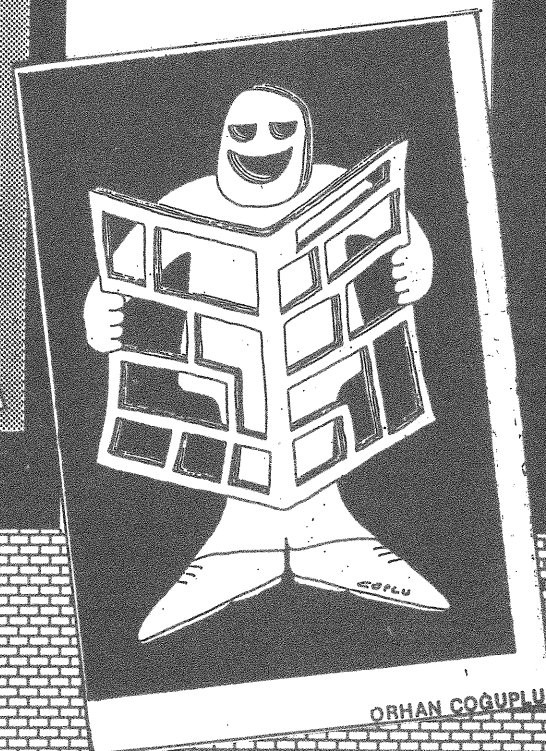
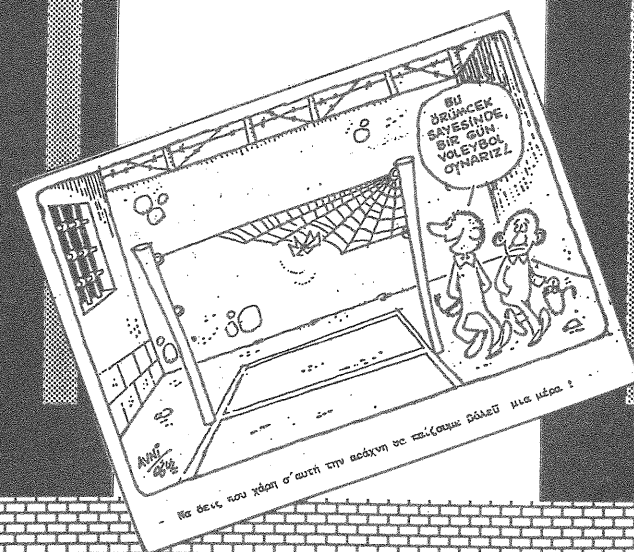
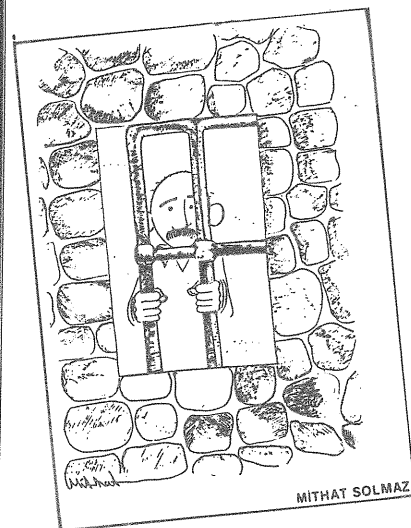
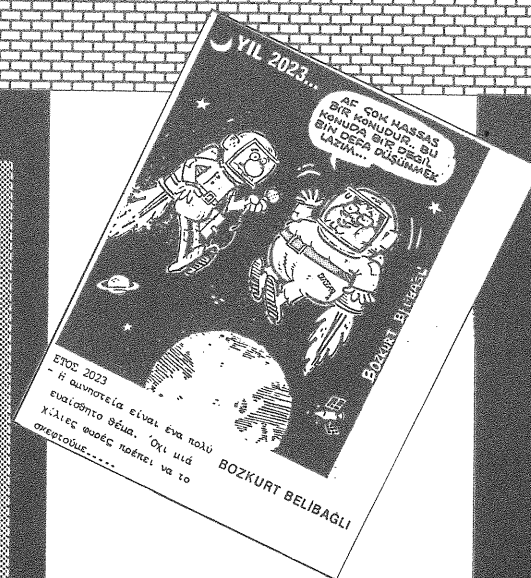
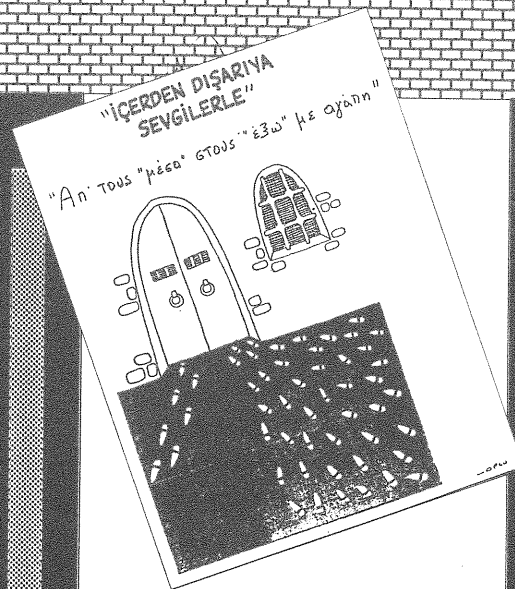
-Δηλαδή αυτές οι δίκες δεί-
χνουν ότι υπάρχει μια προπα-
γάνδα περί εκδημοκρατισμού

χωρίς όμως ουσιαστικό περιε-
χόμενο.

-Στην Τουρκία υπάρχει μια τάση
του τουρκικού λαού για περισσό-
τερες ελευθερίες και υπάρχει κι
ένας αγώνας προς αυτή την κα-
τεύθυνση. Αυτός ο αγώνας είναι
αγώνας των εργαζομένων και
διανοουμένων, δεν έχει όμως
εμπνεύσει ευρύτερα λαϊκά στρώ-
ματα γιατί είναι εξαιρετικά δύσκο-
λος. Όμως δυσκολεύει το τουρκι-
κό κατεστημένο σε σημαντικό
βαθμό νοουμένης κίολας της επι-
θυμίας αυτού του τελευταίου για
είσοδο στην ΕΟΚ. Επομένως
ισχύουν όσα είπα πριν: δίνει κά-
ποιες ελευθερίες και ταυτόχρονα
προσπαθεί να τρομοκρατήσει τον
τουρκικό λαό έτσι που να ελέγχει
τα πράγματα.

- Πιστεύεις δηλαδή ότι το
τουρκικό κίνημα είναι τόσο δυ-
νατό ώστε να θέτει σε κίνδυνο
αυτή την ελεγμένη εκδημο-
κρατικοποίηση προς μια ου-
σιαστικότερη φιλελευθερο-
ποίηση;

- Έχω την εντύπωση ότι η τουρ-
κική άρχουσα τάξη δεν κινδυνεύει
αυτή τη στιγμή. Και η ίδια το
ξέρει ότι έχει δέσει την καταστά-
ση. Αλλά φοβάται στην συνέχεια
μια πιθανή εξελικτική πορεία διότι
τα οικονομικά προβλήματα του
τουρκικού λαού είναι πάρα πολύ
οξυμένα. Αυτά τα προβλήματα
είναι που δεν μπορεί να λύνει κι
αυτά είναι που φοβάται. (φοβε-
ρός πληθωρισμός, ανεργία τερά-
στια τόση που ούτε τους άνερ-
γους καταγράφουν ούτε γραφεία
εξευρέσεως εργασίας υπάρχουν).
Ο τουρκικός λαός δυστυχεί και
υποφέρει. Η Τουρκία αυτή τη

στιγμή είναι ένα κοινωνικό ηφαιστειο.

-Θεωρείς ότι υπάρχει κάποια αντίθεση μεταξύ Οζάλ και στρατιωτικών;

-Είναι δεδομένο ότι κανείς δεν μπορεί να πει επίσημα ότι υπάρχει αυτή η αντίθεση. Δεν υπάρχουν σημαντικές εκφράσεις προς τα έξω αυτής της αντιπαράθεσης. Είναι επίσης δεδομένο ότι ένα μεγάλο μέρος των αστικών στρωμάτων των μεγάλων πόλεων και των πολιτικών και ένα μικρότερο μέρος των ιδίων των στρατιωτικών θέλει πολιτικοποίηση κι ανοίγματα. Υπάρχει όμως και το μεγαλύτερο μέρος των στρατιωτικών όπως και των παπάδων που δεν θέλει κανένα άνοιγμα. Υπάρχει πολιτική αντιπαράθεση που πολύ λίγο εκφράζεται δημόσια όμως φαίνεται καθημερινά απ' τα πράγματα.

- Δηλαδή η πολιτική Νταβός μπορεί να προχωρήσει εάν το μοντερνιστικό κομμάτι έχει μέλλον.

- Δεν είναι τόσο εύκολα τα πράγματα στην Τουρκία. Δεν μπορεί το μοντερνιστικό κομμάτι να αποχτήσει ανεξάρτητη πολιτική έκφραση ή έστω κάποιες δυνατότητες αυτονομίας από το στρατό. Δεν μπορεί το πολιτικό πλαίσιο της Τουρκίας ν' αλλάξει. Η πολιτική Οζάλ προς το εξωτερικό πρέπει να θεωρείται η «άλλη» πολιτική του στρατού προς τα έξω. Γι' αυτό και το Νταβός δεν μπορεί εύκολα να περάσει. Μπορεί το Γενικό Επιτελείο Στρατού νάχει τους πρεσβευτές του προς τα έξω αλλά ταυτόχρονα υπάρχει ο στρατιωτι-

κός σχεδιασμός της οικονομίας της Τουρκίας και ταυτόχρονα η στρατιωτική παρέμβαση της Τουρκίας σ' όλο το μεσογειακό χώρο.

-Τι σημαίνει στρατιωτικός σχεδιασμός της οικονομίας;

-Σημαίνει εν συντομία ότι τα μεγάλα έργα που γίνονται στην Τουρκία υπακούουν στις στρατιωτικές ανάγκες της χώρας όπως γίνονται αντιληπτές από την στρατιωτική ηγεσία. Οι ένοπλες δυνάμεις κατά ένα μεγάλο μέρος έχουν πλέον στραφεί προς το Αιγαίο. Που σημαίνει ότι όταν μιλάμε για Νταβός βοηθάμε τον τουρκικό επεχτατισμό. Κι είναι και αντιτουρκικό αυτό το πράγμα. Στην ουσία βοηθιέται η άρχουσα τάξη της Τουρκίας όταν συζητά για δημοκρατικά ανοίγματα με τις χώρες της Ευρώπης. Βοηθιέται στα στρατιωτικά της πλαίσια. Δεν πρέπει ποτέ να ξεχνάμε ότι η πολιτική διπλωματία της Τουρκίας είναι στενά συνυφασμένη με τις στρατιωτικές της ανάγκες.

- Τι ζητά δηλαδή η Τουρκία στο Αιγαίο;

- Αυτή τη στιγμή η Τουρκία αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα προς ανατολάς με τους Κούρδους. Ταυτόχρονα έχει κάνει μια στροφή προς την Ευρώπη στο οικονομικό επίπεδο. Λόγω όμως της στενής σχέσης πολιτικού και στρατιωτικού έχει και στρατιωτικά σχέδια. Η στρατιά του Αιγαίου σκοπό έχει να πιέζει την ελληνική πολιτική και ταυτόχρονα να δηλώνει μια ισχυρή στρατιωτική παρουσία προς τη δυτική Ευρώπη. Αυτή η στρατιωτική παρουσία μπορεί να οδηγήσει και σε περι-

πέτειες τους δύο λαούς και θάνατο λάθος τους.

Βέβαια όλα αυτά στηρίζουν και την κυριαρχία του στρατιωτικού κατεστημένου και τον υπερεξοπλισμό του, στρέφοντας την προσοχή προς αόρατους εχθρούς. Διότι υπάρχει πάντα ο ουσιαστικός κίνδυνος, η υπεργεννητικότητα, ο πληθωρισμός, ανεργία και γενικά η λαϊκή εξαθλίωση.

Επίσης βέβαια το κουρδικό ζήτημα αποτελεί σοβαρό μπελά για την τουρκική άρχουσα τάξη. Το Νταβός βοηθά την τουρκική πολιτική να καλύπτει αυτό το ζήτημα.

- Ποιά είναι η κατάσταση στο Κουρδιστάν;

- Δυστυχώς οι λαϊκές μάζες του Κουρδιστάν ζούν σε μεγαλύτερη μιζέρια κι από τις αντίστοιχες της Τουρκίας. Πέρα από τα άλλα, εκεί ζούν και κάτω από τον στρατιωτικό νόμο. Απαγορεύεται στους Κούρδους να επονομαζονται Κούρδοι, η κουρδική γλώσσα δεν διδάσκεται στα σχολεία, απαγορεύεται ακόμα και να την ομιλεί κανείς. Η καταπίεση εκεί είναι φριχτή.

Αυτό το πρόβλημα δεν πρόκειται να λυθεί αν ο τουρκικός λαός δεν καταλάβει ότι η Κουρδική μειονότητα πρέπει ν' αποκτήσει βασικά δικαιώματα. (Αυτονομία, θρησκείας, γλώσσας, ελευθερίας κι όλ' αυτά τα πράγματα).

- Σε ποιά κατάσταση βρίσκεται το απελευθερωτικό κίνημα στο Κουρδιστάν;

- Είναι οξυμένο. Ένα μεγάλο μέρος των Κούρδων αγωνιστών υποφέρει στις φυλακές. Ένα μεγάλο μέρος των διανοούμενων και επαναστατών έχουνε φύγει κι έχουνε φτιάξει γραφεία σ' όλη την δυτική Ευρώπη. Ένα τέτοιο υπάρχει και στην Αθήνα. Εδώ ζουν πολλοί Κούρδοι κι έχουνε την αμέριστη συμπαράσταση του ελληνικού λαού, διότι ο ελληνικός λαός ξέρει τι θα πεί καταπίεση. (όπως και οι Τούρκοι δημοκράτες).

Τώρα στο τουρκικό Κουρδιστάν υπάρχει αντίσταση που ξεκινάει από την διαδήλωση και πάει μέχρι την ένοπλη πάλη. Η ένοπλη πάλη είναι φυσιολογική συνέπεια της απομόνωσης και της καταπίεσης που επιβάλλει το τουρκικό κράτος. Πιστεύω απόλυτα ότι την αποκλειστική ευθύνη για τις συγκρούσεις φέρει το τουρκικό κράτος. Κι αυτό όχι μόνο διότι υπάρχει ένα λαϊκό

απελευθερωτικό κίνημα αλλά διότι επίσης η τουρκική κυβέρνηση δεν έχει αφήσει κανένα παράθυρο ανοιχτό για συζήτηση και για αναπνοή του κουρδικού λαού. Όταν υπάρχει απόλυτη καταπίεση κι απόλυτο σκοτάδι, η μοναδική διέξοδος για το λαό είναι η ένοπλη πάλη.

-Σε ποιά κατάσταση βρίσκεται το ένοπλο κίνημα;

- Κόιταξε είναι ανάλογα με την κατάσταση κατά τόπο και κατά χρόνο. Πάντως το κουρδικό αντάρτικο είναι μόνιμο δεδομένο. Πολλοί μιλούν για 40.000 άντρες.

Πάντως τελευταίως το κουρδικό κίνημα κι ο κουρδικός λαός υποστηρικέ σκληρά χτυπήματα κι από την Τουρκία και από το Ιράκ και την Περσία. Είναι γνωστοί οι βομβαρδισμοί από το Ιράκ, κουρδικών περιοχών στο Ιράν με χημικά όπλα. Στόχο είχαν το κουρδικό στοιχείο. Όπως επίσης και οι τουρκικές επιθέσεις σε ιρακινό και ιρακινό έδαφος. Οι τρεις κυβερνήσεις δεν τα πάνε καλά αλλά όταν πρόκειται για τους Κούρδους τα βρίσκουν.

- Πως λειτουργούν οι δίκες των Κουτλού και Σαργκίν;

- Πιστεύω ότι οι δίκες αυτές έχουνε δημιουργήσει μια αντιπαράθεση ανάμεσα στο τμήμα εκείνο της ηγεσίας που θέλει να τάξει καλά με την Ευρώπη και στο πιο σκληρό τμήμα της ηγεσίας. Διότι δεν μπορείς να θέλεις καλές σχέσεις με την Ευρώπη και από την άλλη να απαγορεύεις την ελεύθερη λειτουργία αριστερών οργανώσεων και να εισηγείσαι επιπλέον ισόβια δεσμά για τους Κουτλού και Σαργκίν επί εσχάτη προδοσία.

Βέβαια το κλίμα που επικρατεί στη δίκη είναι ένα κλίμα τρομοκρατίας. Γίνεται δίκη ερήμην του τουρκικού λαού που δεν μπορεί να πλησιάσει στα δικαστήρια. Αν κάποιος συγγενείς πλησιάσουν περνάνε από τέτοιες ανακρίσεις που δεν τολμούν εύκολα.

Ωστόσο έχω παρατηρήσει ότι

εκατοντάδες νεαροί, ζητωκραύγαζαν στην Άγκυρα, στους δρόμους απ' όπου περνούσε η κλούβα που μετέφερε τους Κουτλού και Σαργκίν στα δικαστήρια, παρά την παρουσία του στρατού και της ασφάλειας. Που σημαίνει ότι υπάρχει αναβρασμός.

- Η υπεράσπιση;

-Υπάρχουν τριακόσιοι δικηγόροι υπεράσπισης, που έχουν αντιληφθεί ότι πρόκειται όντως για μια δίκη της δημοκρατίας.

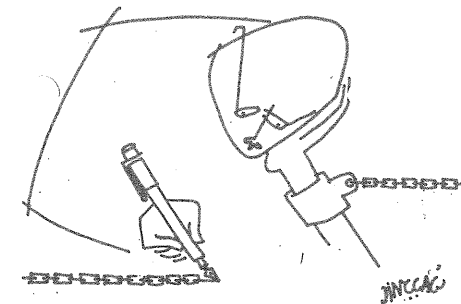
Εμείς σαν επιτροπές κάποια συμπαράσταση τους δίναμε. Το ότι 300 δικηγόροι μέσα σ' αυτές τις συνθήκες καταπίεσης τολμούσαν να υπερασπίσουν αυτούς τους κομμουνιστές, σημαίνει ότι η τουρκική κοινή γνώμη ζητά ελευθερία.

- Με βάση πιο νόμο παραπέμπονται στη δίκη οι Κουτλού και Σαργκίν;

- Είναι με βάση μια ποινική διάταξη που απαγορεύει την δημιουργία κομμουνιστικού κόμματος. Πρόκειται για μια πιστή αντιγραφή του αντίστοιχου μουσολινικού νόμου.

- Δηλαδή πρέπει ν' αλλάξει ο νόμος για να αθωωθούν οι Κουτλού και Σαργκίν;

- Όπως ξέρεις ο νόμος, ο κάθε νόμος εκφράζει τα συμφέροντα της άρχουσας τάξης που τον φτιάχνει. Το τουρκικό κράτος φαίνεται να χειρίζεται με κάποια διακριτικότητα τη δίκη των Κουτλού - Σαργκίν. Στις δίκες της ακροαριστερής Ντεβ-γιόλ είναι απείρως σκληρότερο. Στη δίκη των Κουτλού και Σαργκίν έχει διαφορετικό πρόσωπο. Τη Ντεβ-γιόλ τη φοβάται πολύ περισσότερο. Πιστεύω ότι στη δίκη των Κουτλού και Σαργκίν θα δώσει πολιτική λύση. Γι' αυτό και πάει πολύ αργά σ' αυτή την περίπτωση κι εναρμονίζει τη δίκη στη πολιτική της βούληση. Θα εξαρτήσει τη θέση που θα πάρει στη δίκη από τη θέση που θα πάρει σ' ένα σωρό πράγματα (προς ΕΟΚ, Ελλάδα κ.λ.π.).

-Το Νταβός πνέει τ α λ ο ι σ θ ι α...

- Όλοι μας θα θέλαμε να φτιάξουν οι σχέσεις Ελλάδας - Τουρκίας και να φτιάξουν καλά και μόνιμα. Να μπορεί να βρέχει τα πόδια του ο Τούρκος εργάτης στα νερά της Σμύρνης και της Προποντίδας χωρίς να φοβάται όπως κι ο Έλληνας εργάτης απέναντι. Κι είναι καιρός πραγματικά οι δύο λαοί να λύσουν τις διαφορές που παρεμβάλλονται ανάμεσα τους και να τερματίσουν την ψυχροπολεμική κατάσταση.

Το Νταβός όμως δεν έλυσε τέτοια προβλήματα γιατί φτιάχτηκε από κομμάτι άλλες δυνάμεις. Φτιάχτηκε από τους Αμερικανούς κι η ελληνική κυβέρνηση έπεσε μέσα σ' αυτό το πλαίσιο, των Αμερικάνων και του μεγάλου Ευρωπαϊκού κεφαλαίου, που θέλει την Τουρκία σαν καταναλωτική χώρα, όχι σαν ανεπτυγμένη χώρα.

Το Νταβός, επειδή δεν έλυσε αυτά τα προβλήματα, βοηθά απλά την Τουρκία να δείξει ένα εξωραϊσμένο πρόσωπο. Με αυτή την έννοια είναι πολιτικό λάθος και για τον ελληνικό και για τον τουρκικό λαό.

- Όλ' αυτά τα χρόνια της δικτατορίας πως επηρέασαν τη σχέση του λαϊκού κινήματος της Τουρκίας με τους Κούρδους.

- Είναι αλήθεια ότι η σκληρή διοίκηση του στρατού ένωσε όλους τους προοδευτικούς Τούρκους. Ενώ πριν τα κόμματα της Αριστεράς δημιουργούσαν ένα φανατισμό ανάμεσα στους οπαδούς τους, η σκληρή καταστολή εναντίον τους, δημιουργήσε σιγά-σιγά την συνείδηση του κοινού μετώπου της Αριστεράς, μέσα στο χώρο της Τουρκίας που αποτελείται κι από Κούρδους κι από Τούρκους. Ενταίο Μέτωπο.

Ταυτόχρονα βοήθησαν σ' αυτό τα διάφορα τμήματα των φυγάδων που ήλθαν στην Ευρώπη και στην Ελλάδα.

Εγώ παρακολουθούσα Τούρκους και Κούρδους πολιτικούς πρόσφυγες εδώ. Όταν ήλθαν είχαν τεράστιες διαφορές και μίσση. Σε δύο-τρία χρόνια κατά κανόνα όλα αυτά εξαφανίστηκαν. Διότι κατάλαβαν οι Τούρκοι προοδευτικοί ότι ο κοινός αγώνας χρειάζεται για την αναγέννηση της Τουρκίας. Βέβαια πάντα υπάρχουν και οι εξαιρέσεις... ●

ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΤΟΥΡΚΟΥΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥΣ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΥΣ

μετάφραση:
δέσπω νικολαΐδου
αλέξης δημητρίου

Η ανάγκη για πιο στενές σχέσεις με την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα, υποχρεώνει τους Τούρκους ηγέτες να είναι πιο προσεχτικοί όσον αφορά την Δυτικοευρωπαϊκή κοινή γνώμη. Το αποτέλεσμα είναι ότι τα τελευταία χρόνια γίνεται μια προσπάθεια να δοθεί η εντύπωση ότι υπάρχει ένα κανονικό κοινοβουλευτικό σύστημα.

Παρ'όλα αυτά η καταπίεση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων συνεχίζεται όπως περιγράφει στη συνέντευξη του ο Thomas Stolt, μέλος μιας ομάδας παρατηρητών οι οποίοι παρακολούθησαν την μαζική δίκη της ακροαριστεράς οργάνωσης Devrimci Yol. Η συνέντευξη έχει μεταφραστεί από το περιοδικό International Viewpoint της 31ης Οκτωβρίου.

44

-Ποιοί αποτελούσαν την ομάδα σου;

- Η ομάδα αποτελείτο από δέκα άτομα μέλη του κινήματος αλληλεγγύης προς τους Τούρκους πολιτικούς κρατούμενους. Τα μέλη προέρχονται από διάφορες μεγάλες πόλεις της Δυτικής Γερμανίας και δεν πρόκειται για εξέχουσες προσωπικότητες ή δικηγόρους. Αυτό ήταν σκόπιμο χωρίς να θέλουμε να υποτιμήσουμε την σημασία άλλων ομάδων ή παρατηρητών.

- Γιατί κάνατε αυτό το ταξίδι στην Τουρκία;

- Θέλαμε να εκφράσουμε την συμπαράσταση μας προς τους χιλιάδες πολιτικούς κρατούμενους και επίσης προς τις οικογένειες τους και τους συντρόφους τους σε μια από τις μεγαλύτερες μαζικές δίκες.

- Ποιά δίκη παρακολουθήσατε;

- Παρακολουθήσαμε την κυριότερη μαζική δίκη εναντίον του Ανεξάρτητου Επαναστατικού Κινήματος Devrimci Yol (Επαναστατικός δρόμος) στην Άγκυρα στην οποία 723 άτομα είχαν την ευκαιρία να υπερασπίσουν τον εαυτό τους για πρώτη φορά μετά από 8 χρόνια φυλάκισης κάτω από σκληρότατες συνθήκες. Σ' αυτή την δίκη, ο κατηγορούμενος, το Τουρκικό κράτος, εζήτησαν όχι μόνο πολλές μακρόχρονες ποινές και ισόβια αλλά και 74 καταδίκες σε θάνατο.

- Τι είναι το Dev Yol;

- Ήταν το μεγαλύτερο ανεξάρτητο επαναστατικό απελευθερωτικό κίνημα πριν από το πραξικόπημα της 12ης Σεπτεμβρίου 1980 στην Τουρκία και το Τουρκικό Κουρδιστάν. Τα μέλη του πολέμησαν για την απελευθέρωση της Τουρκίας από τους Ιμπεριαλιστές και τους ντόπιους συνεργάτες τους. Προπαγανδίζαν σοσιαλιστικές ιδέες που εν μέρει τις εφάρμοσαν στην πράξη στην μικρή πόλη Fatsa (23.000 κάτοικοι) μέχρι που έγινε το πραξικόπημα.

- Πόσες μαζικές δίκες έχουν γίνει στην Τουρκία μέχρι στιγμής και ποιές λαμβάνουν χώρα αυτή την στιγμή;

- Ο συνολικός αριθμός πολιτικών δικών στην Τουρκία είναι ανυπολόγιστος. Μόνον εναντίον του Dev Yol υπήρξαν 23 δίκες. πολλές από τις δίκες εναντίον του PKK (Κουρδικό Εργατικό Κόμμα), του DDKD (Ανατολικό Τουρκικό δημοκρατικό Πολιτιστικό Κέντρο) Kurtulus, του TDKD (Επαναστατικό Κομμουνιστικό Κόμμα Τουρκίας) Rizgari (μια εθνικιστικοαριστερή Κουρδική οργάνωση) και του MLSPD (Μαρξιστικό - Λενινιστικό Ένοπλο Προπαγανδιστικό τμήμα) έχουν ήδη τελειώσει με μακροχρόνιες ποινές φυλάκισης και πολλές θανατικές καταδίκες.

Επιπρόσθετα έχουν γίνει εκατοντάδες μικρότερες δίκες σε όλη την Τουρκία. Ενώ γινόταν η δίκη της Dev Yol, στην στρατιωτική βάση Mamak δικάζονταν ο γενικός γραμματέας του TKP/ TIP (Τουρκικό Κομμουνιστικό Κόμμα/ Τουρκικό Εργατικό Κόμμα). Μετά την αναχώρησή μου, μερικά από τα μέλη της ομάδας μας πήγαν στην δίκη της Fatsa στο Erzican, όπου ακόμα 8 άτομα καταδικάστηκαν σε θάνατο, 14 υπόδικοι καταδικάστηκαν σε ισόβια και 307 σε ποινές φυλάκισης που κυμαίνονται μεταξύ ενός και 20 χρόνων. Ο Σύνδεσμος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων που οργανώθηκε πρόσφατα στην Τουρκία, υπολογίζει τον αριθμό των πολιτικών κρατουμένων σε 18.000. Σύμφωνα με του υπολογισμούς του Υπουργείου Δικαιοσύνης της Τουρκίας που δημοσιεύ-

τηκαν στις 6 Μαρτίου του 1988, μεταξύ του Σεπτεμβρίου του 1978 και του Απριλίου του 88, 61.220 άτομα, καταδικάστηκαν από στρατιωτικά δικαστήρια.

- Τι ξέρετε για τις συνθήκες στις Τουρκικές φυλακές;

- Είναι χειρότερες απ' ό,τι μπορείτε να φανταστείτε. Παρ' όλες τις επίσημες δηλώσεις, τα βασανιστήρια στις φυλακές συνεχίζονται. Πρώην κρατούμενοι μας είπαν ότι μέχρι το τέλος της ποινής τους είχαν υποστεί βασανιστήρια, ξυλοδαρμούς και σε μερικές περιπτώσεις είχαν κρατηθεί σε απομόνωση μέχρι και 6 χρόνια. Ουσιαστικά, η ιατρική περίθαλψη που τους δινόταν ήταν ικανή μόνο για να τους κρατήσει στη ζωή. Πολλοί άνθρωποι δολοφονήθηκαν στις αίθουσες βασανιστηρίων της αστυνομίας και του στρατού. Μόνον κατά την διάρκεια της δίκης της Fatsa, 16 άνθρωποι πέθαναν στην φυλακή, συμπεριλαμβανομένου και του

εκλελεγμένου δήμαρχου της πόλης, F. Kiri Sonmez, σαν αποτέλεσμα ή κατά την διάρκεια των βασανιστηρίων. Δεν είναι αλήθεια ότι η Τουρκία εξελίσσεται σε μια αστική δημοκρατία. Η διάλυση της αντιπολίτευσης στην χώρα συνεχίζεται από την ψευτοκοινοβουλευτική εξουσία σε συνεργασία με τον στρατό. Τα νεοϊδρυθέντα κρατικά δικαστήρια ασφάλειας λειτουργούν με τις ίδιες μεθόδους και στόχους των στρατιωτικών δικαστηρίων, τα οποία εξακολουθούν να υπάρχουν παρ'όλη την κατάργηση του στρατιωτικού νόμου.

-Τι δυνατότητες έχουν οι κατηγορούμενοι να υπερασπίσουν τον εαυτό τους; Μήπως τα δικαιώματά της υπεράσπισης είναι περιορισμένα;

- Πρακτικά η υπεράσπιση δεν έχει καθόλου δικαιώματα να υπερασπίσει τους κατηγορούμενους αποτελεσματικά. Τώρα όπως και

πριν οι δικηγόροι υπερασπίσεως κρατούνται αυθαίρετα έξω από τις δίκες ή τους αρνούνται επαφή με τους πελάτες τους το οποίο έτσι και αλλιώς είναι δυνατό μόνο μέσω τηλεφώνου. Πολλοί απ' αυτούς έχουν κατηγορηθεί οι ίδιοι σαν αποτέλεσμα της προσπάθειας τους να υπερασπίσουν τους πελάτες τους. Είναι διαφορετικό για δίκες που έχουν τραβήξει την προσοχή των διεθνών μέσων μαζικής ενημέρωσης ή όπου υπάρχει κίνδυνος να γίνει κάτι τέτοιο. Είναι γι' αυτόν τον λόγο που είναι επείγον να παρακολουθούνται αυτές οι δίκες.

-Τι επίδραση είχε η παρουσία σας στην δίκη;

- Η Τουρκική ηγεσία φοβάται την δημοσιότητα. Αν και δεν είμαστε εξέχοντες παρατηρητές η παρουσία μας στην διαδικασία υπεράσπισης είχε αντίκτυπο. Μόνο η παρουσία μας πρόσφερε πιο πολλές δυνατότητες δημοσιότητας στους Τούρκους δημοσιογράφους. Όλοι ήξεραν ότι ο στρατός θα έκανε οτιδήποτε προκειμένου να σταματήσει μια κοινή ομιλία υπεράσπισης από μέρους των κατηγορουμένων. Αυτό ακριβώς έγινε. Έγινε διπλή σωματική έρευνα σε όλους τους συγγενείς των κρατουμένων. Μετά οι συγγενείς, μια Ελβετική αποστολή και εμείς, σύνολο 400 άτομα πήραμε τις θέσεις μας σε μια αίθουσα μεγέθους ενός γυμναστηρίου στην στρατιωτική βάση Mamak. Αλλά κανένας στην αίθουσα δεν μπορούσε να καταλάβει τίποτα γιατί το μικρόφωνο ήταν κλειστό.

Μετά το έβαλαν σε πολύ χαμηλό τόνο. Πέρασε μισή ώρα κατ' αυτόν τον τρόπο ενώ όλοι αισθανόμασταν ανίσχυροι.

Μερικές διαμαρτυρίες από μέρους των κατηγορουμένων αντιμετώπιστηκαν απειλητικά από τον στρατιωτικό κατηγορο. Μετά απ' αυτό ένας δικηγόρος υπεράσπισης ζήτησε να επιδιορθωθεί το μικρόφωνο. Αυτή ήταν η στιγμή που ξέσπασαμε. Σηκωθήκαμε πάνω, αρχίσαμε να ζητωκραυγάζουμε υποστηρίζοντας τον δικηγόρο υπεράσπισης. Σύντομα ενώθηκαν μαζί μας και οι κατηγορούμενοι λες και είχαν λυθεί τα δεσμά τους.

Μετά από επίμονα χειροκροτήματα από τον κατηγορουμένο, οι εκνευρισμένοι δικαστές διέταξαν τους οπλισμένους στρατιώτες αν αδειάσουν την αίθουσα.

Το απόγευμα όλα τα μικρόφωνα είχαν διορθωθεί. Όλοι μπορούσαμε να ακούσουμε την ομιλία της υπεράσπισης και κομμάτια δημοσιεύτηκαν την επομένη στις εφημερίδες.

- **Σας κακοποίησαν;**

- Μετά από αυτή την απροσδόκητη σκηνή, οι στρατιώτες προσπάθησαν να μας εκφοβίσουν. Μυστικοί αστυνομικοί μας παρακολουθούσαν συνεχώς. Ερευνήσαν τα δωμάτια του ξενοδοχείου όπου έμενε η ελβετική αποστολή και συνέλαβαν τον Τούρκο μεταφραστή τους για 24 ώρες. Στην προσπάθεια τους οι ανακριτές να μας τρομοκρατήσουν μας προειδοποίησαν ότι ο στρατός θα μας κτυπούσε αν ξεσπούσαμε σε χειροκροτήματα υποστήριξης προς τους κατηγορούμενους.

Αν και δεν ακολουθήσαμε αυτή την συμβουλή τους, τίποτα δεν έγινε διότι το δικαστήριο φοβόταν την δημοσιότητα.

- **Είχατε άλλου είδους εκδηλώσεις μέσα στο δικαστήριο;**

- Ναι. Όχι μόνο εμείς αλλά και άλλοι επισκέπτες κατά την διάρκεια της δίκης φώναζαν συνθή-

ματα υπέρ της απελευθέρωσης των πολιτικών κρατούμενων. Την τελευταία μέρα της επίσκεψής μας ρίξαμε κόκκινα γαρύφαλλα στους κρατούμενους. Όπως εξελίχτηκαν τα πράγματα οι στρατιώτες δεν μπορούσαν να μας εμποδίσουν. Η δυτικογερμανική πρεσβεία στην Άγκυρα που επρόκειτο να μας εξασφαλίσει άδεια κινηματογράφησης των γεγονότων μέσα στο δικαστήριο σκόπιμα απέτυχε να το κάνει. Και μόνο μετά την επέμβαση του κοινοβουλευτικού αντιπροσώπου του τύπου των πρασίνων πήραμε την άδεια.

- **Η Τουρκική κυβέρνηση υπογράψε και επικύρωσε την σύμβαση της Ευρώπης και των Ηνωμένων Εθνών εναντίον των βασανιστηρίων. Πρακτικά σημαίνει τίποτα αυτό;**

- Αυτές οι υπογραφές είναι κοροϊδία. Τα βασανιστήρια συνεχίζονται όπως και πριν. Σ' όλες τις πολιτικές δίκες, οι «αποδείξεις» που έχουν αποσπαστεί με βασανιστήρια χρησιμοποιούνται εναντίον των κατηγορουμένων. Και κατ' ακρίβεια οι κατηγορίες βασίζονται σ' αυτές τις αποδείξεις. Είναι αυτή την πρακτική που η σύμβαση απαγορεύει. Όταν έγινε αναφορά

σ' αυτή την σύμβαση από ένα από τους δικηγόρους, οι δικαστές την απέρριψαν λέγοντας ότι η σύμβαση αυτή δεν είχε δημοσιευτεί εκτενώς στην Τουρκία.

- **Γιατί αυτές οι μαζικές δίκες γίνονται από στρατιωτικά δικαστήρια;**

- Μετά την κατάργηση του στρατιωτικού νόμου στην Τουρκία το καλοκαίρι του 1987, αυτά τα δικαστήρια δεν είναι πια έγκυρα. Σύμφωνα με το αριθμό 145 του συντάγματος του 1982, στρατιωτικά δικαστήρια μπορούν να δικάζουν πολίτες μόνο κατά την διάρκεια πολέμου. Αλλά αυτό δεν ενδιαφέρει ούτε την κυβέρνηση ούτε τον στρατό, ειδικά τώρα που η αντιπολίτευση μεγαλώνει. Επιπλέον τα στρατιωτικά δικαστήρια μπορούν να επιβάλλουν καταδίκες διπλά πιο αυστηρές από τα πολιτικά δικαστήρια.

- **Πως είναι οργανωμένη η αντιπολίτευση στην Τουρκία;**

- Υπάρχουν οργανώσεις όπως ο Σύνδεσμος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ο σύνδεσμος διδασκάλων, ο σύνδεσμος μαθητών κλπ. Αυτοί οι σύνδεσμοι λειτουργούν παράνομα μιας και δεν έχουν αναγνωριστεί από την κυβέρνηση. Ο σύνδεσμος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων οργανώθηκε το 1986 για να απαιτήσει σεβασμό προς τα ανθρώπινα δικαιώματα και να ελέγχει την κατάσταση. Ο σύνδεσμος σήμερα αποτελείται από 15 περιφερειακές ομάδες. Άλλες 10 ομάδες οργανώνονται στις επαρχίες. Η δουλειά κατευθύνεται από ανθρώπους διαφορετικών πολιτικών πεποιθήσεων.

Αυτοί οι σύνδεσμοι οργανώνουν καμπάνιες για μια γενική αμνηστία για όλους τους πολιτικούς κρατούμενους, εναντίον της βίας, της θανατικής καταδίκης και κατάργηση των στρατιωτικών δικαστηρίων. Επίσης προσφέρουν υποστήριξη στους κρατούμενους και τις οικογένειές τους με κάθε δυνατό τρόπο. Όλα αυτά τα αιτήματα υποστηρίζονται επίσης και από το κίνημα αλληλεγγύης στην Δυτική Γερμανία.

Είναι ξεκάθαρο ότι η αλληλεγγύη προς τους πολιτικούς κρατούμενους στην Τουρκία, ο αγώνας των Κούρδων για αυτονομία και ο αγώνας της εργατικής τάξης πρέπει να επεκταθεί. Νομίζω ότι η δυτικοευρωπαϊκή εργατική τάξη που αποτελείται από διάφορες εθνικότητες και οι συντεχνίες πρέπει να εντείνουν τις προσπάθειες του προς αυτή την κατεύ-

ντοκουμέντο 1931

ΚΚΚ

μερικά επίκαιρα πολιτικά ζητήματα

νίκος κλεομένης

Για πρώτη φορά από την έκδοσή του, φέρνουμε το κείμενο που ακολουθεί, ξανά στη δημοσιότητα.

Κυκλοφόρησε το 1931, σε μορφή προσούρας. Τυπώθηκε στο τυπογραφείο του ΚΚΚ στη Λεμεσό «Αστρο».

Ο συγγραφέας του κειμένου είναι ο Ν. Κλεομένης, ψευδώνυμο, σύμφωνα με ορισμένες πληροφορίες, του Χαράλαμπου Βατυλιώτη.

Πρόκειται για ένα από τα πιο σημαντικά κείμενα του ΚΚΚ. Ασχολείται με την οικονομική, κοινωνική και πολιτική κατάσταση της εποχής. Παρά την υπεραισιοδοξία που διακατέχει το νεαρό κυπριακό κομμουνιστικό κίνημα της περιόδου (η οποία βέβαια εντάσσεται σ' ένα ευρύτερο διεθνές κλίμα που βλέπει ως επικεί-

μενη την πτώση του καπιταλισμού και το ξέσπασμα της διεθνούς εργατικής επανάστασης), το κείμενο αυτό μπορεί να θεωρηθεί ΠΡΟΦΗΤΙΚΟ ως προς την εξέλιξη των βασικών πτυχών του κυπριακού προβλήματος και ειδικότερα ως προς το ρόλο της αστικής τάξης και της εκκλησίας στον ανταποικιακό αγώνα και τις επιπτώσεις της εθνικιστικής πολιτικής στη γένεση και εξέλιξη της διακοινοτικής διαμάχης.

Διαβάζοντας κανείς το κείμενο αυτό κατανοεί επίσης την οξύτητα της διαμάχης που ξέσπασε αργότερα, μέσα στο ΚΚΚ και το ΑΚΕΛ για το εθνικό ζήτημα, που κατάληξε τελικά στην επικράτηση της ενωτικής γραμμής στα μέσα της δεκαετίας του 40.

Ξενοφών Καλλής

● Σημ. Το κείμενο αυτό όπως και πολλά άλλα σημαντικά κείμενα και έγγραφα του κομμουνιστικού κόμματος συμπεριλαμβάνονται στο υπό έκδοση βιβλίο μου «Η ιστορία του Κομμουνιστικού Κόμματος Κύπρου».

η οικονομική κρίση και η τοπική κυβέρνηση

Ο εναρκτήριο λόγος του Κυβερνήτη της Αποικίας που είδε τελευταία το φως αναγνωρίζει επί τέλους την ύπαρξη κρίσης και στη Κύπρο, ως αποτέλεσμα «της σφοδράς οικονομικής θύελλης» που «ξεερράγη καθ' όλον τον κόσμο».

Τα στοιχεία που δημοσιεύονται στο λόγο αυτό πιστοποιούν αρκετά καλά την ύπαρξη της κρίσης.

Η παραγωγή των δημητριακών το 1930 είναι μικρότερα από την παραγωγή του 1929 ενώ οι προβλέψεις της παραγωγής για το 1931 είναι ακόμα χειρότερες. Η χρήση χημικών λιπασμάτων έχει περιοριστεί, όπως και η σπαρμένη έκταση. Οι ιδιοκτήτες γης, προπάντων οι τσιφλικάδες και τα μοναστήρια άφησαν άσπορα τα χωράφια τους και τα νοικιάσανε στα πρόβατα για μερράδες.

Ο Κυβερνήτης αναγνωρίζει ότι οι τιμές των χαρουπιών, του μπαμπού, των σιτηρών και των άλλων γεωργικών προϊόντων είναι εξευτελιστικές. Για μερικά προϊόντα π.χ. χαρούπια και μπαμπάκι, «αι τιμαί εξέπεσαν εις επίπεδον άγνωστον εις την παρούσαν γενεάν».

Οι δουλειές των μεταλλευτικών επιχειρήσεων έχουν περιοριστεί, ο δε Αμίαντος πιθανόν να εργασθεί φέτος μόνον τον Ιούνιο-Αύγουστο.

Τόσον η εισαγωγή όσο και η εξαγωγή του 1930 έχουν περιοριστεί στο σύνολον τους περί τα 25% και εις μερικά προϊόντα περί τα 50-60 %.

Είναι φανερό ότι με τέτοια κατάσταση η αεργία οφείλει να είναι πολύ διαδεδομένη ανάμεσα στην εργατική τάξη. Κι όμως ο Κυβερνήτης δεν αναφέρει τίποτε για την ανεργία κι αφήνει έμμεσα μόνον να υπονοηθεί ότι η Κυβέρνηση μελετά το ζήτημα με την υπόσχεση «ότι η Κυβέρνησις μελετά το δυνατόν της εισαγωγής... σχεδίου αμοιβαίας ασφάλειας προστατευούσης τον εργάτην, εν περιπτώσει ανεργίας» μόνον όμως «ένεκεν ασθενείας» και εάν «επιτρέψωσι τα οικονομικά της χώρας». Αυτό υπενθυμίζει την παροιμία: «Γάδαρε ψάφα, όσο να βγει το τσάιρι!» Η κυβέρνηση αποδείχνει έτσι ότι δεν έχει κανένα σκοπό να πάρει σοβαρά μέτρα ενάντια στην αεργία, η οποία μαστίζει κυριολεκτικά όλους τους κλάδους της εργατικής τάξης και έγινεν η αιτία (επειδή οι εργάτες είναι ανοργάνωτοι) να υποβιβασθούν τα μεροκάματα από πέρυς ως φέτος κατά 30 -40%!

Η κινητοποίηση και α αιτήματα των αέργων δεν έχουν ως τώρα ληφθεί υπ' όψιν από την ξένη Κυβέρνηση. «Στου κουφού την πόρτα, όσο θέλεις βρόντα»!

Η κατάσταση των φτωχών και μεσαίων χωρικών ολοένα και χειροτερεύει, η πληρωμή των ετήσιων τοκοχρεωλυσιών εκ μέρους των Συνεργατικών Εταιρειών μένει πίσω (όπως αναφέρει κι ο λόγος του Κυβερνήτη) οι δε «πολιτικές αγωγές» έχουν αυξηθεί από 9.337 κατά το 1929 σε 11.031 κατά το 1930. Και ο Κυβερνήτης εξηγεί ότι η «αύξησης της πολιτικής φιλοδικίας

έγκειται κυρίως εις αγωγάς εκ μερους των τοκιστών». Αυτό δείχνει ότι οι μικροϊδιοκτήτες χωρικοί μας συνεχώς καταστρέφονται και χάνουν τα χωράφια τους.

Ποιά είναι τα μέτρα με τα οποία η Κυβέρνηση σκέπτεται να βοηθήσει τις εργαζόμενες μάζες; Κανένα! Υπόσχεται να κάμει οικονομίες εις τον προϋπολογισμό και να επιτύχει δάνειο 600.000 για την ανάπτυξη της ναυτικής βάσεως στην Αμμόχωστο και για την κατασκευή δρόμων, οι οποίοι στο κάτω κάτω είναι στρατηγικής σημασίας. Αυτό είναι όλο. Δηλαδή η καταπολέμηση της κρίσης στην Κύπρο γίνεται με την μετατροπή της σε ένα μελλοντικό στρατιωτικό πεδίο και ναυτικό ορμητήριο στον προπαρασκευαζόμενο νέο πόλεμο!

Τα άλλα θα τα διορθώσει η «Θεία Πρόνοια» και η απέραντη αισιοδοξία του εξοχώτατου. Και πραγματικά η αισιοδοξία του είναι ανεξάντλητη.

Ένα φωτεινό σημείο που βλέπει στον ορίζοντα είναι η αύξηση «ολίγων» του εμπορίου δηλαδή η εξαγωγή περισσότερων προϊόντων. Αυτό είν' αποτέλεσμα των εξευτελιστικών τιμών και προϋποθέτει τη ληστεία των αγροτικών μαζών. Αποδείξη ότι η εισαγωγή συναλλάγματος από την πούληση των περισσότερων προϊόντων είναι μικρότερη από την περσινή.

Άλλο «φωτεινό σημείο» είναι ο «καλύτερος εμπορικός ισολογισμός», δηλαδή ο περιορισμός του εμπορικού ελλείμματος.

Αυτό σε παρένθεση είναι και το φωτεινό σημείο που βλέπουν οι Έλληνες οικονομολόγοι στην Ελλάδα.

... ότι η Κυβέρνησις μελετά το δυνατόν της εισαγωγής... σχεδίου αμοιβαίας ασφάλειας προστατευούσης τον εργάτην, εν περιπτώσει ανεργίας» μόνον όμως...

Ο περιορισμός όμως αυτός του εμπορικού ελλείματος είν' εντελώς φαινομενικός γιατί προέρχεται από το γενικό περιορισμό του εμπορίου εξαιτίας της μεγάλης πτώσης των τιμών. Αυτό θα είχε κάποια σημασία αν μπορούσαμε να υποθέσουμε ότι το κόστος της παραγωγής των γεωργικών μας προϊόντων θα ήτανε δυνατό να λιγοστέψει τόσο, ώστε να αφήνουν κέρδος στο παραγωγό και με τις σημερινές τιμές. Μιλώντας με την οικονομολογική γλώσσα, χρειάζεται μια τεράστια ανάπτυξη της παραγωγικότητας της δουλειάς, πράγμα κατορθωτό μόνο με καλύτερα μέσα παραγωγής.

Οι χωρικοί μας, δηλαδή, πρέπει να αλλάξουν μεθόδους καλλιεργητικές (πράγμα αδύνατο χωρίς αλλαγή του συστήμα-

τος της αγροτικής μας ιδιοκτησίας) να χρησιμοποιήσουν άλλα εργαλεία κι άλλους τρόπους δουλειάς.

Αυτό όμως είν' αδύνατο κάτω από την αποικιακή και καπιταλιστική εκμετάλλευση που βρίσκονται τώρα οι χωρικοί μας. Μέσα σε τέτοια λοιπόν κατάσταση ο περιορισμός του ελλείματος του εμπορικού ισοζυγίου ισοδυναμεί με το κόψιμο του κεφαλιού κανενός μακρύ νταγκαλάκη για να γίνει κανονικός άνθρωπος!

Άλλο δήθεν φωτεινό σημείο είναι η αύξηση (σχεδόν ασήμαντη) των καταθέσεων στις Τράπεζες. Αυτό όμως δείχνει ακριβώς την ύπαρξη δυνατής κρίσης, η οποία δεν επιτρέπει την ωφέλη χρησιμοποίηση των κεφαλαίων σε καπιταλιστικές επιχειρήσεις κι έτσι οι κεφαλαιούχοι επιδιώκουν να ρευστοποιήσουν τα κεφάλαια τους και να τα καταθέσουν στις τράπεζες. Αυτό σημαίνει αζητησία κεφαλαίων, πράγμα που προέρχεται από την ύπαρξη κρίσης. Μια ενδεχομένη υποχώρηση της κρίσης θα έχει ως αποτέλεσμα το τράβηγμα των καταθέσεων από τις επιχειρήσεις.

Η μόνη συμβουλή του εξοχώτατου για την υπερνίκηση της κρίσης είναι η «υπομονή» και οι «κοινές θυσίες» «όλων των τάξεων» πράγμα που στη γλώσσα της πραγματικότητας σημαίνει υπομονή των εργατικών τάξεων και των φτωχο-μεσαίων αγροτών σ' όλες τις οικονομικές εγχειρήσεις που τους κάμνει ο καπιταλισμός και οι εκ μέρους τους θυσίες για το στήριγμα του ετοιμόρροπου καπιταλιστικού οικοδομήματος.

Η αισιοδοξία του Κυβερνήτη βασίζεται πάνω στο γεγονός «ότι η ιστορία ουδεμίαν αναφέρει περίπτωσιν καχεξίας, ην δεν διεδέχθει αντίστοιχος αναβίωσις». Ναι! Αυτό ήταν αληθινό όσο ο καπιταλισμός περνούσε «τη νεότητά» του, δηλαδή εφόσον ακολουθούσε την ανιούσαν του πορεία. Σήμερα όμως ο καπιταλισμός μπήκε στην περίοδο της «προθανατίου» του αγωνίας, στην περίοδο του ιμπεριαλισμού που προϋποθέτει την πάλη των διεθνών μονοπωλίων αναμεταξύ τους για τις αγορές και τις αποικίες, τους ιμπεριαλιστικούς πολέμους, στην περίοδο κατά την οποία το 1/6 της γήινης σφαίρας έχει αποκοπεί από το καπιταλιστικό σώμα και ο νόμος αυτός έπαψε πια να ισχύει.

Ο καπιταλισμός μετά τον παγκόσμιο πόλεμο διέρχεται μια γενική κρίση, μέσα στο πλαίσιο της οποίας μπορεί να δοκιμάσει μόνο σπασμωδικές «αναβιώσεις» που προετοιμάζουν με μεγαλύτερη κρίση, απαράλλακτα όπως και οι προσπάθειες του μελλοθανάτου που καταβάλλει για να κρατηθεί στη ζωή, τον εξαντλούν περισσότερο και τον πλησιάζουν περισσότερο προς το θάνατο.

Για αυτό τον λόγο η αισιοδοξία του εξοχώτατου για μια «αναβίωση» που θα επακολουθήσει την περίοδο της «θύελλης» (για να μεταχειριστούμε τους δικούς του όρους) δεν έχει καμιά επιστημονική βάση και έχει ως σκοπό μόνο και μόνο να καλλιεργήσει αναμεσα στον εργαζόμενο λαό φρούδες ελπίδες για μια σύντομη καλύτερεψη της κατάστασης κι έτσι να περιορίσει τον επαναστατικό τους αγώνα.

Οι εργαζόμενες όμως μάζες του τόπου μας δεν μπορούν να ζήσουν με απατηλές ελπίδες. Οφείλουμε να κινητοποιηθούμε για την επιτυχία των αμέσων τους αιτημάτων κι έτσι να ελαφρύνουν κάπως την βαρεία τους κατάσταση και να αγωνιστούν ενάντια στο ιμπεριαλιστικό και καπιταλιστικό σύστημα που γεννά την κρίση και τους πολέμους.

η οικονομική κρίση και η ένωση με την Ελλάδα

Αν η ξένη Κυβέρνηση διά του εδώ Κυβερνήτου καλ-
λιεργεί την «αισιοδοξία» όσον αφορά την οικονομική
κρίση και προσκαλεί «όλες» τις τάξεις να υποστούνε
θυσιές για την υπερπήδηση πληρώνοντας αδιαμαρτύρητα τους
βαρειούς φόρους, η Κυπριακή μπουρζουαζία, αντιμετωπίζει την
οικονομική κρίση με δικό της τρόπο. Οι έμποροι επιδιώκουν να
αγοράσουν τα γεωργικά προϊόντα της νήσου σε τιμές όσο το
δυνατό χαμηλότερες, οι τοκογλύφοι προσπαθούν να εισπράξουν
τα δάνεια και τους «δικαίους» τόκους μέχρι και της τελευταίας
πεντάρας, οι τσιφλικάδες και οι καλόγηροι θέλουν ακέραια τα
ενοίκια τους από τους φτωχούς χωρικούς ή ρίχνουν αδιάκοπα
τα μεροκάματα των εργατών τους, οι Κύπριοι μικροβιομήχανοι
πίνουν κυριολεκτικά το αίμα των εργατών τους και γενικά όλοι
οι εκμεταλλευτές ρίχνουν τα βάρη της οικονομικής κρίσης πάνω
στη ράχη των εργαζομένων και προσπαθούν να την υπερπηδή-
σουν ληστεύοντας τους εργάτες και τους φτωχο-μεσαίους αγρό-
τες.

Όλη η σάρα-μάρα αυτή των εκμεταλλευτών ξέρει καλά ότι
στο σκοπό αυτό έχει σύμμαχο και τον ξένο ιμπεριαλισμό, ο
οποίος δεν αρνείται να μοιράσει τον προϊόν της ληστείας των
εργαζομένων, ότι το έργο και των δύο εκμεταλλευτών - του
ντόπιου και του ξένου- είναι το ίδιο.

Η Κυπριακή όμως μπουρζουαζία μαζί με τους τσιφλικά-
δες και καλόγηρους δεν θα είχαν καμμία ένσταση αν μπορού-
σαν να ληστεύουν μόνοι τους τον κυπριακό εργαζόμενο λαό.
Γι' αυτό επιθυμούν την αναχώρηση των Εγγλέζων από την
Κύπρο οι δε Έλληνες εκμεταλλευτές θα ήθελαν παρα πολύ, να
συνδέσουν την τύχη τους με την τύχη της ελληνικής κεφαλαιο-
κρατίας, ενώνοντας την Κύπρο με την Ελλάδα. Θάμεναν έτσι
μόνοι τους κυρίαρχοι και δεν θα αναγκάζονταν να μοιρά-
ζουν το πλιάτσικο με τους μισητούς «ξένους».

Μα η επιθυμία αυτή δεν εκδηλώνεται παρά με ρομαντικές
επικλήσεις και με υστερικούς λόγους. Πολλοί «ριζοσπάστες»
υπενθυμίζουν συχνά τον επαναστατικό αγώνα ενάντια στον
εγγλέζικο ιμπεριαλισμό των ριζοσπαστών της Επτανήσου και
προσκαλούν τους Κυπριώτες εθνικιστές να τους μιμηθούν.

Μα ήταν τότε άλλοι καιροί, πέρασαν τα χρόνια εκείνα.
Τότε η Ελληνική κεφαλαιοκρατία στο σύνολο της έπαιξε στα
Βαλκάνια κάποιο επαναστατικό ρόλο πολεμώντας την ημιφεου-
δαρχική Τουρκική Αυτοκρατία. Στην Ελληνική κυβέρνηση βρι-
σκοδάν ο Κωλέτης και το «εθνικό» του κόμμα - όργανο του
Γαλλικού ιμπεριαλισμού που ήταν εχθρός της Αγγλίας. Γι' αυ-
τό κι η Ελληνική κυβέρνηση του «εθνικού» κόμματος υπο-
στήριξαν ενεργά το κίνημα της Επτανήσου.

Τώρα όμως η κατάσταση είναι διαφορετική. Η ελληνική κε-
φαλαιοκρατία είναι στενά - πολύ στενά - δεμένη με το εγγλέζικο
κεφάλαιο, το ελληνικό κράτος είναι καταχρεωμένο στους Εγ-
γλέζους τραπεζίτες, στους Χάμπρο και Σία, το προλεταριακό
επαναστατικό κίνημα στην Ελλάδα προχωρεί με μεγάλα βήμα-
τα πράγμα που αναγκάζει την ελληνική κεφαλαιοκρατία να
50

φασιστικοποιείται συνεχώς. Πως είναι δυνατό η φασιστική κυ-
βέρνηση του Βενιζέλου να υποστηρίξει ένα πραγματικό επανα-
στατικό κίνημα στην Κύπρο; Η Κυπριακή κεφαλαιοκρατία
ακολουθεί τη γενική πορεία της ελληνικής κεφαλαιοκρατίας κι
όταν προσθέσουμε και τον αντιδραστικό ρόλο των φεουδαρχι-
κών υπολειμμάτων - της Εκκλησίας, μοναστηρίων, τσιφλικά-
δων- θα δούμε ότι η επανάληψη του ριζοσπαστικού αγώνα της
Επτανήσου στην Κύπρο είναι πράγμα αδύνατο. Γι αυτό βλέ-
πουμε το «ενωτικό» κίνημα να περιορίζεται μόνο σε υπομνη-
ματολογία, άσκοπη κι ανώφελη.

Αν μάλιστα προσεκτικά διαβάσουμε το λόγο του αρχηγού
των «ενωτικών» κ. Λανίτη στην τελευταία σύνοδο της βουλής,
θα δούμε ότι δώ δεν πρόκειται για «Ένωση της Κύπρου της
Ελλάδας με την Κύπρο»! Οι εθνικιστές μας για να επιτύχουν
την Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα είναι έτοιμοι να θυ-
σιάσουν και τα τελευταία ψυχία της Εθνικής ανεξαρτησίας της
Ελλάδας, ανοίγοντας «τους λιμένas» και « τας ελληνικάs
θάλασσας» εις τον εγγλέζικο ιμπεριαλισμό (δώρον άδωρον για
την Αγγλική Αυτοκρατορία. εφ' όσον ολ' αυτά τα έχει και χω-
ρίς να δώσει την Κύπρο στην Ελλάδα).

Το ενωτικό κίνημα μετά την κρίση που πέρασε ύστερα από
τον πόλεμο, θα χρεωκοπούσε οριστικά και θα έχανε κάθε ση-
μασία αν δεν προλάβαινε η οικονομική κρίση που έδωσε ένα
γερό κτύπημα στην αγροτική πολιτική του εγγλέζικου ιμπεριαλι-
σμού.

**... Είναι φανερό ότι οι Τούρκοι
της Κύπρου με κανένα τρόπο δε
θέλουν την Ένωση με την
Ελλάδα και δεν πρέπει να την
θέλουν....**

Η οικονομική κρίση, η οποία στην Κύπρο είναι κυρίως
αγροτική, έχει αναπτύξει την πολιτική δραστηριότητα των ερ-
γαζομένων μαζών, έχει δυναμώσει τη δυσανεξία τους ενάντια
στους εκμεταλλευτές τους.

Αυτό προκαλεί την όξυνση των ταξικών αντιθέσεων και την
ανάπτυξη του επαναστατικού κινήματος του προλεταριάτου και
των εργαζομένων αγροτών, τόσο ενάντια στη ξένη Κυβέρνηση
όσο κι ενάντια στους ντόπιους εκμεταλλευτές.

Οι φτωχοί χωρικοί άρχισαν ολοένα και περισσότερο να
βλέπουν την σωτηρία τους όχι μόνο στην απελευθέρωση της
Κύπρου από τον εγγλέζικο ιμπεριαλισμό, μα και στο αγώνα
για τη γη, για την απαλλαγή τους από τα τοκογλυφικά χρέη
κτλ.

Οι τσιφλικάδες, η Εκκλησία οι τοκογλύφοι, οι έμποροι και
βιομήχανοι προσπαθούν με κάθε τρόπο να σταματήσουν την
«αριστεροποίηση» των μαζών και να τις αποτρέψουν από τον
πραγματικά επαναστατικό δρόμο. Γι' αυτό αναζωογονούν και
γαλβανίζουν το πεθαμμένο σύνθημα της Ένωσης με την Ελ-
λάδα και μάλιστα το παρουσιάζουν ως την πανάκεια που θα
σώσει τη φτωχολογιά από την οικονομική κρίση.

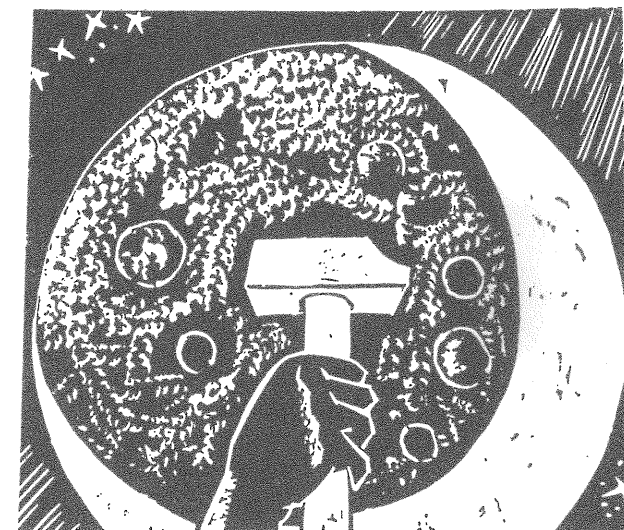
Όπως οι αρχαίοι δούλοι κι οι καταστρεμμένοι χειροτέχνες
της ρωμαϊκής εποχής, ανίκανοι να επαναστατήσουν ενάντια
στο σύστημα της δουλείας και στο ετοιμόρροπο «αρχαίο» καθε-
στώς, ζητούσαν τη σωτηρία τους στο ουρναό κι ασπάζόμενοι το
χριστιανισμό περίμεναν (όπως οι σημερινοί χιλιαστές, από μέρα
σε μέρα τη «Δευτέρα Παρουσία» «όχι του Ανθία μα την
«πραγματική»). έτσι κι οι «ενωτικοί» της Κύπρου προσπαθούν
να πείσουν τις εργαζόμενες μάζες ότι θα εύρουν τη σωτηρία
τους μόνο στην Ελλάδα. Γι' αυτούς η Ελλάδα είναι πραγμα-
τικός παράδεισος. Ούτε κρίση έχει, ούτε δυστυχία. Όλος ο κό-
σμος ευημερεί, η παγκόσμια οικονομική κρίση που δε σταμάτη-
σε στα σύνορα ούτε της βαθύπλουτης Αμερικής, ούτε της
κραταιάς Αγγλικής Αυτοκρατορίας, σταμάτησαν ως εκ θαύμα-
τος στα σύνορα της μικράς Ελλάδας, η οποία αποτελεί μια
ευτυχισμένη νήσο μέσα στον ωκεανό της δυστυχίας που παρα-
δέρνει τον άλλο καπιταλιστικό κόσμο. (Οι ενωτικοί μας δεν εν-
διαφέρονται να μας εξηγήσουν ποιοι λόγοι κάμνουν τους εργά-
τες της Ελλάδας ν' απεργούν και να σκοτώνονται κάθε μέρα
στους δρόμους, γιατί οι αγρότες να εξεγείρονται, γιατί οι χωρο-
φύλακες να σκοτώνουν τους αγρότες που δεν πληρώνουν τους
φόρους κι άλλα πολλά γεγονότα του ελληνικού παραδείσου).

Στο αναμεταξύ οι Κύπριοι εργαζόμενοι, αναμένοντας τη
σωτηρία τους μέσα στον Ελληνικό παράδεισο, οφείλουν να κα-
θίσουν ήσυχα, να μην επαναστατούν ενάντια στην εκμετάλλευ-
ση, να μη θέλουν απαλλαγή από τα χρέη και έτσι να μην
εμποδίσουν το τίμιο έργο των εμπόρων και των τοκογλύφων,
των τσιφλικάδων και των καλόγηρων, ούτε να διαμαρτύρονται
διόλου όταν τους ληστεύουν, όταν τους πέρνουν τα χωράφια,
όταν τους ξεκληρίζουν.

Αυτό το ρόλο παίζει η αναγέννηση του ενωτικού κινήματος
μέσα στους όρους της οικονομικής κρίσης. Αυτό φαίνεται ολο-
φάνερα μέσα στη Βουλή. Οι Έλληνες βουλευτάι (εκτός του
Γαλατοπούλου) όργανα της κεφαλαιοκρατίας, δεν μπορούσαν
να υποβάλουν κανένα αίτημα της φτωχολογιάς στη Βουλή και
να ζητήσουν την πραγματοποίηση του από την Κυπριακή Κυ-
βέρνηση.

Αυτό θα ήταν αντίθετο με τα συμφέροντα των εκμεταλλευ-
τών. Πήραν λοιπόν το «ριζοσπαστικό» δρόμο και ζήτησαν
«την Ένωση και μόνον την Ένωση». Έτσι από τη μιά φαίνο-
νται ριζοσπαστικοί γιατί δεν κάμνουν καμμία «αποχώρηση»
απέναντι στον ιμπεριαλισμό κι από την άλλη αποφεύγουν το
σκοπέλο της φτωχολογιάς που περιμένει να ζητήσουν κάτι για
την ανακούφιση του εργαζόμενου λαού. Αυτός πρέπει να πεινά
και να παραδέρνει μέσα στη δυστυχία, τρώγοντας το κουτόχορ-
το, την Ένωση!

Το σύνθημα λοιπόν της Ένωσης είν' ένα αντεπαναστατικό
σύνθημα που εμποδίζει τις εργαζόμενες μάζες ν' ακολουθήσουν
τον δρόμο της πάλης τόσο ενάντια στον ξένο ιμπεριαλισμό όσο
και για τις άμεσες και καθημερινές τους απαιτήσεις, οι οποίες
είναι η μόνη σωτηρία τους σήμερα, ν' ακολουθήσουν τη γραμ-
μή που τους υποδεικνύει το μόνο επαναστατικό κόμμα - το
Κομμουνιστικό Κόμμα Κύπρου.

Εκτός όμως από τον καθαρό αντεπαναστατικό ρόλο, το
σύνθημα της Ενώσεως με την Ελλάδα χρησιμοποιείται απ' ευ-
θείας από τον εγγλέζικο ιμπεριαλισμό ως όπλο για την διαίρεση
του κυπριακού εργαζόμενου λαού. Η Κύπρος δεν κατοικείται
μόνον από Έλληνες. Το 1/5 των κατοίκων της είναι Τούρκοι
που είναι τόσο Κύπριοι όσο και οι Έλληνες κι ας λένουν οι
«Ενωτικοί» ότι οι Τούρκοι είναι «επήλυδες».

Είναι φανερό ότι οι Τούρκοι της Κύπρου με κανένα τρόπο
δε θέλουν την Ένωση με την Ελλάδα και δεν πρέπει να την
θέλουν. Εφ' όσον δε ο αριθμός τους δεν είναι τόσο μεγάλος,
ώστε να δικαιολογεί το σύνθημα της Ένωσης της Κύπρου με
την Τουρκία (κατ' αντιπαράβολή, προς το σύνθημα των Ελλή-
νων», γι' αυτό η Τουρκική κεφαλαιοκρατία της Κύπρου ακο-
λουθεί το ρητό: «Δύο κακών προκείμενων, το μη χείρον βέλτι-
στον». Προτιμά λοιπόν να υποστηρίξει την Αγγλική διοίκηση και
να εργάζεται για την αιώνια αποικιοποίηση της Κύπρου, συ-
μπαράσύροντας σ' αυτό το δρόμο και τις τουρκικές εργαζόμενες
μάζες.

Αυτό πιστοποιείται κι από την τακτική των Άγγλων επισή-
μων μελών της Βουλής πάνω στο ζήτημα της «Ενωτικής πα-
ραγράφου».

Επειδή τους τελευταίους μήνες έχει παρατηρηθεί κάποια
προσέγγιση των Ελλήνων και Τούρκων βουλευτών ιδίως μετά
τις αυθαιρεσίες της Τοπικής Κυβέρνησης ενάντια στην Τουρκική
παιδεία, οι «επίσημοι» βουλευτές αποχώρησαν από την ψηφο-
φορία της ενωτικής παραγράφου κι έτσι έμειναν οι Έλληνες κι
οι Τούρκοι αντιμέτωποι. Και ναι μεν εψηφίστηκε η Ενωτική
παράγραφος, μα η Τοπική Κυβέρνηση κατόρθωσε έτσι να δια-
σπάσει τους Έλληνες και τους Τούρκους και ν' ανάψει τα πά-
θη αναμεταξύ τους.

Και τώρα μπορούμε να βγάλουμε ένα γενικό συμπέρασμα:
Το σύνθημα της Ένωσης είναι αντεπαναστατικό, ουτοπιστικό
και όπλο στα χέρια του εγγλέζικου ιμπεριαλισμού για τη διάσπα-
ση του κυπριακού εργαζόμενου λαού. Είναι σύνθημα που εξυ-
πηρετεί τα συμφέροντα της πλουτοκρατίας, η οποία φοβάται το
ξυπνημα του εργατικού λαού.

Ο μόνος ορθός δρόμος που θα οδηγήσει στην απελευθέρω-
ση της Κύπρου από την ιμπεριαλιστική καταπίεση είναι η ένωση
των εργαζομένων Ελλήνων και Τούρκων στον αγώνα για τις
άμεσες τους απαιτήσεις και για την εργατο-αγροτική Σοβιετική
Δημοκρατία της Κύπρου.

εθνικισμός ή κομμουνισμός

Η οικονομική κρίση στην Κύπρο που έσπρωξε το προλεταριάτο και τις φτωχές αγροτικές μάζες στην πιο ελεεινή δυστυχία έγινε η αιτία να οξυνθούν οι αντιθέσεις των τάξεων, να ξεχωρίσουν «τα πρόβατα από των εριφίων» - οι πλουτοκράτες από τους εκμεταλλευόμενους. Ως τότε τώρα η κυπριώτικη κεφαλαιοκρατία και ο ημιφεουδαρχικός κλήρος - ο σύμμαχος της - κρατούσαν κάτω από την επιρροή τους τις εργαζόμενες μάζες και τις έσερναν αλυσσοδεμένες μ όλων των ειδών τις προλήψεις πίσω από το άρμα τους.

Η «Μεγάλη Ιδέα», η ανύσταση του «Μαρμαρωμένου Βασιλιά», ο Αγαθάγγελος, ο πόλεμος εναντίον «των απίστων Μουσουλμάνων» για «του Χριστού την πίστιν την αγία» - ιδιύτα μεσαιωνικά συνθήματα με τα οποία οι εμπορο-τικογλύφοι κι η ημιφεουδαρχική κι εμπορευμένη Ορθόδοξος Εκκλησιά επί ολόκληρους αιώνες έχουνε γαλουχίσει τις ελληνικές εργαζόμενες μάζες και τις έχουν ποτίσει το δηλητήριο του πιο έντονου σωβινισμού, της πιο γελοίας προγονοπληξίας και του πιο ελεεινού εθνικού εγωκεντρισμού. Το σύνθημα της Ένωσης με την Ελλάδα είναι για την Κύπρο η περιεκτική εκδήλωση όλων των παρὰ πάνω εθνικών και θρησκευτικών προλήψεων.

Οι εργαζόμενες όμως μάζες τόσο στην Κύπρο, όσο και στην Ελλάδα άρχισαν πια να απελευθερώνονται από την πνευματική επιρροή της αστικοφεουδαρχικής ιδεολογίας και βρήκαν πια το δρόμο που θα τις οδηγήσει στην οικονομική και πνευματική τους απελευθέρωση - το δρόμο της παγκόσμιας προλεταριακής επανάστασης του Κομμουνισμού.

Οι εργαζόμενες μάζες της Κύπρου - Έλληνες και Τούρκοι - μ' ενθουσιασμό εγκολπώνονται τη γραμμή του Κομμουνιστικού Κόμματος Κύπρου - του μόνου κόμματος που μπορεί να τις οδηγήσει στη απελευθέρωση τους τόσο από τον Εγγλέζικο Ιμπεριαλισμό, όσο κι από την εκμετάλλευση των ντόπιων εμπορο-τοκογλύφων, βιομηχάνων, τσιφλικάδων και καλογέρων.

Η ανοιχτή αποδοκιμασία των «Ενωτικών» μέσα στην αυλή της Αγίας Νάπας έδωσε το σύνθημα του οριστικού αποχωρισμού των δύο αντιθέτων στρατοπέδων - του Εθνικισμού και του Κομμουνισμού. Χώρισαν οριστικά από τη μια οι Εθνικιστές, τα όργανα της ντόπιας κεφαλαιοκρατίας και οι σκεπασμένοι σύμμαχοι του ξένου ιμπεριαλισμού κι από την άλλη οι Κομμουνιστές, οι υπερασπιστές της φτωχολογίας κι άσπονδοι εχθροί του ιμπεριαλισμού και της ντόπιας πλουτοκρατίας.

Μάταια η αστική τάξη φωνάζει ότι στην Κύπρο «δεν υπάρχουν τάξεις» και διαμαρτύρεται γιατί «τα όργανα της Μόσχας» (Αχ αυτά τα όργανα που «πληρώνονται με ρούβλια», μα δεν εννοούν να πληρωθούν με στερλίνες που ευχαρίστως θα διέθεταν οι καλοί και φιλεργάτες αστοί μας!) «δημιουργούν» διαφορές τάξεων. Μάταια η Ιερά Σύνοδος διαμαρτύρεται για την εισχώρηση των «αθένων» ανάμεσα στο ως τα τώρα υπομονητικό της ποιμνίο που άρχισε να δείχνει σημεία ανυποταξίας. Μάταια ξαφνίζονται οι μικροαστοί Φιλι-

σταίοι και δεν μπορούν να χωνέψουν το βαρυστόμαχο «φρούτο του Κομμουνισμού», το οποίο άρχισε να φυτρώνει στην ως τα τώρα «ήσυχη» και «άγονη» αυτή χώρα.

Όπως έγραψε στα 1847 ο Κάρλ Μάρξ «ένα φάντασμα τρυγυρίζει την Ευρώπη - το φάντασμα του Κομμουνισμού.»

Το φάντασμα αυτό τρυγυρίζει και την Κύπρο. Δεν υπάρχει καφενείο, δεν υπάρχει χωριό όπου το ζήτημα του Κομμουνισμού να μη συζητείται. Ούτε η Ιερά Σύνοδος, ούτε οι διάφοροι «εθνικοί σύλλογοι» μπορούν να αποφύγουν τον πειρασμό του Κομμουνισμού. Γίνονται εκλογές; Το ζήτημα του Κομμουνισμού γίνεται ο άξονας της όλης κίνησης!

Οι ενωτικοί αερολόγοι, παραχαλισμένοι από την ανέλπιστη γι αυτούς τροπή της πολιτικής κίνησης, εκλιπαρούν την υποστήριξη της ξένης κυβέρνησης, ξεχνώντας ότι είναι τουλάχιστο στα λόγια «πολέμιοι» της και ζητούν να παταχθεί η «αναρχία». Η δε ιμπεριαλιστική κυβέρνηση δεν κωφεύει στις επικλήσεις των συμμάχων της για την εκμετάλλευση των εργαζόμενων τάξεων, εφαρμόζοντας, μια ολόενα και πιο δραστήρια τρομοκρατία κατά του Κομμουνιστικού Κόμματος.

Ο Κομμουνισμός αναγκασε τέλος και το σκουριασμένο μυαλό των ιδεολόγων και δημοσιογράφων της αστικής τάξης να κινηθεί σε αγώνα κατά της «αναρχίας», κατά των «απάτριδων» και κατά των «αθένων»! Όλες οι απαρχαιωμένες πνευματικές κασαντούρες κινητοποιήθηκαν και κινητοποιούνται στον αγώνα κατά του Κομμουνισμού.

**... Γιατί οι εργάτες «να μερ-
νούν δια την αύριον» και να μην
περιμένουν να ζήσουν «όπως τα πε-
τεινά του ουρανού» που «ούτε σπεί-
ρουν ούτε θερίζουν»; ...**

Ο πρόμαχος «του έθνους και της ορθοδοξίας», ο αστικός τύπος και προπάντων τα πιο οπισθοδρομικά κι αγαθαγγελικά του όργανα, η «Αλήθεια» κι η «Ελευθερία», οδηγούν τον αγώνα αυτό και ζητούν ούτε λίγο ούτε πολύ την εξόντωση των Κομμουνιστών και την αποκοπή τους από το σάπιο δένδρο της καπιταλιστικής κοινωνίας.

Ο πρόεδρος του «Συνδέσμου Εθελοντών». Ι. Πηγάσιου ο οποίος δεν εργάζεται «χάριν του στομαχου και εντέρων» του, αλλά «χάριν υψηλών ιδανικών» χάριν πελατεία και ερανολογίας, δε θέλει να μείνει πίσω κι' αποφάσισε να δώσει «μιαν διδασκαλίαν εις Κομμουνιστήν» που δημοσιεύεται στην γερο-

ντοκόρη «Αλήθεια».

Στην διδασκαλία του διδάσκει κάποιον ανυπότακτον «κομμουνιστή» που θέλει «να τα μοιράσωμεν όλα», ενώ ο κ. Πηγάσιου είναι υπέρ της κρατικοποίησης των όλων, «όπως έγινε στη Ρωσία». Ο Κομμουνισμός βέβαια δε θέλει να μοιράσει τίποτε σε κανένα, αλλά να εθνικοποιήσει τα μέσα της παραγωγής για να εξασφαλίσει σε όλους τους εργαζόμενους δουλειά. Δεν υπάρχει δε Κομμουνιστής που θέλει να «τα μοιράσει όλα», εκτός από κανένα ανισόρροπο που νομίζει ότι είναι κομμουνιστής και με τον οποίο κατά προτίμηση άνοιξε συζήτηση ο κ. Πηγάσιου.

Ο κ. αυτός φοβερίζει τον μαθητή του ότι ο Κομμουνισμός θα τον κάμει να ζει όπως ζούνε σήμερα στην Ρωσία. Απαγε της βλασφημίας! Ο Κύπριος εργάτης να προτιμήσει να δουλεύει 6-7 ώρες την ημέρα αντί 12-15, να παίρνει μεροκάματο που να του εξασφαλίζει μια καλύτερη ζωή αντί της πείνας, να έχει κοινωνική ασφάλεια αντί να πεθαίνει στους δρόμους και τόσα άλλα «κακά της Σοβιετικής κολάσεως»!

Ο κ. Πηγάσιου φοβερίζει ακόμη τον μαθητή του, ότι υπό την Σοβιετική κυβέρνηση «άλλοι με θα κατοικούν εις ωραίας οικίας, διότι έχουν τα μέσα με τα αρχάς» (δηλαδή οι εργάτες), ενώ «άλλοι θα κατοικούν εις τρώγλας διότι δεν λογαριάζονται» (δηλαδή οι πρώην εκμεταλλευτές). Βλέπετε πράγματα ανυπόφορα! Ο κ. Πηγάσιου λέγει στο μαθητή του: «Είναι αλήθεια ότι κατοικείς εις μιαν μικροκατοικίαν (διάβαζε τρώγλην) ενώ άλλοι κάθονται εις μέγαρα και τρέφονται πλουσιοπαρόχως». Ο κ. Πηγάσιου θέλει να μείνουν όπως έχουν τα πράγματα διότι «μέγαρα δι όλους δεν υπάρχουν»!

Οι εργάτες όμως είναι μετριόφρονες. Δέχονται να κατοικήσουν εις τα υπάρχοντα μέγαρα και για όσους θα μείνουν έξω, η μέλλουσα κυβέρνηση τους θα σκεφθεί! Άλλως τε τα μέγαρα τα κτίζουν οι εργάτες, οι οποίοι θα εξακολουθήσουν να εργάζονται και υπό το Σοβιετικό καθεστώς. Κτίζουν κι άλλα!

Φοβερίζει τους εργάτες ότι θα κακοπερνούν και θα υποφέρουν υπό το Σοβιετικό καθεστώς, όπως σήμερα υποφέρουν κατά τον κ. Πηγάσιου και οι εργάτες της Ρωσίας.

Παρακάτω όμως λέγει στον υποτιθέμενο μαθητή του ότι οι κομμουνιστές εγκατέλειψαν «την πατρίδα και την θρησκείαν» για να επιτύχουν μόνο «ώστε να καλοπερνά ο στόμαχος και τα έντερα» τους. Ώστε λοιπόν ο Κομμουνισμός κ. Πηγάσιου μπορεί να εξασφαλίσει ψωμί για «τον στόμαχον και τα έντερα» των εργατών; (πράγμα τόσο χυδαίο για τους κοιλαράδες αστούς: ο εργάτης να συνηθίσει να τρώει!).

Μα τώρα έρχεσθε σε αληθινή αντίθεση με τα λεγόμενα σας. Όλη σας η πολεμική ενάντια στον Κομμουνισμό στηριζότανε στην άποψη ότι ο κομμουνισμός (και φέρνατε παράδειγμα την Ρωσία) δεν μπορεί να εξασφαλίσει καλή ζωή στους εργάτες.

Τώρα δεν έρχεσθε να επιπλήξετε τους εργάτες διότι απαρνοούνται θρησκεία και πατρίδα για να επιτύχουν καλύτερη ζωή υπό τον κομμουνισμό. Ασφαλώς «δεν μπορείτε να ενώσετε τις δύο άκρες», όπως λένουν οι εχθροί σας Ρώσσοι!

Αμφιβάλλω αν οι εργάτες της Κύπρου είναι τόσο «ιδεολόγοι» ώστε να δέχονται να γεμίσουν τον στόμαχο τους με ρητά του ευαγγελίου και με ζητωκραυγές υπέρ της «Ενώσεως». Πάντως ο κ. Πηγάσιου και οι ταξικοί του σύντροφοι αστοί, οι τόσο ιδεολόγοι είναι βέβαιο ότι δε θα δεχθούν τέτοια διαίτα που επιδιώκει ο κ. Πηγάσιου για τους εργά-

γατες, κάνοντας κατάλογο των «κομμουνιστών» Λευκωσίας και υποδεικνύοντας ευαγγελικώτατα και εθνικώτατα την απόλυση του από τις δουλειές. Ακατανόητη αληθινά προστασία των εργατών!

Τέλος πάντων στο τέλος κ. Πηγάσιου επείσατε οριστικά τον εργάτη σας ότι οι Κομμουνιστές είναι «εκμεταλλευτές», διότι (πίνουν μπύρα και σαμπάνια» (το ιδεώδες δηλαδή της ευτυχίας για τον αστο, αν προσθέσουμε και καμιά εξαπάτηση κοριτσιού) που άφθονα τους κερνούν οι δεσμοφύλακες των Κεντρικών Φυλακών όπου βρίσκονται. Ο εργάτης λοιπόν ύστερα από τέτοιο μάθημα δεν έχει παρά να φροντίσει να ξανασυναντήσει τον κ. Πηγάσιου όχι όμως υποθέτω για να τονέ συγχαρεί, αλλά για να τονέ φτύσει, αν δεν λυπάται βέβαια το φτύμμα του.

Άλλο σκουριασμένο όπλο που κουργίστηκε ενάντια στο Κομμουνισμό είναι η Εκκλησία. Η Ιερά Σύνοδος συζητεί το ζήτημα του Κομμουνισμού και πιθανόν να υιοθετήσει τις ευαγγελικές προτάσεις της «Αληθείας» και ν' απορρήσει όλους του Κομμουνιστές. Αυτό θα είναι συμφωνότατο και με το Ευαγγέλιο. Γιατί οι εργάτες «να μεριμνούν δια την αύριον» και να μην περιμένουν να ζήσουν «όπως τα πετεινά του ουρανού» που «ούτε σπείρουν ούτε θερίζουν»; Γιατί να αγωνίζονται κατά της πλουτοκρατίας και να μην γυρίζουν και από την άλλη πλευρά τους όταν τους ρατίζουν από τη μια και να μην περιμένουν τη σωτηρία τους μετά το θάνατο; Αυτά τα θανάσιμα αμαρτήματα σκανδαλίζουν τους σεπτούς αντιπροσώπους του Χριστού (οι οποίοι ούτε «εμπορεύονται» ούτε συγκεντρώνουν «θησαυρούς επί της γης») και γι' αυτό κηρύττουν αληθινή σταυροφορία κατά του Κομμουνισμού.

Οι χρυσόστομοι ιεροκήρυκες της «Ορθοδόξου εν Κύπρω Εκκλησίας» έχουν κινητοποιηθεί για να διδάξουν το «χριστιανώνυμον ποιόνιον», ότι οι λύκοι-μπολσεβίκοι «το απειλούν» και ότι ο «αντίχριστος» παρουσιάστηκε στην Κύπρο με όλα του τα σατανικά τεχνάσματα.

Εάν ο Πάπας της Ρώμης οργανώνει σταυροφορίες κατά του Κομμουνισμού χρησιμοποιώντας όλα τα μέσα κι αυτό ακόμη το ραδιόφωνο (αδιάφορο αν οι προκατόχοι του έκαιαν πάνω στη φωτιά τους προγόνους του Μαρκόνι, τους Γαλιλαίους και τους Κοπέρνικους) γιατί ο Μακαριώτατος Αρχιεπίσκοπος Νέας Ιουστινιανής και πάσης Κύπρου να μείνει πίσω; Αν ο ένας είναι κληρονόμος του Αποστόλου Πέτρου, ο άλλος είναι κληρονόμος του Αποστόλου Βαρνάβα. Κι οι δύο κατ'άγονται από τους μαύρους μεσαιωνικούς καιρούς από την φεουδαρχική περίοδο, από την εποχή της δουλοπαροικίας και της αγγαρείας.

Η Ιερά Σύνοδος της Κύπρου βρήκε ήδη και το εξιλαστήριο της θύμα, τον προλετάριο ποιητή Τεύκρο Ανθία, ο οποίος με το καυτήριο του, τη «Δευτέρα Παρουσία», έκαψε τις εμψυσμένες πληγές της Ορθοδόξου Εκκλησίας κι εγελιοποίησε κάθε εθνική και θρησκευτική πρόληψη. Μέσα στην «Δευτέρα Παρουσία» οι αιωνόβιες «αλήθειες» για τις οποίες υποκριτικά κόπτεται η αστική τάξη, παρουσιάστηκαν όπως τους πιερρότους και τις πεταλούδες των καρναβαλιών, ικανές να κινούν τα χάχανα μονάχα. Γι αυτό κι ο ποιητής Ανθίας έχει αφοριστεί κι οφείλει να μείνει «άλυωτος» μετά θάνατο μέχρι την «αληθινή» Δευτέρα Παρουσία, εχτός αν όσο που να πεθάνει θα έχουμε στην Κύπρο Κρεματτόριο (κλίβανο που καίουν τους νεκρούς) που θα

μπορεί να εξουδετερώσει με την υψηλή θερμοκρασία τις μεταθανάτιες συνέπειες του αφορισμού. Όσον αφορά τις επί γης συνέπειες του, το πολύ πολύ ο αφορισμός θα δώσει θέμα στον Ανθία για κανένα τσουχτερό του στιχούργημα.

Δίπλα όμως στα τσακμακτούφικα, τους καλογήρους, η κυπριώτικη Κεφαλαιοκρατία κινητοποίησε και τα πιο σύγχρονα όπλα της, τους «σοσιαλίζοντες» μάλλον τους «εθνικοσοσιαλιστές» του τύπου Φειδία Κυριακίδη.

Οι τελευταίοι οφείλουν να παρουσιάσουν τώρα με τη μάσκα του φιλεργατη για να αποτραβήξουν τους εργάτες από τον Κομμουνισμό και να τους οργανώσουν σε νομιμόφρονα συνδικάτα παρόμοια με τα ρεφορμιστικά και προδοτικά Τρεϊντ-ούνιονς της Αγγλίας. Αυτή τη σημασία έχουν οι φιλεργατικοί λόγοι μερικών βουλευτών κατά την επιψήφιση του νόμου περί συντεχνιών (Τρεϊντ-ούνιονς) που επίσης επιδιώκει παρόμοιο σκοπό.

Κι όμως οι εργαζόμενες μάζες της Κύπρου δεν παρασύρονται από την αντικομμουνιστική προπαγάνδα. Τουναντίον σιγά σιγά απελευθερώνονται από την πολιτική επιρροή της κεφαλαιοκρατίας και περνούν στο προλεταριακό στρατόπεδο κάτω από τις σημαίες του Κομμουνιστικού Κόμματος.

Αυτό έχει πιστοποιηθεί στην εκλογή Πάφου. Η Εθνική Οργάνωση κι ο υποψήφιος της έβαλαν ως κύριο ζήτημα στην εκλογική τους καμπάνια τον αγώνα κατά του Κομμουνισμού.

Με την λαμπρά, όπως ενόμιζαν, ευκαιρία του γεγονότος, ότι το κομμουνιστικό Κόμμα υποστήριζε το Γαλαίοπουλο, οι «εθνικιστές» παρουσιάστηκαν ως πολέμοι του «Κομμουνισμού» και της «αθεΐας». Εχρησιμοποίησαν όλα τους τα όπλα και όλα τους τα επιχειρήματα κατά του Κομμουνισμού, ΕΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΑΝ ΤΗΝ ΑΠΟΚΗΡΥΞΗ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΣΤΗ ΛΕΜΕΣΟ βέβαια ότι οι νομιζόμενοι εθνικόφρονες χωρικοί της Πάφου θα γινόντουσαν άγρια θηρία, κι όμως το αποτέλεσμα ήταν αποκαρδιωτικό γι αυτούς.

Η έκβαση της πάλης ... απαιτεί σήμερα την πιο δραστήρια όραση από το Κ.Κ.Κ... όπως και την καλύτερη οργάνωση του αγώνα των εργαζομένων μαζών - Ελλήνων και Τούρκων ...

Ο επίσημος αντιπρόσωπος του Εθνικισμού έχει ηττηθεί κατά κράτος κι «ο προστατευόμενος» (όπως τον χαρακτήρισαν) του Κομμουνισμού Γαλατόπουλος, παρά τις αμφιταλαντεύσεις και την ατολμία πολλών φίλων του που ενόμιζαν ότι η υποστήριξη του Κομ. Κόμματος ήτανε «βλαβερή» στην εκλογική τους πάλη.

Αυτό είναι μια μεγάλη νίκη του Κομ. Κόμματος κι αν ακόμη ο Γαλατόπουλος «αποκηρύξει τον Κομμουνισμό» όπως αναμένουν οι εθνικιστές, μάταια όμως ως τώρα.

Οι εκλογείς της Πάφου έδειξαν επίσης ότι τα δύο στρατόπεδα χώρισαν πια οριστικά. Μα έδειξαν και κάτι άλλο. Ότι ο Εθνικισμός συνεχώς χρεωκοπεί και την θέση του την παίρνει

γρήγορα ο Κομμουνισμός, η μόνη ελπίδα των καταπιεζομένων μαζών της Κύπρου. Η έκβαση της πάλης για την κατάκτηση των εργαζομένων απαιτεί σήμερα την πιο δραστήρια όραση από το Κομμουνιστικό Κόμμα Κύπρου και την κατά μέτωπο επίθεση ενάντια στον Εθνικισμό και τις οργανώσεις του, όπως και την καλύτερη οργάνωση του αγώνα των εργαζομένων μαζών - Ελλήνων και Τούρκων - για τις άμεσες τους απαιτήσεις.

Αυτή είναι η μόνη ορθή γραμμή για το Κομμουνιστικό Κόμμα της Κύπρου. Μάταια οι εθνικιστές «ενδιαφέρονται» για την εφαρμογή στην Κύπρο της πολιτικής γραμμής της Κομμουνιστικής Διεθνούς, η οποία κατ' αυτούς «διαστρεβλώνεται από τους εδώ Κομμουνιστές». Κατ' αυτούς οι Κομμουνιστές οφείλουν να επιδιώξουν την Ένωση με την Ελλάδα «για να αποκτήσουν ελευθερία προπαγάνδας των ιδεών τους» (ξεχνούν το ιδιώνυμο του Βενιζέλου!) και να πάψουν να κινητοποιούν τους εργαζόμενους πάνω στις άμεσες απαιτήσεις. Με λίγα λόγια θέλουν να κάμουν το Κομμουνιστικό Κόμμα ουρά του εθνικισμού!

Η Κομμουνιστική Διεθνής όμως δεν υποστηρίζει οτιδήποτε εθνικό κίνημα μα μονάχα το επαναστατικό κι ως τώρα είδαμε ότι το εσωτικό κίνημα είν' αντεπαναστατικό ρομαντικοφιλολογικό κίνημα και όπλο στα χέρια του εγγλέζικου ιμπεριαλισμού.

Άλλος όρος είναι η εξασφάλιση της πολιτικής ανεξαρτησίας του Κομμουνιστικού Κόμματος και της ελεύθερης οργάνωσης των εργαζομένων, πράγματα που δεν αναγνωρίζουν οι εδώ εθνικιστές που θεωρούν τον Κομμουνισμό θανάσιμο αμάρτημα. Για να λείψει κάθε παρεξήγηση ας παραθέσουμε ένα απόσπασμα από το Πρόγραμμα της Κομμουνιστικής Διεθνούς:

«Τα Κομμουνιστικά Κόμματα εις τας Αποικιακούς και τας ημιαποικιακούς χώρας πρέπει να διεξάγουν ένα τολμηρό αγώνα εναντίον του ξένου ιμπεριαλισμού και ακατάπαυστα να προπαγανδίζουν υπέρ της φιλίας και της ενότητας με το προλεταριάτο των ιμπεριαλιστικών χωρών. Πρέπει στα φανερά να προαγάγουν, να προπαγανδίζουν και να θέτουν σε εφαρμογή το σύνθημα της αγροτικής επανάστασης, να διαγείρουν τις φαρδείς μάζες των χωρικών για την ανατροπή των γαιοκτημόνων και να καταπολεμούν την αντιδραστική και μεσαιωνική επίδραση του κλήρου, των ιεραποστολών και άλλων παρομοίων στοιχείων».

«Εις αυτές τας χώρας το κυριότερον έργον είναι να οργανωθούν οι εργάτες και χωρικοί ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ... και να απελευθερωθούν από την επιρροή της εθνικής κεφαλαιοκρατίας, με την οποία μπορούν να γίνουν προσωρινά συμφωνία υπό τον όρον όπως αυτή, η κεφαλαιοκρατία, δεν εμποδίζει την επαναστατική οργάνωση των εργατών και χωρικών, και όπως διεξάγει ένα γνήσιο αγώνα εναντίον του ιμπεριαλισμού». (υπογράμμιση Ν. Κ.) ●

Χαράλαμπος Βατυλιώτης

Ο Χαράλαμπος Βατυλιώτης γεννήθηκε στην Βατυλή το 1898. Τέλειωσε το Γεωργικό Γυμνάσιο της εποχής. Στα 22 του μετανάστευσε στην Αίγυπτο όπου ήλθε σε επαφή με το εργατικό κίνημα της χώρας. Από την Αίγυπτο απελαύνεται σε λίγα χρόνια λόγω της δράσης του και μέσω Ελλάδας πηγαίνει στην Σοβιετική Ένωση. Το 1926 πάει στην Ελλάδα κι από κει επιστρέφει στη Κύπρο για να οργανώσει το Ιδρυτικό Συνέδριο του ΚΚΚ. Μετά το συνέδριο φεύγει στη Ελλάδα όπου όμως η κατάσταση δεν του επιτρέπει να εγκατασταθεί και ξαναπάει στη Σοβιετική Ένωση. Εκεί μένει μέχρι το 1930. Το Δεκέμβριο του 1930 επιστρέφει στη Κύπρο για να αναδιοργανώσει το ΚΚΚ. Συλλαμβάνεται κατά την διάρκεια των Οκτωβριανών και εξορίζεται στην Αγγλία απ όπου μαζί με τον Κώστα Σκελέα πηγαίνει στη Σοβιετική Ένωση Εκεί υφίσταται αυστηρή κριτική για την στάση του ΚΚΚ στα Οκτωβριανά και για το λόγο αυτό εκδιώχνεται από την ηγεσία του κόμματος και στέλλεται στην παραγωγή σε μια περιοχή του Καυκάσου (αρχές του 32). Πεθαίνει το 1934 από τύφο..

κουβεντιάζοντας με τον Φιφή Ιωάννου

Η κουβέντα αυτή έγινε και μαγνητοφωνήθηκε το 1979 με την προϋπόθεση να μην θγει τότε στην δημοσιότητα, ανάμεσα στον Φιφή Ιωάννου και τους Μάριο Τεμπριώτη-Ζήνωνα Σιερεπεκλη- Θέμο Δημητίου- Ζήνωνα Ποφαΐδη- Αντώνη Δημητρίου- Έλλη Μόζορα κ.α. Λόγω του τεράστιου μεγέθους της υπάρχει η αναγκαιότητα σύντμησης η οποία μεταξύ άλλων καταστρέφει σε ένα βαθμό το αυθόρμητο της ομιλίας του Φιφή όπως επίσης και την ομορφιά της Κυπριακής διαλέκτου. Βέβαια αρκετά στοιχεία και απόψεις θα πρέπει να διασταυρωθούν με άλλες πηγές για να διαπιστωθεί η ορθότητα τους. Πέραν εν πάσει περιπτώσει από τα στοιχεία που μας δίνει ο Φιφής Ιωάννου μέσα από την κουβέντα του συνάγεται και το κλίμα που επικρατούσε τότε στο ΚΚΚ και το ΑΚΕΛ.

Το κείμενο θα δημοσιευτεί σε συνέχειες

Φιφής: Για να στηριχτεί το σύνθημα της Ένωσης το 1943 αποφασίζεται να σταλούν 3.000 εθελοντές για υποστήριξη των συμμαχικών δυνάμεων. Αυτό θα έδινε το δικαίωμα στους Κυπρίους με την συμμετοχή τους στον αντιφασιστικό πόλεμο να διεκδικήσουν τα δικαιώματα τους μετά την Νίκη.

Η συμμετοχή της Σοβιετικής Ένωσης στον πόλεμο θα ενίσχυε τον αντιφασιστικό χαρακτήρα του αγώνα αυτού και ήταν ακόμα ένα κίνητρο και ελατήριο για να μην μείνει αμέτοχο το κόμμα,

πράγμα που στήριζε ταυτόχρονα και το σύνθημα του, για «Ένωση».

Η συμμετοχή στην ουσία στον αντιφασιστικό πόλεμο δεν ήταν θέμα δημιουργίας αντάρτικου- όπως έγινε σε άλλες χώρες- περιορίστηκε στην κατάταξη εθελοντών σε κάποια συμμαχική δύναμη. Η μόνη χώρα που προσφερόταν ήταν η Αγγλία με τις δυνάμεις της στην Μέση Ανατολή.

Έντεκα μέλη της Κεντρικής Επιτροπής του κόμματος από τα 17 κατάγονται σαν εθελοντές,

πράγμα που είχε μεγάλη σημασία.

Στο μεταξύ αρχίζει μια μεγάλη διαμάχη μέσα στο κόμμα. Συνεχίζουν να υπάρχουν και τα δύο κόμματα. Αυτό πρέπει να το τονίσω ιδιαίτερα διότι όταν ιδρύθηκε το νέο κόμμα (ΑΚΕΛ) το άλλο κόμμα (ΚΚΚ) δεν διαλύθηκε. Έτσι ο Πλουτής συνεδρίαζε σαν Γραμματέας με την Κεντρική Επιτροπή του ΑΚΕΛ και στο παρασκήνιο σαν γραμματέας του ΚΚΚ και αυτό για να παίρνει καθοδήγηση από το ΚΚΚ και να την διοχετεύει στο ΑΚΕΛ.

Αυτό δημιουργούσε πολλές αντιφάσεις και αντιθέσεις, με αποτέλεσμα πολλές φορές να μην μπορεί να περνά την καθοδήγηση του ΚΚΚ. Καμιά φορά αποδεχόταν σκέψεις ή παρατηρήσεις που επικρατούσαν στην Κ. Επιτροπή του ΑΚΕΛ και προσπαθούσε να πείσει το ΚΚΚ.

Έτσι ο Πλουτής έγινε ηθελημένα ή όχι καλοπροαίρετα ή όχι, «μάππα» μεταξύ των δύο κομμάτων.

Η συμπεριφορά του έτσι δεν διέφερε από τους άλλους.

Το ΚΚΚ ήταν παράνομο, όπως είναι γνωστό, και έτσι δεν μπο-

ρούσε να μαζικοποιηθεί. Έλπιζαν, ο μὲν Πλουτής να γίνει ηγέτης ενός μεγάλου κόμματος (ΑΚΕΛ) και μερικοί (ηγ. του ΚΚΚ) με αυτό το τρόπο θα μπορούσαν να μείνουν στα παρασκήνια και να προσπαθήσουν συντοχρόνως να κομμουνιστικοποιήσουν ένα μεγάλο κόμμα.

Αυτό σήμαινε ότι θα γίνονταν προσπάθειες να μπουν στο ΑΚΕΛ πιο πλατιά στοιχεία αλλά η καθοδήγηση να είναι μέλη του ΚΚΚ.

Η διαμάχη αυτή κράτησε από την ίδρυση σχεδόν του ΑΚΕΛ μέχρι το 1943-44. Άρχισε να επιδεινώνεται όταν έφυγαν τα 11 στελέχη, εθελοντές, από τα οποία τα πιο πολλά ήταν της καθοδήγησης του ΚΚΚ. Υπήρχε μια διαρκής συζήτηση μέσα στο κόμμα για το αν θα διαλυθεί ή όχι το ΚΚΚ. Ο Πλουτής ήταν υπέρ της διάλυσης διότι θα ένοιωθε πιο άνετα μέσα στο ΑΚΕΛ, το οποίον άλλωστε καθοδηγούσε. (Δεν είχε πιά χαλινάρια).

Πολλοί από τους μικραστούς έφευγαν είτε γιατί έβλεπαν το κόμμα να τραβά προς τα αριστερά (δεν ήταν όπως το ανέμεναν) είτε γιατί η Αγγλοκρατία τους

εγόρασε.

Δύο στελέχη (αφαιρούμε τα ονόματα Σ.Σ.) στους οποίους είχε προσφερθεί δικαστική θέση έγιναν δικαστές με την άδεια του κόμματος ομολογουμένως.

Σιγά - σιγά έφευγαν τα μικροδιανοούμενιστα και επιστημονικά μικροαστικά στοιχεία που μεσ' το κόμμα.

Αυτό έδινε μεγαλύτερη λαβή στον Πλουτή να λέει ότι κόμμα βρήκε τα πόδια του και έγινε το ίδιο κομμουνιστικό. (ΑΚΕΛ Σ.Σ.)

Από μικραστούς έχουμε μια ομάδα διανοούμενους έξω από την Κεντρική; άτε έχει ένα - δύο μεσ' την Κεντρική οι άλλοι 17 είναι δικοί μας. Αυτή η ιδέα κέρδιζε έδαφος, πολύ περισσότερο όταν έφυγαν τα 11 προλεταριοποιημένα στελέχη για τον πόλεμο, όπως ο Μαρκουλλής, ο Μίνως Περδός (επήγε αλλά τον έβγαλαν σκάρτο γιατί είχε φυμωτίωση), Ο Βάσος Βασιλείου, ο οποίος ήταν και αυτός εναντίον του Πλουτή, (ο Βάσος Βασιλείου ήταν ο πατέρας του σημερινού Προέδρου της Δημοκρατίας Σ.Σ.) ο Α. Φάντης και άλλοι.

Κατά συνέπεια η θέση του Πλουτή για διάλυση του ΚΚΚ ενδυναμώθηκε. Το κόμμα όμως διαλύθηκε το 1945 όταν άρχισαν να γυρίζουν πίσω τα στελέχη του από τον πόλεμο. Τότε η διαμάχη εναντίον του Πλουτή γίνεται μεγάλη και παίρνει διάφορες άλλες μορφές. Ο Πλουτής δεν είναι εύκολη λεία και διαρκώς προσπαθούν να βρουν τρόπο να τον τορπιλίσουν και με τις άλλες μέθοδες όχι τις σωστές.

Συντροφιά:

Μίλα μας για τις διαμάχες που εξελίχθηκαν μέσα στο ΚΚΚ την πρώτη περίοδο για την ηγεσία του ΑΚΕΛ και την δεύτερη περίοδο για την διάλυση του ΚΚΚ. Αυτές οι διαμάχες εγίνονταν σε συσκέψεις;

Φιφής:

Σε συσκέψεις καμιά φορά σε φράξιες. Ήταν δύο οι περιπτώσεις για παράδειγμα που ο Πλουτής με επηρέασε εμένα, όταν ήμουν ακόμη δάσκαλος. Του είπα ότι ήμουν εκτός των πραγμάτων. Βρισκόμουν στην πόλη της Χρυσούρας και δεν παρευρισκόμουν σε συσκέψεις εκτός όταν με καλούσαν επίτηδες. Το 1942 όταν ήμουν στην Ορούντα με εκαλούσαν πιο τακτικά. Αλλά και αν ήμουν στην Λευκωσία συνεδρίαζαν στο Βαρώσι και στη Λεμεσό,

που ήταν η έδρα του Πλουτή. Όταν ήμουν στην Έμπα και είχα καλύτερη επικοινωνία με την Λεμεσό (ήταν το 1943 και τότε ο Πλουτής ήταν Δήμαρχος της Λεμεσού) ο Πλουτής με εφώναξε μια - δύο φορές να μου μιλήσει. Έβλεπα ότι ήθελε με συμπάθεια να με φέρει στα νερά του. Απόδειξη ήταν η εισήγηση του να μπω μέσα στην Κεντρική Επιτροπή επίσημα (το 1943).

Όντας δάσκαλος παρευρέθηκα στο πρώτο συνέδριο και εξελέγηκα στην Κεντρική Επιτροπή, γιατί είπε δύο - τρία λόγια για την δράση μου ο Γενικός Γραμματέας (Πλουτής).

Στο συνέδριο αυτό έμπασε μερικούς ανθρώπους δικούς του ο Χριστοφής ο Οικονομίδης, (τούτος που φέρνει τα Μερσεντές τωρά)

Συντροφιά:

Θα ήταν ενδιαφέρον να ακούσουμε πόσο διάρκεσε αυτή η διαμάχη;

Φιφής: Διάρκεσε από Νιόβρη μέχρι τον Μάρτη. Το 40 ήμουν δάσκαλος στην Ορούντα (μετά την Αρχιμανδρίτα) εκεί είχαμε μια τομεακή επιτροπή στου Μόρφου, εγώ ο Λάζαρος και ο Κασάπης από το Ξερό.

Συντροφιά:

Κατέβαιναν στελέχη στην περιοχή και από τις δύο απόψεις:

Φιφής:

Είπαμε ο Λάζαρος ήταν στην Κεντρική Επιτροπή διότι εγώ, είπαμε, ήμουν δάσκαλος. Ο Λάζαρος έφερνε το έγγραφο της Κεντρικής Επιτροπής στο τομέα που ήταν τριμελής. Το κάθε μέλος έπαιρνε το έγγραφο στα χωριά που ήταν υπεύθυνο.

Συντροφιά:

Όπως είναι γνωστό εκείνη η εποχή έχει την σφραγίδα του Στάλιν ήταν μια περίοδος μετά τις δικές της Μόσχας μετά την επιβολή της διεθνούς πάνω στα κόμματα. Αυτό επηρέασε;

Φιφής:

Δεν υπήρξε καμιά αντανάκλαση αυτού του δεδομένου μέσα στο Κυπριακό κίνημα. Μάλιστα περνούσε σχεδόν απαρατήρητα. Ήταν μόλις ιδρυόταν το κόμμα, μόλις πήγαινε να βρει τα πόδια του, μετά ήρθε ο πόλεμος.

Συντροφιά:

Ναι όμως μέσα στο κόμμα μπηγαν 10 διανοούμενοι, ας πούμε, και είχαν μια άποψη.

Φιφής:

Μάλιστα.

Συντροφιά:

Σ' αυτούς τους ανθρώπους δόθηκε η ευκαιρία να συζητήσουν την θέση τους μπροστά στα μέλη; Από ότι ήξερα ο Λάζαρος ήταν εναντίον;

Φιφής:

Και εγώ ήμουν εναντίον.

Συντροφιά:

Ο Λάζαρος κατέβασε έγγραφο για συζήτηση;

Φιφής: Πρώτα - πρώτα εκατεβάσαμε και τα δύο έγγραφα. Πρέπει να ομολογήσω ήταν δημοκρατική η διαδικασία. Απόδειξη ότι πήγαν όλοι στο συνέδριο, οι δέκα - έντεκα διανοούμενοι. Ο Αδάμος έμεινε μέλος σχεδόν μέχρι τον θάνατο του και εκλεγόταν δήμαρχος συνέχεια. Δεν υπήρξε διάσπαση μετά την απόφαση. Ο δημοκρατικός συγκεντρωτισμός λειτουργούσε έντονα μέσα στο κόμμα ανεξάρτητα αν καμιά φορά έσπαζε με τα φάλτσα του Πλουτή, ή αργότερα όταν έγινε μια αντικανονική πράξη από τον Ζιαρτίδη.

Συντροφιά:

Ξέρουμε ότι το 43 διαλύθηκε η διεθνής.

Φιφής:

Ναί.

Συντροφιά:

Σε τούτη την περίπτωση πήρατε καμιά θέση;

Φιφής:

Καμιά. Δεν υπήρχε επαφή με τον έξω κόσμο εκτός με το Εγγλέζικο κόμμα.

Συντροφιά:

Επικρατεί η εντύπωση ότι η Διεθνής ανέθεσε στο Εγγλέζικο κόμμα να καθοδηγεί.

Φιφής:

ΟΧΙ. Όχι, απλώς ήταν η μόνη επαφή που μπορούσαμε να έχουμε. Όμως τώρα μπαίνουμε στο «ψητό» στις προσωπικές μου εμπειρίες.

Βρισκόμαστε στο σημείο που είπαμε, οι εθελοντές είναι στο στρατό και εδώ αρχίζουν να χρησιμοποιούν μη ορθολογιστικές και δημοκρατικές μεθόδους εναντίον του Πλουτή. Θα σας τις πω για να τις χαρακτηρίσετε και

εσείς. Για παραδείγματα, του ζητούσαν να αφήσει το "δημαρχιλίκι" και να έρθει στη Λευκωσία, με το δικαιολογητικό 'ότι ένας Γραμματέας του κόμματος πρέπει να είναι στην πρωτεύουσα. Αυτό το έκαναν μόνο και μόνο για να δοκιμάσουν πόσο έντιμος ήταν δηλαδή αν τα αφήνει όλα ακόμα και ένα αξίωμα δημάρχου, όπου τον εξέλεξε ένα λαός για να έρθει στην Λευκωσία - όχι γιατί πράγματι ήταν ανάγκη να έρθει. Ύστερα δοκίμαζαν τον Πλουτή σε σχέση με την γυναίκα του... (Σ.Σ. αναφέρεται σε πολύ προσωπικά ζητήματα που δεν μπορούν να δημοσιευτούν).

Όλα αυτά δεν ήταν έντιμα μέσα στο πόλεμο τους για να τον εξοντώσουν.

Συντροφιά:

Γιατί ήθελαν να τον εξοντώσουν;

Φιφής:

Ουσιαστικά γιατί θεωρούσαν ότι σαν κομμουνιστής δεν έπρεπε να κα'μνει ορισμένα πράγματα. Να σας πω ένα παράδειγμα. Σε μια περίπτωση μας εκίνησε αγωγή επί λιβέλλω ο φίλος μου ο Πολύκαρπος. Ο λιβελλος ήταν στην

εφημερίδα "Πολιτεία" που έβγαζαν ο Πλουτής μαζί με τον Παρτασίδη. Πληρώσαμε σαν κόμμα 500 λίρες που ήταν μεγάλη υπόθεση για την εποχή εκείνη. Ο κόσμος όμως τις έδωσε. Αργότερα ανακάλυψα προσωπικά, ένα βιβλίο του Πολύκαρπου εναντίον του Πλουτή και μέσω του Ιωάννη Κληρίδη κινήσαμε αγωγή και κερδίσαμε. Πήραμε 500 λίρες τις οποίες ήθελε ο Πλουτής. Τον ρωτήσαμε "Γιατί ρε Πλουτή εν δικές σου; Τις εδώσαμε προχτές για σένα. Τώρα οι 500 λίρες είναι του κόμματος. Η απάντηση του ήταν ότι τις ήθελε να κάνει μια στήλη στην πλατεία Ηρώων (Σ.Σ. Λεμεσό). Σίγουρα ο πόλεμος που του έκαναν να ε'ρθει στην Λευκωσία δεν ήταν σωστός. Όμως όταν επαίρνετο η απόφαση (και επαίρνοντο από σώματα οι αποφάσεις) καλώς ή κακώς έπρεπε να πειθαρχεί.

Πάρθηκε η απόφαση για να έρθει στην Λευκωσία και ενώ υπόσχετο ότι θα έρθει, ζητούσε μετά 10 -15 μέρες αναβολή και έκανε το παν να ανατρέψει την απόφαση. Και επήγαινε το "γιαλέλι".

Συντροφιά:

Πόση ήταν η δύναμη του κόμματος εκείνο το καιρό;

Φιφής:

Πρέπει να ήταν 5 - 6 χιλιάδες μέλη αλλά η επιρροή του ήταν πολύ πιο μεγάλη. Για να καταλάβετε το 1943 ήδη με την δύναμη του κόμματος κερδίσαμε μερικούς δήμους καθώς και χωριά-κωμοπόλεις όπως η Λάπηθος, ο Καραβάς. Κερδίσαμε την Λεμεσό με τον Πλουτή, την Σκάλα Λάρνακα) με τον Σανταμά και την Αμμόχωστο με τον Αδάμο. Χάσαμε την Λευκωσία από το Δέρβη τη Κερύνεια από τον Δημητριάδη και την Πάφο από τον Γαλατόπουλο. Επομένως είχε πολλή επιρροή το κόμμα και με οποιουδήποτε και αν συμμαχούσε (συμβαίνει περίπου και σήμερα) ήταν αρκετό να κερδίσει την πλειοψηφία για να έχει απλώς μια αστικοδημοκρατική βιτρίνα.

Τότε ήταν η εποχή επίσης που έφτασε η κρίση στο αποχώρητο.

Επέστρεψαν από τον πόλεμο και τα άλλα στελέχη και ήθελαν κάποια τοποθέτηση (πράγμα που δεν το είχε προβλέψει το κόμμα). Είχαν πάει ως απλά μέλη της Κεντρικής Επιτροπής και γυρίζοντας πίσω βρήκαν μια πλήρη Κεντρική Επιτροπή των 17 μελών (Σ.Σ. κατά την διάρκεια της απουσίας τους συμπληρώθηκαν οι 11 θέσεις στην Κεντρική Επιτροπή).

Ο Ζιαρτίδης παίρνει την θέση του Γενικού Γραμματέα της ΠΣΕ οι άλλοι που θα έμπαιναν ήταν πάρα πολλοί. Αυτό δημιούργησε πρόβλημα.

Τότε ήταν που με όλα όσα ανάφερα γύρω από τον Πλουτή και την διαμάχη η Κεντρική Επιτροπή αποφάσισε για πρώτη φορά, την εισήγηση στο Πέμπτο συνέδριο του κόμματος, που ήταν το 45 να μην την κάμει ο Πλουτής. Ανάθεσαν σε μένα να κάνω την εισήγηση.

Δεν είχα υπ' όψη μου τίποτα για την ηγεσία του κόμματος, ήμουν μέλος του συνεδρίου, του γραφείου μαζικής ζύμωσης και προπαγάνδας και της εφημερίδας "Δημοκράτης". Μάλιστα η πιο πολλή δουλειά μου ήταν στην εφημερίδα ως υπεύθυνος μαζικής ζύμωσης έχοντας ταυτόχρονα υπό την ευθύνη μου τον εκπαιδευτικό τομέα ως δάσκαλος που ήμουν. ●

Συνέχεια στο ερχόμενο τεύχος.

“τα αυτονοήτα του σοσιαλ-πατριωτισμού”

η ελληνοκυπριακή ακρά αριστερά

ΤΑ “ΑΥΤΟΝΟΗΤΑ” ΤΟΥ ΣΟΣΙΑΛΠΑΤΡΙΩΤΙΣΜΟΥ

Η Ε/Κ ΑΚΡΑ ΑΡΙΣΤΕΡΑ

Με την ευκαιρία ενός άρθρου του Χ. Ηλιαδη στο τεύχος του Μαρτί 1988 του “Έντος των Τειχών” γράψαμε ένα άρθρο με τίτλο “Άκομα ένας Ελληνοκυπριός Σοσιαλ-πατριώτης”. Δηλαδή ακόμα ένας που μιλά στο όνομα του σοσιαλισμού, αλλά στην πράξη είναι απλά ένας πατριώτης. Από τότε, γραφτηκε μια απάντηση του Χ. Ηλιαδη σε δυο τεύχη του περιοδικού, ένα ακόμα δικό μας άρθρο, και ένα τελευταίο άρθρο του Χ. Ηλιαδη, πάλι σε δυο συνε-
χειές.

Σκοπός μας δεν ήταν ποτέ να μπουμε σε μια συζήτηση ειδικά με τον Χ. Ηλιαδη, αλλά να δείξουμε με ευκαιρία τα άρθρα του τις αντιφάσεις και την πραγματική ουσία της πολιτικής όχι του Χ. Ηλιαδη, αλλά του σοσιαλπατριωτισμού. Μιας πολιτικής που δεν είναι δικό του “προνομίο” μονω, αλλά της παραδοσιακής αριστεράς καθώς και της πλειοψηφίας του υπολοίπου αριστερού χώρου στην ν. Κύπρο.

Οι τελευταίοι λίγοι μήνες έδειξαν ότι η αντιπαράθεση ανάμεσα σε μας και σε αυτούς που εμείς αποκαλούσαμε σοσιαλπατριώτες στο πρώτο μας άρθρο στο “Έντος των Τειχών” (καθώς και στα υπολοίπα κείμενα μας) δεν είναι καθόλου θεωρητική. Μεσα στις συνθήκες που δημιουργήθηκαν τον τελευταίο χρόνο φάνηκε καθαρά η σχέση της θέσης που έχει ο καθένας σε αυτή την πολιτική διαμάχη με την στάση που κρατά στην πράξη απέναντι σε πολιτικά γεγονότα τα οποία δεν μπορεί κανείς να αγνοήσει.

Τους τελευταίους μήνες εμφανίστηκε μια γενική ανοδος του μαχητικού εθνικισμού, που ήταν η αντιδραση των απορριπτικών και γενικά των πιο ακραίων εθνικιστών στο Νταβός, στη νίκη του “ενδοτικού” Βασιλείου, και στην επανέναρξη του διακοινοτικού διαλόγου.

Είδαμε αυτό το δυναμικό του εθνικισμού να παίρνει σάρκα και οστά με τις διαφορές “αντικατοχικές” πορείες, τις πορείες τύπου “επιστροφής”, με την “μαχητικότητα” των μαθητών στην επέτειο της ανακυρήξης της Τ.Α.Β.Κ., και με τις ρατσιστικές εκδηλώσεις με την ευκαιρία του γαμου της Αλεξίας Χρόνια με τουρκο έποικο.

Από την άλλη όμως μέσα στην ίδια περίοδο εμφανίστηκε κάποιο κίνημα συμπαράστασης στον αντιρρησία συνειδήσης στην στρατεύση Γ. Παρπα που πήγε δυο μήνες φυλακή επειδή δήλωσε ότι δεν θέλει να συμμετεχει στις ασκήσεις της εθνοφρουράς για να πολεμήσει τους τουρκοκυπριούς, αλλά θέλει να αγωνιστεί για μια ειλικρινή επαναπροσέγγιση. Μεσα στην ίδια περίοδο εμφανίστηκε και η κινητοποίηση εναντίον στην επαναψηφισή της “Εκτακτης Εισφοράς για την Αμυνα”, με ανοιχτή εκδήλωση-πικετοφορία στην πλατεία Ελευθερίας, και με οργανωμένη καμπάνια μέσα σε εργατικούς χώρους, με μοιρασμα φυλλαδίων και μαζικά υπογραφών.

Με λίγα λόγια, άρχισε να δυναμώνει μια πολωση μέσα στην ελληνοκυπριακή κοινωνία. Στον ένα “πόλο”, στη μια ακμή, βρίσκονται οι μαχητικοί απορριπτικοί. Κυρία μικροαστοί σβινιστές που αναδιωγώνονται και προσπαθούν να αναβιώσουν κάποια ΕΟΚΑ, ίσως να δημιουργήσουν μια ΕΟΚΑ Γ', η οποία να αποτρέψει μια συμφωνημένη λύση που πιθανό να “ξεπουλήσει” τις εθνικιστικές τους επιδιωξεις.

Ο άλλος “πόλος”, η άλλη ακμή, είναι μια ελαχίστη μειοψηφία που κινητοποιείται για πρώτη φορά ανοιχτά και μαλιστα μέσα σε εργατικούς χώρους. Μια μειοψηφία που μπορεί να γίνει το πρόξυμι για την δημιουργία ενός μαζικού διεθνιστικού εργατικού κινήματος.

Αυτή η πολωση είναι εκείνο το χαρακτηριστικό της περιόδου που κάνει όχι μόνο πιο αναγκαία αλλά δίνει και περισσότερες δυνατότητες για επέμβαση των διεθνιστών. Για αυτό βάζει πολύ πιο αυξημένα καθήκοντα σε όσους μιλάν στο όνομα του σοσιαλισμού, της εργατικής τάξης και του διεθνισμού.

Η στάση όμως που κρατήσαν σε αυτή ακριβώς την περίοδο των αυξημένων δυνατοτήτων και καθήκοντων οι περισσότεροι που ανήκουν στην ακρά αριστερά, δείχνει ότι είχαμε δικιο όταν δίναμε στο πρώτο άρθρο μας για τον Χ. Ηλιαδη τον τίτλο “Άκομα ένας ελληνοκυπριός Σοσιαλπατριώτης”. Πραγματι, αν ο εθνικισμός είναι το χαρακτηριστικό της δεξιάς, αυτήν την

φορά φάνηκε ότι το κοινό χαρακτηριστικό και της παραδοσιακής και της εξωκοινοβουλευτικής αριστεράς στην ν. Κύπρο είναι ο σοσιαλπατριωτισμός.

Η Κ.Ε. του δήθεν “ενδοτικού” και “επαναπροσεγγιστικού” ΑΚΕΛ έβγαλε χωρίς ντροπή ανακοίνωση που “απαίτουσε την άμεση και χωρίς όρους απελευθέρωση της Αλεξίας Χρόνια”. Όλοι οι υπολοίποι έδειξαν ότι, παρα την διαθεση τους να εμφανίζονται σαν επαναστατική αριστερά, η στάση τους απέναντι στον ελληνοκυπριακό αστικό στρατό δεν είναι καθόλου επαναστατική. Στην καλύτερη περίπτωση δεν μπόρεσαν να παρουν καθαρή θέση απέναντι του, και δεν τολμήσαν σχεδόν να αγγίξουν τα συγκεκριμένα ζητήματα που βάζει η ύπαρξη του. Ένω απευθυνθήκαμε σε όλες τις οργανώσεις ή οργανωμένες καταστάσεις της ακράς αριστεράς για να συνεργαστούμε, και στην περίπτωση του Παρπα και στην περίπτωση της “εκτακτης εισφοράς για την αμυνα”, οι μονοι που φάνηκαν διατεθειμένοι να συμβάλουν στην δημιουργία ενός αντιμιλιταριστικού διεθνιστικού μετώπου είμασταν, από την μεριά αυτών που βλέπουν τους εαυτούς τους σαν μαρξίστες, μονο εμείς. Οι άλλοι ήταν οι αναρχικοί της “Πρωτοβουλίας εναντίον στον κοινωνικό ρατσισμό”.

Η στάση των αριστερών απέναντι στο βασικότερο θεμέλιο της αστικής κυριαρχίας, τον αστικό στρατό, δεν είναι μια λεπτομερεία. Και το χαρακτηριστικό όλων αυτών, από τον Χ. Ηλιαδη, τους αριστερούς που συσπειρώνονται γύρω από το “Έντος των Τειχών”, ως την “Αριστερή Πτερυγα της ΕΔΕΚ” είναι η προσπάθεια να αποφύγουν το ζήτημα, να μην παρουν συγκεκριμένη θέση. Η “Αριστερή Πτερυγα της ΕΔΕΚ” αποφασισε, για λόγους που μονο αυτοι μπορούν να ξέρουν, να γράψει μερικά συνθήματα μονο μετά που η Βουλή ψηφίσε την “εκτακτη εισφορά για την αμυνα”.

“ΔΙΑΣΤΡΕΒΛΩΝΟΥΜΕ ΤΟΝ ΛΕΝΙΝ” ΧΩΡΙΣ
“ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΜΕΝΗ ΑΝΑΛΥΣΗ”

Η στάση όλων αυτών απέναντι στην κριτική μας, από τον Φεβραρη του '88 που κυκλοφορήσαμε το βιβλίο μας “ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ και τα διεθνιστικά καθήκοντα των ελληνοκυπριών επαναστατών”, έχει αρκετές ομοιότητες. Είτε το λενε προφορικά, για να μη χρειάζεται να το δικαιολογήσουν, είτε γράφουν, όπως ο Χ. Ηλιαδης, ότι:

“Η ΕΔ προτίμα να παραχαράσσει τις έννοιες αυτές [την Λενινιστική αρχή του δικαιώματος των εθνών για αυτοδιαθεση] μέσα από μια γενικιστική, εκλεκτική και αντιδιαλεκτική θεωρηση των πραγμάτων. Βολεμένοι με το πιπιλισμα τσιτατών από τον Λενιν νομίζουν ότι έχουν κατοχυρώσει την ‘διεθνιστική’ τους ταυτότητα, κάνοντας ‘οικονομία’ της ανάγκης για ανάλυση του συγκεκριμένου και αρκούμενοι σε μια ανιστορητη και ισοπεδωτική γενικόλογια” (σ. 18)

Ο Ηλιαδης όμως επειδή τα βάζει γράπτα δεν σημαίνει ότι είναι πιο ειλικρι-

νης ή πιο υπεύθυνος από τους άλλους. Έχει και αυτός το δικό του “κόλπο”. Νομίζοντας ότι καλυπτεται πίσω από το ότι “απάντα” σε άρθρα που γράψαμε στο “Έντος των Τειχών”, προσποιείται ότι αυτά δείχνουν την συνολική μας θέση, εξαφανίζοντας ταχυδακτυλουργικά όλα τα υπολοίπα πολιτικά μας κείμενα. Έτσι μπορεί να ισχυρίζεται ότι κάνουμε “οικονομία της ανάγκης για ανάλυση του συγκεκριμένου” και “αρκουμαστε σε μια ανιστορητη και ισοπεδωτική γενικόλογια”.

Κάνει πως αγνοεί το βιβλίο και ακόμα και το περιοδικό, στα οποία παραπεμπουμε και στα δυο άρθρα μας για μια “ανάλυση του συγκεκριμένου”. “Ανάλυση του συγκεκριμένου”; Μα τι νομίζουν ολοι αυτοι ότι κάνουμε στις 300 και βάλε σελίδες του βιβλίου; Γράφουμε την ιστορία της ζωής μας;

Μπήκαμε στον κόπο να γράψουμε ένα μεγάλο βιβλίο όχι επειδή είμαστε επαγγελματίες συγγραφείς ή ιστορικοί ή μαζοχες, αλλά επειδή ξέραμε ότι οι διαφοροί Ηλιαδηςδες που αφδνουν στην ν. Κύπρο θα προσπαθούσαν με τέτοια επιχειρήματα να αντιμετωπίσουν μια διεθνιστική πολιτική και κριτική η οποία θα έδειχνε ότι είναι απλά και μονο... σοσιαλπατριώτες.

Η ιστορική “συγκεκριμένη ανάλυση” σε αυτο το βιβλίο πιάνει ολο το πρώτο μέρος του, πάνω από 140 σελίδες, δηλαδή χωρίς την “οικονομία”, για την οποία μας κατηγορεί ο Χ. Ηλιαδης και άλλοι. Εκεί δεν κάνουμε τίποτα άλλο από το να προσπαθούμε να αποδείξουμε “συγκεκριμένα”, δηλ. μέσα από αναφορές από ιστορικές μελέτες, εφημερίδες κλπ, μέσα από τα γεγονότα, ποια ήταν και είναι η “συγκεκριμένη” κατάσταση στην Κύπρο. Να δείξουμε ότι μέχρι το '74 οι ελληνοκυπριοι ήταν ξεκαθάρα η κυριαρχή εθνοτητα που καταπίεζε εθνικά, σύμφωνα με όλα τα κριτήρια της εθνικής καταπίεσης, τους τουρκοκυπριούς. Να δείξουμε πως και μετά το '74 προωθεί μια πολιτική εξίσου επιθετική με αυτήν που προωθούσε όταν είχε ξεκαθάρα το πάνω χερι. Να δείξουμε έτσι πως η ελληνοτουρκική διαμάχη στην Κύπρο είναι αντιδραστική και από τις δυο (και από τις τεσσereis) μεριες. Και έτσι να μπόρεσουμε να βγάλουμε συμπερασματα για την (διαφορετική) στάση που πρέπει να έχουν οι επαναστάτες της κάθε πλευράς, ιδιαιτερα για την στάση που πρέπει να κρατήσουμε εμεις σαν ελληνοκυπριοι επαναστάτες.

Δεν μπορούσαμε φυσικά να κάνουμε το ίδιο σε λίγες σελίδες ενός περιοδικού, ακόμα και αν μπορούσαμε να ζητήσουμε να αφιερώσει ένα ξένο περιοδικό το μεγαλύτερο μέρος του χώρου του για μας. Για αυτο το λογο κυρίως αναφερομασταν στα προηγούμενα μας κείμενα, και όχι για να “παραθεσουμε την αρθρογραφική προϊστορία” μας όπως προσπαθεί να μας κατηγορήσει ο Χ. Ηλιαδης.

Και νομίζει ότι το κόλπο που βρήκε είναι τόσο αποτελεσματικό, ώστε το επαναλαμβάνει συνέχεια μέσα στο άρθρο του:

"Η ΕΔ βολευεται και με το πιπι-
λισμα αναφορων απο τον Λενιν (τσιτα-
τα)... με συντομα τσιτατα, εντελως
ξεκομμενα απο τον υπολοιπο κορμο της
επιχειρηματολογιας του κειμενου που
παρθηκαν, ξεκομμενα απο την συγκε-
κριμμενη πολιτικη και ιστορικη συγ-
κυρια, η απο το συγκεκριμενο αντι-
κειμενο της αναφοράς"

Εκτος ομως απο τις 140 σελιδες του
βιβλιου μας που αφορουν ειδικα την
Κυπριακη πραγματικοτητα αφιερωνουμε και
πανω απο 30 σελιδες για μια παρουσιαση
της παραδοσης των Μπολσεβικων και του
Λενιν πανω στα εθνικα ζητηματα και τον
πολεμο. Εκει εχουμε βαλει οχι "συντομα"
αλλα αντιθετα κουραστικα μεγαλα "τσιτα-
τα", και μαλιστα με αναφορά στον "υπο-
λοιπο κορμο" των κειμενων του Λενιν.

Αν ο Ηλιαδης η οποιοσδηποτε αλλος
θελει να μας κανει κριτικη οτι δεν κα-
νουμε συγκεκριμενη αναλυση, οτι "πιπι-
λίζουμε" και διαστρεβλωνουμε "συντομα"
τσιτατα, τοτε εχει την στοιχειωδη υπο-
χρεωση να παρει υποψη του τα υπολοιπα
και καθολου συντομα κειμενα μας. Η δια-
φωνια με τις θεσεις μας ειναι ενα ζητη-
μα, η κριτικη ομως για "συντομα" και
"ξεκομμενα" τσιτατα, ειναι απλα μια προ-
σπαθεια να αποφυγει να δωσει μια ουσια-
στικη απαντηση στο περιεχομενο της πολι-
τικης μας, λεγοντας ψειμματα.

Αλλα, που και πως αποδειξε, ακομα
και μονο με τα τσιτατα που χρησιμοποιοι-
σαμε στα αρθρα μας στο "Εντος των Τει-
χων", οτι εχουμε "γενικιστικη, εκλεκτικη
και αντιδιαλεκτικη θεωρηση των πραγμα-
των" και οτι διαστρεβλωνουμε τον Λενιν;
Πουθενα, απλα το επαναλαμβανει χρησιμο-
ποιωντας τα πιο "δυνατα" επιθετα, (παρο-
μοιαζοντας μας μεχρι και με τον "πατε-
ρουλη Σταλιν"), για να "τρομαξει" οποιον
παρολη την κυκλοφορουσα "σοφια" και τα
ελληνοκυπριακα πατριωτικα "αυτονοητα",
αναρωτηθει μηπως εχουμε δικιο. Αυτο μας
αναγκασει αυτη την φορα να γραψουμε ενα
μεγαλυτερο αρθρο απο οτι τις προηγουμε-
νες.

Ο ιδιος ο Χ. Ηλιαδης ειναι ενα πολυ
καλο παραδειγμα αυτων για τα οποια μας
κατηγορει. Ας δουμε την "διαλεκτικη
ιστορικη αναλυση" του και ποσο "συγκε-
κριμμενα" και ταιριαστα ειναι τα παρα-
δειγματα που χρησιμοποιει. Παραδειγματα
που αξιζει να τα δουμε επειδη τα περισ-
σοτερα χρησιμοποιουνται και απο αλλους.

Η "ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΜΕΝΗ ΑΝΑΛΥΣΗ" ΤΟΥ Χ. ΗΛΙΑΔΗ

"συγκεκριμενη αναλυση" 1:
βρισκομαστε στην εποχη των εθνικων πολε-
μων και του προοδευτικου καπιταλισμου;

"Οσο για τους Μαρξ και Εγκελς
αστε τους ησυχους καλυτερα. Οι
αδελφοι τολμησαν να γραψουν καποτε
υπερ της εδαφικης ακεραιοτητας της
Γερμανιας"

Εγραψε στο αρθρο του ο Χ. Ηλιαδης.
"Καποτε" πραγματι το υποστηριξαν.

Απο τοτε ομως περασαν πολλα χρονια, και
εγιναν πολλες αλλαγες, οχι μονο στην
Γερμανια, αλλα σε οληκληρο τον κοσμο,
και στην Ελλαδα και Κυπρο. Η εδαφικη
ακεραιότητα της Γερμανιας ηταν απολυτα
δεμενη με την αναγκη περασματος απο τον
φρουδαρχικο κατατεμαχισμο σε ενα συγκε-
ντρωτικο αστικο κρατος στο οποιο θα
μπορουσε να αναπτυχθει ο καπιταλισμος,
και μαζι του ο "νεκροθαψτης" του, η ερ-
γατικη ταξη. Ο Χ. Ηλιαδης αναφεροντας
αυτο το παραδειγμα απο τον Μαρξ μιλα σαν
να υπαρχουν στην Κυπρο (αλλα και στην
Ελλαδα, που ειναι ο αδελφος συμμαχος της
ελληνοκυπριακης αστικης ταξης) προβλημα-
τα παρομοια με αυτα της Γερμανιας στην
εποχη του προοδευτικου καπιταλισμου, της
μεταβασης απο την φρουδαρχια στον καπι-
ταλισμο και την αστικη δημοκρατια. Αν
δεν βρισκομαστε σε μια παρομοια καταστα-
ση, τοτε η αναφορά στην συγκεκριμενη
θεση των Μαρξ και Εγκελς, και η εφαρμογη
της στην σημερινη Κυπρο, δεν κολλάει.
Θα "κακοποιήσουμε" ξανα τον Λενιν:

"Μα συγκρισεις [τον] αγωνα ενα-
ντια στην φρουδαρχια και την απελευ-
ταρχεια = την πολιτικη της αστικης
ταξης στην διαρκεια της παλης της
για ελευθερια - με την "συνεχιση της
πολιτικης" μιας παρακμασμενης, δηλ.
ιμπεριαλιστικης αστικης ταξης...
ειναι σαν να συγκρινεις την κιμωλια
με το τυρι" (Αγγλικά απαντα τ. 21
σελ. 220-221. "Η Πτωση της δευτερης
διεθνους")

συγκεκριμενη αναλυση 2: η κυπρος ειναι
"(μiso)αποικιακη χωρα"

Στην πραγματικοτητα για να γλυτωσουν
απο αυτη την αντιφαση ο Χ. Ηλιαδης (και
ολοι οι υπολοιποι σοσιαλπατριωτες) αντι-
καθιστουν την παλη του καπιταλισμου με
την φρουδαρχια με αυτην αναμεσα στην
αποικιοκρατια, τον ιμπεριαλισμο και τα
εθνικοαπελευθερωτικα αστικοδημοκρατικα
κινήματα. Γραφει ο Ηλιαδης:

"Ο ορος 'ιστορικη ανικανότητα'
δεν αναφερεται στην Ε/Κ αστικη ταξη
μονο, αλλα στην αστικη ταξη των
αποικιακων και μiso-αποικιακων χωρων
γενικα"

Δηλαδη η Κυπρος του 1960-88 θεωρει-
ται μια μισοαποικιακη χωρα του "τριτου
κοσμου", θυμα του ιμπεριαλισμου. Στην
πραγματικοτητα ομως δεν ειναι θυμα του
ιμπεριαλισμου, αλλα ιμπεριαλιστικη η
ιδια, ακομα και θυτης. Ο Παρασκευαϊδης,
μια απο τις μεγαλυτερες κατασκευαστικες
εταιρειες στον κοσμο, και οι υπολοιπες
μικροτερες ελληνοκυπριακες εταιρειες που
αναλαμβάνουν εργα στις αραβικες χωρες,
πλαι στους ειδικευμενους και καλοπληρω-
μενους ελληνοκυπριους τεχνικους, διοικη-
τικο προσωπικο, επιστατες κλπ χρησιμο-
ποιουν αρκετους Πακιστανους, Ινδους και
αλλους "υπαναπτυκτους" με τις χειροτερες
συνθηκες και μεροκαματα. Αν αυτα δεν
ειναι ιμπεριαλιστικη συμπεριφορα, τοτε
τι ειναι; Το ΚΕΜΑ, για το οποιο πληρο-
φορηθηκαμε απο την Χαραυγη μετα τις
εκλογες οτι ειναι το μεγαλυτερο στο
ειδος του κεντρο στην Μεσογειο, ειναι

ακομα μια αποδειξη του ποσο "ιστορικος"
ειναι ο "μισοαποικιακος" χαρακτηρας της
Κυπρου, και ποσο "ανικανος" με την
"εθνικη" εννοια ειναι οι αστοι της.

Και ο Ηλιαδης και οι υπολοιποι δεν
θελουν να δουν οτι ο σημερινος ιμπερι-
αλισμος ειναι ενα παγκοσμιο συστημα, μια
αλυσίδα περισσοτερο η λιγοτερο καπιταλι-
στικα αναπτυγμενων χωρων οι οποιες παιρ-
νουν ολες μερος στην εκμεταλλευση της
παγκοσμιας εργατικης ταξης και των λαων
ενος αριθμου υποαναπτυκτων χωρων. Μια
αλυσίδα που πλαι στους μεγαλους κρικους
της εχει και τους μικρους, αλλα εξισου
ιμπεριαλιστικους. Δυο τετοιιοι κρικoi,
δεμενοι μαλιστα μεταξυ τους, ειναι η
Ελλαδα και η ν. Κυπρος, που δεν υστερουν
σε τιποτα απο τους αντιστοιχους κρικους
της Τουρκιας και β. Κυπρου.

Η παλια "ψωροκωσταινα" Ελλαδα εχει
πια υποκαταστήματα της Εθνικης Τραπεζας
σε αλλες χωρες μια απο τις οποιες ειναι
και η ρατσιστικη Νοτιοαφρικανικη Ενωση,
στην οποια πουλα και οπλα. Ετσι συμμε-
τεχει και στο καταληστεμα και στην κατα-
πιεση του μαυρου πληθυσμου. Η ελληνικη
κρατικη πολεμικη βιομηχανια (ΕΒΟ) εγινε
προσφατα γνωστη με το ελληνοκο Ιρανικoi-
ητ, με την πωληση δηλαδη οπλων και στο
Ιραν και στο Ιρακ κατα την διαρκεια του
πολεμου. (1)

Μια αλλη ελκυστικη αντιληψη για με-
ρικους αριστερους ειναι οτι η "Κυπρος"
ειναι θυμα οχι μονο του παγκοσμιου ιμπε-
ριαλισμου και του "εντολοδοχου" του
τουρκικου αλλα ακομα και του ελληνοικου.
Αυτο δεν εχει σχεση με την πραγματικοτη-
τα. Όταν οι Ελληνες και ελληνοκυπριοι
αστοι συμφωνουν οτι η "Κυπρος" ειναι το
"προεκχωρημενο φυλακιο" του ελληνοικου,
το εννοουν. Το Κυπριακο προβλημα ειναι
και μερος της ιμπεριαλιστικης Ελλαδοτου-
ρκικης διαμαχης.

Δεν προκειται ομως για μια διαμαχη
για το μοιρασμα αποικιων αναμεσα σε δυο
ασχετες με τον ντοπιο πληθυσμο ιμπερια-
λιστικες δυναμεις. Σε αυτη την ελλαδο-
τουρκικη διαμαχη η "Κυπρος" (δηλαδη οι
αρχουσες ταξεις της, οι ελληνοκυπριοι
και οι τουρκοκυπριοι αστοι) οχι μονο δεν
ειναι το θυμα αλλα ειναι συνενοχοι.
Ειναι χαρακτηριστικο οτι οι οροι ελληνο-
κυπριοι και τουρκοκυπριοι ειναι μεταπο-
λεμικοι, εμφανιστηκαν μετα το '74, (και
εχουν την δικη τους προπαγανδιστικη σιο-
πιμοτητα για τους ελληνοκυπριους αστους
, θελουν να στηριξουν το "η Τουρκια επι-
τεθηκε σε ενα ανεξαρτητο κρατος-μελος
του ΟΗΕ" κλπ). Μεχρι το '74 αναφερονταν
ολοι μονο στους "Τουρκους της Κυπρου"
και τους "Ελληνες της Κυπρου". Ουτε οι
"Ελληνες της Κυπρου" ενοιωθαν να καταπι-
εζονται απο την Ελλαδα, ουτε οι "τουρκοι
της Κυπρου" ενοιωθαν να καταπιεζονται
απο την Τουρκια. Αλλιως δεν θα χρησι-
μοποιουσαν αυτες τις ονομασιες για τον
εαυτο τους. Οι οψιμες λοιπον
"ελληνοκυπριακη" και "τουρκοκυπριακη"
αστικη ταξη δεν ηταν ουτε "εξαρτημενες",
ουτε "ανικανες" να αντισταθουν σε καποι-
ες "Ξενες" ιμπεριαλιστικες αστικες τα-
ξεις. Αντιθετα εβλεπαν και βλεπουν τον

εαυτο τους σαν μερη του ελληνοικου και
του τουρκικου εθνους και, παρολες τις
κατα καιρους αντιθεσεις τους, μεχρι και
τασεις "αυτονομησης", συνδεαν την τυχη
τους με τις αντιστοιχες "μητροπολεις".
Μαζι τους εχαν την ιδια σταση ολες οι
υπολοιπες ταξεις της Κυπριακης κοινωνι-
ας. Το χαρακτηριστικο παραπονο των
ελληνοκυπριων δεν ειναι οι "εξωτερικες"
καταχτητικες επεμβασεις απο την Ελλαδα,
αλλα οτι η Ελλαδα τους "αφησε μονους",
τους "προδωσε".

Ο Χ. Ηλιαδης, θεωρωντας την Κυπρο
σαν "μισοαποικιακη" χωρα επιμενει οτι η
ελληνοκυπριακη αστικη ταξη ειναι "ανι-
κανη" "να πραγματωσει και να ολοκληρωσει
τοσο το δικαιοωμα αυτοδιαθεσης του Κυπρι-
ακου λαου καθως και την εθνικη ανεξαρτη-
σια" και τον "εθνικοαπελευθερωτικο στο-
χο".

"Δικαιοωμα αυτοδιαθεσης του Κυπριακου
λαου"; "Εθνικη ανεξαρτησια"; "Εθνικοα-
πελευθερωτικος στοχος"; Αυτα ειναι
παραμυθια για μικρα παιδια, για "εθνικα"
απογοητευμενους μικροαστους εθνικιστες
και σοσιαλπατριωτες. Ολα αυτα τελειωσαν
πολλα χρονια πριν, σχεδον εδω και τρεις
δεκαετιες. Το μονο προβλημα της μικρης
αλλα ιμπεριαλιστικης "οικογενειας", της
"μητερας" ελληνοικης αστικης ταξης και
της "κορης" ελληνοκυπριακης, ειναι οτι,
τουλαχιστον για την ωρα, εχασαν ενα κομ-
ματι εδαφους στον ανταγωνισμο τους με
την αντιστοιχη τουρκικη "οικογενεια", με
την ιμπεριαλιστικη Τουρκια.

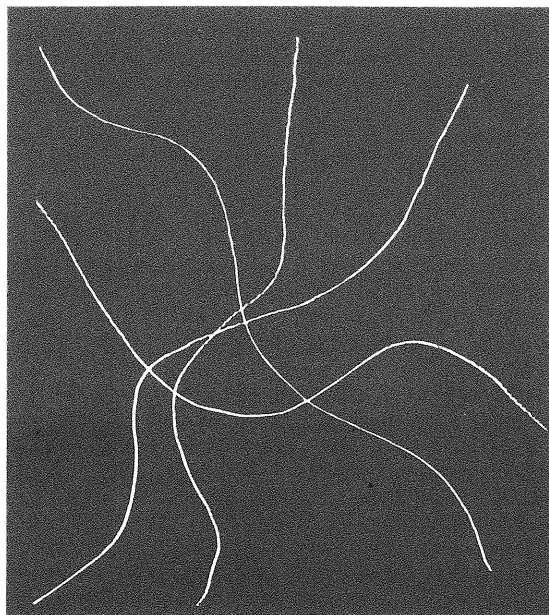
Αυτο ειναι κατι αναποφευκτο στις
ενδοιμπεριαλιστικες διαμαχες. Καποιος
κερδιζει, καποιος χανει... Το να
περιγραφουμε ομως τα αποτελεσματα της
ελληνικης ηττας στον τελευταιο γυρο σαν
προβλήματα εθνικης ανεξαρτησιας κλπ ει-
ναι απλα ωραιοποιηση της μιας πλευρας
μιας πολυ βρωμικης διαμαχης. Η Γερμανια
και στο πρωτο αλλα και στο δευτερο πα-
γκοσμιο πολεμο εχασε εδαφη και γνωρισε
πρωτοφανεις καταστροφες και εξαθλιωση,
αλλα αυτο δεν αναιρει τον ιμπεριαλιστικο
χαρακτηρα της συμμετοχης της και στους
δυο ιμπεριαλιστικους πολεμους. Ακομα η
Ελλαδα του 1922 γνωρισε την μεγαλυτερη
ηττα της νεωτερικης ιστοριας της με χιλια-
δες νεκρους, αγνοουμενους, μετακινήσεις
πληθυσμων και πανω απο ενα εκατομυριο
προσφυγες. Αυτο ομως δεν αφαιρει καθο-
λου απο τον ιμπεριαλιστικο και αδικο
χαρακτηρα της επιθεσης της εναντιον της
Τουρκιας που εκανε τοτε (και απο κεινο
το τοτε περασαν πολλα χρονια) την αστι-
κοδημοκρατικη της επανασταση και εδινε
την μαχη εναντια στην φρουδαρχια και τον
ιμπεριαλισμο.

Ετσι και οι προσφυγες που δημιουργη-
σε η διαμαχη στη Κυπρο, ειναι και αυτοι
ενα απο τα βαρβαρα (για να χρησιμοποιη-
σουμε μια τοσο αγαπητη απο τον Ηλιαδη
λεξη, που ομως προτιμα να την χρησιμο-
ποια μονο για τις πραξεις της τουρκικης
αστικης ταξης) αποτελεσματα ενος βαρβα-
ρου αστικου πολεμου. Αλλα βαρβαρου,
αντιδραστικου, ιμπεριαλιστικου, και απο
τις δυο πλευρες.

Συνέχεια στο ερχόμενο τεύχος.

ΑΠΟΧΩΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΣΥΝΥΠΑΡΞΗ

Osman Ergun
Μετάφραση: Imbrahim Aziz

Ο Λένιν σε επιστολή του προς τον Σ. Γ. Σαουμιάν λέει τα ακόλουθα:

“ Είμαστε υπέρ της αυτονομίας για όλα τα μέρη, είμαστε υπέρ του δικαιώματος αποχωρισμού (και όχι υπέρ του αποχωρισμού όλων!) Η αυτονομία είναι δικό μας σχέδιο οργάνωσης του δημοκρατικού κράτους. Ο αποχωρισμός δεν είναι καθόλου δικό μας σχέδιο. Εμείς δεν κηρύσσουμε καθόλου τον αποχωρισμό. Γενικά είμαστε κατά του αποχωρισμού. Είμαστε όμως υπέρ του δικαιώματος του αποχωρισμού. Είμαστε όμως υπέρ του δικαιώματος του αποχωρισμού εξαιτίας του μαυροεκατονταρχίτικου μεγαλορωσικού εθνικισμού, που εξευτέλισε σε τέτοιο σημείο την υπόθεση της εθνικής συμβίωσης ώστε σε ορισμένες περιπτώσεις θα έχουμε μεγαλύτερη σύνδεση ύστερα από τον ελεύθερο αποχωρισμό ”.

Μαυτές τις απόψεις ο Λένιν τόνιζε από τη μια τον υπερβολικά οπισθοδρομικό χαρακτήρα των σχέσεων μεταξύ των εθνών της τσαρικής Ρωσίας και έδινε προτεραιότητα στην ανάπτυξη των Εθνών όταν σαν αποτέλεσμα δύσκολων συνθηκών δημιουργείται η αναγκαιότητα του ελεύθερου αποχωρισμού.

Ο Λένιν για λόγους αρχής δεν συνέδεε το αίτημα των λαών για αυτοδιάθεση με μια άνευ όρων υποστήριξη όλων των κινήματων για εθνική ανεξαρτησία. Ο σκοπός της εφαρμογής του δικαιώματος της Αυτοδιάθεσης τόνιζε με τον ένα ή με τον άλλο τρόπο πρέπει να είναι συνδεδεμένος με τα γενικά συμφέροντα του προλεταριάτου στην ταξική πάλη.

Το δικαίωμα της Αυτοδιάθεσης προβάλλεται πολλές φορές από τους αποικιακούς κύκλους ή τους εθνικιστές ηγέτες με σκοπό την ενδυνάμωση των θέσεων τους (Έτσι όπως ακριβώς συμβαίνει μ' εμάς). Ο αποχωρισμός με οποιοδήποτε μέσο δεν συνταγίζεται πάντοτε με τα πραγματικά συμφέροντα του ενός ή του άλλου λαού. Με τον διαχωρισμό μιας χώρας σε μικρά και αδύνατα οικονομικά κράτη τίθενται πραγματικά εμπόδια στην οικονομική του ανάπτυξη. (Πολύ περισσότερο αν ο τόπος αυτός είναι μια

μικρή νήσος όπως η Κύπρος. Και η ύπαρξη μικρών και οικονομικά αδύνατων κρατών εξυπηρετεί μόνο τα συμφέροντα των ιμπεριαλιστών και νεοαποικιστών.

Όταν το δικαίωμα της Αυτοδιάθεσης χρησιμοποιείται προς της κατεύθυνση του Αποχωρισμού κύρια και καθοριστική προϋπόθεση είναι η αντικειμενική κατάσταση του κοινού κοινωνικού απελευθερωτικού αγώνα των εθνών που πάντοτε ζούν σ' αυτήν την χώρα.

Ο αποχωρισμός και η ίδρυση ανεξάρτητων κρατών είναι το ύστατο μέτρο στο οποίο πρέπει να προσφεύγει κανείς όταν είναι αδύνατη η δημιουργία φιλικών σχέσεων μεταξύ των λαών και σε συνθήκες υπερβολικά δύσκολες.

Ο Λένιν επισύρει την προσοχή πολλές φορές στο ότι το δικαίωμα της ίδρυσης χωριστού κράτους δεν πρέπει να εφαρμόζεται πάντοτε και σε οποιοσδήποτε συνθήκες και προσθέτει τα ακόλουθα:

« Αυτοί που υποστηρίζουν τη ελευθερία της αυτοδιάθεσης, δηλαδή αυτοί που υποστηρίζουν την ελευθερία του αποχωρισμού υπερασπίζονται τον αποχωρισμό για να δικαιώσουν τον εαυτό τους. Ακριβώς το αντίστροφο συμβαίνει με την διπλοπροσωπία και κουταμάρα αυτών που επιδιώκουν την διακοπή των οικογενειακών δεσμών για να δικαιολογήσουν την ελευθερία διαζυγίου». ●

Λεπτομέρεια από το έργο του αντη ιωαννιδη "ΠΥΚΝΗ ΨΥΧΗ"

Ένα από τα πράγματα που αγγίζουν την ουσία της δημιουργίας ενός έργου είναι, θά'λεγα, και το πώς ο καλλιτέχνης αντιμετωπίζει το ερώτημα πότε τελειώνει ένα έργο.

Ένα έργο δεν τελειώνει εύκολα. Δεν υπάρχει ώρα που αποφασίζεις και λες εδώ τελειωσε. Ο λόγος είναι ότι βρίσκω πως ο χρόνος που περνά είναι ένα συστατικό πολύ σημαντικό, διότι αρχίζει το έργο να στηβάξει το χρόνο και να τον καταλιεί. Εννοώ ο άνθρωπος καταλιέται μες το χρόνο, ενώ το έργο ουσιαστικά καταλιεί το χρόνο. Δηλαδή κάτι του κλέβει, κάτι του παίρνει συνεχεία. Η επιφάνεια του έργου δέχεται διαρκώς πάνω της στοιχεία από τη ζωή καθώς γίνεται η ζωή, κι όχι καθώς προαποφασίζεται. Ένα οποιονδήποτε αντικείμενο έχει μια στιγμή χρόνου. Γι'αυτό, όσο το έργο δουλεύεται μακροπρόθεσμα, αρχίζει και μαζεύει πάνω του το χρόνο, τον συγκεντρώνει.

Θα λέγατε ότι η διάσταση χρόνου που ένα έργο φτιάχνει, θα μπορούσε ν'απλώσει για να συμπεριλάβει μέσα της την ίδια την παρουσίαση του έργου, για παράδειγμα σε μια γκαλερί; Ή ακόμα και το θάνατο του έργου; Ίσως κάποτε μια καταστροφή μπορεί να έχει δημιουργικά στοιχεία.

Όλα στον κόσμο είναι για να φύγουν. Το έργο το γνωρίζει αυτό. Αλλά πριν απ'όλα γνωρίζει το θάνατο του καλλιτέχνη. Στη δική του διάρκεια, το έργο συντηρεί την αυτάρκειά του. Εγώ δεν γυρεύω μια νέα θέση μέσα του.

Πώς συγγενεύει ένα έργο με το άλλο;

Το ίδιο πρόσωπο ζει και μαζεύει το χρόνο και το χρώμα τους. Το χρώμα τους είναι μέσα στο χρόνο. Είναι το ίδιο πρόσωπο που διαπιστώνει διαρκώς τα δρώμενα γύρω του. Γι' αυτό και υπάρχει πάντα αυτή η συγγένεια ως προς την υφή. Τα δέχεσαι με βάση τη δική σου αντίληψη. Βέβαια τα γεγονότα διαφέρουν όλη την ώρα. Κι εδώ είναι η διαφορά του ενός έργου από το άλλο. Δηλαδή ένα έργο συγκεντρώνει πάνω του διαφορετικές εμπειρίες.

Για παράδειγμα, εργαζόμουν μια φορά πάνω σ'ένα έργο που ύστερα από περίπου δύο χρόνια δουλειάς λογάρισα ότι είχε περίπου τελειώσει. Προσπαθούσα λοιπόν να επικολλήσω κάτι πάνω του-μάλιστα ήταν ένα κεράκι γενεθλίων από τα παιδιά όταν ήταν μικρά-και καθώς έβγαινα την κάτω επιφάνεια για να μπορέσει να πάρει πάνω στον πίνακα, έκοψα με τ'ό λειπίδι το χέρι μου και το αίμα έσταξε πάνω στο έργο. Από ατυχία. Έσκυψα λοιπόν να το σκουπίσω, αλλά την ώρα που έφτασα εκεί, πρόλαβα κι ένοιωσα ότι ήταν μέρος του έργου αυτό, και το αίμα έμεινε.

Ναι, πιστεύω είναι πάρα πολύ σημαντικό το πώς η ίδια η ζωή φτιάχνει μια ποίηση.

Η ίδια η ζωή τα φέρνει όλα. Γι'αυτό και δεν μπορείς να κάνεις ένα έργο απλώς και μόνο επειδή είσαι καλός μάστορας στο να το κατασκευάζεις. Ένα έργο όταν το κάμνεις πρέπει να είναι εκ των προτέρων. Δηλ. το κάμνεις διότι είναι, ή το κάμνεις διότι θα είναι. Ή ακόμα, το φτιάχνεις γιατί γίνεται, κι όχι γιατί το φτιάχνεις. Είναι γι'αυτό που όταν νοιώθω πως κάτι του λείπει μα δεν ξέρω ακόμα τι ακριβώς είναι αυτό που το έργο χρειάζεται, λέω άστο, θάρθει η ζωή και θα το φέρει. Τότε είναι που γίνεται.

Υπάρχει η φυσιολογία της ύπαρξης, και απλώς πρέπει να την παρακολουθήσεις, πώς λειτουργεί αυτή η ζωή σου, η εγρήγορσή σου, πώς γίνονται τα γεγονότα. Φτάνει να είσαι σε μιαν αφύπνιση όλη την ώρα, έτσι που να πάρεις αυτά τα συστατικά απόφια, να τα εντάξεις μέσα στο έργο. Είναι μια δυνατότητα αυτή, το να μπορείς να περνάς τη ζωή πάνω σε μια επιφάνεια. Να περνάς τον πλούτο της, την πρώτη ύλη, και να λογαριάζεις τη ζωή σημαντικότερη απ'αυτό που κάνεις. Γιατί σ'αυτήν, την ίδια τη ζωή, ανήκει η εκτίμηση.

Αυτός ο πλούτος της ζωής, που κατά κάποιο τρόπο μας προσφέρεται σαν δώρο...

Ναι, η δωρεά της ύπαρξης του καθενός μας. Κι είναι μια δωρεά, το να είσαι.

Πιστεύετε ότι αυτό έχει κάποια σχέση, νοητικά, με το ερώτημα κατά πόσο ένα πραγματικά καλό έργο είναι ουσιαστικά ανώνυμο;

Οπωσδήποτε. Αυτό που χρειάζεται είναι να μπορείς να περνάς τα σύνορα του εαυτού σου. Όπως όταν σου δίνεται η χάρις νάχεις παιδί. Είναι σπουδαίο να μπορείς να διαχέεσαι και να υπάρχεις ως εκ τούτου. Ο άνθρωπος που τελικά επιζητεί μάταια τον εαυτό του, τελικά αυτό παίρνει. Κι αυτό είναι που δεν του κάνει στη ζωή. Δηλ. αυτή η δυνατότητα του να δίνεις τον εαυτό σου, σε διευρύνει. Είναι κάτι παρόμοιο με μια ιδέα που είδα συμπτωματικά κάπου στο Ευαγγέλιο. "Ο τεμαχιζόμενος και μη διαιρούμενος". Τεμαχίζεσαι όλη την ώρα, ενώ ταυτόχρονα δεν διαιρείσαι. Τέμνεσαι και πληθαίνεις, δηλαδή. Έχεις αυτή τη δυνατότητα να μεγαλώνεις όλη την ώρα. Είναι διότι δίνεις. Διότι δεν το περιορίζεις. Το πρόσωπό σου, το Εγώ σου, δεν εντοπίζεται, αλλά παίρνει πράγματι την ανωνυμία, λόγω ακριβώς αυτής της διαστολής του Εγώ.

Αυτά είναι καλές προθέσεις γύρω από τα θέματα του Εγώ. Αλλά ταυτόχρονα θά'λεγα ότι το Εγώ, ενώ μπορεί να λειτουργεί περιοριστικά, ταυτόχρονα είναι και μια μεγάλη ευκαιρία για τη ψυχή και τη συνείδηση του ανθρώπου, διότι το Εγώ του είναι η μόνη του δυνατότητα, είναι το μόνο του παράθυρο ν'αντιληφθεί το τοπίο που ζει μπροστά του.

Κάποτε το παιδί μου μού άφησε στον ύπνο μου ένα μήνυμα. Λέει, "το παράθυρο είναι ένα τοπίο, μα δεν είναι όλος ο κόσμος μου." Και ξέρει πως όσο πιο πολύ πλησιάζει σ'αυτό το κάδρο του Εγώ του, τόσο πιο πολύ θα δει τον κόσμο του ν'ανοίγει. Το τοπίο θα πάρει τις διαστάσεις τ'ουρανού του.

Θέλω να πω ότι το Εγώ μας θα μένει πάντοτε παράγοντας της αντίληψής μας, της ερμηνείας. Και τελικά ίσως αυτό να είναι κι από τις μεγαλύτερες ευθύνες μας σ'αυτή τη ζωή. Είναι αυτή η αντίληψή μας που θα ερμηνεύσει και θα δώσει εκτίμηση τόσο σ'αντικείμενα όσο και στους ανθρώπους. Δηλ. είναι μεγάλη η ευθύνη μας ν'αποδείξουμε τη ζωή του άλλου, ότι σωστά έπραξε, ότι τα λάθη ήταν δίκαια γιατί είχε κάτι να κάνει με όλες τις δυστυχίες του, είχε κάπου να πάει, είτε σωστά έκανε είτε λάθη έκανε, πως δίκαια υπήρξε. Ο βαθμός της συνειδήσής μας είναι και βαθμός συνείδησης της ευθύνης μας.

Το ίδιο και για τ'αντικείμενα. Αυτά τ'αφήματα αντικείμενα με τις σημειώσεις τους. Αυτά είναι που κάνουν τη ζωή μας. Τα πράγματα που αγγίξαμε, η ζεστασιά που αφήσαμε πάνω τους, η σημασία που τους δώσαμε. Δηλ. είναι και θέμα ερμηνείας, δεν είναι μόνο θέμα του Εγώ. Έχεις να ερμηνεύσεις τα πράγματα. Όταν τα ξαναπαίρνεις και τα τοποθετείς πάνω σ'ένα έργο, είτε τα ζωγραφίζεις είτε τα τοποθετείς πραγματικά, ουσιαστικά τα επιστρέφεις εκεί που χάθηκαν, εκεί που ζήσαν, στην αντίληψή σου. Και παίρνουν μια διάρκεια μέσα από το έργο. Το έργο είναι κλοπή θανάτου. Κι έτσι καταξιμώνονται μέσα από την αντίληψή σου, μέσα από τον τρόπο που τα ένοιωσες. Βρίσκουν μια νέα σχέση πλέον, μια συνάντηση. Ένα σημερινό αντικείμενο μ'ένα χτεσινό, ένα περσινό μήνυμα με την προχτεσινή του μνήμη. Με μια μελλοντική ακόμα. Το μέλλον έχει το παρελθόν του. Όλα λοιπόν βρίσκουν μια νέα τάξη, πάνω σε μια εναία επιφάνεια, και το χτες, το αύριο και το τώρα συνηχούν και ησυχάζουν. Συμφωνούν.

Δηλ. περιμένουν τα πράγματα την αντίληψή σου. Δεν είναι αρκετό να χαθείς ο ίδιος, θέλω να πω. Μπορείς να χαθείς γιατί τους έδωσες αρκετήν αφοσίωση, αρκετήν αγάπη και φροντίδα. Θα χαθείς σαν Εγώ, θα μείνεις όμως σαν αντίληψη, σαν μια ζεστασιά πάνω τους. Θα μετασχηματισθείς ο ίδιος, θα γίνεις το βάθος της επιφάνειας του έργου, η αντίληψη των αντικειμένων. Τότε και τ'αντικείμενα θάχουν τη δική σου θύμηση, και πλέον δεν θα είσαι εσύ που θα τ'αντιλαμβάνεσαι αλλά αυτά θάχουν κομμάτι συνείδησης και θα σε νοιώθουν.

Δηλ. αρχίζουν να μοιράζονται τον εαυτό σου, αρχίζουν κάπου να σου μοιάζουν, κι αρχίζουν εσύ κάπου να τους μοιάζεις. Αρχίζουν τα

" η τεχνη,

της ζωής ζηλευκει της "

κουβεντιαζοντας

με τον αντη ιωαννιδη

πράγματα - κι εδώ είναι η ανωνυμία τους - το ένα να περνά μέσα στο άλλο, να χάνονται τα σύνορα του Εγώ. Εκεί που διαλύονται τα σύνορα του Εγώ, εκεί αρχίζει κι ο μεγάλος χώρος της ανωνυμίας, αυτή η μεγάλη υπόθεση.

Νομίζετε υπάρχει πρόβλημα πώς οι υπόλοιποι άνθρωποι συμπεριφέρονται αυτά τ'αντικείμενα για να συγκρατίσουν μέσα τους αυτή τη σημασία που αποχτούν;

Κάποιος είχε πει, νομίζω, ότι οι ζωγράφοι είναι εν αντιθέση προς τους ανθρώπους. Μα τ'αντικείμενα, λέει, είναι σεμνά. Βεβαίως, αν τα συμμεριστούν ή όχι, τ'αντικείμενα θα εξακολουθούν νομίζω να εκπέμπουν αυτό το πνεύμα, και πλέον θα εναπόκειται στο δέχτη. Ο δέχτης είναι πάντοτε ο μετασχηματιστής, είναι ο μεταφραστής όλων γύρω. Πολλές φορές αυτά τ'αντικείμενα ζητούν τη συμμετοχή μας. Πόσο μπορούμε να τα πλησιάσουμε για να πάρουμε αυτό το μήνυμα. Είναι σαν ν'ακούς τους ψίθυρους των λουλουδιών, όπως έλεγε το παιδί μου όταν ήταν μικρό. Λέει, αν μιλούσανε θα μιλάνε πολύ λιεπτά λόγια.

Επομένως αυτά θα πηγαίνουν πάντοτε τόσο μακριά όσο πάει κι η δική μας αντίληψη. Ένα καλό έργο αυτή τη δουλειά κάνει. Όση αντίληψη του δίνεις, τόση αντίληψη έχει κι αυτό. Δηλ. διαρκώς σε περιέχει.

Για ν'αποχτήσει όμως μια κοινωνία ένα κάποιο γνήσιο πολιτισμό, θα πρέπει όλη αυτή η σημασία να συμμερίζεται από πολλούς ανθρώπους; Ή νομίζετε ότι τα έργα τέχνης αναγκαστικά θα πρέπει πάντοτε ν'ανήκουν σε κάποιο μεμονωμένο, ξεχωριστό χώρο;

Βέβαια πολλά έχουν λεχθεί πάνω σ'αυτό το σημείο, αλλά βασικά κάθε έργο, κάθε πνευματικό έργο, είναι από τη φύση του μοναχικό.

Ναι, αλλά ίσως να μπορούσε να διατηρήσει κάποια μοναχικότητα-κι οπωσδήποτε δεν θα μπορούσαμε να ξεφύγουμε απ'αυτή-αλλά παράλληλα ν'αποχτήσει περισσότερη επαφή με τους ανθρώπους, μια καλύτερη θέση μέσα στη συνείδηση της κοινωνίας.

Αλλά αυτό βέβαια δεν είναι πάντοτε ευθύνη του ίδιου του έργου για να γίνει τούτο.

Ασφαλώς.

Διότι μια κοινωνία έχει πολλά επίπεδα, είναι οργανωμένη, έχει παιδεία, έχει μαζικά μέσα, και το ζήτημα διαρκώς είναι πού ρίχνει η κοινωνία το βάρος της. Κατά πού ρίχνει τον προβολέα. Δηλ. ποιοί είναι οι πρωταρχικοί της σκοποί, οι επιδιώξεις της, οι στόχοι της.

Πολλές φορές νιώθεις όταν δουλεύεις λίγο σκληρά κι ευσυνείδητα, ότι με όσα μπορείς να δώσεις πάνω σε μια επιφάνεια μέσα σ'ένα χρόνο, μπορεί να έρθει η ραδιοφωνία με μιας ημέρας εκπομπή, και να σου τα εξανεμίσει. Πολλές φορές ακόμα με μιας ώρας εκπομπή, με τη μονοκοτυλιά της.

Συνήθως έχει την εντύπωση η κοινωνία ότι η προσωπική αγωνία του καθενός μας για δημιουργία, η αγωνία ενός... ας τους πούμε καλλιτέχνες αυτούς που θέλουν να κάνουν τέχνη, αφού υπάρχει ο όρος γι'αυτούς,... νομίζουν ότι είναι υπόθεση των καλλιτεχνών αυτό το πράγμα, μια δική τους αγωνία που δεν αφορά τους άλλους. Δηλ. αν εσύ ονειρεύεσαι, είναι δικό σου τ'όνειρο. Εάν βασανίζεσαι, εάν μπορείς να δουλέψεις την τέχνη σου ή δεν μπορείς να τη δουλέψεις, οικονομικά αν βγαίνεις από πάνω ή όχι, νομίζουν ότι είναι μια προσωπική δική σου αγωνία, και δεν καταλαβαίνουν ότι τελικά είναι το πρόσωπό τους για το οποίο αγωνιάς.

Στο έργο η προσωπική σου φιλοδοξία και τα προσωπικά σου οράματα ξαφνικά μετασχηματίζονται και γίνονται ο τόπος σου. Δηλ. το έργο υπερβαίνει τον καλλιτέχνη πάντοτε. Τα βιβλία που έχουν γραφτεί για το έργο είναι μυρίως περισσότερα από τα βιβλία που γράφτηκαν για τους καλλιτέχνες. Διότι το έργο είναι κληρονομιά πλέον. Γιατί την αντίληψη και την αισθητική, είναι τα ίδια τα έργα που την έχουν. Αυτό που βάζει τελικά ο καθένας μας, κάνει τον τόπο. Γι'αυτό και δεν είναι μόνο δική σου η αγωνία που περνάς. Αυτό είναι που πρέπει ν'απασχολήσει τον κόσμο και την πολιτεία, ότι αυτοί οι άνθρωποι είναι οι εκφραστές του επιπέδου της κοινωνίας.

Θα μπορούσαμε να πάρμε σε κάτι συγγενικό με τούτο; Πώς φαντάζεστε μια πραγματικά ωραία μορφή κίνησης ενός έργου;

Πώς να ζήσει ένα έργο δηλαδή;

Ναι.

Δεν έχω έτοιμη την απάντηση, αλλά εν πάση περιπτώσει αν πάρω τον εαυτό μου όπως δουλεύω, ξέρω ότι μια μέρα θα χαθεί το έργο, δηλ. δεν μπορεί να είναι ούτε κι αυτό αιώνιο. Απλώς παίρνει μια διάρκεια μέσα στο χρόνο μεγαλύτερη από τη δική μας.

Τα έργα Τέχνης είναι φτιαγμένα για μια διάρκεια ζωής που δεν είναι για μας. Έχει πολλή σημασία κάπου να πάνε πιο σωστά, δηλ. να πάνε σωστά σε τόπους όπου πράγματι μπορούν να παίξουν αυτό το ρόλο, διότι είναι νομίζω από τους πρωταρχικούς στόχους της Τέχνης το να μπορέσει να δώσει διάρκεια στη ζωή, δηλ. στο πνεύμα. Να δώσει διάρκεια ενώ η ζωή ξεδεύεται. Κι έχει σημασία να πάνε σε τόπους είτε όπου μπορούν να τ'αγαπήσουν, είτε όπου η πολιτεία μπορεί να τα τοποθετήσει και να τα θεωρήσει μέρος του εαυτού της.

Θάταν βέβαια πολύ σπουδαία αν έφτανε η κοινωνία να μην έχει ποτέ θεατές, να μην έχει πρωταγωνιστές και θεατές. Αν όλοι εμμετείχαν. Θάταν πολύ σπουδαίο αυτό, και δεν θα υπήρχε ίσως λόγος τότε για πινακοθήκες. Θάταν τρόπος ζωής πλέον. Λέμε υπάρχει καλλιτεχνική κίνηση στα πράγματα. Και πράγματι υπάρχει, πάρα πολλή. Καλλιτεχνική ζωή δεν υπάρχει.

Αυτή η όλη υπόθεση με τα σαλόνα σίγουρα βοηθά, αλλά δεν είναι η απάντηση, ούτε ως προς το μέτρο, το κριτήριο, ούτε ως προς το σκοπό της Τέχνης, ίσως. Συνήθως οι άνθρωποι που είναι μόνο "σαλό-νι", γυρεύουν ανάσθημα από ένα έργο, ένα ανάσθημα που τους λείπει. Συνήθως περιμένουν από ένα έργο που βρίσκεται στην κατοχή τους, να τους ντύσει. Να πάρουν κάποιο σχήμα.

Προσπαθούν να συνδέσουν τον εαυτό τους μ'ένα κόσμο που την αγωνία αυτού του κόσμου την αφήνουν στον δημιουργό. Ουσιαστικά αγαπούν κι αυτοί τον καρπό, αγνοούν όμως το δέντρο. Εδώ, η Τέχνη δεν είναι του τόπου, δεν είναι καν του καλλιτέχνη. Το έργο είναι υπό κατοχή.

Βρίσκουν έτοιμη μια αισθητική κατάσταση η οποία συμπληρώνει τον τρόπο ζωής τους, τους δίνει μάλιστα και μια δικαιολογία. Το κεφάλαιο, νομίζω, είναι σ'αυτό το στάδιο, να χρειάζεται μια δικαιολογία για την έκταση που παίρνει.

Δεν νομίζω αυτός να είναι ο καλύτερος τρόπος για να επιζήσει ένα έργο. Θάπρεπε ίσως ο τόπος μας να είχε Κρατική Πινακοθήκη, να έχει Κοινοτικές Πινακοθήκες, να έχει Μουσεία. Να κοσμήσει τους δημόσιους χώρους, τα δημόσια κτίρια. Φαντάσου μια καλή πινακοθήκη σε σχολείο. Σκέψου επίσης και μια Πινακοθήκη Παιδικής Τέχνης στον τόπο.

Εδώ είναι που πρέπει να μετρηθεί νομίζω ένα έργο, να πάρει τη θέση του σωστά-αν μπορεί να την έχει. Εδώ θα πρέπει ν'αναζητηθεί το κριτήριο. Πέραν από το ιδιωτικό γούστο.

Πώς αρχίζει ένα έργο;

Κάθε φορά που ξεκινώ, ξεκινώ σαν να μην ξέρω τίποτε. Νοιώθω κάπου την αίσθηση του έργου. Κάπου έχω τη θύμησή του. Λοιπόν, στέκεσαι μπροστά σ'αυτή την αδειανή επιφάνεια κι αρχίζεις, αφού το τολμήσης, να δίνεις. Δίνεις σχήματα, δίνεις γραμμές, δίνεις μηνύματα, τάξη. Εκείνο όμως που έχει σημασία είναι να προσέξεις ότι αφού έχεις δώσει αρκετά, να νοιώσεις πότε το έργο αρχίζει να σου δίνει εσένα πίσω. Η επιφάνεια αρχίζει κι ευαισθητοποιείται. Αντιδρά θετικά ή αρνητικά στις κινήσεις σου. Σου απαντά πότε είναι σωστά αυτά που του έδωσες, αν είναι αρκετά ή αν πρέπει να πάρουν νέα σχέση.

Ένα έργο δεν πρέπει να στέκει από τη δυνατή σου προσωπικότητα, αλλά από τη δική του οντότητα. Πρέπει να σε φανερώνει, ίσως, σαν μια αντίληψη η οποία στάθηκε μπροστά σε τούτη την επιφάνεια κι ένοιωσε κάποια πράγματα τα οποία επέρασε πάνω στο έργο. Αλλά είναι πριν από όλα έργο εξ αντικειμένου. Έχει τη δική του οντότητα. Δηλ. απ'τη στιγμή που δηλώνεις τα πράγματα πάνω σ'αυτή την επιφάνεια, πρέπει να ξέρεις πως αυτή η επιφάνεια έχει να ζήσει μόνη της, κι ότι χωρίς εσένα θα πρέπει αυτή νάχει την αντοχή να υπάρχει, να είναι αυτάρκης στις αξίες της, χωρίς τη δική σου πλέον μεσολάβηση.

Μπορούμε να μιλήσουμε λίγο για το κενό του κανβά όταν πρόκειται να αρχίσει ένα έργο;

Είναι ένα κενό που μπορεί να σε τρομάξει πολλές φορές. Όταν αρχίζεις ένα έργο συνήθως τρομάζεις λίγο. Διότι στέκεσαι μπροστά σ'αυτό το κενό και νοιώθεις ότι πρέπει να το γκρεμίσεις, να το χτίσεις, να αναρριχηθείς επάνω του. Να το κατακτήσεις.

Από μια άποψη αυτό το κενό, αυτή η εύκαιρη επιφάνεια, είναι ολοκληρωμένη. Το πρώτο σου άγγιγμα χαλά την ενότητα που από μόνη της είχε η επιφάνεια. Και καθώς συνεχίζεις, η αγωνία σου είναι να επανέλθει αυτή η επιφάνεια σε μια άλλη ισορροπία, σε μια άλλη ενότητα. Η ευθύνη σου είναι να φέρεις ένα τέτοιο έργο πάνω σ'αυτή την επιφάνεια που να δικαιολογεί ό,τι αποφάσεις. Στο τέλος πρέπει να φτάσει σ'αυτή την πληρότητα που είχε εξ αρχής, και αν είναι δυνατό πλουσιότερα.

Είναι έργα τα οποία παίρνουν πολλή χρόνο για να τελειώσουν, και χρειάζεται κανείς να το αφήνει για κάποιο διάστημα και μετά να επιστρέφει και να ξαναεπιστρέφει σ'αυτό. Θά'θελα, αν μπορούμε, να το συγκρίνουμε αυτό με κάποιον εραστή που επιστρέφει στην ερωμένη του. Όπως ο έρωτας τους δεν είναι κάτι που τελειώνει και φτάνει σε κάποια ολοκλήρωση που δεν χρειάζεται συνέχεια, αλλά χρειάζεται την επιστροφή, διερωτούμαι αν θα μπορούσαμε να δούμε κάποια αναλογία με την περίπτωση του ζωγράφου που επιστρέφει σ'ένα πίνακα που είχε αφήσει πριν.

Βέβαια υπάρχουν πίνακες που τελειώνουν από την πρώτη. Και θάταν μοιραίο ίσως για μια κοπέλλα να είχε πάντα ένα τέτοιο άδοξο τέλος.

Στα έργα τα οποία χρειάζονται μια μεγάλη διάρκεια για να τελειώσουν, επιστρέφεις όχι γιατί εργάζεσαι μόνον εκείνη τη στιγμή πάνω, αλλά γιατί το χάξεψες κάμποση ώρα στη σκέψη σου. Κι όταν επιστρέφεις, έχεις μια καθαρή βεβαίωση ότι τα πράγματα έτσι πρέπει νάχουν κι όχι αλλιώς.

Ο τρόπος λειτουργίας του έργου δεν έχει πάντα σχέση με την έμπνευση αλλά με την αίσθηση. Δεν έχει πάντα σχέση με τον έρωτα. Εξαρτάται πώς δουλεύεις. Εάν εργάζεσαι μέσα σε πολλή χρόνο, πρέπει να έχεις και την αντοχή του. Επιστρέφεις γιατί το αντέχεις στο πνεύμα που σε παίρνει. Κάθε φορά που γυρνά, γυρνά με την ίδια πάντα αίσθηση αλλά μ'ένα μεγαλύτερο βαθμό συνείδησης. Η αίσθησή σου έχει γίνει αντικείμενο στην επιφάνεια του έργου. Και πρέπει να έχεις καθαρό το τοπίο όλη την ώρα για να μπορέσεις να κάνεις τη διαδρομή. Εγώ δουλεύω δυστυχώς με πολλή χρόνο, βάζω το πολύ στο λίγο, γι'αυτό και μένω με το ελάχιστο.

Πότε θα λέγατε ότι ένα έργο γίνεται ερωμένη;

Όταν αυτό το έργο νοιώσεις ότι από μόνο του έχει τελειώσει, κι ότι έχει λόγο ύπαρξης.

Τότε είναι που γίνεται ερωμένη; Όχι πριν;

Κάθεσαι σαν θεατής του πια και το αγαπάς. Το παίρνεις από την αρχή, με άλλο τρόπο.

Δηλ. δεν βλέπετε τον έρωτα, μεταφορικά, μέσα στην ίδια την πράξη της ζωγραφικής; Μονάχα στο θέαμα;

Ο έρωτας είναι θαυμασμός. Η χαρά όταν κάμνεις ένα έργο είναι πάντα ένα σκίρτημα. Αλλά δεν είναι μόνο τούτο. Όταν το ξεκινάς έχεις και πολλή φόβο για παράδειγμα. Στα πιο πολλά στάδια έχεις και πολλή αμφιβολία, ή για πολλή καιρό δεν είσαι καθόλου σίγουρος αν κάνεις και τίποτα. Κι αυτό θέλει αποσίωση. Ενώ μάχεσαι. Αλλά μια εσωτερική παρόρμηση κρατά πάντοτε το νήμα, για να μπορέσεις να μπεις μέσα στο έργο και να βγεις σαν θεατής του. Δηλ. θά'λεγα ότι θα μπορούσε νάχε σχέση με τον έρωτα αν δούλευε στιγμιαία και ηλεκτρισμένα. Που κατά καιρούς μας συμβαίνει δηλαδή, κι έχουμε αυτές τις ανάγκες της εκτόνωσης.

Είναι μια στιγμή που δεν την ξέρεις, λίγο να την προκαλέσεις όμως και είναι εκεί. Όταν ορμάς μ'αυτή την ταχύτητα που σ'εγκαταλείπει και που δεν λογαριάζει και δεν υπολογίζει τίποτα. Δεν έχει θύμηση. Κι εσύ δεν προλαβαίνεις το χρώμα. Τότε το βλέμμα σου προ-βλέπει τη σκέψη, και το έργο τελικά στερεώνει την ταχύτητα.

Η Τέχνη όλα τα καταξιώνεται. Ένα έργο βγαίνει με χίλιους δυο τρόπους. Άνιους. Ό,τι κι αν κάμεις όμως, η ζωή είναι αυτή που καταβάλλει το τίμημα. Το έργο βέβαια είναι η παράσταση. Η τέχνη, της ζωής ζηλεύει της. Γιατί η γενική πρόβα ανήκει στη ζωή. Από τη θυσία της ζωής συντηρείται το έργο. Κι ο χαρταετός έχει ανάγκη αυτής της νομοτέλειας. Πρέπει, για να πετά, να είναι καρφωμένος. Αλλιώς δεν γίνεται.

Η εγκατάλειψη, π είναι;

Είναι η εγκατάλειψη της βαρύτητας σου. Γιατί ασχολούμαστε τελικά με την Τέχνη; Είναι για να κουβαλάμε το βάρος μας πάνω της; Βέβαια έχουν γίνει έργα με τρομακτική βαρύτητα, σε βαρβαρότητα, σε βία, στο να δηλώσουν την εποχή μας ίσως. Αλλά πρέπει να θυμόμαστε κόλας από την αρχή τα πράγματα. Γιατί πάντα να θέλουμε να εκφραστούμε; Για να έχουμε την ίδια βαρύτητα, ή ακόμη κι άλλη τόση; Γιατί τόση αλμύρα; Οι καλλιτέχνες τι είναι τελικά; Είναι αγωγοί.

Η γνώση του ανθρώπου, αυτού που ζει με το βάρος του, μετασχηματίζεται σε Τέχνη. Δεν είναι αυτό το άγγιγμα του, το τίναγμα, το πέταγμά του; Η άλλη περιοχή του; Δηλ. ουσιαστικά αυτή η βαρύτητα, αυτός ο φυσικός κόσμος, είναι η μόνη πραγματική βάση του χαρταετού. Αυτό που είναι δεμένο κάτω. Αν τον αφήσεις, πέφτει η αλήθεια της πλάνης σου. Υπάρχει μια άλλη νομοτέλεια. Δηλ. βάζεις ένα τίμημα ζωής, βάζεις το μαύρο και το άσπρο. Πώς να το κάνουμε; Είναι η ζυγαριά του κόσμου. Ο πλανήτης μας έτσι δουλεύει. Ο μισός είναι βυθισμένος στο σκοτάδι, κι η ύπαρξή μας είναι ένα μετακινούμενο φως. Είναι απίστευτο πόσο φως υπάρχει μέσα στο σκοτάδι. Γύριψε τον ίσκιο και θα δεις. Το φως είναι φαινόμενο του σκότους.

αγγελ
νικολαου

η πριγκίπισσα της κύπρου

Σπουδαιότητα περισσή έχει δοθεί στις μέρες μας - σημάδι των καιρών και της υπερ-απασχόλησης μας με ότι αναφέρεται στο σεξουαλικό κώδικα - από ιστορικούς και άλλους, στη πολιτική χρήση της οποίας ενύχχαναν οι γυναίκες σαν πολύφερνες νύμφες-κληρονόμοι γαιών, επαρχιών, βασιλείων ή ακόμα και αυτοκρατοριών.

Φαινόμενο του οποίου η δια-χρονικότητα φτάνει μέχρι τις μέρες μας αλλά το οποίο γνώρισε άνθηση μέσα στο κοινωνικό πλαίσιο του Μεσαίωνα: τότε οι Πριγκίπισσες σεξιστικά εξισώνονταν με το μέγεθος ή τη στρατιωτικό-πολιτική σπουδαιότητα των επαρχιών που έφερναν προίκα στον επίδοξο γαμπρό. Τα νήματα των γαμήλιων αυτών συνδιαλλαγών κινούσαν οι εκάστοτε πατέρες ή αδελφοί, σε σχέση πάντα με τις δικές τους σκοπιμότητες.

Μορφές που αναδύονται μέσα από την αγωνυμμία αιώνων ιστορίας, είναι οι γυναίκες εκείνες που κατόρθωσαν να κάνουν οι ίδιες (κι όχι η αρσενική πλευρά της οικογένειας τους) χρήση του ρόλου τους σαν κληρονόμοι, περιερχόμενες προς εξυπηρέτηση των σκοπών τους ακόμα και μεθόδων ερωτικής φύσεως.

Μια τέτοια γυναικεία μορφή είναι και «η εν πολλαίς περιπετείαις και» ενδεχομένως «αμαρτίαις περιπετούσα» Πριγκίπισσα της Κύπρου, δηλαδή η κόρη του Ισαάκιου Δούκα Κομνηνού, «Αυτοκράτορα της Κύπρου» (1184-1191), της οποίας ο βίος και η πολιτεία αποτελούν παράδειγμα κοσμοπολιτισμού και αλληλοεπίδρασης ανατολικών και δυτικών συμφερόντων στο τέλος του 12ου αιώνα μ.Χ.

Αιδοί, χρονογράφοι, ταξειδιώτες, Άγγλοι, Γάλλοι, Γερμανοί ή Λατίνοι της Παλαιστίνης έψαλλαν τις περιπέτειες της, και εμείς οι συμπατριώτες της, ελέω των εκάστοτε σχολικών εγχειριδίων ιστορίας, δεν έχουμε ιδέα.

Ιστορικό παράδοξο αποτελεί η μη διάσωση του ονόματος της. Δεν γίνεται ποτέ στα χρονικά επώνυμη μνεία για το πρόσωπο της, αλλά χρησιμοποιούνται περιφράσεις του τύπου «qilia Isaaci quif imperator insulae Cypri».

Η Πριγκίπισσα, λοιπόν ή «Δεσποσύνη» της Κύπρου όπως μπορούμε να την αποκαλούμε (μετάφραση του γαλλικού «Damsel»), υπήρξε καρπός του γάμου του Ισαάκιου με μια από τις κόρες του βασιλιά Θόρου Β' της Αρμενίας, όταν ο Ισαάκιος ήταν κυβερνήτης της Κιλικίας. Αν τοποθετήσουμε το γάμο γύρω στα 1175-76, τότε, τόσο η πριγκίπισσα όσο και ο αδελφός της πρέπει να γεννήθηκαν μεταξύ των ετών 1177-78, δεδομένου ότι το 1182 ήσαν αρκετά μεγάλοι για να δοθούν σαν όμηροι στο Βοημούνδο Γ' της Αντιόχειας, όπου και παρέμειναν μέχρι το 1187 περίπου.

Γύρω, λοιπόν, στα 1187 φτάνει η κόρη του Ισαάκιου στην Κύπρο, ενώ η μητέρα της είχε είτε πεθάνει είτε πα-

ραμείνει διαζευγμένη στη πατρίδα της. Την ίδια περίπου εποχή πεθαίνει ο γιος του Ισαάκιου και η Πριγκίπισσα μας απομένει μοναδική κληρονόμος του πατέρα της και, κατά συνέπεια, για όσους αναγνώριζαν τη νομιμότητα των δικαιωμάτων του Ισαάκιου και του τρόπου που πήρε την εξουσία, διάδοχος του θρόνου της Κύπρου.

Συνεπώς, εισβάλλοντας το 1191 στην Κύπρο, ο Ριχάρδος ο Λεοντόκαρδος βρίσκει μια νεαρή (14 περίπου χρονών) και όμορφη (Ambroise, I.2089, «... qui mult ert bele, tosette jonfe rucele» ή στην αγγλική μετάφραση, «and his young daughter a moof fair an lovely maid of beauty rare) Πριγκίπισσα, που αποτελούσε σημαντική πολιτική δύναμη σαν υποψήφια νύφη-κληρονόμος.

Οι χρονογράφοι πιστώνουν τον Ισαάκιο με χαρακτηριστικά στοργικού πατέρα που αγαπούσε την κόρη του (plus que risn vivant» (Ambroise, I.2023) και από την οποία «pentebat anima sua» (Itinetaium, σ.203). Το καταμαρτυρά και η φροντίδα του να την ασφαλίσει κατά την διάρκεια της εισβολής στο κάστρο της Κερύνειας.

Με την κατάληψη του κάστρου (τέλος Μαΐου 1191), η Πριγκίπισσα είναι πια αιχμάλωτη στου Ριχάρδου, υπακούοντας στο ρομαντικό πρότυπο που την θέλει να παραδίδεται πέφτοντας στα πόδια του Άγγλου βασιλιά. Σε επιστολή του με ημερομηνία 6 Αυγούστου 1191, ο ίδιος ο Ριχάρδος λέει: «...et qiliam suam unicam, totamque insulam Cypri cum universis munitiombus nobis subjugavimus». Ο Ριχάρδος θέτει την Κύπρια Πριγκίπισσα κάτω από την προστασία των δύο Βασιλισσών που τον

συνόδευαν, της Βερεγγάριας της Ναβάρρας, συζύγου του, και της Ιωάννας, χήρας βασίλισσας της Σικελίας, αδελφής του, των οποίων την τύχη θα συμμεριστεί στο εξής.

Ενδιαφέρουσα είναι η εκδοχή σύμφωνα με την οποία η ομορφιά της Κυπρίας Πριγκίπισσας σαγήνευσε τον Άγγλο Βασιλιά. Η πιθανότητα ανιχνεύεται για πρώτη φορά στο χρονικό του Radulfi de Dicito (Ymaginus Historiarum, σ.659, falsi dammandos esse qui prava cum ea consueludine Ricardum insimulaverunt) το 13ο αιώνα και επαναλαμβάνεται από το γνωστό φιλόσοφο και ιστορικό David Hume στη History of England τον 18ο αιώνα. Σύμφωνα με το Hume, η Βερεγγάρια βρήκε στο πρόσωπο της Πριγκίπισσας της Κύπρου μια επικίνδυνη αντίζηλο την οποία υποψιάζοταν να της έχει κλέψει την καρδιά του συζύγου της. Για το Hume ευθύνονταν τα χαλαρά ήθη των Σταυροφόρων, για μας, ωστόσο, η ιστορία δεν φαίνεται να είναι παρά μια ρομαντική προσθήκη των χρονοκογράφων: ακόμα κι αν δεχτούμε την πρωιμότητα της νεαρής Πριγκίπισσας, οι γενικώς αποδεκτές από τους σύγχρονους ομοφυλοφιλικές προτιμήσεις του Ριχάρδου αφήνουν πολλές αμφιβολίες.

Όποια κι αν ήταν η σχέση της με τον Ριχάρδο, σίγουρα παραμένει ότι, αρχές Ιουνίου 1191, φτάνει στην Παλαιστίνη, μαζί με την Ιωάννα και τη Βερεγγάρια, όπου θα παραμείνουν μέχρι τις 29 Σεπτεμβρίου 1192, μέρα, της αναχώρησής τους για το ταξίδι του γυρισμού στην Ευρώπη. Αξιον μνείας είναι το γεγονός ότι τη φορά αυτή τις συνοδεύει και η δεύτερη σύζυγος του Ισαάκιου, η οποία ήταν νύμφος κόρη του Γουλιέλμου Α' της Σικελίας, άρα αδελφή του Γουλιέλμου Β', συζύγου της Ιωάννας, και η οποία θα παραμείνει στην πατρίδα της Σικελία.

Στη Σικελία μαθαίνουν και τα νέα για τη σύλληψη του Ριχάρδου από το Δούκα Λεοπόλδο Ε' de Babenberg της Αυστρίας και τον Αυτοκράτορα Ερρίκο Στ' της Γερμανίας. Στις 9 Απριλίου 1193, μαρτυρείται η παρουσία τους στη Ρώμη όπου βλέπουν το Πάπα Κελεστίνo Γ' για την τύχη του Ριχάρδου. Μέσα Ιουνίου 1193, συνοδεύόμενες από τον Καρδινάλιο Μελιόρ, φτάνουν στην Μασσαλία μέσω Πίζας και Γένουας. Στην Μασσαλία τις περιμένει ο Βασιλιάς της Αραγωνίας Αλφόνσος Β' για να τις οδηγήσει διαμέσου της Προβηγκίας. Στην Τουλούζη τις υποδέχεται ο Raymond de Saint Gilles, μελλοντικός έκτος κόμης της Τουλούζης, ο οποίος σίγουρα έκαμε

εξαιρετική εντύπωση στις Κυρίες, δεδομένου ότι θα γίνουν διαδοχικά σύζυγοι του και η Ιωάννα και η Πριγκίπισσα της Κύπρου. Στην συνέχεια, η μικρή ομάδα προχωρά προς την Ακταινή για να φτάσει ασφαλής στο Πουατιέ προς τα τέλη του, 1193.

Κατά την διάρκεια αυτού του ταξιδιού η νεαρή Πριγκίπισσα της Κύπρου μπόρεσε σίγουρα να αντιληφθεί τη σημασία που είχε αποκτήσει το άτομο της, κάτω από το πρίσμα των πολιτικών εξελίξεων. Η έχθρα του Ριχάρδου με το Λεοπόλδο και τον Ερρίκο που οδήγησε στην αιχμαλωσία του, είχε σαν κατάληξη την υπογραφή της συμφωνίας του Wurtzbaig (14 Φεβρουαρίου 1193) όπου παραθέτονταν οι όροι της απελευθέρωσης. Η παράγραφος 8 του συμφώνου απαιτεί την απελευθέρωση του Ισαάκιου, «rex Cypri», και της θυγατέρας του, «eius qilia» (Ansbert, σ.102), σαν απαράβατο όρο για την απελευθέρωση του Ριχάρδου.

Για το Λεοπόλδο, παράγοντες τόσο οικογενειακής όσο και πολιτικής φύσεως οδήγησαν στον όρο αυτό.

Ο Ισαάκιος κι ο Λεοπόλδος ήσαν δεύτερα ξαδέλφια. Η μητέρα του Λεοπόλδου ήταν η Θεοδώρα, ανηψία και ερωμένη του Αυτοκράτορα Μανουήλ Κομνηνού Α' κόρη του Αδελφού του, Ανδρόνικου Σεβαστοκράτορα. Η μητέρα του Ισαάκιου ήταν κόρη του δεύτερου αδελφού του Μανουήλ, του Ισαάκιου Σεβαστοκράτορα.

Ο Λεοπόλδος πέτυχε ακόμα σαν μέρος της συμφωνίας, τους αρραβώνες του γιού του, Φρειδερίκου, με την Ελεονώρα της Βρετάνης, ανηψία του Ριχάρδου και του δεύτερου γιού του, Λεοπόλδου, με την Πριγκίπισσα της Κύπρου. Η κόρη του Ισαάκιου, σαν μοναδική κληρονόμος της Κύπρου, αρχίζει πλέον να αποκτά, στην σφαίρα των πολιτικών συμφερόντων, αξία σίγουρης επένδυσης στη Μέση Ανατολή, για τις

ευρωπαϊκές βασιλικές οικογένειες.

Και σίγουρα σαν ένα πολύτιμο χαρτί για τα διεθνή πολιτικά του σχέδια την έβλεπε και ο Ερρίκος. Στη Διαίτα της Spire (Μάρτιος 1193), ένα από τα εγκλήματα για τα οποία κατηγορήθηκε ο Ριχάρδος, ήταν η κατάληψη της Κύπρου και η μεταχείριση της οποίας έτυχε ο Ισαάκιος. Στη συμφωνία που υπεγράφη στις 26 Ιουνίου 1193, διασαφηνίστηκε ότι η Πριγκίπισσα της Κύπρου καθώς επίσης και η Ελεονώρα της Βρετάνης έπρεπε να παραδοθούν στο θείο της πρώτης, Λεοπόλδο της Αυστρίας. Ο Ριχάρδος υποχρεώθηκε να δώσει όρκο υποτέλειας στον Ερρίκο. Έτσι η Κύπρος και ο εκάστοτε βασιλιάς της ήσαν υποτελείς πιά του Αυτοκράτορα της Γερμανίας.

Κατά την διάρκεια αυτών των διαπραγματεύσεων, η Πριγκίπισσα της Κύπρου ζούσε είτε στη Ροκέν (Rocen) στη Νορμανδία, είτε στο Chimon, με την Ελεονώρα της Βρετάνης. Έχουν διασωθεί έγγραφα που δείχνουν τα έξοδα συντήρησης των δύο πριγκιπισσών αυτής της περιόδου.

Το φθινόπωρο του 1194, οι δύο πριγκίπισσες δεν είχαν ακόμα φτάσει στην Αυστρία και ο Λεοπόλδος απειλήσε το Ριχάρδο με αντίποινα σε βάρος των ομήρων που είχε στα χέρια του. Ξεκίνησαν το ταξίδι για τη Βιέννη το Δεκέμβριο του ίδιου χρόνου, συνοδευόμενες από τον Baudouin de Bethune.

Καθ' οδόν, έλαβαν μία είδηση που έμελλε να αλλάξει για μια ακόμη φορά τη τύχη της Κυπρίας Πριγκίπισσας: Ο Δούκας Λεοπόλδος είχε πεθάνει στις 31 Δεκεμβρίου 1194. Οι δύο Πριγκίπισσες επέστρεψαν στη Νορμανδία.

Βρίσκουμε την κόρη του Ισαάκιου την άνοιξη του 1195, ξεχασμένη στην Νορμανδία, να έχει γίνει από την μια μέρα στην άλλη μια Πριγκίπισσα χωρίς προστάτη και χωρίς πολιτική σημασία: ο θείος της Λεοπόλδος της Αυστρίας έχει πεθάνει - οι δύο γιοί του έχουν ακυρώσει του αρραβώνες που είχε κανονίσει γι' αυτούς ο πατέρας τους. Ο βασιλιάς της Κύπρου Αμάλριχος Λουζινιάν έχει δώσει όρκο υποτέλειας στον Ερρίκο Στ' της Γερμανίας: στέφεται βασιλιάς της Κύπρου το Μάιο του 1196 από τους απεσταλμένους του Ερρίκου και το 1197 εκλέγεται και βασιλιάς της Ιερουσαλήμ. Την ίδια περίπου εποχή ο Ισαάκιος συνομοτεί ενάντια στον Αυτοκράτορα του Βυζαντίου Αλέξιο Γ' και πεθαίνει δηλητηριασμένος.

Τα πέντε χρόνια που ακολουθούν μέχρι και το 1199, τα ίχνη της Πριγκίπισσας της Κύπρου χάνονται. Είναι μάλλον πιθανόν ότι εξακολούθησε να

ζει με την Ιωάννα και την Βερεγγάρια, μια ασήμαντη πιά πολιτικά πριγκίπισσα της οποίας η τύχη άφηνε τους ισχυρούς αδιάφορους.

Τον Οκτώβριο του 1196 η Ιωάννα της Σικελίας γίνεται η τρίτη σύζυγος του κόμητα Ραϋμόνδου Στ' της Τουλούζης. Η Ιωάννα πεθαίνει στην Ρουέν το Σεπτέμβριο του 1199 και ξαφνικά, μετά από σιγή πέντε ετών, βρίσκουμε τη Πριγκίπισσα της Κύπρου τέταρτη σύζυγο των Ραϋμόνδου.

Παρ' όλες τις διαφωνίες των χρονικογράφων, από τους οποίους μερικοί την θέλουν απλά και μόνο ερωμένη του Ραϋμόνδου, φαίνεται ότι ο γάμος πρέπει να έγινε μεταξύ 24 Σεπτεμβρίου 1199, ημερομηνία του θανάτου της Ιωάννας και 11 Ιανουαρίου 1204, μέρα του πέμπτου γάμου του Ραϋμόνδου, με την Ελεονώρα της Αραγωνίας. Ο Ριχάρδος πρέπει να ευνοούσε τους γάμους: εξασφάλιζε ειρήνη στο Langue-doc και αρμονικές σχέσεις με τον Αυτοκράτορα της Γερμανίας.

Αν λάβουμε υπ' όψιν τους δεσμούς που ένωναν τη Πριγκίπισσα της Κύπρου με την Ιωάννα, της οποίας τη τύχη είχε μοιραστεί από την αναχώρησή της από την Κύπρο το 1191, τότε μπορούμε να υποθέσουμε ότι την είχε συνοδεύσει και στη Τουλούζη, στο σπίτι του νέου συζύγου της. Μπορούμε έτσι να ερμηνεύσουμε τους λόγους που οδήγησαν το Ραϋμόνδο στην σύναψη αυτού του γάμου, από τον οποίο δεν είχε κανένα πολιτικό συμφέρον, σαν απλά και μόνο ένα ερωτικό καπρίτσιο το οποίο διάρκεσε όσο κι' ο γάμος - όχι πολύ.

Τον Οκτώβριο του 1202 ο Ραϋμόνδος βρισκόταν στους Αγίους Τόπους, μόνος, παρόλη τη σίγουρη επιθυμία της Πριγκίπισσας της Κύπρου για επαναπατρισμό. Το 1203 ο γάμος ήταν διαλυμένος. Ο Ραϋμόνδος είχε σίγουρα ήδη κατανοούν ένα καινούργιο γάμο με περισσότερες πολιτικές δυνατότητες, κι η Κύπρια Πριγκίπισσα βρισκόταν στην Μασσαλία, ηρωίδα καινούργιων περιπετειών, όπως τις αποθανάτισαν τα χρονικά (Combinateur de Guillaume de Tur).

Στη Μασσαλία, η Κύπρια Πριγκίπισσα, η οποία φαίνεται να ενεργούσε με συγκεκριμένο σχέδιο στο μυαλό, βρίσκει δεύτερο σύζυγο στο πρόσωπο ενός Φλαμανδού ιππότη, συγγενή του κόμητα Baudouin της Φλάνδρας, μελλοντικού αυτοκράτορα της Κωνσταντινούπολης. Έχοντας αποτύχει με το πρώτο της γάμο την επιστροφή της στην Κύπρο και την διεκδίκηση των δικαιωμάτων της σαν διάδοχος, η κόρη

του Ισαάκιου ελπίζει να το καταφέρει τώρα, διαλέγοντας σαν σύζυγο ένα από τους ιππότες που συμμετείχαν στην Δ' Σταυροφορία. Έχοντας σαν σύμμαχο τα νειάτα της (πρέπει να ήταν 25 χρονών την εποχή του δεύτερου γάμου της) και την ομορφιά της, δεν φαίνεται να αντιμετωπίζει δυσκολίες στο να βρεί σύζυγο.

Μελετητές (W.H. Rudt de Collenberg) δίδουν στο σύζυγο της Πριγκίπισσας της Κύπρου το όνομα του Thierry πρώτου ξαδέλφου του Αυτοκράτορα Baudouin, νόθου γιού του Φίλιππου, κόμητα της Φλάνδρας. Ο Thierry είναι ο μόνος συγγενής του Baudouin που αναφέρεται στα χρονικά να έχει συμμετάσχει στη Δ' Σταυροφορία.

Η υπόθεση αυτή γίνεται ακόμα πιο αληθοφανής, δεδομένου ότι ο Thierry ήταν ένα από τους αρχηγούς του Estoire, πλοίου το πλήρωμα του οποίου αρνήθηκε να συμμετάσχει στην εκστρατεία ενάντια στην Κωνσταντινούπολη και προχώρησε για τους Αγίους Τόπους. Καθ' οδόν, έκανε σταθμό

στην Κύπρο.

Εκεί, ο ιππότης-σύζυγος της Κύπριας Πριγκίπισσας παρουσιάστηκε στο Βασιλιά Αμάλριχο και απαίτησε το βασίλειο της Κύπρου σαν κληρονομιά της σύζυγου του, κόρης του Ισαάκιου. Ο Αμάλριχος βέβαια τον αντιμετώπισε σαν τρελλό και το διέταξε να εγκαταλείψει την Κύπρο αμέσως. Και ο σύζυγος της Πριγκίπισσας της Κύπρου αναγκάστηκε να συμμορφωθεί.

Η ενέργεια αυτή, παρ' όλο το παράλογο της απαίτησης της, γίνεται πλήρως κατανοητή μέσα στα πλαίσια της νοοτροπίας του σταυροφόρου, του οποίου επιθυμία ήταν πρώτα να αποκτήσει πλούτη και μετά να απελευθερώσει του Αγίους Τόπους. Δείχνει ακόμα τη δύναμη της γοητείας της Κύπριας Πριγκίπισσας η οποία εύκολα μετάδωσε στον άντρα της τις δικές της φιλοδοξίες.

Εγκαταλείποντας την Κύπρο, οι Σταυροφόροι θα μεταβούν στην Αρμενία. Και εδώ σταματούν οι πληροφορίες

που έχουμε από τους χρονογράφους γύρω από το πρόσωπο της κόρης του Ισαάκιου. Παρέμεινε στην Αρμενία, πατρίδα της μητέρας της, ή ακολούθησε το Thierry (αν αυτός ήταν ο σύζυγος της) στη λατινοκρατούμενη Κωνσταντινούπολη, πόλη των προγόνων της, όπου έχουμε αναφορές στο όνομα του μέχρι το 1207. Δεν μπορούμε να ξέρουμε. Αν ωστόσο μας λείπουν τα ιστορικά στοιχεία, παραμένει ο μύθος κι οι εικασίες του μελετητή.

Ένας τέτοιος μύθος είναι και η ιστορία που συνδέει τον Προβηγκιανό τραγουδούρο Pierre Vidal με μια Ελληνίδα Πριγκίπισσα της Κύπρου. Σύμφωνα με την παράδοση, ο Vidal είχε συμμετάσχει στη σταυροφορία του Ριχάρδου και είχε παντρευτεί μια Ελληνίδα της Κύπρου. Επιστρέφοντας στην Ευρώπη, έδωσε στον εαυτό του τον τίτλο του Αυτοκράτορα και στη γυναίκα του εκείνο της Αυτοκράτειρας, διότι πίστευε πως η γυναίκα του ήταν ανηψιά του Αυτοκράτορα της Κωνσταντινούπολης και πώς ο ίδιος είχε δικαιώματα στο

θρόνο. Άρχισε μάλιστα να εξοπλίζει στόλο για να κατακτήσει την Αυτοκρατορία του!

Παρ' όλα τα αληθινά στοιχεία (το ταξίδι στη Μέση Ανατολή, ο τίτλος του Αυτοκράτορα που έδινε στον εαυτό του στα ποιήματά του), η ιστορία φαίνεται να ήταν ένα κακόγουστο αστείο σε βάρος του Vidal. Εκτός και εάν υιοθετήσουμε μια ρομαντική θεωρία που θα ήθελε το Vidal να είχε συναντήσει τη Πριγκίπισσα της Κύπρου στην Μασσαλία, κάπου μεταξύ 1195 και 1200.

Στη διαθήκη της Ιωάννας της Σικελίας, κόμισσας της Τουλούζης, βρίσκουμε πρώτη ανάμεσα στους κληρονόμους μια κάποια Βεατρίκη, η οποία λαμβάνει πολύ σημαντικότερο ποσό από τους υπόλοιπους κληρονόμους. Είναι αυτή η Βεατρίκη το ίδιο και το αυτό πρόσωπο με την Πριγκίπισσα της Κύπρου, δεδομένης της αγάπης που πρέπει να έτρεφε για το πρόσωπο της η Ιωάννα; Πιθανόν. Μέσα από τους αιώνες παρέμεινε ωστόσο γνωστή σαν

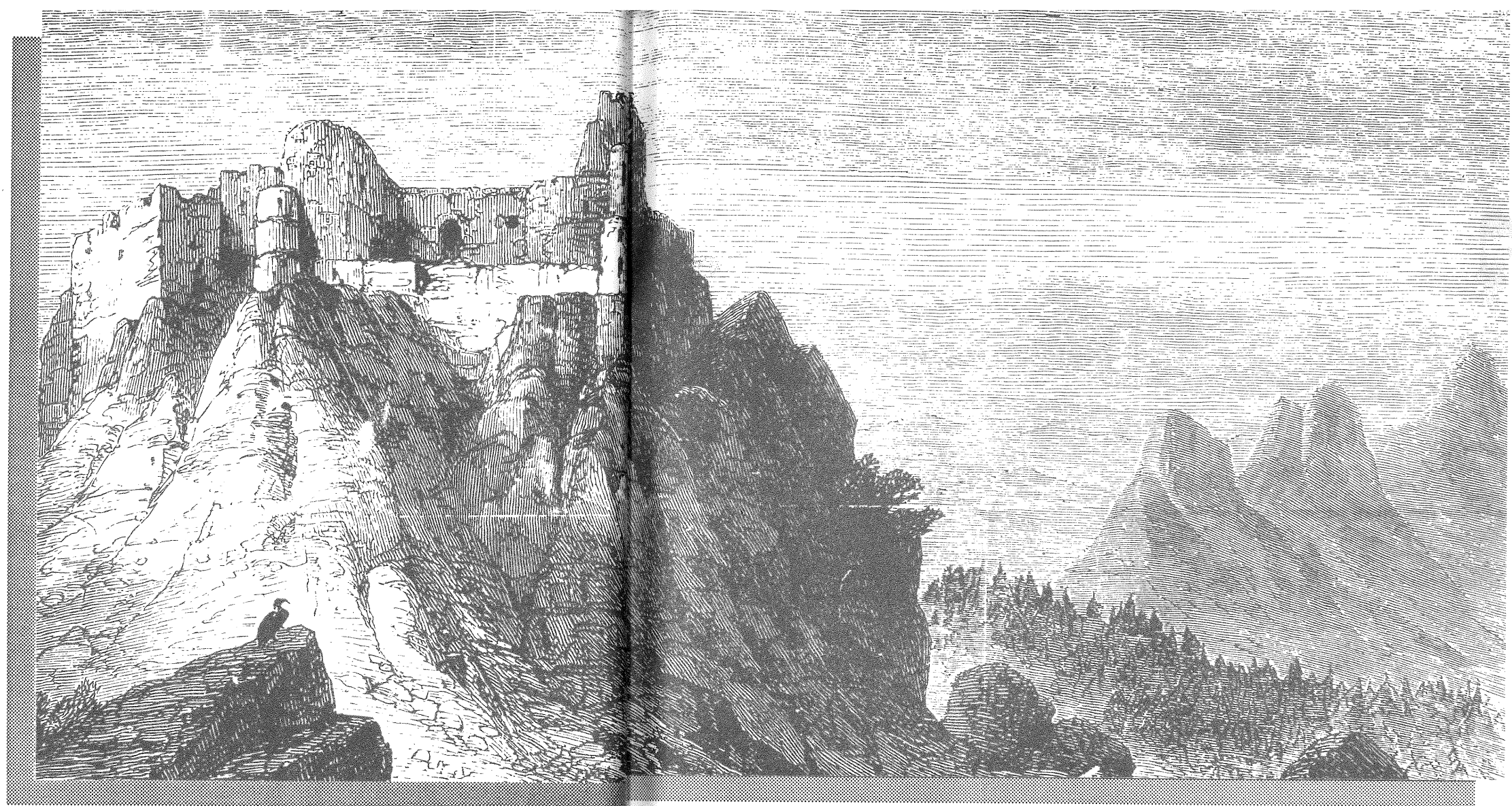
απλά και μόνο η Πριγκίπισσα της Κύπρου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ο χώρος δεν μας επιτρέπει εκτενή αναφορά στις πηγές και τις διάφορες μελέτες. Παραθέτουμε μόνο δύο εργασίες στις οποίες δίνεται εξαντλητικά όλη η σχετική βιβλιογραφία και οι παραπομπές στις πηγές:

- NICOLAOU Angel: Richard the Lionheart and Cyprus, Maitrise s' Anglais, Universite Paul Valery, Montpellier, 1984.

- COLLENBERG, W.H. Rudt de: «L' empereur Isaac de Chypre et sa fille (1155-1207)», Byzantion, XXXVIII, I, 1968, σσ.123-179.

για την λαϊκή ποίηση της Κύπρου

Λευτέρης
Παπαλεοντίου

Απάντηση στον
Κ. Γιαγκουλλή

Το σημείωμα που ακολουθεί γράφτηκε με αφορμή το κεείμενο του Κ. Γιαγκουλλή (Κ.Γ. «Ποιητάρηδες και λαϊκοί ποιητές» (1), το οποίο αναφέρεται στην εργασία μου με θέμα «Οι σχέσεις των δύο φύλων στη λαϊκή ερωτική ποίηση της Κύπρου» (2)

Αρχικά χρειάζεται (για χάρη του απληροφόρητου αναγνώστη) αν επαναλάβω (ή και να αναλύσω περισσότερο) ορισμένες σκέψεις για την λαϊκή ποίηση, από το εισαγωγικό μέρος της παραπάνω εργασίας μου. Στη συνέχεια θα δούμε τα ερωτήματα-απορίες που θέτει ο Κ.Γ., καθώς και κάποια άλλα θέματα που προκύπτουν.

1.

Για να αντιληφθούμε την έννοια του λαϊκού θα πρέπει να την αντιπαραβάλουμε με το λόγιο. Ο πολιτισμός διαχωρίστηκε σε λαϊκό και λόγιο όταν, το 19ο αιώνα κυρίως, λόγιοι σε διάφορα νεοσύστατα εθνικά κράτη της Ευρώπης στρέφουν το ενδιαφέρον τους προς το λαό της υπαίθρου, από όπου αντλούν παραδοσιακά στοιχεία για να συνθέσουν την εθνική πολιτιστική ταυτότητα. (3) Στην Κύπρο αυτό γίνεται με κάποια καθυστέρηση, μόλις κατά την εκπνοή του περασμένου αιώνα και, κυρίως, κατά τις πρώτες δεκαετίες του εικοστού. Αρκετοί λόγιοι από διάφορα σημεία του ελληνισμού κάνουν αισθητή την παρουσία τους στο νησί. υπηρετούν κυρίως ως εκπαιδευτικοί ή σε άλλες καίριες θέσεις και τονώνουν την

υποβαθμισμένη πνευματική κίνηση του τόπου πότε με την έκδοση επιστημονικών συγγραμάτων ή περιοδικών εντύπων, πότε με τη διοργάνωση διαλέξεων κ.α. πολιτιστικών δραστηριοτήτων. Πάνω από όλα, όμως, είναι

φανερή η προσπάθεια τους να εφαρμόσουν και στην Κύπρο τις θεωρίες του πατέρα της ελληνικής Λαογραφίας Ν.Γ. Πολίτη. Αξίζει να αναφερθούν εδώ τα ονόματα του Κ. Αμιάντου, Φ. Ζαννέτος, Στ. Κυριακίδης, Σ. Μενάρδος, Α. Σακελλάριος, Ι. Συκουτρής, Β. Τατούκης, Ο. Χρηστίδης κ.α. κοντά σ' αυτούς δραστηριοποιούνται και Κύπριοι π.χ. Ν. Κληρίδης, Δ. Λιπέρτης, Ξ. Φαρμακίδης, Λ. Φιλίππου κ.α. Προς αυτή την κατεύθυνση κινούνται και τα περιοδικά Κύπρος (1911) και Κυπριακά Χρονικά (1923-1937).

Γενικά είναι αποδεκτό ότι τα λαϊκά προϊόντα ή δεδομένα (π.χ. ποιήματα, τραγούδια, μύθοι, παραμύθια, παροιμίες) είναι ανώνυμα, έχουν προφορικό χαρακτήρα, εκφράζουν τις αντιλήψεις, τις ανησυχίες

του λαού και απευθύνονται στο λαό.

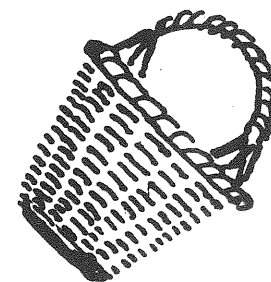
Η λόγια παραγωγή, αντίθετα, είναι επώνυμη, έχει γραπτό χαρακτήρα, εκφράζει τα συναισθήματα και τις θέσεις του λόγιου δημιουργού της και απευθύνεται σε γραμματισμένο αναγνώστη.

2.

Μιλώντας συγκεκριμένα για τη λαϊκή ποίηση της Κύπρου, θα πρέπει απαραίτητα να την εντάξουμε στα κοινωνικά συμφραζόμενα, συγκεκριμένα (context), όπου ανήκει. Η λαϊκή ποίηση λειτουργεί μέσα στα πλαίσια της παραδοσιακής (ή προ-καπιταλιστικής) κοινωνίας, ας πούμε στην Κύπρο των χρόνων της τουρκοκρατίας και της αγγλοκρατίας. Ο λαϊκός ποιητής δρα ως ενεργητικός φορέας της παράδοσης: Κινείται μέσα σε ορισμένα τυποποιημένα πλαίσια (ως προς την μορφολογία και την τεχνική των ποιημάτων του ακολουθεί το δημοτικό τραγούδι) προσαρμόζεται στις εκάστοτε κοινωνικο-οικονομικές δομές και γενικά ανταποκρίνεται στο πνεύμα της ομάδας. Γνωρίζει ότι το έργο του θα περάσει από την αυστηρή λογοκρισία του δέκτη-λαού, ο οποίος ή θα το εγκρίνει, θα το κάνει κτήμα του και θα το παραδώσει στη μνήμη ή θα το απορρίψει και θα το καταδικάσει στη σιωπή. (4)

3.

την περίπτωση της Κύπρου, διάφοροι εσωτερικοί λόγοι (δηλ. το ίδιο το υλικό μας, οι τρόποι με τους οποίους λειτουργεί αυτό το

υλικό μέσα στην ομάδα κτλ) μας υπαγορεύουν να διαχωρίσουμε τον ποιητή από το λαϊκό ποιητή και παραπέρα από τον «τσαττιστή» και τον «τραγουδιστή». (5)

Δεχόμαστε ότι ο ποιητάρης είναι εκείνος ο οποίος ασκεί την «ποιηταριζήν» ως επάγγελμα. Δηλ. συντάσσει πολύστιχα αφηγηματικά κείμενα (ποιητάρικα), τα οποία αντλούν τη θεματική τους από επίκαιρα γεγονότα κοινού ενδιαφέροντος (π.χ. ερωτικές τραγωδίες, μόδα, θεομηνίες, θαύματα αγίων). Τα στιχουργήματα αυτά ακολουθούν μια τυποποιημένη δομή και στιχουργική και στις πλείστες περιπτώσεις χαρακτηρίζονται από ευκολία σύνθεσης, φλυαρία και προχειρογραφία. Εκδίδονται σε φτηνές, ολιγοσέλιδες φυλλάδες και προορίζονται για τα λαϊκά στρώματα. Ο ίδιος ο ποιητάρης περιφέρεται σε πανηγύρια και άλλες συγκεντρώσεις και διαφημίζει τα

ποιητάρικα του, τραγουδώντας αποσπάσματα από αυτά. Επομένως, ο ποιητάρης είναι ένας επαγγελματίας στιχοπλόκος, ο οποίος αγωνίζεται να βγάλει το ψωμί του και όχι να κάνει τέχνη. (6)

Για το λαϊκό ποιητή έχει γίνει ήδη λόγος σε αντιδιαστολή με το λόγιο δημιουργό. Ο Κύπριος λαϊκός ποιητής είναι συνήθως αγράμματος, ανεπηρεαστος από την λόγια παιδεία. Δημιουργεί το έργο του στην τοπική διάλεκτο γιατί μονάχα αυτήν ξέρει. Τραγουδά τις χαρές και τις λύπες της ομάδας, τα προβλήματα και τους προβληματισμούς της. Η ποίηση του είναι αδιάρρηκτα δεμένη με το λαό, (7) απ' αυτόν αντλεί το υλικό του και σ' αυτόν απευθύνεται. Επομένως, η ποίηση του εναρμονίζεται πλήρως με τη δεσπόζουσα (πατριαρχική) ιδεολογία της κοινωνίας στην οποία ζει.

Δύο όψεις της κυπριακής λαϊκής ποίησης, οι οποίες έχουν σχετική αυτοτέλεια, είναι το «τσιάττισμα» και το δίστιχο ή ολιγόστιχο ερωτικό τραγούδι.

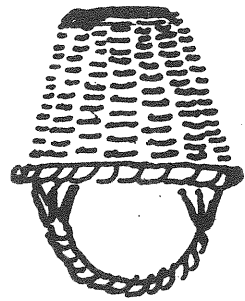
Το πρώτο εμπεριέχει το στοιχείο του διαγωνισμού, της αναμέτρησης: Δύο ή περισσότεροι «τσιάττιστές» (ή «τραγουδιστές») διαγωνίζονται με αυτοσχέδια διαλογικά δίστιχα (ή ολιγόστιχα τραγούδια, πάνω σε ένα συγκεκριμένο θέμα, σε καθορισμένο χώρο - χρόνο (κυρίως σε τραπέζια διασκεδάσεων ή κατά την μερα του Κατακλυσμού). Ο κάθε «τσιάττιστής» προσπαθεί να στριμώξει τον αντίπαλο του με έξυπνες απαντήσεις, που πρέπει να δωθούν χωρίς χρονοτριβή για να κερδίσει την επιδοκμασία του ακροατηρίου, ενώ το βιολί και το λαούτο

καλύπτουν με τη μουσική τους τα κενά.

Το δίστιχο ή ολιγόστιχο ερωτικό τραγούδι έχει βαθείς ρίζες, οι οποίες χάνονται μέσα στο χρόνο. Ο «τραγουδιστής» υμνεί τον έρωτα με τη συνοδεία βιολιού, κατά την διάρκεια πανηγυρικών συγκεντρώσεων. Όπως παρατηρεί ο Γ. Μολέσκης, στο ερωτικό δίστιχο υπάρχει «μια καθορισμένη ποιητική, με το δικό της επεξεργασμένο σύστημα μέσων έκφρασης, τον κύκλο των συμβόλων της, τον τρόπο δόμησης των παραστάσεων και των εικόνων της κλπ.» (8)

Είναι φανερό ότι δεν μπορούμε να θέσουμε στεγανά όρια ανάμεσα στο λαϊκό ποιητή, τον τσαττιστή και τραγουδιστή. Παρόλο που χρειάζεται - εκ των πραγμάτων - να γίνεται διαχωρισμός ανάμεσα στην λαϊκή ποίηση και τα ποιητάρικα (αυτά τα δεύτερα είναι στιχουργήματα όχι ποίηση) (9), ωστόσο δεν κρίνεται σκόπιμο να θέσουμε το τίτλο του λαϊκού ποιητή ή ποιητάρη, του τσαττιστή ή του τραγουδιστή στο ένα ή στο άλλο όνομα. Επομένως θεωρούνται εντελώς άστοχα και άσκοπα τα δέκα ερωτήματα του Κ.Γ., ο οποίος «ανησυχεί» για το που θα εντάξουμε τους Χ. Πριγκόπουλο, Χ. Αζίνο, Π. Λιασίδη, Α. Μαππούα κ.α.

Στη λαϊκή ποίηση ενδιαφέρει περισσότερο το ίδιο το αντικείμενο, το υλικό, παρά το δημιουργό. Εξάλλου, είναι γνωστό ότι αρκετά ονόματα διαπερνούν τις διάφορες «κατηγορίες», αφού ασχολήθηκαν με τη λαϊκή ποίηση, το τσιτάττισμα ή το ερωτικό τραγούδι, ενώ ορισμένοι έγραψαν και ποιητάρικα. Σε καμιά περίπτωση όμως, δεν μπο-

ρούμε να θεωρήσουμε ως λαϊκή ποίηση το ποιητάρικο - έστω και αν αυτό κάπου φαίνεται ότι είναι λαϊκότροπο (π.χ. στη μορφολογία, στιχουργική). Από την άλλη, είναι ο ίδιος ο λαός, η ομάδα η οποία θα αναδείξει το λαϊκό ποιητή της. Έτσι, στην παραδοσιακή κοινωνία, δεν μπορεί να επέμβει ο οποιοσδήποτε λόγιος ή τεχνοκρίτης για να χαρακτηρίσει κάποιον «λαϊκό ποιητή» και να τον επιβάλει στην ομάδα. (Κάτι ανάλογο φαίνεται ότι γίνεται σήμερα στη «βιβλιοθήκη Κυπρίων λαϊκών ποιητών» κ.α)

4.

Είναι, ίσως, πολύ πιο χρήσιμο να εξετάσουμε ορισμένα άλλα θέματα π.χ. μπορούμε να μιλούμε με σιγουριά για παραγωγή λαϊκής ποίησης στη σημερινή Κύπρο; Ή πόσο λαϊκή είναι η σύγχρονη κυπριακή «λαϊκή» ποίηση; Ή γενικότερα, ποιό περιεχόμενο μπορούμε να δώσουμε στον όρο «λαϊκός πολιτισμός»; Ακόμη, μπορούμε να μιλήσουμε για παραδοσιακή κοινωνία (ας μην πια-

στούμε από τις εξαιρέσεις) στην Κύπρο του 1988;

Δεν προτίθεται - εδώ τουλάχιστον - να συζητησώ ή να απαντήσω αυτά τα ερωτήματα. Θα δοκιμάσω μόνο να θίξω ορισμένα σημεία τους.

Η Κύπρος είναι από τους λίγους χώρους του ελληνισμού (10) όπου εξακολουθεί και σήμερα η παραγωγή μιας «λαϊκής» (μάλλον λαϊκότροπης) ποίησης, η οποία παρουσιάζει ορισμένες ιδιαιτερότητες και κάπου φαίνεται να ξεφεύγει από ό,τι γενικά ονομάζουμε λαϊκή ποίηση. Αυτή η λαϊκότροπη ποίηση που «ανθίζει» στις μέρες μας κάποτε είναι προφορική (π.χ. τσιαττίσματα, ερωτικό τραγούδι), ωστόσο αποκτά, ολοένα και περισσότερο, γραπτό χαρακτήρα. Από την άλλη, ακολουθεί ορισμένα χαρακτηριστικά της λαϊκής ποίησης (π.χ. τυποποιημένα στοιχεία στη στιχουργική και τη μορφολογία), όμως θα πρέπει να διευκρινιστεί πού και πόσο λειτουργεί σήμερα αυτή η «λαϊκή» ποίηση; Εκφράζει τους πόθους και τους καημούς μιας ομάδας ή έχει ευρεία «κατανάλωση»;

Σχετικά με το θέμα «λαϊκός πολιτισμός» αξίζει να αναφερθούν εδώ κάποια συμπεράσματα από ανάλογη έρευνα που διεξήγαγε το αθηναϊκό περιοδικό Αντί (11) και να επιχειρήσουμε ορισμένες συσχετίσεις για τα πράγματα εδώ στη Κύπρο. Η Άλκη Κυριακίδου-Νέστορος σημειώνει για το λαϊκό πολιτισμό:

«(...) ως το Β' παγκόσμιο πόλεμο δικαιολογούνται ίσως οι λαογράφοι μας να μιλούν για «λαϊκό πολιτισμό» και να εννοούν τον πολιτισμό της υπαίθρου, γιατί υπήρχε, έστω και εξα-

σθενημένο, ένα σύστημα ζωής διαφορετικό, το οποίο διέκρινε τους Έλληνες χωρικούς από τους αστούς συμπατριώτες τους. Μετά το 1950 όμως, για λόγους που οφείλονται τόσο στις πολιτικές συνθήκες της πατρίδας μας εκείνη την εποχή, όσο και στη ραγδαία αλλαγή της τεχνοοικονομικής βάσης του πολιτισμού μας, δηλ. την ουσιαστική είσοδο μας στη βιομηχανική φάση της ιστορίας μας, ο λαϊκός πολιτισμός ως σύστημα ζωής, ως ένας βίος οικοδομημένος πάνω σε συγκεκριμένες ιστορικές επιλογές - με δύο λόγια: ο λαϊκός πολιτισμός ως ιστορική πραγματικότητα - δεν υπάρχει πια». (12)

Εξάλλου ο Αλέξης Πολίτης σημειώνει ανάμεσα σ' άλλα: «(...) Οι περίφημες «ρίζες» ανακαλύπτονται πάντα αφού ξεραθούν. Έτσι δείγμα ή καθρέφτης του «γνήσιου» λαϊκού δεν είναι ό,τι χρησιμοποιεί αυτή τη στιγμή ο λαός, αλλά ό,τι έπαψε πια να χρησιμοποιεί». (13)

Μήπως οι παραπάνω σκέψεις θα μπορούσαν να ισχύσουν και στην περίπτωση της Κύπρου; Ή μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι επιβιώνει ακόμη στην κυπριακή κοινωνία η λαϊκή ποίηση, η λαϊκή ενδυμασία, η λαϊκή αρχιτεκτονική κτλ; Ή μήπως μπορούμε να δεκτούμε την άποψη ότι υπάρχει ακόμη στο νησί μας παραδοσιακή κοινωνία μετά το 1960 και κυρίως μετά το 1974;

5.

Ελπίζω ότι ο Κ.Γ. θα συζητήσει γόνιμα και διεξοδικά, ως ειδικός και με την πολλή αυτοπεποίθηση που τον χαρακτηρίζει, ορισμένα βασικά θέματα γύρω από την λαϊκή ποίηση της Κύπρου.

Σχετικά με τις απορίες 1, 2 και 4 του Κ.Γ. πιστεύω ότι έχει πάρει ήδη την απάντηση που ζητούσε από το ίδιο το περιοδικό Εντός. (14)

Δεν μπορεί να μείνει ασχολίαστη η απορία με τον αριθμό 3, όπου ο Κ.Γ. διερωτάται: «Πρόσεξε ότι αρκετές παρατηρήσεις του για την κυπριακή ερωτική ποίηση είναι ταυτόσημες με δικές μου παρατηρήσεις για το ίδιο ερωτικό θέμα»; Δεν είχα την τύχη (;) να δω τη σχετική «μελέτη» του. (16) Ωστόσο φρόντισα και τη διάβασα αυτές τις τελευταίες μέρες: το σχετικό με την ερωτική ποίηση μέρος αποτελείται από τέσσερις (4) σελίδες, από τις οποίες οι μισές καλύπτονται με στίχους που παρατίθενται. Οι υπόλοιπες δύο περιέχουν παρατηρήσεις καθαρά περιγραφικές, χωρίς οποιαδήποτε ερμηνεία. Πιστεύω πως στη συγκεκριμένη «μελέτη» του ανταποκρίνεται απόλυτα εκείνο το περίφημο ερώτημα του: «Ποιά θα είναι η συμβολή της δικής του «έρευνας» στο θέμα αυτό»;

Τελειώνοντας ομολογώ πως με κατάπληξαν οι φιλοφρονήσεις του Κ.Γ. γύρω από το άτομο μου, οι οποίες, όμως, βρίσκονται σε μεγάλη αντίθεση με τους «συμβουλευτικούς» αφορισμούς του.●

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. περ. Εντός των τειχών, τευχ. 38 Δεκέμβριος 1988, σσ.24-25
2. περ. Εντός τευχ. 37 Νοέμ.1988, σσ 30-34 και τευχ. 38 ο.π. σσ.18-23
3. βλ. σχετικά, Άλκη Κυριακίδου-Νέστορος, «Λαϊκός πολιτισμός» και «Πηγές για το λαϊκό πολιτισμό της τουρκοκρατίας», στο Ελλάδα-Ιστορία και πολιτισμός, 1981,σσ.224-278
4. βλ. και Θεοδ. Νικολάου, «Ο λαϊκός ποιητής Ξενής Πάτσαλος», εισαγωγή στο Ξ. Πάτσαλου, Ποιήματα, Κύπρος 1978, σσ.9-10.
5. Ανάλογο διαχωρισμό έχει κάνει και ο Γ.Μολέσκης στη μελέτη του «Η κυπριακή διάλεκτος και η ποίηση της» περ. Νέα Εποχή, τευχ.173-174 (Ιούλης-Οκτώβρης 1985) σελ.332-346.
6. Από νωρίς (1939) ο Αντис Περνάρης διαχώρισε τους ποιητάρηδες από τους λαϊκούς ποιητές: «Η πραγματική εντούτοις λαϊκή ποίηση της τουρκοκρατίας κι αργότερα δεν έβγαине απ' τους ποιητάρηδες, που κατά το πλείστο ρηχοί και καμιά ειλκρίνεια αισθήματος δεν τους χαρακτήριζε, αλλ' απ' τους ανώνυμους λαϊκούς τραγουδιστές (...)» Βλ. σχετικά Α.Περνάρη, ΑΝαδρομές, Λευκωσία 1980, σσ.30-39
7. Ο Θεοδ. Νικολάου περιγράφει με μια αξιόλογη εικόνα αυτή την αλληλεσχέση λαϊκής ποίησης και λαού: Η λαϊκή ποίηση «μοιάζει με τ' απομεινάρια ενός ψαριού που μπορεί να διαβάσεις επάνω στις εγκάρσιες τομές των βουνών. Το ψαροκόκκαλο έχει γίνει εάν με τα γύρω του, και δεν είναι πια ύλη, αλλά σχήμα. Προσπαθείς να το βγάλεις και χάνεται. Προσπαθείς να απομονώσεις την ποίηση από την ψυχή του λαού και δεν υπάρχει ούτε ποίηση ούτε λαός». Βλ. Θ.Νικολάου, ο.π., σ.9
8. Γ. Μολέσκης ο.π., σ.343
9. Οι εξαιρέσεις υπάρχουν πάντα, όμως δεν μπορούν να καταργήσουν τον κανόνα.
10. Βλ. και Ερ. Καψώμενος, Το σύγχρονο κρητικό τραγούδι. Η δομή και η ιδεολογία του, Αθήνα 1979, σ.284.
11. περ. Αντί, τεύχ. 40,41 και 43 (1976)
12. Στο ίδιο, τεύχ. 40 ο.π.
13. Στο ίδιο, τευχ. 43, ο.π
14. Βλ. περ. Εντός, τευχ. 38 ο.π.σ.24.

αποστολη

αντι-ποιηση
απο
την
ανεκδοτη
συλλογη:
ανατομια-
αιρετικα
αντι-ποιηματα
πολυ
σκληρα
και
χωρις
προσωπαιο

Λευκωσια-Λονδανο-αθηνα
1988-1989

Αθήνα, 9. XII. 1988

Κώστας Κύρης

Αγαπητέ Πρωθυπουργέ, τα Σέβη μου.
Από την χώρα του Ορθού Λόγου σου αναγγέλω
ότι επιτέλους άρχισε απόψε
στις κεντρικές συνοικίες της πρωτεύουσας
ο τετρακοσιοστός τριακοστός τρίτος
παράλογος εμφύλιος πόλεμος
αυτού του αξιοαγάπητου έθνους.

Ήδη σκοτώθηκαν πολλοί λεβέντες,
το πυροβολικό και τα αυτόματα
θερίζουν μικρούς, μεγάλους.
Κατάρρουν ουρανοξύστες και μικρομάγαζα,
κραυγές θριάμβου και θρήνοι-
δονούν τον μολυσμένο αέρα
που κατάντησε μαύρο νέφος.

Ως τώρα έχουν εμπλακή στις μάχες
οι ένοπλες ομάδες των τριών μεγαλύτερων κομμάτων
κι επίκειται η συμμετοχή του τέταρτου.
Ως τα ξημερώματα καμιά φατριά ή κόμμα
δεν θέλει απουσιάζειν από τις αιματηρές συγκρούσεις.

Αυτό δεν εζήτησες; Ίδού το επέτυχα
και με πολυ μικρές δαπάνες: εξαγοράσαμε
μόνο πέντε- έξι κομματάρχες-
οι υπόλοιποι αυτομάτως έπονται.
Ξέρεις για το φιλότιμο και τον συρμό,
την μίμηση και την ανάγκη εκφράσεως,
για το αστείρευτο χιούμορ αυτών των γραφικών ανθρώπων.

Ξεκίνησαν ν' αλληλούβριζονται με ασυνήθιστη ένταση
γιατί κάτι σκάνδαλα επιδεικτικά,
όπου όλοι σχεδόν οι πολιτικοί είχαν κλέψει.
Μερικοί δεν πρόλαβαν ή δεν κατόρθωσαν
άλλοι δεν ήξεραν πότε να σταματήσουν
Άκρη δεν βρίσκεται: μάλλον το πρόβλημα ήταν
ποιός θα έκλεβε τα περισσότερα.
Τώρα όμως έχουν λησμονήσει τις αιτίες
δεν ξέρουν πια γιατί σκοτώνονται
μέσα στο πηχτό σκοτάδι.
Σημασία πλέον έχει μόνο ο πόλεμος
να'ναι αρκούντως εξωντικός.

Εξάλλου το πλιάτσικο φέρνει κέρδη
σ' όλα τα κόμματα. Όσοι δεν έκλεψαν από τα σκάνδαλα
τώρα ληστεύουν ελεύθερα στις μάχες.
Μην ανησυχής, δεν πρόκειται εύκολα να σταματήσουν:
Θ' αλληλοσφάζονται υπερήφανα
όσο να μείνουν οι μισοί, κι όσο έχουν όπλα
και πυρομαχικά- κι αυτά δεν πρόκειται να τους λείψουν,
τα προμηθεύονται άφθονα, όλοι τους στέλνουν
σε αδρές τιμές κι πρώτοι εμείς, το ξέρεις.

Τότε θα επέμβουμε σαν φίλοι,
για να βοηθήσουμε στην ειρήνευση-
έτσι ξεπαστρεύουμε τους υπόλοιπους
ή τους «μεταγενέστερους». Θα τους ευχαριστήση:
έχουν αρχαιότατη πείρα σ' αυτά.
Το γεωπολιτικό παιγνίδι το κερδήσαμε,
βάσεις πετρέλαια κι εμπορικοί σταθμοί δικά μας.

Αποστολή πιστώσ εξετελέσθη,
αναμένω βράβεισιν μου
κι ένα καλό υπουργείο στον επόμενο
κυβερνητικό ανασχηματισμό.

Φίλε Πρωθυπουργέ, τα Σέβη μου.

Υ.Γ. Ξέρεις πολύ μου αρέσει
το Υπουργείο των Συνωμοσιών.

απο το χειρογραφο στην εκδοση
και του
ΕΝΤΟΣ ΤΩΝ ΤΕΙΧΩΝ

PRINTED
MATTERS
DESKTOP
PUBLISHING
SERVICES

δ.σεβερη 29
453831

Τι θα λέγατε
για μια
συνδρομη
«Εντός»;

ΓΚΑΛΕΡΥ·
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

KAGTORAS

ΚΑΝΑΡΗ 13, ΛΕΜΕΣΟΣ, ΤΗΛ. 051-52667

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟ
ΒΙΝΤΕΟΘΗΚΗ

ΤΩΡΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ

ΒΑΣΙΛΗΣ
ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

1. Η ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΟ
ΕΡΓΟ ΤΟΥ
2. ΑΠΑΝΤΑ

εκδόσεις Χρ. Ανδρέου

ΔΕΛΤΙΟ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑΣ

Προς
Εκδόσεις Χρ. Ανδρέου
Ρηγαίνης 64Α
Λευκωσία Τ.Κ. 2298
Τηλ. 476105 - 466648-9

Παρακαλώ όπως μου αποστείλετε το δίτομο έργο για
τον εθνικό μας ποιητή Βασίλη Μιχαηλίδη ολοκλη-
ρωμένο και σε πολυτελή βιβλιοδεσία. Μαζί με τα βι-
βλία να μου παραδοθούν ΔΩΡΕΑΝ τα πέντε τεύχη
της εφημερίδας «ΔΙΑΒΟΛΟΣ» που εξέδιδε ο ποιητής
το 1888.

Συμφωνώ να πληρώσω £25 για όλα τα πιο πάνω. Η
πληρωμή μπορεί να γίνει τοις μετρητοίς ή με
2 μηνιαίες δόσεις.

Ενδιαφέρομαι για 1, 2, 3, 4, 5, σειρές (βάλτε σε κύκλο ότι
σας ενδιαφέρει).

Όν/μυν

Οδός αρ.

Περιοχή πόλις/χωριό

Τηλ. οικίας τηλ. εργασίας

Υπογραφή

Ζητούνται συνεργάτες
πρωϊνοί ή απογευματινοί
ή μερικής απασχόλησης
για προώθηση των
εκδόσεων
μας

Πορεία: Κυριακή 19 του Μάρτη

Οι Γυναίκες Επιστρέφουν

Οι γυναίκες της Κύπρου θα περάσουμε ξανά στις 19 του Μάρτη 1989 τη γραμμή του τούρκικου στρατού κατοχής που διχοτομεί τη χώρα μας.

Οι ειρηνικές πορείες μας κόντρα στη γραμμή της βίας είναι η άρνηση μας να δεχτούμε τη διαίρεση του τόπου μας από τον τούρκικο στρατό. Είναι η βούλησή μας να ζήσουμε σε μια Κύπρο λεύτερη και ενιαία. Είναι το δικαίωμα όλων των προσφύγων να επιστρέψουν στα σπίτια τους και όλων των πολιτών να κινούνται λεύτερα και να ζουν όπου οι ίδιοι θέλουν κι όχι όπου το επιβάλλει με τα όπλα μια χώρα ξένη.

Μια ειρηνική πορεία κόντρα στην τούρκικη βία δεν είναι ούτε η πρόκληση ούτε η αιτία των προβλημάτων μας. Είναι η συνέπεια και η απάντηση στη συνεχιζόμενη διαίρεση του τόπου μας από τον τούρκικο στρατό κατοχής.

Πρόκληση και αιτία είναι η παρουσία των τούρκων εισβολέων και των τούρκων εποίκων που επιβάλλουν τη διχοτόμηση.

Απόφαση και βούληση μας είναι να ζήσουμε ως λεύτεροι πολίτες στον τόπο μας και να κτίσουμε ένα κοινό μέλλον ειρήνης για τα παιδιά μας.

Απόφαση και βούλησή μας είναι να καταργήσουμε την παράνομη γραμμή της βίας που χωρίζει την Κύπρο και το λαό μας στα δυο και απειλεί καθημερινά τη ζωή μας και τη ζωή των παιδιών μας.

Η Κίνηση είναι ειρηνική. Πιστεύει στις ειρηνικές διαδικασίες και την ανάγκη διαλόγου για την εξεύρεση λύσης. Θεωρεί όμως, παράλληλα, αναφαίρετο δικαίωμα του λαού και πράξη επιβεβλημένη τη δυναμική έκφραση της αντίθεσης του στην κατοχή και το διαχωρισμό της Κύπρου.

Καλούμε όλες τις γυναίκες της Κύπρου πέρα και πάνω από παρατάξεις, πέρα και πάνω από κόμματα, νάναι έτοιμες για τη μαζική πορεία των γυναικών κόντρα στη γραμμή της βίας και της διαίρεσης της Κύπρου από τους τούρκους εισβολείς.

Για περισσότερες πληροφορίες:

Λεωφόρος Ομήρου 3(ο) (παρά τα γραφεία ΚΕΜΕΚ)

Λευκωσία, τηλ. 02464256

από Δευτέρα μέχρι Παρασκευή 10.00 π.μ. - 1.00 μ.μ.

3.00 μ.μ. - 6.00 μ.μ.